

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADEMIJA

GADA- GRAMATA

2015

 ZINĀTNE

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJA

Akadēmijas laukums 1
Rīga, LV 1050
Latvija

Tel.: 67225361. Fakss: 67821153
E pasts: lza@lza.lv
<http://www.lza.lv>

Latvijas Zinātņu akadēmijas Gadagrāmata 2015 ir turpinājumizdevums — jau divdesmit trešais ar šādu nosaukumu. Iepriekšējie laidieni atspoguļoja situāciju 1990., 1992., 1992./1993., 1995.—2014. gadā. Gadagrāmatas 2015 iznākšana ir pieskaņota akadēmijas gada pilnsapulcei. Publicētie dati atspoguļo stāvokli 2015. gada 15. martā.

Gadagrāmatas pilnu versiju skat. internetā
(http://www.lza.lv/images/stories/LZA_GG-2015.pdf).

Sastādītāji

*Baiba Ādamsons, Anita Draveniece, Alma Edžiņa, Līva Griņeviča,
Valdis Kampars (vadītājs), Sofja Negrejeva, Kristīne Polačenko, Ilze Stengrevica*

Fotoattēli no LZA kolekcijas.

*Fotogrāfi Jānis Brencis, Alma Edžiņa, Elita Grosmane, Andrejs Jaudzems,
Nauris Dainis, Ojārs Spārītis, Indriķis Stūrmanis, Evija Trifanova, Aldis Pūtelis,
Ilmārs Znotiņš, Andrejs Vasjukevičs*

Redaktore *Ieva Jansone*
Datorapstrāde *Elmārs Lange*

ISSN 1407-0413
ISBN 978-9984-879-84-0

© Latvijas Zinātņu akadēmija, 2015

SATURS

2015 – starptautiskais gaismas un gaismas tehnoloģiju gads. <i>ACADEMIA – 200</i> .	
Un kas tālāk? <i>Ojārs Spārītis</i>	5
PAMATDOKUMENTI	
Latvijas Republikas likumdošana par Latvijas Zinātņu akadēmijas statusu.....	11
Latvijas Zinātņu akadēmijas Harta	12
Latvijas Zinātņu akadēmijas Statūti.....	16
“ACADEMIA -200” gads	30
Zinātnes kalendārs 2015	34
Latvijas Zinātnes padomes vieta valstī	41
LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS STRUKTŪRAS	
Latvijas Zinātņu akadēmijas Senāts.....	43
Latvijas Zinātņu akadēmijas Prezidijs	43
Latvijas Zinātņu akadēmijas Valde	44
Latvijas Zinātņu akadēmijas Uzraudzības padome.....	44
Latvijas Zinātņu Akadēmijas Vēstis	44
Ar LZA saistītās organizācijas	45
Akadēmijas personāls.....	46
LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS ZINĀTNISKĀ UN ORGANIZATORISKĀ DARBĪBA	
Nozīmīgi notikumi Latvijas zinātnē un Latvijas Zinātņu akadēmijā 2014. gadā	47
Latvijas Zinātņu akadēmijas pilnsapulces	59
LZA sēdes	80
LZA Senāta darbība	86
Ziņojumi Senāta sēdēs	89
LZA Prezidija darbība.....	109
LZA Valdes darbība	111
LZA darbības finansēšana no valsts budžeta līdzekļiem 2014. gadā.....	112
LZA Fondu darbība.....	113
Ar LZA saistītu organizāciju darbība	115
Latvijas Zinātņu akadēmijas Lielā medaļa, balvas un prēmijas	121
Latvijas Zinātņu akadēmijas Lielās medaļas, balvu un prēmiju laureāti 2014. un 2015. gadā ..	131
Latvijas Zinātņu akadēmijas goda mecenāti	137
ZINĀTŅU NODAĻAS	
Fizikas un tehnisko zinātņu nodaļa	138

Ķīmijas, bioloģijas un medicīnas zinātņu nodaļa	147
Humanitāro un sociālo zinātņu nodaļa.....	158
Lauksaimniecības un meža zinātņu nodaļa.....	174
STARPTAUTISKĀ SADARBĪBA.....	181
LATVIJAS ZINĀTŅU AKADEMIJAS LOCEKĻI	
Īstenie locekļi	193
Goda locekļi	201
Ārzemju locekļi.....	205
Korespondētājlocekļi	212
Goda doktori	220
Pārmaiņas LZA locekļu sastāvā	225
In memoriam.....	226
1. pielikums. DOKUMENTI.....	228
2. pielikums. LZA GADAGRĀMATĀS PUBLICĒTO DOKUMENTU RĀDĪTĀJS	234
3. pielikums. GALVENĀS ZINĀTNISKĀS INSTITŪCIJAS UN IESTĀDES LATVIJĀ.....	240
4. pielikums. LATVIJAS ZINĀTNES ORGANIZĒŠANĀ IESAISTĪTO PERSONU ALFABĒTISKAIS RĀDĪTĀJS	247

**2015 – STARPTAUTISKAIS GAIŠMAS UN GAIŠMAS
TEHNOLOĢIJU GADS.
ACADEMIA – 200. UN KAS TĀLĀK?**

Mūsu vēsture, literatūra un atmiņa glabā aksiomātisku tēzi par latviešu tiekšanos pēc gara gaismas, neremdināmām slāpēm pēc izglītības, par lielajiem upuriem, kurus gan vecāki, gan ģimenes ir nesušas jauno paaudžu izglītošanas vārdā, jo – “zināšanas ir gaisma”. Toreiz, kad jaunlatvieši centās ar izglītību bruģēt sev ceļu uz ekonomisko neatkarību, Gaismaspils ideju Auseklis ietvēra vārdos, bet mūzikā – Jāzeps Vītols, ielikdami šajos mākslas tēlos visplašāko nācijas garīgās, ekonomiskās un apziņas atmodas saturu. Jaunajam, nule kā savu gaitu uzsākušajam 2015. gadam šo metaforisko gaismas simbolu papildina zinātniska komponente – gaismas un tehnoloģiju apguves jēga. Taču mērķis ir palicis nemainīgs – progresā vārdā censties sasniegt visu ar prāta gaismu tveramo un sabiedrībai derīgo.

Latvijas Zinātņu akadēmijas karogā zelta burtiem ierakstīti vairāki gadskaitļi: 1815–1869–1932–1936–1946–1992. Zīmīgs ir pirmais, ar kuru saistās 1815. gada 23. novembrī astoņu muižnieku parakstītais nodoma projekts par Kurzemes literatūras un mākslas biedrības dibināšanu, tas iezīmē Latvijas akadēmiskās zinātnes divsimtgadi. Un, ja ticam skaitļu maģijai un simbolikai, tad pēc vairākiem starpkaru perioda mēģinājumiem veidot savu – nacionālo zinātņu akadēmiju – tikai 1945. gada 4. novembrī PSRS Tautas Komisāru padomes lēmums iezīmēja Latvijas PSR Zinātņu akadēmijas sākotni. Vai mums tas patīk, vai ne, tomēr šis neregulārais gadskaitlis ar piecnieku galā fiksē starta šāvienu pēckara atjaunotnes degsmes un ar industrijas pasūtījumu saistītās modernās akadēmiskās zinātnes attīstībai Latvijā, no kura būs pagājis jau 70 gadu. Savukārt 1992. gads ar tā dēvētās “personālās akadēmijas”

izveidošanu izbeidza šo attīstību, vienlaikus ar plānveida tautsaimniecības sabrukumu aizejot vēsturē iepriekšējai ekonomiskajai sistēmai un nolemjot stabilās akadēmiskās pētniecības grupas, zinātniskos institūtus un autoru kolektīvus ar turpat 12 000 augsti kvalificētu pētnieku ilgtermiņa bezdarbam, neprognozējamu pasūtījumu un nezināma tirgus stihijai. Atstāts bez valstiska atbalsta un sazobes ar degradēto industriālo saimniecību, tika nevērtīgi izniekots Latvijā izglītota un uzkrātais zinātnieku akadēmiskais potenciāls, kurš savai kapacitātei praktisku izmantojumu atrada citur – pārkvalificējoties politiķu, finansistu, mācībspēku vai ierēdņu statusā, vai arī dodoties meklēt laimi ārpus mūsu zemes.

Diskusijā par augstākās izglītības izaicinājumiem akadēmiķis Jānis Stradiņš raksturoja Latviju kā zinātnei nelabvēlīgu valsti (LETA, 2015. gada 19. februārī) un šis secinājums neatklāj neko jaunu. Akla un dogmatiska sekošana liberālās ekonomikas principiem un 1992. gada 14. februārī likvidētā Latvijas Zinātņu akadēmija kā valsts ekonomikas un zinātnes sazobes garants, pārveidojot to sabiedriskajā organizācijā ar ļoti apcirtām valsts funkcijām, ir izstūmusi speciālistus no zinātnes administrācijas, atdodot šo procesu vadību no zinātnes tālu stāvošu politiķu manipulētas ierēdniecības rokās. Kādas tam ir sekas? Tādas, ka ekstensīva mūsu zemē ir tikai mežizstrāde, graudaudzēšana un lopkopība, bet ar zinātnisko izgudrojumu tehnoloģiskās pārneses mehānismu izveidi augstākas pievienotās vērtības radīšanai kavējas gan Izglītības un zinātnes, gan Finanšu, gan Ekonomikas ministrijās, brīnoties par budžeta ieņēmumu lejupslīdi, kuru nevar apturēt arī nepamatoti optimistiskās diagrammas, ar kurām tiek mēģināts apmānīt gan sevi, gan Eiropas Savienības ekspertus. Šodien pie mums ar grūtībām par savu eksistenci cīnās vien ap 3650 zinātnieku, un bez valstiska atbalsta viņu skaits vistuvākajā laikā var sarukt līdz tādām līmenim, ka Latvija var izrotēt laukā no to zemju skaita, kas spēj uztvert un adaptēt pasaules zinātnes novitātes. Bet tas nozīmē valstij zaudēt kontroli pār inovatīvu ražošanu un ekonomikai degradēties pa lejupslidošu spirāli.

Kad kārtējo reizi kādā no Eiropas zemēm ALLEA (*European Federation of Academies of Sciences and Humanities*) sanāksmēs tiek zinātņu akadēmiju vadītāji, tiek konstatēts fakts, ka Latvijai līdzīgus soļus jau agrāk ir spērušas visas valstis, izlaižot zinātnes administrēšanas grožus no rokām, ko šodien ļoti nožēlo. Lai pārvarētu stagnāciju zinātnes administrēšanā un inovatīvu zinātnisko

izgudrojumu ātrāku ieviešanu ražošanā, izglītības un zinātnes jautājumus koordinējošā Eiropas Komisija rosina nacionālajām zinātņu akadēmijām no jauna uzņemties daudz aktīvāku zinātnes vadības un koordinācijas lomu. Šodien par anahronismu uzskatāms tāds vadības modelis, kurā Izglītības ministrija ar savām struktūrvienībām pūlas administrēt zinātņi bez nodrošinātas sasaistes ar rūpniecisko ražošanu kā ekonomikas pamatu. Mūsu nelielās zemes mērogos anahronisms ir arī tas, ka tik nozīmīgas nozares kā zinātne un ekonomika var atrasties divu ar partijiskās piederības šķērsumu politiski distancētu ministriju pārziņā. Mūsdienu globālā zinātnes un ekonomikas administrēšanas pieredze liecina, ka sekmīgi var darboties tie valsts pārvaldības modeļi, kur inovatīvos zinātniskos risinājumus operatīvi komercializē uz ātrāku tehnoloģisko pārneši un ieviešanu ražošanā īpaši šim nolūkam izveidotas ministrijas. Tādas ir pat Dienvidāfrikas Republikā, Kenijā un Jaunzēlandē, bet pašu mājās jautājumus var raisīt situācija, kurā starp zinātniskos institūtus pārstāvošo Izglītības un zinātnes ministriju un par valsts straujāku ekonomisko izaugsmi atbildīgo Ekonomikas ministriju pastāv vesels bezdibenis. Ja atceramies, cik negribīgi uztvēra un ar cik lielu pretdarbību 2014. gadā Ekonomikas ministrijas darbinieki centās sabotēt premjerministres Laimdotas Straujumas pakļautībā izveidotās Pētniecības un inovāciju stratēģijas padomes rīcībbspēju, tad nav jābrīnās, ka mūsu valstī “ekonomiskais lēciens”, kas pildītu valsts kasi un veidotu optimistiskas diagrammas, top tikai uz papīra, bet ne realitātē. Vai gaismas gada daudzinaujums palīdzēs ienest prāta apgaismību ministriju gaitēņu un kabinetu labirintos, par galveno izvirzot mērķi ar efektīvu pārvaldību gūt vislielāko valstisko labumu, – redzēsim gada izskaņā.

Pēc PSRS telpā izveidotā zinātnes produktu noieta tirgus zaudēšanas un mūsu valstiskās neatkarības atjaunošanas Latvijas zinātnieku teorētiskās un eksperimentālās sadarbības telpa ir bezgalīgi paplašinājusies, galvenokārt rietumu partneraugsstoku un zinātnisko institūtu virzienā. Liela nozīme jaunu kontaktu izveidē ir gan LZA ārzemju locekļu atbalstam, gan uz ārvalstīm izceļojušo un tur nodarbināto latviešu izcelsmes zinātnieku labajai gribai sadarboties ar kolēģiem dzimtenē un iesaistīt viņus starptautiskos projektos un pārdalīt pētnieciskās funkcijas, risinot globālas problēmas. Protams, ka šos starptautiski atzītās kvalifikācijas filtrus iztur konkurētspējīgākie no Latvijas zinātnieku vidus un tādu ir daudz. Taču ģeopolitisko un ekonomisko svārstību viļņos ne tikai Latvija, bet arī Eiropas Savienības valstis kā sev ekonomiski

izdevīgu ir atklājušas “austrumu partnerību” un cenšas iegūt draugus Āzijas zemēs. Latvijai tas nenākas grūti, jo ir tikai jāatjauno nedaudz ierūsējušās sadarbības saites. Un tieši divi pēdējie gadi ir nesuši zinātņu akadēmiju sadarbības dokumentos ar diplomātiskām un institucionālām saitēm nostiprinātas draudzības apliecinājumus partnerībai ne tik vien ar Ukrainu, Baltkrieviju, bet arī ar Armēniju, Gruziju, Azerbaidžānu un Uzbekijas republiku. Tieši sadarbībā ar Uzbekijas zinātniekiem, kuri ar valdības atbalstu dažu pēdējo gadu laikā ir ieguvuši četrus tehnoloģiskos parkus, vairāku mūsu zinātnisko institūtu vadītāji cer attīstīt daudzus stratēģiski svarīgus pētījumus enerģētikas, nanotehnoloģiju, biomedicīnas un farmakoloģijas, gēnu inženīrijas, materiālu zinātnes un citās jomās, kurās Latvijā trūkst tehnoloģiskās pārnese bāzes. Iepriekšējā Eiropas struktūrfondu finansējuma apguves posmā tikai Latvijā atšķirībā no Lietuvas un Igaunijas nezināmu, taču nojaušamu iemeslu dēļ miljardiem lielais finansējums tika novirzīts citiem mērķiem, nevis savu prototipēšanas laboratoriju un laikmetīgu tehnoloģisko centru izveidei. Vai nav paradoksāli, ka mūsu valsts ekonomikas balstīšanas vārdā zinātnieki meklēs iespējas citās zemēs veikt eksperimentus, lai zinātniskie atklājumi varētu nokļūt Latvijās tirgū?

Latvijas zinātnieku saimē netrūkst izcilnieku. Valsts pētījumu programmas “LETONIKA” ietvaros izstrādātais četru sējumu akadēmiskais rakstu krājums “Latvieši un Latvija”, tā sastādītāji un redkolēģija ir ieguvuši Ministru kabineta goda rakstu. Mēs esam bagāti ar leģendāriem izgudrotājiem un teorētiķiem, kuru ilggadējie pētījumi ir bagātinājuši fundamentālās zinātnes ar jaunām atziņām, materiālzinātnes ar jaunām fizikālām īpašībām apveltītiem materiāliem. Pagājušā gada Rudens pilnsapulcē bezgala patīkami bija godināt LZA Lielās medaļas ieguvējus Organiskās sintēzes institūtā pirms 50 gadiem atklātā pretvēža preparāta “Ftorafūrs” autori akadēmiķi Regīnu Žuku un starptautiski atzītu autoritāti indoloģijā akadēmiķi Viktoru Ivbuli. Par Latvijas zinātnes iespējamo triumfu domājam ikreiz, kad gadumijā atzīmējam ievērojamākos teorētiskos un praktiskos sasniegumus, piešķiram medaļas un goda rakstus, vārdbalvas un stipendijas. Ja zinātniskos sasniegumus pamana un novērtē ievērojamākie komercuzņēmumi un industriālie sadarbības partneri – tādi kā Latvenergo, Latvijas Gāze, ITERA Latvija, *EXIGEN*, *L'OREAL*, Olainfarm, *GRINDEX* un citi, tad tas ir tikai apsveicami, tas ir normāli, tas ir likumsakarīgi, kad ražotāju ievērību ir iemantojuši konkrētās nozares

teorētiski un praktiski, jaunie zinātnieki un savu mūžu nozarei veltījušie. Brīžos, kad Adrians Dāvis, Kirovs Lipmans vai Ivars Puksts pasniedz goda rakstus ar piebildi, ka dokumentam seko vēl arī materiāla pateicība, gribas vaicāt veselības, zemkopības, ekonomikas, izglītības un zinātnes ministriem, kuri, diemžēl, pārāk bieži mainās, kāda ir valsts atbildība un ieinteresētība zinātnieku radošā ieguldījuma novērtēšanā, stimulēšanā? Ar Borisa un Ināras Teterevu fonda finansiālu atbalstu LZA Lielās medaļas saņēmējiem no 2014. gada turpmākajiem pieciem gadiem ir garantēta zinātnieka ieguldījuma cienīga prēmija. Vācijas Zinātņu akadēmijas “Leopoldina” paspārnē aktīvi darbojas jauno zinātnieku akadēmija, kuras pastāvēšanu un katra dalībnieka karjeru atbalsta valsts. Pie mums viss ir citādi. Izrādās, ka Boriss un Ināra Teterevi ir vairāk ieinteresēti Latvijas Jauno zinātnieku apvienības pastāvēšanā nekā valsts, jo viņi kā privātpersonas nodrošina izglītības, zinātnes koordinācijas un procesu vadības iemaņu attīstīšanu jaunaļiem speciālistiem. Vai gan Francijai būtu jāuztraucas par to, lai Latvijas jaunās zinātnieces – sievietes varētu savus pētījumus veikt dzimtenē, turklāt apvienojot tos ar ģimenes rūpēm, darbu un karjeras izaugsmi? Taču viens no biokosmētikas koncerna *L'OREAL* filozofijas pamatprincipiem aizstāv tiesības būt zinātniecēm tieši savā zemē, un tāpēc nu jau vairāk kā 10 gadus uzņēmums piešķir stipendijas jaunajām pētniecēm sekmīgāko promocijas darbu izstrādei. Kur ir Latvijas valsts reālās rūpes par savu jauno speciālistu darbavietām, karjeras izaugsmi, perspektīvi? Atziņas un secinājumi par valsts rokās nodotajiem zinātnes administrēšanas procesiem un to sekmēm nav viennozīmīgi. Paužot būtiskas zinātnieku daļas domas, turpmāko gadu ilgtspējīgas attīstības prognozēs vēlamais disonē ar esošo un acīmredzamo, un tas uztrauc.

2015. gads mums visiem būs *ACADEMIA – 200* gadu atzīmēšanas laiks, kurā ar atskatu vēsturē smelsimies spēku darbam turpmākajiem gadiem. Lai gan ar konferenci 15.–16. janvārī jau atzīmējām Kurzemes literatūras un mākslas biedrības dzīvinošo ietekmi uz Latvijas akadēmiskās zinātnes sākotni, lai arī 1.–2. oktobrī izjutīsim 27. Baltijas zinātņu vēstures konferences gaisotni, gremdēšanās vēsturē nav šī gada norišu pašmērķis. Jubilejas gads ar pagātnes refleksijas impulsiem lai kalpo zinātnes sasniegumu popularizēšanai, lai kļūst par zinātniskā darba ētikas cildinājuma avotu un Latvijas zinātnes rītdienas aktīva modelējuma laiku. Tam veltīsim gan pavasara, gan rudens pilnsapulces, lekcijas un konferences, kā arī spraigas diskusijas un domu apmaiņas. Ļoti

ceru, ka Baltijas valstu Intelektuālās sadarbības konference 20.–21. aprīlī, atskatoties uz savas vēstures 80 gadiem, spēs iedvest jaunu elpu arī Baltijas valstu zinātnieku praktiskajā sadarbībā. UNESCO kalendārā šis gads ir ierakstīts Raiņa un Aspazijas 150 gadu jubilejas zīmē. Tādēļ no Valsts pētījumu programmas “LETONIKA” VI kongresa ziņojumiem ir gaidāms Raiņa domu dimensijām atbilstīgs lidojums.

Lai “Gaismas gadā” mēs staigājam gaismā! Lai gaisma ir ap mums un ar mums ikdienā, zinātnē un valstī, nevis tikai apsolīts spožums bezgalīga tuneļa galā!

Ojārs Spārītis,

Latvijas Zinātņu akadēmijas prezidents

2015. gada 2. martā

PAMATDOKUMENTI

LATVIJAS REPUBLIKAS LIKUMDOŠANA PAR LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS STATUSU

ZINĀTNISKĀS DARBĪBAS LIKUMS

(Pieņemts Saeimā 2005. gada 14. aprīlī.

Stājas spēkā ar 2005. gada 19. maiju)

Latvijas Zinātņu akadēmija sastāv no vēlētiem Latvijas Zinātņu akadēmijas locekļiem un valsts pārvaldes sistēmā ir atvasināta publisko tiesību persona ar autonomu kompetenci, kuras tiesības un pienākumi noteikti tās Hartā, šajā likumā un citos likumos, kā arī tās statūtos un kuru daļēji finansē no valsts budžeta. Latvijas Zinātņu akadēmijas Hartu apstiprina Saeima un tajā ir norādīti Latvijas Zinātņu akadēmijas darbības mērķi, pamatvirzieni, tiesiskie un ekonomiskie pamati, pārvaldes sistēma, tiesības un pienākumi.

...

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS HARTA

(Pieņēmusi Latvijas Zinātņu akadēmijas pilnsapulce 1996. gada 22. novembrī.
Apstiprinājusi Latvijas Republikas Saeima 1997. gada 23. janvārī)

PREAMBULA

Latvijas Zinātņu akadēmija ir vairāku agrāk Latvijā pastāvējušu zinātnisko biedrību ideju un darbības mantiniece. Tās priekšteces ir 1815. gadā Jelgavā dibinātā Kurzemes Literatūras un mākslas biedrība un Rīgas Latviešu biedrības sastāvā 1869. gadā dibinātā Zinātnības (Zinību) komisija, kas 1932. gadā tika pārveidota par Zinātņu komiteju ar privātas zinātņu akadēmijas statusu.

Kopš 1919. gada Latvijas Republikas valdība vairākkārt bija apsvērusi oficiālas Latvijas Zinātņu akadēmijas dibināšanu. Šo nodomu 1927. gadā atbalstīja izglītības ministrs J. Rainis. 1935. gadā Ministru prezidents K. Ulmanis publiski paziņoja nodomu izveidot Latvijas Zinātņu akadēmiju, un kā pirmā tās sastāvdaļa ar Latvijas Republikas likumu 1936. gada 14. janvārī tika nodibināts Latvijas vēstures institūts.

Zinātņu akadēmija Latvijā darbību uzsāka 1946. gada 14. februārī, kad akadēmijas locekļi sanāca uz pirmo kopsapulci. Par Zinātņu akadēmijas un tās institūtu pamatkodolu kļuva Latvijas Universitātes un Latvijas Lauksaimniecības akadēmijas zinātnieki. Pieņemot Hartu un jaunus Statūtus, ar 1992. gada 14. februāra kopsapulces lēmumu Latvijas Zinātņu akadēmija pārveidota par klasiska tipa akadēmiju, kura apvieno vēlētus locekļus — izcilus zinātniekus un citus gara darbiniekus.

Atjaunotajā Latvijas Republikā Latvijas Zinātņu akadēmija veicina zinātņu attīstību, veic zinātniskus pētījumus. Tā gādā, lai apzinātu, pētītu, izkoptu, saglabātu un nodotu nākamajām paaudzēm visu to īpašo, ko pasaules zinātnei un kultūrai ir devusi un spēj dot Latvija un latviešu tauta: nacionālo kultūru, valodu, folkloru, literatūru, sociālo un saimniecisko pieredzi, tradīcijas. Tā pēti un saglabā Rīgas un Latvijas novadu kultūrvēsturiskās tradīcijas, apzina Baltijas valstu vietu pasaulē.

Latvijas Zinātņu akadēmija ir iekļāvusies starptautiskajā zinātniskajā kopībā, sadarbojas ar citām zinātņu akadēmijām un zinātniskām organizācijām Eiropā un pasaulē.

1. pants. LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS TIESISKAIS PAMATS

Latvijas Republikā ir viena valsts izveidota Latvijas Zinātņu akadēmija kā nacionālas nozīmes zinātnes centrs. Latvijas Zinātņu akadēmija ir autonomas tiesību subjekts, kurš sastāv no ievēlētiem Latvijas Zinātņu akadēmijas locekļiem un kuru subsidē valsts. Latvijas Zinātņu akadēmija darbojas saskaņā ar tās Hartu un Statūtiem. Hartu pieņem Latvijas Zinātņu akadēmijas pilnsapulce un apstiprina Latvijas Republikas Saeima.

Saeima vai Ministru kabinets var noteikt Latvijas Zinātņu akadēmijai īpašus uzdevumus un pilnvaras zinātnes jomā.

Ar Latvijas Zinātņu akadēmiju var būt saistītas zinātniskās pētniecības iestādes, biedrības, fondi, zinātniski tehniskas organizācijas, universitātes un augstskolas. To sadarbību ar Latvijas Zinātņu akadēmiju nosaka savstarpēja vienošanās. Akadēmijas mērķu veikšanai tiek veidotas zinātnieku grupas vai iestādes, kuras var darboties Latvijas Zinātņu akadēmijas ietvaros.

Par Latvijas Zinātņu akadēmijas locekļiem ievēlē izcilus Latvijas un ārzemju zinātniekus un par goda locekļiem — arī citu jomu vispāratzītus Latvijas gara darbiniekus.

Latvijas Zinātņu akadēmija ir juridiska persona. Tā ievēro Latvijas Republikas likumus un starptautiskās tiesību normas.

2. pants. LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS DARBĪBAS MĒRĶI UN PAMATVIRZIENI

Latvijas Zinātņu akadēmijas darbības mērķi un pamatvirzieni ir:

- zinātnes attīstīšana, pētījumu veicināšana un veikšana fundamentālo un lietišķo zinātņu jomā, Latvijas tautas un valsts vēstures, kultūras un valodas izpētes un izkopšanas veicināšana, kā arī ar Latvijas dabas resursiem, to optimālas izmantošanas iespēju un apkārtējās vides aizsardzību saistītu pētījumu atbalstīšana;
- Latvijas attīstības procesu prognozēšana, tautas un valdības operatīva iepazīstināšana ar zinātniskām prognozēm par dažādu tautsaimniecisku, kultūras un sociālu norišu un projektu vēlamām un nevēlamām sekām.

3. pants. LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS TIESĪBAS

Latvijas Zinātņu akadēmijai ir tiesības:

- sadarboties ar augstākās izglītības un zinātniskās darbības organizatoriskās sistēmas institūcijām, deleģēt savus pārstāvjus šo institūciju darbā;
- saņemt informāciju par to likumu un normatīvo aktu gatavošanu un grozīšanu Saeimas komisijās, ministrijās un citās valsts iestādēs, kuri saistīti ar zinātņi un augstāko izglītību, kā arī izteikt viedokli par šiem dokumentiem;
- uzņemties iniciatīvu jaunu zinātnisku virzienu un ar to saistītu zinātnisku institūciju veidošanā;
- piešķirt Latvijas Zinātņu akadēmijas goda doktora grādu Latvijas un ārzemju zinātniekiem;
- ierosināt un pieņemt savas Hartas grozījumus, iesniegt tos apstiprināšanai Saeimā;

- glabāt savos arhīvos, krātuvēs un bibliotēkās zinātnes, literatūras, mākslas un citu kultūras darbinieku rokrakstus un dokumentus, kā arī citus zinātnei un vēsturei nozīmīgus materiālus.

4. pants. LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS PIENĀKUMI

Latvijas Zinātņu akadēmijas pienākumi ir:

- aktīva piedalīšanās Latvijas zinātnes politikas veidošanā un operatīva Saeimas un valdības konsultēšana zinātnes jautājumos;
- līdzdalība dažādu valsts programmu zinātniskajā ekspertīzē, pētījumu, projektu, programmu un zinātnisko iestāžu pētnieciskā līmeņa izvērtēšanā;
- balvu piešķiršana par izcilākiem veikumiem Latvijas zinātnē;
- Latvijas zinātnes un zinātnieku pašpārvaldes un demokrātijas veicināšana, šo principu aizstāvība valsts struktūrās un masu saziņas līdzekļos;
- rūpes par jaunu pētnieku paaudžu iesaisti zinātnē un pensionēto, t.sk. valsts emeritēto zinātnieku sociālo aizstāvību;
- zinātniskās pētniecības ētikas, diskusijas principu un tradīciju sargāšana, saglabāšana un izkopšana, Latvijas zinātņu vēstures un zinātniecības problēmu izpēte;
- rūpes par zinātniskās literatūras izdošanu, zinātnisko terminoloģiju un enciklopēdiju zinātnisko līmeni Latvijā;
- zinātnisko kongresu, konferenču, atklātu Latvijas Zinātņu akadēmijas sēžu, diskusiju un konkursu organizēšana un zinātnes sasniegumu popularizēšana;
- Latvijas zinātnes un nacionālās kultūras mantojuma krātuvju — Latvijas Akadēmiskās bibliotēkas, Misiņa bibliotēkas un Latviešu folkloras krātuves — zinātniska pārziņa;
- Latvijas zinātnieku starptautisko kontaktu veidošana un veicināšana, sadarbība ar citām zinātņu akadēmijām, zinātniskām biedrībām un savienībām, starptautisko zinātnisko sakaru uzturēšana un Latvijas zinātnes pārstāvniecība starptautiskās zinātniskās organizācijās.

Latvijas Zinātņu akadēmija ik gadu publicē pārskatu par savu darbību.

5. pants. LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS SASTĀVS UN PĀRVALDE

Latvijas Zinātņu akadēmijas sastāvu veido: īstenie locekļi (akadēmiķi), goda locekļi, ārzemju locekļi, korespondētājocekļi. To skaitu, kandidātu izvirzīšanas un apspriešanas kārtību zinātniskā sabiedrībā, kā arī ievēlēšanas kārtību nosaka Latvijas Zinātņu akadēmijas Statūti.

Latvijas Zinātņu akadēmijas augstākais lēmējorgāns ir pilnsapulce, kurā piedalās ievēlēti īstenie, goda, ārzemju locekļi un korespondētājlocekļi. Hartas un Statūtu jautājumus un jaunu locekļu uzņemšanu izlemj īstenie locekļi. Lai sekmētu starpdisciplināru problēmu risināšanu un radniecīgo zinātņu pārstāvju kontaktus, akadēmijas locekļi izveido Latvijas Zinātņu akadēmijas zinātņu nodaļas. Pilnsapulču starplaikā Latvijas Zinātņu akadēmijas darbu vada tās locekļu ievēlēts prezidents un Senāts.

Latvijas Zinātņu akadēmijas pilnsapulce ievēl uzraudzības padomi. Latvijas Zinātņu akadēmijas dažādu darbības jomu organizēšanai un operatīvu lēmumu pieņemšanai tiek izveidots prezidijs, valde un citas organizatoriskas struktūras. Šo struktūru sastāvu un pienākumus nosaka Latvijas Zinātņu akadēmijas Statūti.

6. pants. LATVIJAS ZINĀTŅU AKADEMIJAS DARBĪBAS EKONOMISKAIS PAMATS

Latvijas Zinātņu akadēmijas darbībai nepieciešamais finansējums tiek subsidēts no valsts budžeta. Latvijas Zinātņu akadēmija valsts noteiktā kārtībā iesniedz motivētu finansējuma pieprasījumu nākamajam gadam kopā ar gadskārtējo pārskatu. Latvijas Zinātņu akadēmijas speciālo budžetu veido līdzekļi, kurus iegūst no:

- pasūtījumu izpildes un uzņēmējdarbības;
- īpašumu apsaimniekošanas;
- ziedojumiem un dāvinājumiem;
- citiem avotiem.

Latvijas Zinātņu akadēmijas īpašumā vai valdījumā var būt nekustamais un kustamais īpašums — zeme, ēkas un cita manta, kuru tai nodevušas valsts institūcijas vai kuru tā ieguvusi savas darbības rezultātā vai uz cita tiesiska pamata, kā arī intelektuālais īpašums, nauda un vērtspapīri Latvijā un ārvalstīs.

Latvijas Zinātņu akadēmijas pārziņā ir iestādes un organizācijas, kas nepieciešamas tās darbībai, kā arī iestādes un organizācijas, kuras sekmē zinātnes funkcionēšanu.

Latvijas Zinātņu akadēmijas īpašumu un tās valdījumā un pārziņā esošo objektu pārvaldes kārtību nosaka Latvijas Zinātņu akadēmijas Statūti.

7. pants. LATVIJAS ZINĀTŅU AKADEMIJAS STATŪTI

Latvijas Zinātņu akadēmijas locekļu pilnsapulce patstāvīgi pieņem un/vai groza savus Statūtus, kuri nedrīkst būt pretrunā ar šīs Hartas nostādnēm.

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS STATŪTI

(Apstiprināti ar Latvijas Zinātņu akadēmijas kopsapulces

1992. gada 14. februāra lēmumu Nr. 7.

Grozīti ar LZA pilnsapulces 1992. gada 24. novembra, 1993. gada 11. februāra,

1994. gada 18. februāra, 1997. gada 21. novembra, 2002. gada 4. aprīļa

un 2008. gada 3. aprīļa lēmumu)

1. nodaļa. VISPĀRĪGIE NOTEIKUMI

1.1. Latvijas Zinātņu akadēmija (LZA) valsts pārvaldes sistēmā ir atvasināta publisko tiesību persona ar autonomu kompetenci un sastāv no vēlētiem LZA locekļiem. Tās tiesības un pienākumi noteikti LZA Hartā, “Zinātniskās darbības likumā” un citos likumos, kā arī LZA Statūtos un to daļēji finansē no valsts budžeta. LZA darbības mērķi, pamatvirzieni, tiesiskie un ekonomiskie pamati, pārvaldes sistēma, tiesības un pienākumi ir norādīti LZA Hartā, kuru ir apstiprinājusi LR Saeima. LR Saeima vai Ministru kabinets var noteikt Latvijas Zinātņu akadēmijai īpašus uzdevumus un pilnvaras zinātnes jomā.

Par Latvijas Zinātņu akadēmijas locekļiem ievēlē izcilus Latvijas un ārzemju zinātniekus un par goda locekļiem — arī citu jomu vispāratzītus Latvijas gara darbiniekus.

Ar Latvijas Zinātņu akadēmiju līgumiski, asociatīvi vai citādās juridiskās formās var būt saistītas juridiski patstāvīgas zinātniskās pētniecības iestādes, biedrības, fondi, zinātniski tehniskas organizācijas, universitātes un citas augstskolas. To sadarbību ar Latvijas Zinātņu akadēmiju nosaka savstarpēja vienošanās. Akadēmijas mērķu īstenošanai var izveidot zinātnieku kolektīvus vai institūcijas, kuras var darboties Latvijas Zinātņu akadēmijas ietvaros, kā arī piesaistīt ekspertus no zinātnieku un speciālistu vidus.

1.2. LZA sadarbojas ar LR ministrijām, Latvijas Zinātnes padomi u.c. valstiskām institūcijām Latvijas zinātnes, pētniecības un inovāciju stratēģijas un aktuālo, būtisko problēmu analīzē, izvērtēšanā un formulēšanā. Ministrijas saskaņā ar “Valsts pārvaldes iekārtas likumu” var deleģēt ZA īpašas pilnvaras zinātnes jomā, nodrošinot to īstenošanu ar adekvātu finansējumu.

1.3. Latvijas Zinātņu akadēmijas saīsinātais nosaukums ir LZA. Tās nosaukums citās valodās tulkojams šādi: *Academia Scientiarum Latviensis* (latīņu val.), *Latvian Academy of Sciences* (angļu val.), *Academie des Sciences de Lettonie* (franču val.), *Akademie der Wissenschaften Lettlands* (vācu val.), *Латвийская Академия наук* (krievu val.).

1.4. LZA juridiskā adrese: Akadēmijas laukums 1, Rīga, LV 1050, Latvija; mājaslapas adrese internetā <http://www.lza.lv>.

1.5. LZA simboliku reglamentē īpašs nolikums. LZA krāsas ir balts, kobaltzils, zelts. LZA zīmogā ir attēlots Latvijas Republikas valsts mazais ģerbonis un ietverti vārdi “Latvijas Zinātņu akadēmija – Academia Scientiarum Latviensis”.

1.6. LZA kā savu “Akadēmijas dienu” atzīmē 14. februāri, jo 1946. gada 14. februārī akadēmijas locekļi sanāca uz savu pirmo kopsapulci un 1992. gada 14. februārī LZA pieņēma savu Hartu un jaunus Statūtus.

2. nodaļa. DARBĪBAS MĒRĶI UN PAMATVIRZIENI

2.1. Latvijas Zinātņu akadēmijas darbības mērķi un pamatvirzieni:

2.1.1. pētījumu veikšana un veicināšana fundamentālo un lietišķo zinātņu jomā;

2.1.2. Latvijas tautas un valsts vēstures izzināšana; Latvijas kultūras, tās vēstures un perspektīvu apzināšana; latviešu valodas izpētes un izkopšanas veicināšana; Latvijas dabas resursu un to optimālas izmantošanas iespēju izvērtēšana, ar apkārtējās vides aizsardzību saistītu pētījumu sekmēšana;

2.1.3. Latvijas attīstības procesu prognozēšana, tautas un valdības operatīva iepazīstināšana ar zinātniskām prognozēm par dažādu tautsaimniecisku, kultūras un sociālu norišu un projektu vēlamām un nevēlamām sekām;

2.1.4. uz zināšanām balstītas sabiedrības veidošana un inovatīvo tehnoloģiju attīstības veicināšana Latvijā;

2.1.5. augstākās kvalifikācijas zinātniskās ekspertīzes nodrošināšana; ekspertu atzinumu sniegšana par Latvijai un Baltijas reģionam principiāliem jautājumiem;

2.1.6. piedalīšanās nacionālo un valsts pētījumu programmu, Baltijas un Eiropas Savienības reģionālo programmu izstrādē un to īstenošanā;

2.1.7. aktīva piedalīšanās Latvijas zinātnes politikas veidošanā un īstenošanā; Saeimas, Valsts Prezidenta, valdības un to iestāžu operatīva konsultēšana zinātnes jautājumos;

2.1.8. līgumisku vai asociatīvu attiecību veidošana ar Latvijas zinātniskām un profesionālām biedrībām, fondiem, savienībām, asociācijām; LZA vārda piešķiršana ar akadēmiju saistītām institūcijām, piedalīšanās šo iestāžu galveno pētniecisko virzienu izvērtēšanā, ja to paredz savstarpēja vienošanās;

2.1.9. aktīvas sadarbības veidošana ar Latvijas augstskolām, vienotas akadēmiskās vides veidošana Latvijā un piedalīšanās augstākās kvalifikācijas zinātnieku sagatavošanā;

2.1.10. zinātniskās literatūras un enciklopēdiju izdošanas veicināšana un to zinātniskā līmeņa paaugstināšana Latvijā;

2.1.11. latviešu zinātniskās terminoloģijas izstrādes veicināšana;

2.1.12. zinātnisku kongresu, konferenču, atklātu ZA sēžu, konkursu organizēšana, zinātnes sasniegumu popularizēšana;

2.1.13. starpdisciplināru pētījumu veidošana, iniciatīva jaunu zinātnisku virzienu iedibināšanā;

2.1.14. sadarbība ar citām zinātņu akadēmijām, zinātniskām asociācijām, apvienībām, biedrībām un savienībām; starptautisko zinātnisko sakaru uzturēšana un Latvijas zinātnes pārstāvība starptautiskās zinātniskās organizācijās;

2.1.15. LZA balvu un stipendiju piešķiršana par darbiem zinātnē, tai skaitā kopīgi ar universitātēm, citām augstskolām un zinātnes mecenātiem vai citām zinātni atbalstošām organizācijām; piedalīšanās zinātnisku darbu ieteikšanā un izvērtēšanā valsts un starptautiskiem apbalvojumiem;

2.1.16. Latvijas zinātnieku un ar Latviju saistīto ārzemju zinātnieku devuma un potenci izvērtēšana un ieteikšana ievēlēšanai par akadēmijas īstenajiem, ārzemju, goda locekļiem vai korespondētājlocekļiem;

2.1.17. Latvijas zinātņu vēstures un zinātniecības pētījumu veicināšana, nodrošinot zinātnisko tradīciju saglabāšanu un izkopšanu;

2.1.18. zinātnieka ētikas kodeksa un zinātnisko diskusiju principu izstrāde un tālāka izkopšana;

2.1.19. jaunu pētnieku paaudžu iesaiste zinātnē;

2.1.20. pensionēto (to skaitā valsts emeritēto) zinātnieku sociālā aizstāvība un viņu aktivitāšu atbalsts.

2.2. Lai īstenotu akadēmijas Hartā un šo Statūtu 2.1. punktā noteiktos darbības mērķus, LZA izmanto savu locekļu un akadēmijas izveidoto institūciju darbību, sekmē atsevišķu zinātnisku pētījumu, zinātniski organizatoriskās un izdevējdarbības finansēšanu.

3. nodaļa. LZA LOCEKĻI

3.1. LZA sastāvā ietilpst:

3.1.1. īstenie locekļi (akadēmiķi), no tiem vecumā līdz 70 gadiem ne vairāk kā 100;

3.1.2. goda locekļi (kopskaitā ne vairāk kā 60);

3.1.3. ārzemju locekļi (ne vairāk kā 100);

3.1.4. korespondētājlocekļi (no tiem vecumā līdz 70 gadiem ne vairāk kā 100);

3.2. LZA locekļu ievēlēšanas kārtība ir šāda:

3.2.1. Par LZA īstenajiem locekļiem ievēlē izcilus Latvijas zinātniekus, kuru pētījumi Latvijā un pasaulē ir plaši atzīti. Par LZA īsteno locekli zinātnieku var ievēlēt, ja viņš nav sasniedzis 70 gadu vecumu. Ievēlēto LZA īsteno locekli pēc 70 gadu vecuma sasniegšanas neietver 3.1.1. punktā paredzētajā kopskaitā, taču viņš saglabā balss tiesības LZA saietos.

3.2.2. Par LZA goda locekļiem ievēlē izcilus Latvijas vai citu valstu zinātnes, kultūras, tautsaimniecības, izglītības un sabiedriskos darbiniekus, kuri dzīvo un strādā Latvijā vai kuriem ir cieša sadarbība ar Latviju un tās zinātni.

3.2.3. Par LZA ārzemju locekļiem ievēlē izcilus pasaules zinātniekus, kuri dzīvo un strādā galvenokārt ārzemēs.

3.2.3.1. Izvēloties ārzemju locekļu kandidātus, īpaša uzmanība tiek pievērsta ārzemēs dzīvojošiem un strādājošiem Latvijas izcelsmes zinātniekiem.

3.2.3.2. LZA ārzemju loceklis, pārceļoties uz pastāvīgu dzīvi Latvijā un uzsākot šeit zinātnisku darbību, ar pilnsapulces balsojumu var tikt ievēlēts par LZA īsteno locekli vai korespondētājlocekli.

3.2.4. Par LZA korespondētājlocekļiem ievēlē Latvijā kādā zinātnes nozarē autoritāti ieguvušus zinātniekus, kuri spēj kvalificēti pārstāvēt attiecīgo zinātnes nozari, ekspertēt zinātniskos darbus un savai specializācijai atbilstošos zinātniskos virzienus. Par LZA korespondētājlocekļiem var ievēlēt zinātniekus, kuri nav sasnieguši 60 gadu vecumu. Ievēlēto LZA korespondētājlocekli pēc 70 gadu vecuma sasniegšanas neietver 3.1.4. punktā paredzētajā kopskaitā, taču viņš saglabā balss tiesības LZA saietos. LZA korespondētājloceklim sasniedzot 70 gadu vecumu, tiek atvērta vakance jaunu locekļu vēlēšanām.

3.2.5. Tiesības veidot LZA locekļu un goda doktoru vēlēšanu nolikumus LZA pilnsapulce deleģē LZA Senātam.

3.3. LZA locekļu tiesības ir šādas:

3.3.1. ierosināt zinātnisku un zinātniski organizatorisku jautājumu izskatīšanu akadēmijas vai tās nodaļas sēdē, kā arī LZA pilnsapulcē;

3.3.2. saņemt informāciju par LZA, tās struktūru un nodaļu darbību;

3.3.3. izstāties no LZA, iesniedzot par to rakstisku paziņojumu LZA Prezidijam;

3.3.4. saņemt atalgojumu par atsevišķu LZA uzdevumu izpildi saskaņā ar šo Statūtu 5.6.4. punktu;

3.3.5. uz mūžu saglabāt ar ievēlēšanu Latvijas Zinātņu akadēmijā iegūto nosaukumu, izņemot gadījumus, kas paredzēti šo Statūtu 3.3.3. un 3.7.punktā;

3.3.6. veikt zinātnisku darbību LZA ietvaros, ar LZA Senāta piekrišanu organizēt zinātniskas struktūras – darba grupas, centrus un institūtus, to skaitā gan kā LZA struktūrvienības, gan ar LZA asociētas juridiskas personas.

3.4. LZA locekļiem ir šādi pienākumi:

3.4.1. aktīvi piedalīties LZA darbības mērķu īstenošanā;

3.4.2. piedalīties LZA pilnsapulcēs, sēdēs un citos pasākumos;

3.4.3. publicēt savu pētījumu rezultātus “Latvijas Zinātņu Akadēmijas Vēstīs” un citos zinātniskos izdevumos;

3.4.4. piedalīties zinātniskās ekspertīzēs un sniegt konsultācijas savas kompetences robežās;

3.4.5. katru gadu sniegt akadēmijai īsu rakstisku informāciju par savu zinātnisko vai cita rakstura darbību, īpaši izceļot to, kas paveikts LZA darbības mērķu (Statūtu 2.1. punkta) īstenošanā un kas papildināms personiskajā INTERNET mājaslapā, kuru uztur LZA. Goda locekļi un ārzemju locekļi, kā arī īstenie locekļi, kas sasnieguši 70 gadu vecumu, var sniegt mutisku informāciju savā nodaļā.

3.5. LZA ārzemju locekļu tiesības un pienākumi ir šādi:

3.5.1. Papildus 3.3. un 3.4. punktā minētajam LZA ārzemju locekļi var tikt iesaistīti kā eksperti Latvijas un starptautisko zinātnisko projektu izvērtēšanā, kā arī palīdzības sniegšanā, lai savā mītnes zemē nodibinātu un nostiprinātu kontaktus ar Latvijas zinātni un zinātniekiem.

3.5.2. LZA ārzemju locekļi, kas dzīvo vienā ārvalstī vai ārvalstu reģionā, var izveidot ārzemju locekļu nodaļu; šādas nodaļas izveidošanas faktu un tās darbības mērķus apstiprina LZA pilnsapulce.

3.5.3. LZA saskaņā ar akadēmijas finansiālām iespējām sedz ārzemju locekļa vai ārpus Latvijas dzīvojoša goda locekļa uzturēšanās izdevumus Latvijā, ja šī vizīte notiek pēc LZA ielūguma.

3.6. LZA fondu veidošana.

3.6.1. LZA veido LZA Fondu, kura mērķis ir piesaistīt finanšu līdzekļus, lai veicinātu zinātnieku un studentu zinātnisko un akadēmisko darbību, zinātnisku konferenču organizēšanu, zinātniskās literatūras sagatavošanu un izdošanu, zinātnieku sociālo problēmu risināšanu un citus pasākumus, ievērojot līdzekļu ziedotāju norādījumus. LZA Fonda darbību nosaka LZA Senāta apstiprināts nolikums. LZA Fonda priekšsēdētāju no LZA īsteno locekļu vidus ievēlē LZA pilnsapulce.

3.6.2. LZA savu mērķu un pamatvirzienu (Statūtu 2.nodaļa) sasniegšanai var veidot arī citus palīdzības fondus papildu līdzekļu piesaistei. To veidošanas, izmantošanas un kontroles kārtību pēc LZA Valdes ierosinājuma apstiprina LZA Prezidijs.

3.7. LZA locekļu izstāšanās kārtība.

3.7.1. LZA īstenajiem locekļiem un korespondētājlocekļiem par smagiem zinātnieka ētikas kodeksa normu pārkāpumiem LZA pilnsapulce var ieteikt izstāties no akadēmijas.

3.7.2. Ja LZA loceklis saskaņā ar šo Statūtu 3.3.3. punktu paziņojis LZA Prezidijam par savu izstāšanos no akadēmijas, kārtējā LZA pilnsapulcē par to tiek sniegta informācija, novērtēti paziņojumā minētie iemesli un pieņemts lēmums par šīs personas svītrošanu no LZA locekļu sarakstiem.

3.8. LZA locekļu vēlēšanu kārtība.

3.8.1. LZA locekļu vēlēšanas notiek saskaņā ar šiem Statūtiem. Vēlēšanās jāievēro šo Statūtu 3.1. punktā noteiktās normas attiecīgo locekļu kopskaitam. Jaunos LZA locekļus vēlē LZA īstenie locekļi.

3.8.1.1. Jaunu LZA īsteno un ārzemju locekļu vakances rodas Statūtu 3.1. punktā noteikto kvotu ietvaros, vai jau esošajiem LZA īstenajiem un ārzemju locekļiem sasniedzot 70 gadu vecumu. Vēlot jaunos īstēnos un ārzemju locekļus, notiek kopīgs kandidātu konkurss bez priekšrocībām kādai specialitātei (izņemot gadījumus, kad LZA pilnsapulce vai Senāts pieņem citu lēmumu). Vakanču skaitu izsludina LZA Senāts aprīlī.

3.8.1.2. Jaunu LZA korespondētājlocekļu vakances rodas Statūtu 3.1.4. punktā noteikto kvotu ietvaros, vai jau esošajiem LZA korespondētājlocekļiem sasniedzot 70 gadu vecumu. Vēlot jaunos korespondētājlocekļus, notiek konkurss izsludināto zinātnes nozaru ietvaros. Korespondētājlocekļu zinātnes nozares un vakanču skaitu, norādot iespējamās kandidātus, iesaka akadēmijas nodaļas. Galīgo lēmumu par vakanču skaitu un zinātnes nozarēm, izvērtējot dažādus ieteikumus, pieņem LZA Senāts.

3.8.1.3. LZA goda locekļus vēlē LZA pilnsapulce bez iepriekš izsludināta konkursa pēc LZA Senāta ierosinājuma Statūtu 3.1.2. punktā noteikto kvotu ietvaros. LZA goda locekļu kandidātus var izvirzīt LZA īstenie un goda locekļi.

3.8.2. Par LZA locekļu vakancēm LZA ģenerālsēkretārs līdz katra gada aprīļa beigām ar preses starpniecību informē LZA locekļus, Latvijas zinātniskās iestādes, universitātes un citas augstskolas, zinātniskās biedrības un citas zinātnieku organizācijas.

3.9. LZA goda doktora grādu (*Dr.h.c.*) piešķir ārvalstu un Latvijas zinātniekiem, kuru darbi attiecīgajā zinātnes nozarē ir starptautiski atzīti, kuru devums ietekmējis zinātnes un kultūras attīstību Latvijā un kuriem ir radoši zinātniski kontakti ar LZA. LZA goda doktora grādu piešķir LZA nodaļas un apstiprina LZA Senāts. LZA goda doktoriem ir "Zinātniskās darbības likumā" noteiktās tiesības, kā arī balsstiesības LZA nodaļās.

3.10. Par ievērojamu materiālu un morālu Latvijas zinātnes atbalstu LZA darbības mērķu (Statūtu 2.1. punkts) veicināšanai LZA ar Senāta lēmumu var piešķirt LZA Goda mecenāta nosaukumu, svinīgi pasniedzot attiecīgu diplomu.

4. nodaļa. LZA SAIETI

4.1. LZA saiētu galvenās formas ir pilnsapulces, sēdes, simpoziji, konferences un diskusijas.

4.1.1. Saieti tiek sasaukti pēc vajadzības. Kārtējo saiētu darba kārtībai jābūt izziņotai iepriekš.

4.1.2. Ārkārtas pilnsapulces sasauc akadēmijas prezidents vai Prezidijs pēc savas iniciatīvas vai kādas nodaļas ierosinājuma, vai arī, ja to pieprasa vismaz 25 akadēmijas locekļi. Ārkārtas pilnsapulce ir tiesīga uzsākt darbu, ja zināms, ka 2/3 īsteno locekļu (no 3.1.1. punktā paredzētā kopskaita) par to saņemusi informāciju vismaz 24 stundas pirms saieta sākuma.

4.1.3. Informāciju par notikušiem saieti publicē "Latvijas Zinātņu Akadēmijas Vēstis" un/vai citos Latvijas zinātniskajos un preses izdevumos, kā arī LZA mājaslapā.

4.2. LZA sēdēs:

4.2.1. noklausās akadēmijas locekļu, LZA goda doktoru un citu zinātnieku lekcijas un tematiskos ziņojumus;

4.2.2. diskutē par konkrētiem pasākumiem LZA Hartā un Statūtos pasludināto mērķu sasniegšanai, pieņem par tiem ieteikumus;

4.2.3. izvērtē Latvijas nacionālās un valsts nozīmes zinātniskās programmas, projektus un to izpildes galarezultātus, iesaka veidot darba grupas programmu un projektu izstrādes sekmēšanai;

4.2.4. apspriež jautājumus par akadēmijas darba nodrošināšanai un darbības mērķu īstenošanai nepieciešamo iestāžu un organizāciju dibināšanu vai likvidēšanu;

4.2.5. noklausās akadēmijas locekļu un citu zinātnieku pārskatus par svarīgākajiem zinātniskajiem pētījumiem, nacionālo un valsts nozīmes programmu un lielu tautsaimniecībai, kultūrai un izglītībai nozīmīgu projektu veidošanas un izpildes gaitu, būtiski svarīgiem ārzemju zinātniskajiem komandējumiem un to rezultātiem, kā arī izskata citus Latvijai un tās zinātnei svarīgus jautājumus.

4.3. LZA sēdi vada akadēmijas prezidents vai viņa pilnvarots LZA īstenaiss loceklis. LZA sēdēs jautājumus izlemj ar klātesošo akadēmijas locekļu balsu vienkāršu vairākumu, ja sēdes dalībnieku vairākums nenobalso par citu kārtību. LZA sēde ir tiesīga pieņemt ieteikumus LZA Senātam, Prezidijam, Valdei, prezidentam un citām

vēlētām LZA amatpersonām, Latvijas Republikas Saeimai, Valsts Prezidentam, valdībai un tās struktūrām.

5. nodaļa. LZA PĀRVALDE, VĒLĒTĀS INSTITŪCIJAS UN AMATPERSONAS

5.1. Latvijas Zinātņu akadēmijas augstākā lēmēj institūcija ir pilnsapulce, kurā piedalās īstenie locekļi, goda locekļi, ārzemju locekļi un korespondētājlocekļi.

5.1.1. Piedalīšanās akadēmijas pilnsapulcēs ir obligāta LZA īstenajiem locekļiem un korespondētājlocekļiem, kuri jaunāki par 70 gadiem, ja nav objektīvu iemeslu, kas kavē šo piedalīšanos. Pilnsapulce ir tiesīga uzsākt darbu un pieņemt lēmumus, ja piedalās vairāk par pusi no īstenajiem un korespondētājlocekļiem, kuri ir jaunāki par 70 gadiem, šajā skaitā ietverot arī iepriekš pa pastu nobalsojušos.

5.1.2. Pilnsapulci vada akadēmijas prezidents vai viņa pilnvarots viceprezidents. Zinātņu akadēmijas pilnsapulcēs jautājumus izlemj ar klātesošo akadēmijas locekļu vienkāršu balsu vairākumu, izņemot 7.1. punktā paredzēto balsojumu par LZA Statūtu grozījumiem. Visus personālos jautājumus pilnsapulce izlemj, aizklāti balsojot, ja pilnsapulce nepieņem lēmumu par atklātu balsošanu. Par pilnsapulces darba kārtībā izsludinātiem jautājumiem tiem LZA locekļiem, kuri nevar piedalīties pilnsapulcē, ļauts balsot pa pastu (arī gadījumos, kad notiek atklāta balsošana). Balsošanai pa pastu izmantojama LZA Senāta apstiprināta biļetena forma.

5.1.3. LZA pilnsapulces sanāk vismaz 2 reizes gadā un ir atklātas.

5.1.3.1. pavasara pilnsapulcē (parasti aprīlī) noklausās un apstiprina LZA ģenerālsēdētāja pārskatu par akadēmijas darbību iepriekšējā gadā, noklausās Uzraudzības padomes ziņojumu, pēc Senāta ieteikuma pārvēlē LZA amatpersonas un izskata citus jautājumus.

5.1.3.2. rudens pilnsapulcē (parasti novembrī) noklausās akadēmisko lekciju, ievēlē jaunus akadēmijas locekļus un izņēmuma kārtā pēc Senāta ieteikuma pārvēlē atsevišķas LZA amatpersonas un izskata citus jautājumus.

5.1.4. LZA pilnsapulcē ievēlē šādas LZA amatpersonas: akadēmijas prezidentu, viceprezidentus, ģenerālsēdētāru, LZA Fonda priekšsēdētāju, Uzraudzības padomes priekšsēdētāju, LZA ārlietu sekretāru, kuram ir viceprezidenta pilnvaras, un citas LZA amatpersonas, kuru sarakstu apstiprina LZA pilnsapulce. LZA amatpersonu pilnvaru laiks ir 4 gadi, un to ievēlēšana katrā no amatiem pieļaujama ne vairāk kā divas reizes pēc kārtas.

LZA viceprezidenti, LZA Fonda priekšsēdētājs, Uzraudzības padomes priekšsēdētājs, LZA ārlietu sekretārs nav valsts amatpersonas likuma "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" izpratnē, ja ar LZA prezidenta rīkojumu nav noteikts citādi.

5.2. LZA darbu pilnsapulču starplaikā vada LZA Senāts kā lēmēj institūcija, kopā ar LZA prezidentu un LZA ģenerālsekretāru.

5.2.1. Senāts:

5.2.1.1. reglamentē akadēmijas pārvaldīšanas, tās svarīgu dokumentu, īpašuma un citu vērtību saglabāšanas kārtību, kā arī izvirza LZA pārstāvjus valsts un starptautiskajās institūcijās, padomēs un komisijās;

5.2.1.2. pamatojoties uz akadēmijas sēžu un nodaļu ieteikumiem, pieņem lēmumus, to skaitā par LZA vārda piešķiršanu (atņemšanu) zinātniskām iestādēm un organizācijām, kas saistītas ar akadēmiju savstarpēju līgumu ietvaros;

5.2.1.3. dod skaidrojumus par LZA Hartu, Statūtiem un pilnsapulces lēmumiem.

5.2.2. LZA Senātā pēc amata iekļauj šādus akadēmijas īstenos locekļus: prezidentu, viceprezidentu, ģenerālsekretāru, LZA Fonda priekšsēdētāju, pilnsapulcē ievēlētās LZA amatpersonas un ievēlētās (5.7.4. punkts) akadēmijas zinātnu nodaļu priekšsēdētājus. Ar LZA pilnsapulces lēmumu Senātā ievēlē arī citus LZA īstenos locekļus, kā arī korespondētājlocekļus ar padomdevēja balsstiesībām. Senāta pilnvaru laiks ir 4 gadi.

5.2.3. Senāta vai atsevišķu Senāta locekļu vēlēšanas notiek LZA pilnsapulcē. Senāta locekļu kandidātu izvirzīšana notiek LZA nodaļās pēc Senāta noteiktajām kvotām. Jaunie ievēlētā Senāta locekļi sāk pildīt savus pienākumus nākamā mēneša 1. datumā pēc ievēlēšanas. Līdz tam savus pienākumus pilda iepriekšējā sastāva Senāta locekļi. Senāta priekšsēdētāju ievēlē Senāts pirmajā sēdē; Senāta priekšsēdētājs ir Prezidija loceklis.

Senāts var pieņemt savu locekļu atlūgumu no pienākumiem (ja viņi kādu iemeslu dēļ nespēj vai nevēlas piedalīties Senāta darbā) un ir tiesīgs kooptēt savā sastāvā jaunus locekļus, apstiprinot viņu pilnvaras nākamajā kārtējā ZA pilnsapulcē.

5.2.4. Senāts ir pilntiesīgs pieņemt lēmumus, ja sēdē piedalās vairāk par pusi balsstiesīgo Senāta locekļu. Lēmumu pieņem, atklāti balsojot, ja Senāts nav lēmis citādi, un tas skaitās pieņemts, ja par to ir nobalsojis klātesošo Senāta locekļu vairākums; ja balsu skaits sadalās vienādi, izšķirošā ir Senāta priekšsēdētāja balss, izņemot vēlēšanas, kad vienāda balsu skaita gadījumā izvēli izšķir ar atkārtotu balsošanu vai lozēšanu.

5.3. Kārtējo LZA organizatorisko darbu LZA pilnsapulces un Senāta darba starplaikos veic LZA prezidents kopā ar LZA Prezidiju, kura sastāvā ietilpst viņa uzaicinātās LZA amatpersonas, kā arī Senāta priekšsēdētājs, LZA Fonda priekšsēdētājs un pieaicinātais protokolists. Senāts var papildus kooptēt vai atsaukt personas Prezidija sastāvā.

5.3.1. Akadēmiju vada un pārstāv LZA prezidents.

5.3.1.1. Prezidenta prombūtnē viņu aizstāj kāds no viceprezidentiem.

5.3.1.2. Prezidentu ievēl uz 4 gadiem ne vairāk kā divas reizes pēc kārtas; iepriekšējā termiņa prezidents pēc amata atstāšanas tradicionāli tiek ieteikts par viceprezidentu, un līdz ar to – par Senāta un Prezidija locekli.

5.3.1.3. Prezidents var daļu no savām amata pilnvarām nodot citām vēlētām LZA amatpersonām, kā arī pilnvarot citus LZA locekļus pārstāvēt atsevišķas LZA intereses Latvijā un ārzemēs, informējot par to Prezidiju vai Senātu.

5.3.2. LZA Prezidijs prezidenta vadībā:

5.3.2.1. ierosina Senātam apstiprināšanai vēlēto LZA amatpersonu (izņemot Uzraudzības padomes locekļu) darbības virzienus un atbildību, formulē viņu konkrētos operatīvos pienākumus, kā arī atsevišķu LZA amatpersonu pienākumu izpildītāju statusa piešķiršanu citiem Senāta locekļiem, nosakot viņu funkcijas.

5.3.2.2. ierosina LZA kārtējo nozīmīgāko problēmu risinājumus;

5.3.2.3. ierosina LZA kārtējo un ārkārtas pilnsapulču darba kārtību un izziņo to akadēmijas locekļiem;

5.3.2.4. veic kārtējos LZA prezidenta, Senāta, pilnsapulces dotos darba un LZA pārstāvniecības uzdevumus.

5.4. LZA saimniecisko un organizatorisko darbību plāno un īsteno ģenerālsēkretārs, kurš ir Valdes priekšsēdētājs.

5.4.1. Ģenerālsēkretārs:

5.4.1.1. izpilda akadēmijas pilnsapulces, Senāta un Prezidija lēmumus;

5.4.1.2. koordinē LZA nodaļu kopīgos pasākumus (to skaitā akadēmijas sēdes) un to programmu izstrādi;

5.4.1.3. pārzina akadēmijas personāla darbu, aptverot arī LZA Lietu pārvaldes un citu LZA saimniecisko struktūru darbību, saņem no tām regulārus pārskatus un uzdod tām veikt nepieciešamos pasākumus darba optimizēšanai, nodrošina LZA finanšu darbības auditu.

5.4.1.4. regulāri informē LZA pilnsapulci, Senātu un Prezidiju par veikto darbu.

5.4.2. LZA Valde darbojas saskaņā ar LZA Senāta pieņemtu nolikumu. LZA Valdes personālsastāvu ievēl LZA Senāts no nodaļu priekšsēdētāju un īsteno locekļu vidus. Valdes locekļu skaitu ierosina ģenerālsēkretārs. Ģenerālsēkretāra (Valdes priekšsēdētāja) vietnieku, kurš pilda ģenerālsēkretāra pienākumus viņa prombūtnes laikā, ievēl Senāts. Valdes sastāvā Senāts ar padomdevēja balsstiesībām var iekļaut citus LZA īstēnos locekļus un korespondētājlocekļus, to vidū vēlētas LZA amatpersonas.

5.5. LZA pilnsapulce ievēl Uzraudzības padomi, kura saskaņā ar LZA pilnsapulcē apstiprinātu nolikumu iepazīstas ar LZA darbību un vērtē tās atbilstību LZA Hartai,

Statūtiem, seko LZA pilnsapulču, Senāta, Prezīdija un Valdes lēmumu izpildei, pilda citus LZA pilnsapulces noteiktus uzdevumus. Uzraudzības padomes pilnvaru laiks ir 4 gadi.

5.6. LZA amatpersonu vēlēšanas kārtība ir šāda:

5.6.1. Par akadēmijas prezidentu, viceprezidentiem, ģenerālsekretāru un LZA Fonda priekšsēdētāju var ievēlēt tikai Latvijas Republikas pilsoņus.

5.6.2. Par akadēmijas prezidentu, viceprezidentu, ģenerālsekretāru, ārlietu sekretāru, akadēmijas zinātņu nodaļas priekšsēdētāju var ievēlēt LZA īstenos locekļus. Akadēmijas zinātņu nodaļas priekšsēdētāja pienākumus pēc nodaļas ierosinājuma uz laiku drīkst pildīt arī LZA korespondētājloceklis, ar LZA Senāta apstiprinājumu.

5.6.3. Visas akadēmijas amatpersonas tiek vēlētas un atsauktas akadēmijas pilnsapulcēs šādā kārtībā:

5.6.3.1. LZA prezidenta kandidātus no īsteno locekļu vidus var izvirzīt visi LZA locekļi (īstenie, goda, ārzemju locekļi un korespondētājlocekļi) un LZA nodaļas vai to izveidotās komisijas. Izvirzītājam vai tā pārstāvim Senātam iesniegtajā pieteikumā motivēti jāraksturo izvirzītās kandidātūras. Pieteikums jāiesniedz LZA Senātam ne vēlāk kā 30 dienas pirms LZA pilnsapulces, kurā paredzētas vēlēšanas. Ievēlēts ir tas kandidāts, kurš pilnsapulcē ieguvis visvairāk balsu, bet ne mazāk par pusi no visu klātesošo LZA locekļu balsīm. Ievēlētais prezidents tradicionāli nosauc kandidātus viceprezidentu, ģenerālsekretāra un citu, LZA pilnsapulcē apstiprināto LZA amatpersonu amatiem. LZA amatpersonas skaitās ievēlētas, ja par tām nodotas vairāk par pusi no klātesošo balsīm.

5.6.3.2. Akadēmijas amatpersonas var atsaukt LZA pilnsapulce, ja to motivēti ierosina LZA Senāts vai vismaz 25 īstenie un/vai korespondētājlocekļi (priekšlikuma iesniedzēju vidū jābūt vismaz 10 īstenajiem locekļiem). Lēmumu iekļaut jautājumu par akadēmijas amatpersonu atsaukšanu kārtējās vai ārkārtas LZA pilnsapulces dienaskārtībā pieņem Senāts. Atsaukums stājas spēkā pēc pilnsapulces aizklāta balsojuma, ja atsaukšanu atbalsta vismaz 2/3 klātesošo LZA locekļu un pilnsapulce pieņem lēmumu par jaunas amatpersonas vēlēšanu termiņiem.

5.6.4. LZA locekļi, kuri ievēlēti akadēmijas amatos, kā arī eksperti un citi zinātnieki, kuri pilda atsevišķus akadēmijas uzdevumus, saņem par šo darbu atlīdzību. Vēlētām LZA amatpersonām darba samaksu nosaka un apstiprina LZA Valde.

5.7. Lai sekmētu starpdisciplināru problēmu risināšanu un radniecīgo zinātņu pārstāvju savstarpējos kontaktus, akadēmijas locekļi apvienojas LZA zinātņu nodaļās. Nodaļas izveidošanu, darbības pamatvirzienus un nosaukumu apstiprina LZA pilnsapulce.

5.7.1. Nodaļa notur savas vai organizē LZA sēdes, lai:

5.7.1.1. izstrādātu Latvijas nacionālās, valsts nozīmes u.c. programmas un apspriestu to izpildes gaitu;

5.7.1.2. risinātu starpdisciplināras zinātniskas problēmas;

5.7.1.3. noklausītos zinātniskos referātus, pārskatos par zinātniskiem pētījumiem un pasākumiem, kas veikti ar LZA atbalstu vai ir aktuāli Latvijas zinātnes, izglītības, tautsaimniecības un kultūras attīstībai;

5.7.1.4. dotu ieteikumus akadēmijai un nodaļas priekšsēdētājam par nepieciešamām LZA aktivitātēm.

5.7.2. Zinātņu nodaļas savos ietvaros veido pastāvīgas vai pagaidu sekcijas, darba grupas, komisijas u.tml. struktūras, kas akadēmijas locekļus un citus zinātniekus apvieno konkrētu programmu, projektu, grantu u.c. zinātniski aktuālu uzdevumu risināšanai. Šādas struktūras zinātnisko darbību vada LZA loceklis, kura kandidatūru apstiprina nodaļa. Minētās struktūras pēc LZA Senāta ieteikuma var iegūt juridiskas personas tiesības kā zinātniskas iestādes, likumā noteiktā kārtībā reģistrējot dibināšanas dokumentus.

5.7.3. Šādu struktūru darbībai LZA zinātņu nodaļas papildus akadēmijas locekļiem var piesaistīt ekspertus no zinātnieku un speciālistu vides. Ekspertus ievēl nodaļu sēdēs.

5.7.4. Katra nodaļa aizklātā balsošanā ievēl priekšsēdētāju, kuru apstiprina LZA pilnsapulce, aizklāti balsojot. Nodaļas priekšsēdētājs vai tā pilnvarots nodaļas loceklis piedalās visu savas nodaļas sekciju un darba grupu sēdēs, tādējādi sekmējot informācijas apmaiņu un tās izvērtēšanu. Ar Senāta lēmumu nodaļu priekšsēdētājiem piešķir viceprezidenta pilnvaras nodaļas kompetences ietvaros.

5.7.5. Konkrētu nodaļas darbības programmu un reglamentu LZA darbības mērķu un virzienu īstenošanai pieņem un apstiprina pati nodaļa.

5.8. Ar LZA var būt saistītas autonomas zinātniskās iestādes (juridiskas personas), kuras atbilstoši 5.7.2. punktam dibina likuma noteiktā kārtībā vai kuru sadarbību ar LZA nosaka savstarpēja vienošanās (asociācijas vai cita tipa līgums).

5.8.1. Līgumā jāparedz LZA un zinātniskās iestādes savstarpējās saistības un sadarbības formas: LZA vārda izmantošana asociētajai iestādei, LZA piedalīšanās šīs iestādes galveno pētniecisko virzienu izvērtēšanā, LZA institūta interešu pārstāvniecība Latvijas Republikas augstākajās institūcijās.

5.8.2. LZA vai tās nodaļu pārziņā var darboties 2.1.8. punktā minētās asociētās zinātniskās biedrības un savienības, kā arī atsevišķas zinātnieku grupas.

5.9. LZA valdījumā un pārziņā var būt muzeji un īpaši glabājamās zinātniskas kolekcijas un arhīvi.

5.10. Latvijas Zinātņu akadēmijai ir pastāvīgais un pagaidu dienesta personāls, kura štatu sarakstu un darba līgumus kontrolē LZA ģenerālsēkretārs un LZA struktūrvienība Lietu pārvalde (saskaņā ar LZA Senāta apstiprinātu Lietu pārvaldes nolikumu). Pastāvīgā štata sarakstu sagatavo LZA ģenerālsēkretārs LZA Senāta apstiprinātās gada budžeta tāmes ietvaros.

6. nodaļa. LZA ĪPAŠUMS UN LĪDZEKĻI

6.1. Latvijas Zinātņu akadēmijas īpašums var būt zeme, cits nekustamais, kā arī kustamais īpašums, intelektuālais īpašums, nauda un vērtspapīri Latvijā un ārvalstīs.

6.1.1. Latvijas Zinātņu akadēmijas īpašumā ir pamatlīdzekļi un cita manta, kuru tai nodevušas valsts institūcijas, dāvinājušas juridiskas vai fiziskas personas vai kuru tā ieguvusi savas darbības rezultātā vai uz cita tiesiska pamata.

6.1.2. Latvijas Zinātņu akadēmijas pārvaldīšanā ir iestādes un organizācijas, kas nepieciešamas tās funkcionēšanas un darbības mērķu nodrošināšanai. Latvijas Zinātņu akadēmijas pārvaldīšanā var būt arī zinātniskas iestādes un organizācijas, kuras nodrošina Latvijai svarīgu zinātnes virzienu, arī jaunveidojumu, funkcionēšanu. Šo struktūru pārvaldīšanas kārtību nosaka Latvijas Zinātņu akadēmija un ar Latvijas Zinātņu akadēmiju saistīto iestāžu līgumi.

6.2. LZA darbībai nepieciešamais pamatfinansējums tiek subsidēts no valsts budžeta.

6.3. LZA darbībai nepieciešamo papildu budžetu veido līdzekļi, kurus iegūst no:

6.3.1. pasūtījumu izpildes un uzņēmējdarbības;

6.3.2. īpašumu apsaimniekošanas;

6.3.3. ziedojumiem un dāvinājumiem;

6.3.4. citiem avotiem.

6.4. Ienākumu pārsniegumu pār izdevumiem LZA izmanto materiāli tehniskajai attīstībai un savu fondu veidošanai. Fondu izmantošanas noteikumus apstiprina LZA Senāts.

6.5. Akadēmijas īpašuma apsaimniekošanu nodrošina LZA Lietu pārvalde, kuras darbu pārzina LZA ģenerālsēkretārs un LZA Valde saskaņā ar Statūtu 5.4. punktu. Par papildu īpašumu un līdzekļu ieguvu ģenerālsēkretārs sniedz pārskatu LZA Senātam.

6.6. LZA īpašuma pārvaldīšanas un līdzekļu izlietojuma kontroli saskaņā ar Statūtu 5.5. punktu veic Uzraudzības padome.

7. nodaļa. STATŪTU GROZĪŠANAS KĀRTĪBA

7.1. Grozījumus statūtos var ierosināt Senāts, Prezidijs, LZA nodaļas, LZA pilnsapulce.

Komisiju iesniegto priekšlikumu apkopošanai izveido LZA Prezidijs ar Senāta lēmumu. Lēmumu par iesniegto grozījumu virzīšanu izskatīšanai pilnsapulcē pēc komisijas atzinuma saņemšanas pieņem Senāts. Balsojumā par LZA Statūtu grozījumiem pilnsapulcē piedalās LZA īsteno locekļi, un grozījumi tiek pieņemti, ja tos atbalstījusi vairāk nekā puse no balsošanā piedalījušos kopskaita.

7.2. Statūtu grozījumu projektu izvirza balsošanai pēc LZA Senāta vai 25 īsteno locekļu motivētas iniciatīvas. Grozījumu projekts jānodod LZA locekļiem apspriešanai vai jāizsludina presē vismaz 14 dienas pirms balsošanas pilnsapulcē.

7.3. Balsošanas rezultātus fiksē balsu skaitīšanas komisija, un to pareizību pārbauda LZA Uzraudzības padome, kuras sastāda kopēju aktu, kas jāparaksta visiem balsu skaitīšanas komisijas locekļiem, ne mazāk kā 2/3 Uzraudzības padomes locekļu, kā arī akadēmijas prezidentam un ģenerālsekretāram. Statūtu grozījumi stājas spēkā 10 dienas pēc šī akta parakstīšanas.

„ACADEMIA – 200” gads

ANO 2015. gadu pasludinājusi par Starptautisko Gaismas un gaismas tehnoloģiju gadu (*International Year of Light*). UNESCO annālēs tas ierakstīts kā Raiņa un Aspazijas gads sakarā ar mūsu dižo dzejnieku 150 gadu jubileju. Latvijas Zinātņu akadēmija ar Senāta lēmumu 2015. gadu izsludinājusi par „ACADEMIA - 200” gadu, atzīmējot savas tālās priekšteces – Kurzemes literatūras un mākslas biedrības dibināšanu pirms 200 gadiem, 1815. gada 23. novembrī. 1815 ir pirmais gadskaitlis, kas šūdināts Latvijas Zinātņu akadēmijas karogā, aizsākot gadskaitļu virkni, kur katrs gads iezīmē kādu noteiktu posmu Akadēmijas tapšanā par tādu, kāda tā ir šobrīd. Visi šie notikumi ir savstarpēji saistīti, lai 2015. gadu varētu nodēvēt par Gaismas gadu ne tikai fizikālās gaismas, bet arī gara gaismas – apgaismības izpratnē.

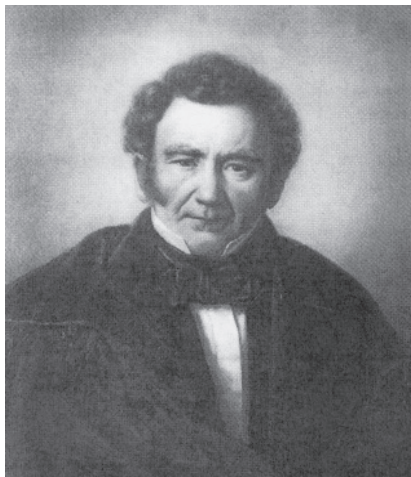

Sāksim ar visnenākajiem laikiem. 1815. gadā bija beidzies karš ar Napoleonu. Jelgavas akadēmiskās ģimnāzijas – Pētera akadēmijas (*Academia Petrina*), kas pēc Kurzemes hercogistes pievienošanas Krievijai (1795) bija pārtapusi par Jelgavas cildeno ģimnāziju (*Gymnasium illustre*), profesori pēc tam, kad jaunas universitātes dibināšanas svaru kausi bija nosliekušies par labu Tērbatai (Tartu), tomēr negribēja palikt ārpus zinātniskās sabiedrības. Un tā 1815. gadā Jelgavā tika dibināta Kurzemes literatūras un mākslas biedrība (*Kurländische Gesellschaft für Literatur und Kunst*), ko varētu uzskatīt par pirmo mēģinājumu izveidot Baltijā reģionālu zinātņu akadēmiju. 23. novembrī astoņi augstāki Kurzemes ierēdņi, muižnieki un Jelgavas cildenās ģimnāzijas profesori sanāca dibināšanas sapulcē, pieņēma dibināšanas paziņojumu un izstrādāja statūtus, kurus nosūtīja apstiprināšanai Baltijas ģenerālgubernatoram marķīzam Filipam Pauluči. Pēc statūtu apstiprināšanas dibinātāji 1817. gada 7. aprīlī pievēlēja vēl 127 locekļus no visām trim Baltijas guberņām, citām Krievijas impērijas pilsētām un ārvalstīm. Tā paša gada 6. jūnijā notika biedrības pirmā konstruēšanās sapulce, kurā tika ievēlēts biedrības pastāvīgais sekretārs, resp. vadītājs – Jelgavas ģimnāzijas matemātikas profesors Georgs Magnuss Paukers un formulēti tās galvenie uzdevumi – novada vēstures izziņošana un literārā darbība, zinātniskā pētniecība un zinātnes sasniegumu popularizēšana. Kā trešais mērķis minēts „izglītēt tautu”, latviešu zemniekus, kurus tieši tolaik atbrīvoja no dzimtbūšanas.

Uz pirmo biedrības kopsapulci bija ieradusies tās goda biedre, Kurzemes pēdējā hercoga Pētera atraitne Doroteja, kura ziedoja biedrībai 1000 sudraba rubļu. Arī daudz citu biedru vārdi bija zinātnes un sabiedriskās aprindās gana pazīstami: embrioloģijas pamatlicējs Karls Bērs, izcilais astronoms Vilhelms Strūve, biologs Eduards Eihvalds, Tērbatas Universitātes profesori, Pēterburgas Zinātņu akadēmijas īstenie locekļi, pasaules apceļotājs Johans (Ivans) Krūzenšterns, arī Baltijas sabiedriskie darbinieki Garlībs Merķelis, Johans Kristofs Broce, Dāvids Hieronims Grindelis u.c. Izcilu vietu

Augusts Bīlenšteins

Georgs Magnuss Paukers

to skaitā ieņēma Teodors Grothuss (1785 – 1822), kurš vistiešākā veidā ir saistīts ar Gaismas gadu abās tā nozīmēs un paturējis paliekošu vietu pasaules zinātnē kā pirmā elektrolīzes izskaidrojuma autors (20 gadu vecumā!), fotoķīmijas pamatlicējs un daudzu oriģinālu teorētisku un eksperimentālu atklājumu veicējs.

Ieguvis izglītību Leipcigā, Parīzē, Neapolē un Romā, Teodors Grothuss atgriezās dzimtenē un dzīvoja savas mātes muižā Gedučos, netālu no Bauskas, tagadējā Lietuvā, kur aktīvi nodarbojās ar pētniecību un bija viens no Kurzemes literatūras un mākslas biedrības rosīgākajiem biedriem, vismaz 10 reizes ziņoja par saviem atklājumiem biedrības sēdēs. Literatūras un mākslas biedrības rakstu pirmo sējumu ievada plašs, 65 lappušu garš Grothusa traktāts par elektrības un gaismas ķīmisko darbību. Ar to Grothuss līcis pamatus fotoķīmijas zinātnei. Tajā izvirzīti divi fotoķīmijas likumi, kas ir pirmskvantu laikmeta fotoķīmijas pamats. Taču, publicēti provinces žurnālā, šie likumi neguva laikabiedru ievērību, vēlāk no jauna tos atklāja citi zinātnieki, un Grothusa prioritāte tika atzīta vienīgi 20. gadsimtā.

Vajā veselība neļāva zinātniekam ieņemt profesora vietu Tērbatas Universitātē un piesaistīja pie nomaļajiem Gedučiem. Taču Grothuss nereti strādāja arī Jelgavā, vietējā farmaceita H. Bidera aptiekā. 37 gadu vecumā garīgo spēku paguruma mirklī Teodors Grothuss labprātīgi šķīrās no dzīves. Tīri zinātniskā ziņā viņa darbība bija Kurzemes literatūras un mākslas biedrības devuma augstākā virsotne. Savus materiālus, aparātus un rokrakstus Grothuss novēlēja testamentāri Kurzemes literatūras un mākslas biedrībai.

1819. gadā biedrība (Kārlis Vatsons u.c.) sarīkoja Latvijas vēsturei ļoti nozīmīgo diskusiju par tēmu, vai latvieši pēc dzimtbūšanas atcelšanas būtu pārvācojami.

Diskusijas dalībnieku vairākums atzina, ka no dzimtbūšanas atbrīvotajiem latviešu zemniekiem būtu zināšanas jādod viņu dzimtajā valodā, latviešiem jāveido terminoloģija gan likumu tulkošanai, gan modernu jēdzienu veidošanai. K. Vatsons sāka izdot pirmo laikrakstu latviešu valodā (*Latviešu Avīzes*, iznāca Jelgavā kopš 1822. gada), ar ko sākas žurnālistika latviešu valodā, pēc viņa ierosmes dibināta Latviešu literārā biedrība (Latviešu draugu biedrība). Kurzemes literatūras un mākslas biedrība pastāvēja līdz 1939. gadam, galvenokārt kā Baltijas vācu organizācija, kurā darbojās arī vairāki latviešu izcelsmes zinātnieki (D.H. Grindelis, K. Krauklings, I. Valdemārs, K. Bergs, J. Zēvers u.c.), tā vēlāk daudz veikusi Kurzemes novadpētniecībā, kultūrvēsturē un mākslas vēsturē, ģenealogijā, Jelgavas muzeja veidošanā u.c.

Humanitārajās zinātnēs 19. gs. īpaši aktīvs bija Kurzemes biedrības godabiedrs Augusts Bīlenšteins (1826–1907), arī ilggadīgs Latviešu literārās biedrības vadītājs, kura pētījumi par latviešu etnoloģiju, valodu, folkloru, latviešu cilšu robežām ir ar palieckamu vērtību. Būtiskus A. Bīlenšteina personiskā arhīva materiālus digitālā formā nule apzinājis zinātnieka mazmazdēls prof. Hansis Bīlenšteins (Ņujorkā), kurš ar sava brālēna Volframa Bīlenšteina (Berlīne) starpniecību darījis to 2015. gadā pieejamu Latvijas pētniekiem, nosūtot vienu eksemplāru arī Latvijas Zinātņu akadēmijai, ko varam ar pateicību vērtēt kā pienesumu “ACADEMIA – 200” gadam”.

Protams, 1815. gadu nevar tiešā veidā uzskatīt par tagadējās Latvijas Zinātņu akadēmijas pirmsākumu. Tas drīzāk ir akadēmijas idejas pirmsākums, tādēļ šis gads ir iezīmēts mūsu karogā. Šī 200–tā gadadiena šogad iekļauta arī UNESCO vēsturisko atceru sarakstā.

Nākamie soļi mūsu Zinātņu akadēmijas veidošanā saistās ar Rīgas Latviešu biedrības zinību komisijas – pirmās pašu latviešu radītās “tautas zinību akadēmijas” dibināšanu 1869. gadā, Rīgas latviešu biedrības Zinātņu komitejas (*Academia Scientiarum Latviensis SRL*) izveidošanu 1932. gadā un Ministru prezidenta Kārļa Ulmaņa 1936. gadā deklarēto nodomu – dibināt Latvijas Zinātņu akadēmiju, kuras aizsākums bija Latvijas Vēstures institūta dibināšana.

Taču reāli Latvijas ZA tika dibināta pēc 2. pasaules kara, jau padomju okupācijas apstākļos, 1945.–1946. gadā. Tātad šogad varam sākt atzīmēt 70 LZA nepārtrauktas darbības gadus. Tās pirmo īsteno locekļu skaitā, kuri 1946. gada 14. februārī pulcējās uz pirmo kopsapulci, bija ievērojami latviešu zinātnieki – valodnieks Jānis Endzelīns, mežzinātnieks Arvīds Kalniņš, mikrobiologs Augusts Kirhenšteins, lauksaimniecības zinātnieks Paulis Lejiņš, agroķīmiķis Jānis Peive, mediķis Pauls Stradiņš u.c. Pēckara gados izauga jauna latviešu zinātnieku paaudze un jauni zinātniskās pētniecības virzieni – magnētiskā hidrodinamika un cietvielu fizika, astronomija, polimēru mehānika, koksnes ķīmija, jaunu medikamentu meklējumi, molekulārā bioloģija, virusoloģija, kosmosa materiālu tehnoloģiju radīšana. Kopš 1992. gada LZA transformējusies par eiropisku akadēmiju, kas sastāv no izcilākajiem zinātniekiem – ievēlētiem locekļiem valsts

aizgādniecībā, veicinot zinātnes attīstību Latvijā, tās svarīgāko problēmu apspriešanu un starptautiskos sakarus (sk. LZA Harta, 12. lpp.).

Eiropas Savienības prezidentūras pusgada ietvaros Rīgā jūnijā notiks divas lielas starptautiskas konferences – Baltijas jūras zinātnes kongress (to organizē Latvijas Zinātņu akadēmija un Hidrobioloģijas institūts) un Eiropas Nanoforums (ENF-2015), ko organizē Latvijas Universitāte un Somijas firma *Spinverse*.

Vēl viena liela starptautiska konference „International Conference „Drug Discovery”” 27.–29. augustā būs veltīta izcilā zinātnes organizatora akadēmiķa Solomona Hillera simtgadei (dz. 1915. gada 14. janvārī) un 50 gadiem, kopš Rīgā angļu un krievu valodā iznāk žurnāls „Heterociklisko savienojumu ķīmija” un reģistrēts pretvēža preparāts florafūrs (tegafūrs). Šo konferenci organizē Latvijas Organiskās sintēzes institūts.

10.–11. septembrī Latvijas Zinātņu akadēmija sadarbībā ar Rīgas un Jūrmalas pilsētas domi un Jūrmalas pilsētas muzeju rīkos Raiņa 150. jubilejai veltītu Letonikas VI kongresu.

Oktobra sākumā iecerēta 27. Baltijas zinātņu vēstures konference, kurā paredzēts runāt par zinātņu biedrībām, zinātņu akadēmijām un akadēmisko vidi Baltijas telpā, kā arī atzīmēt Baltijas valstu Zinātņu vēstures un filozofijas asociācijas dibināšanas 25 gadus.

Tie ir tikai daži lielākie pasākumi no gadam paredzētā plašā klāsta, kura mērķis ir „ACADEMIA – 200” ietvaros celt Latvijas zinātnes efektivitāti un prestižu sabiedrībā, skaidrot zinātņu akadēmijas jēdzienu un šādu akadēmiju lomu pasaulē, apcerēt Latvijā pārstāvēto pētniecības virzienu starptautisko vērtējumu un arī vērtējumu nacionālajā līmenī, censties novērst pēdējos gados vērojamo potenciālo Latvijas zinātnes lejupslīdi vairākos sektoros, kā arī piedalīties pētniecisko organizāciju transformācijā atbilstoši laikmeta vajadzībām, piedalīties atsevišķu zinātnieku personību un zinātnes tradīciju popularizēšanā starptautiskā un nacionālā līmenī, celt Latvijas zinātņi pasaulē un pašu mājās. LZA šo augšāmcelšanās gadu organizē sadarbībā ar universitātēm, zinātniskajām institūcijām un biedrībām, muzejiem un bibliotēkām, pašvaldībām, emeritētajiem zinātniekiem, kontaktā ar Saeimu, valdību un ministrijām, gada pirmajā pusē izmantojot Latvijas kā ES prezidentējošās valsts iespējas.

Jānis Stradiņš,

Latvijas Zinātņu akadēmijas Senāta priekšsēdētājs

ZINĀTNES KALENĀRS 2015

Kalendārs sastādīts, apkopojot zinātnisko institūtu, augstskolu un universitāšu, kā arī citu institūciju iesūtīto informāciju līdz 2015. gada februārim. Šī kalendāra galvenais mērķis, parādot daļu no nozīmīgākajiem 2015. gada zinātnes notikumiem, ir sniegt informāciju, cik plaša un daudzveidīga ir zinātnisko organizāciju un institūciju, tai skaitā Latvijas Zinātņu akadēmijas, zinātnisko institūtu un augstāko mācību iestāžu darbība. “Zinātnes kalendārs 2015” ir pieejams elektroniski Latvijas Zinātņu akadēmijas mājaslapas sadaļā *ACADEMIA – 200*, kur tiek veikta tā aktualizācija.

Laiks/Pasākums	Norises vieta	Atbildīgais vai organizētājs
<i>15.–16. janvāris</i> Konference “Zinātne, sabiedrība un laikmets: Kurzemes literatūras un mākslas biedrības darbība un tās zinātniskā un sabiedriskā nozīme”	Jelgava	LU institūti
<i>19. janvāris</i> 2014. gada sasniegumu zinātnē prezentācija un autoru godināšana	Rīga	LZA
<i>2.–27. februāris</i> Latvijas Universitātes 73. zinātniskā konference	Rīga	LU
<i>10. februāris</i> Valodnieka un kultūrvēsturnieka Konstantīna Karuļa simtgadei veltīta konference “Senie un mūsdienu raksti”	Rīga	LU institūti, LU Akadēmiskā bibliotēka, LZA
<i>12.–13. februāris</i> Konference “Viedās specializācijas stratēģija: jauna pieeja izglītības, pētniecības un industrijas partnerībai reģionos”	Rīga	IZM, VIAA
<i>19. februāris</i> Konference “Efektīvas augstākās izglītības veidošanās aktuālie izaicinājumi Latvijā”	Rīga	LU, LOSI

<i>23. februāris</i>		
Starptautiskā zinātniskā konference “Parlamentārās demokrātijas pilnveidošana”	Rīga	LVP kanceleja
<i>23.–25. februāris</i>		
Akadēmiķa Jāņa Endzelīna 142. dzimšanas dienas atceres starptautiskā zinātniskā konference “Letonika un kultūru migrācija”	Rīga	LU Latviešu valodas institūts
<i>12.–13. marts</i>		
Starptautiskā jauno lingvistu konference “Via Scientiarum”	Ventspils	VeA, LiepU
<i>19.–20. marts</i>		
21. starptautiskā zinātniskā konference “Aktuālas problēmas literatūras un kultūras pētniecībā”	Liepāja	LiepU
<i>25. marts</i>		
RSU starptautiskā studentu zinātniskā konference veselības un sociālās zinātnēs	Rīga	RSU
<i>26.–27. marts</i>		
RSU zinātniskā konference	Rīga	RSU
<i>28. marts</i>		
Latvijas Jauno zinātnieku apvienības pilnsapulce	Rīga	LJZA
<i>8.–9. aprīlis</i>		
Zinātnisko semināru nedēļa “Šodienas izglītība nākotnes sabiedrības attīstībai”	Alūksne, Jēkabpils, Kuldīga, Cēsis	RPIVA, Latvijas Bērnu un jauniešu invalīdu sporta federācija, pašvaldības
<i>9. aprīlis</i>		
LZA Pavasara pilnsapulce, veltīta <i>ACADEMIA – 200</i> gada atklāšanai	Rīga	LZA
<i>10.–11. aprīlis</i>		
8. starptautiskā zinātniskā konference “Teorija praksei mūsdienu sabiedrības izglītībā”	Rīga	RPIVA
<i>15.–17. aprīlis</i>		
Starptautiskā starpdisciplinārā konference “Dzimtes, varas un kultūras mijiedarbība”, veltīta Aspazijas 150 gadu jubilejai	Rīga	LU, UNESCO LNK, LZA

20.–21. aprīlis

14. Baltijas valstu intelektuālās sadarbības konference	Rīga, Jelgava	LZA
---	---------------	-----

21. aprīlis

Latvijas valsts atjaunošanas 25. gadadienai veltīta konference “Vietējo pašvaldību loma Latvijas neatkarības atjaunošanā 1989.–1991.”	Rīga	LZA BSPC, LPS
---	------	---------------

23.–24. aprīlis

Starptautiskā zinātniskā konference “Informācijas sabiedrība un mūsdienu bizness. Modernās tendences uzņēmējdarbībā – globalizācija pret lokalizāciju”	Ventspils	VeA, BA, RSEBAA
--	-----------	-----------------

6. maijs

RSU rezidentu 18. zinātniski praktiskā konference un konkurss “Mūsdienu aktualitātes medicīnā”	Rīga	RSU
--	------	-----

6.–9. maijs

Konference „Modernās siltuma, gāzes un ūdens tehnoloģijas”	Rīga	REHVA, RTU, LZA, Latvijas Siltuma, gāzes un ūdens tehnoloģijas inženieru savienība
--	------	--

12. maijs

Konference “Eiropas Savienības ieguldījums infekcijas slimību pētniecībā”	Rīga	RSU
---	------	-----

14. maijs

L'OREAL Latvijas stipendiju “Sievietēm zinātnē” pasniegšana	Rīga	L'OREAL, UNESCO LNK, LZA
---	------	--------------------------

13.–15. maijs

1. Baltijas valstu konference “Imunoloģiskā modelēšana – teorija un prakse”	Rīga	RSU
---	------	-----

14.–15. maijs

2. starptautiskā zinātniskā konference “Mūsdienu fonētikas un fonoloģijas pētījumi: metodes, aspekti, problēmas”	Rīga	LU Latviešu valodas institūts
--	------	-------------------------------

14.–15. maijs

18. starptautiskā zinātniskā konference “Sabiedrība un kultūra: saknes un izaugsme”	Liepāja	LiepU, Melardalenas Augstskola (Zviedrija), Liepājas Muzejs
--	---------	--

22. maijs

Eižena Āriņa balvas datorikā 2015 pasniegšana	Rīga	LZA, SIA „Exigen Services Latvia”, RTU Attīstības fonds
---	------	---

5. jūnijs

12. starptautiskā zinātniskā konference “Valodu apguve: problēmas un perspektīva”	Liepāja	LiepU
---	---------	-------

5. jūnijs

Radioteleskopa RT-32 renovētās antenas uzcelšanas pasākums	Irbene	VeA
--	--------	-----

10.–12. jūnijs

EuroNanoForum 2015	Rīga	CFI, LU
--------------------	------	---------

Jūnijs

Svinīga sēde, veltīta Latvijas Zinātnes padomes 25 gadu jubilejai		LZP, LZA
---	--	----------

15.–19. jūnijs

10. Baltijas jūras zinātnes kongress “Zinātne un inovācijas Baltijas un Eiropas reģionālo jūru nākotnei”	Rīga	Latvijas Hidroekoloģijas institūts, LZA
--	------	---

16.–18. jūnijs

Ziemeļvalstu un Baltijas valstu lauksaimniecības zinātnieku 25. kongress “Ziemeļvalstu skatījums ilgtspējīgai lauku attīstībai”	Rīga	NJF, NJF Latvija, LZA, LLMZA, LLU, LU, Zemkopības ministrija
---	------	---

16.–18. jūnijs

Vasaras nometne skolēniem “Jaunais zinātnieks – hameleons”	Valmiera	LJZA, Valmieras Valsts ģimnāzija
--	----------	----------------------------------

30. jūnijs – 2. jūlijs

Starptautiskā konference “Baltijas valstu neatkarības atjaunošana – trimdas loma”

Rīga

LZA BSPC,
Baltic Heritage Network

7.–9. augusts

Latvijas Jauno zinātnieku apvienības tradicionālā vasaras nometne “Zinātnes komercializācija”

Lēdurga

LJZA

20.–22. augusts

Apvienotā starptautiskā zinātniskā konference “YERAC 2015” un “BAASP 2015”

Ventspils

VeA, *European VLBI Network*

27.–29. augusts

Starptautiskā konference “Drug Discovery”, akadēmiķa Solomona Hillera simtgade

Rīga

LOSI

10.–11. septembris

Raiņa un Aspazijas 150 gadu jubilejai veltītais VI Letonikas kongress

Rīga,
Jūrmala

LZA, RD,
Jūrmalas pilsētas dome, Jūrmalas pilsētas muzejs

16.–18. septembris

Baltijas Polimēru simpozījs

Rīga

RTU

17.–18. septembris

Starptautiskā konference “Strūves ģeodēziskais loks mūsdienu vidē – izaicinājumi un risinājumi”

Jelgava,
Jēkabpils

Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra, RTU, UNESCO LNK, Ģ. Eliasa Jelgavas vēstures un mākslas muzejs, VKPAI, Jelgavas un Jēkabpils pašvaldības, LZA

17.–18. septembris

Starptautiskā zinātniskā konference “Uzņēmējdarbība, inovācija un reģionālā attīstība”

Ventspils

VeA, Tallinas Tehnoloģiju universitāte

<i>25. septembris</i> Zinātnieku nakts “Gaisma”	Rīga u.c.	RTU, LU u.c.
<i>1.–2. oktobris</i> Baltijas zinātņu vēstures 27. konference “Zinātniskās biedrības, zinātņu akadēmijas, akadēmiskā sabiedrība Baltijā”	Rīga	LZA, RTU, RSU, LLU, Medicīnas vēstures muzejs, Ģ. Eliasa Jelgavas vēstures un mākslas muzejs
<i>9. oktobris</i> “Grindeļa diena”	Rīga	LZA
<i>14.–15. oktobris</i> RTU 55. starptautiskā zinātniskā konference	Rīga	RTU
<i>4.–5. novembris</i> Starptautiskais starpdisciplinārais kongress “Dzīvā dzīve. Aspazija – Rainis – 150”	Daugavpils	DU
<i>26. novembris</i> LZA Rudens pilnsapulce, Lielo medaļu pasniegšana	Rīga	LZA
<i>26. novembris</i> 1. starptautiskā zinātniskā konference “Valodas attīstība starpdisciplinārā aspektā: problēmas un risinājumi”	Rīga	RPIVA
<i>26. novembris</i> RPIVA 11. starptautiskā jauno zinātnieku konference	Rīga	RPIVA
<i>Novembris</i> Starpdisciplinārā konference “Kultūru migrācija Latvijā: ziemeļu–dienvidu virziens”	Rīga	LU institūti, LZA
<i>Novembris</i> IV Laterāna koncila un “Terra Mariana” 800-gade		

2.–3. decembris

20. starptautiskā zinātniskā konference “Vārds Liepāja LiepU
un tā pētīšanas aspekti”, Jāņa Langija 400.
dzimšanas diena

Saīsinājumi :

BA	– Banku Augstskola
BAASP	– <i>Baltic Applied Astroinformatics and Space data Processing</i>
BSPC	– Baltijas Stratēģisko pētījumu centrs
CFI	– LU Cietvielu fizikas institūts
DU	– Daugavpils Universitāte
IZM	– Izglītības un zinātnes ministrija
LiepU	– Liepājas Universitāte
LJZA	– Latvijas Jauno zinātnieku apvienība
LLMZA	– Latvijas Lauksaimniecības un meža zinātņu akadēmija
LLU	– Latvijas Lauksaimniecības universitāte
LOSI	– Latvijas Organiskās sintēzes institūts
LPS	– Latvijas Pašvaldību savienība
LU	– Latvijas Universitāte
LVP kanceleja	– Latvijas Valsts prezidenta kanceleja
LZA	– Latvijas Zinātņu akadēmija
LZP	– Latvijas Zinātnes padome
NJF	– <i>Nordic Association of Agricultural Scientists</i>
RD	– Rīgas Dome
REHVA	– <i>Federation of European Heating, Ventilation and Air Conditioning Associations</i>
RPIVA	– Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības akadēmija
RSEBAA	– Rīgas Starptautiskā ekonomikas un biznesa administrācijas augstskola
RSU	– Rīgas Stradiņa universitāte
RTU	– Rīgas Tehniskā universitāte
UNESCO LNK	– UNESCO Latvijas Nacionālā komisija
VeA	– Ventspils Augstskola
VIAA	– Valsts Izglītības attīstības aģentūra
VKPAI	– Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija
YERAC	– <i>Young European Radio Astronomers Conference</i>

LATVIJAS ZINĀTNES PADOMES VIETA VALSTĪ

Latvijas Zinātnes padome (LZP) tika veidota pirms 25 gadiem pēc Latvijas Zinātnieku savienības (LZS) iniciatīvas, kurā tajā laikā bija apvienojušies vairāki tūkstoši Latvijas aktīvāko zinātnieku. LZP veidošanas galvenais mērķis bija neatkarīgajā Latvijā saglabāt un attīstīt kvalitatīvu zinātnisko potenciālu demokrātiskās zinātniskajās institūcijās. LZS izdevās pārliecināt tālaika Latvijas valdību un 1990. gada 3. jūlijā ar Latvijas Republikas Ministru Padomes lēmumu Nr. 44 tika izveidota LZP. Tika apstiprināts arī LZP pirmais 28 locekļu personālais sastāvs, no kuriem 24 bija dažādu institūciju ievēlēti zinātnieki, bet pēc amata tajā ietilpa LR Ministru Padomes ieceltais pārstāvis, Latvijas Zinātņu akadēmijas prezidents, Augstskolu rektoru padomes priekšsēdētājs un Latvijas Zinātnieku savienības valdes sekretārs. LZP tika izveidota kā zinātnes vadīšanas orgāns, un tā strādāja LR Ministru Padomes vispārējā vadībā. LZP gatavoja valsts budžeta iedaļas “Zinātne” projektu un lēma par zinātnisko pētījumu finansēšanu no apstiprinātā budžeta. LZP pamatuzdevums bija optimizēt un demokratizēt zinātnes vadīšanu, lai celtu zinātniskā darba efektivitāti. Šo pamatuzdevumu pirmajos vienpadsmit gados LZP pildīja samērā sekmīgi. Tika ierosināta pirmā Latvijas zinātnes starptautiskā izvērtēšana, kuru 1992. gadā veica eksperti no dažādām Eiropas Savienības (ES) valstīm Dānijas Zinātnes padomes vadībā. Vairākās zinātņu nozarēs starptautiskais projektu vērtējums praktiski sakrita ar LZP attiecīgo ekspertu komisiju vērtējumu, kas savukārt norādīja uz komisijās ievēlēto ekspertu kvalitatīvo darbu. Visumā pozitīvais Latvijas zinātnes vērtējums deva iespēju panākt Latvijas zinātnes budžeta vairāk nekā divkārtēju pieaugumu līdz 1995. gadam.

Nākamais nopietnais Latvijas zinātnes kvalitātes pārbaudījums šajā periodā radās, kad, sākot ar 1999. gadu, Latvijas kā ES kandidātvalsts zinātniekiem kopā ar citu ES dalībvalstu un kandidātvalstu zinātniekiem tika dota iespēja konkursa kārtībā iegūt finansējumu pieteiktajiem projektiem no tajā laikā spēkā esošās ES 5. ietvarprogrammas zinātnē un tehnoloģiskajā attīstībā. Lai realizētu šīs tiesības, Latvijai bija jāiemaksā noteikta (neliels % no IKP) dalības maksa. Tobrīd LR Finanšu ministrija ļoti skeptiski vērtēja Latvijas zinātnieku spējas atpelnīt šo dalības maksu, taču īstenībā Latvijas zinātnieki sekmīgu projektu veidā atpelnīja divas reizes vairāk līdzekļu nekā tika iemaksāts ietvarprogrammā. Tas apliecināja, ka LZP realizētā zinātnes vadīšanas politika ir radījusi Latvijā starptautiski konkurētspējīgu augstas kvalitātes zinātni Latvijā, jo citām kandidātvalstīm neizdevās atpelnīt iemaksāto dalības maksu.

Desmit gadus pēc LZP dibināšanas Latvijas zinātne bija apmēram līdzvērtīgās pozīcijās ar Lietuvas un Igaunijas zinātni. Tomēr attieksme pret zinātni atšķīrās: mūsu kaimiņvalstīs zinātnes finansējums kā % no IKP turpināja pieaugt, turpretim Latvijā līdz pat 2004. gadam tas praktiski samazinājās. Arī zinātņu padomju (fondu)

loma Lietuvā un Igaunijā nostiprinājās, bet Latvijā tā tika nemītīgi samazināta, arvien mazāku zinātnes budžeta daļu uzticot LZP pārziņā. Zināmas cerības (kā tagad izrādās – naivas) radīja fakts, ka 2005. gadā pieņemtajā Zinātniskās darbības likumā tika ietverta norma (33. pants 2. daļa), ka Latvijā jānodrošina “..ikgadējs finansējuma pieaugums zinātniskajai darbībai ne mazāks par 0,15 procentiem no iekšzemes kopprodukta ..”. Kopš tā laika šī norma ir izpildīta tikai vienu reizi. Tagad ir ierēdņi, kas par šo normu nievājoši izsakās, ka “papīrs jau pacieš visu”. Diemžēl tajā pašā 2005. gadā pieņemtajā likumā Latvijas Zinātnes padomei tika noteikts IZM tiešās pārraudzības iestādes juridiskais statuss. Rezultātā LZP pārziņā esošo finansējumu turpināja samazināt, un pašreiz tas sastāda 12 % no Latvijas valsts budžeta zinātnēi, resp. piecas reizes mazāk nekā Latvijas zinātnieki iemaksā budžetā nodokļu veidā.

Kā šāda rīcība ir iespaidojusi Latvijas zinātnes kvalitāti, raugoties no starptautiskās konkurētspējas viedokļa? Tagad Latvijas zinātniekiem kā jebkuras ES dalībvalsts zinātniekiem ir pilnas tiesības konkursa kārtībā iegūt finansējumu no kārtējās ES ietvarprogrammas, jo dalības maksu šai programmai Latvija nodrošina, veicot ikgadējās iemaksas ES kopējā budžetā 1 % apmērā no IKP. Latvijas zinātnieki pašreiz atpelna mazāk par pusi no iemaksātās Latvijas budžeta naudas, kaut arī to pieteikumu sekmības procents, kuros piedalās Latvijas zinātnieki, ir augstāks par ES vidējo rādītāju. No sacītā ir skaidrs, ka Latvijas zinātnē ir palicis pārāk maz augstas klases starptautiski konkurētspējīgu zinātnieku. Ir skaidri redzams LZP uzdevums palielināt augstas klases starptautiski konkurētspējīgu zinātnieku īpatsvaru Latvijā, jo pretējā gadījumā Latvija caur ES ietvarprogrammu arvien dāsnāk finansēs citu valstu zinātniekus.

2014. gada pirmajā pusē tika publicēti Latvijas zinātnes starptautiskā izvērtējuma rezultāti, kur norādīts, ka galvenā problēma ir zinātnes ļoti zemais valsts budžeta finansējums. Sevišķa uzmanība jāpievērš augstas kvalitātes zinātnieku kopuma saglabāšanai un veidošanai. Ekselenta zinātne ir īpaši vajadzīga, lai gūtu sekmes pašreizējās ES ietvarprogrammas (“Horizonts 2020”) projektu pieteikumu konkursos. Jāatzīmē, ka ietvarprogrammas “Horizonts 2020” kopējais finansējums ir apmēram 1,3 reizes lielāks nekā iepriekšējās 7. ietvarprogrammas finansējums. Visi minētie fakti pieprasa, lai LZP tiktu uzticēta daudz lielāka loma augstas kvalitātes un efektīvas zinātnes veidošanā Latvijā. Kā panākumu var minēt LZP pārstāvju aktīvu līdzdalību 2014. gadā izveidotajā Latvijas Pētniecības un inovācijas stratēģiskajā padomē, kura darbojas Ministru prezidentes vadībā. Šajā padomē ir izdevies aktualizēt jautājumus par zinātnes budžeta finansējuma paaugstināšanu, par kvalitatīvas zinātnes infrastruktūras veidošanu, par ES Struktūrfondu efektīvu izmantošanu u.c. Sākās arī sadarbība ar Saeimas komisijām un LZP profilam atbilstošajiem Izglītības un zinātnes ministrijas departamentiem. Konkrētie 2014. gadā veiktie darbi un pieņemtie lēmumi ir atrodami LZP mājaslapā (www.lzp.gov.lv).

Andrejs Siliņš,

Latvijas Zinātnes padomes priekšsēdētājs

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADEMIJAS STRUKTŪRAS

Akadēmijas laukumā 1, Rīga, LV 1050
Tel.: 67225361. Fakss: 67821153. E pasts: lza@lza.lv

Prezidents	Ojārs Spārītis
Viceprezidents	Juris Ekmanis
Viceprezidents	Tālavš Jundzis
Ģenerālsekretārs	Valdis Kampars
Ārlietu sekretārs	Andrejs Siliņš
<i>Prezidenta sekretāre</i>	Dace Govinčuka

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADEMIJAS SENĀTS

Senāta priekšsēdētājs **Jānis Stradiņš**

Senāta locekļi

Bruno Andersons	Ivars Kalviņš	Ivars Lācis
Mārcis Auziņš	Valdis Kampars	Dace Markus
Jānis Bērziņš	Raita Karnīte	Tālis Millers
Juris Borzovs	Jānis Kloviņš	Baiba Rivža
Juris Ekmanis	Vija Kluša	Andrejs Siliņš
Elmārs Grēns	Māris Kļaviņš	Ojārs Spārītis
Viktors Hausmanis	Ivars Knēts	Pēteris Šipkovs
Ilga Jansone	Māris Knite	Raimonds Valters
Juris Jansons	Tatjana Koķe	Guntis Zemītis
Tālavš Jundzis	Maija Kūle	

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADEMIJAS PREZIDIJS

Prezidija priekšsēdētājs **Ojārs Spārītis**

Prezidija locekļi

Juris Ekmanis	Valdis Kampars	Andrejs Siliņš
Juris Jansons	Raita Karnīte	Jānis Stradiņš
Tālavš Jundzis	Baiba Rivža	Raimonds Valters

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADEMIJAS VALDE

Valdes priekšsēdētājs **Valdis Kampars**

Valdes priekšsēdētāja vietnieks **Raimonds Valters**

Valdes locekļi

Jānis Bērziņš
Juris Ekmanis

Juris Jansons
Raita Karnīte

Baiba Rivža

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADEMIJAS UZRAUDZĪBAS PADOME

Padomes priekšsēdētājs **Juris Krūmiņš**

Padomes locekļi

Jānis Guntis Bērziņš
Gunārs Duburs

Daina Kārklīņa
Ārija Meikališa

Andris Ozols
Nikolajs Vederņikovs

Žurnāls “LATVIJAS ZINĀTŅU AKADEMIJAS VĒSTIS”

Akadēmijas laukumā 1, Rīga, LV 1050

Tel.: 67229830. Fakss: 67821153. E pasts: vestis@lza.lv; proceed@lza.lv

<http://www.lza.lv/vestis/vestis.htm>

Galvenais redaktors **Arno Jundze**

Redakcijas padomes priekšsēdētājs **Tālavš Jundzis**

Redakcijas padomes priekšsēdētāja vietnieks **Īzaks Rašals**

“A” daļa (humanitārās un sociālās zinātnes)

Redakcijas kolēģijas vadītājs **Saulvedis Cimermanis**

Redaktore **Anastasija Brice**

“B” daļa (dabaszinātnes, eksaktās, tehniskās un lietišķās zinātnes)

Redakcijas kolēģijas vadītājs **Īzaks Rašals**

Redaktore **Antra Legzdīņa**

AR LZA SAISTĪTĀS ORGANIZĀCIJAS

Valsts Zinātniskās kvalifikācijas komisija

Akadēmijas laukumā 1, Rīga, LV 1050
Tel.: 67223931. Fakss: 67821153. E pasts: alma@lza.lv
Komisijas priekšsēdētājs LZA īst.loc. Raimonds VALTERS
Zin. sekretāre *Dr.chem.* Alma EDŽIŅA

Valsts Emeritēto zinātnieku padome

Akadēmijas laukumā 1, Rīga, LV 1050
Tel.: 67220725. Fakss: 67821153. E pasts: chem@lza.lv
Padomes priekšsēdētāja LZA īst.loc. Baiba RIVŽA
Zin. sekretāre *Dr.chem.* Baiba ĀDAMSONE

LZA Sertifikācijas centrs

Akadēmijas laukumā 1, Rīga, LV 1050
Tel./fakss: 67212807. E pasts: certcn@latnet.lv
<http://www.sertifikācijascentrs.lv/>
Direktors LZA īst.loc. Imants MATĪSS

LZA Baltijas stratēģisko pētījumu centrs

Akadēmijas laukumā 1, Rīga, LV 1050
Tel./fakss: 67227555. E pasts: bspc@lza.lv
Direktors LZA īst.loc. Tālavš JUNDZIS

LZA Terminoloģijas komisija

Akadēmijas laukumā 1-707, Rīga, LV 1050
E pasts: tk@lza.lv
<http://termini.lza.lv>
Priekšsēdētājs *Dr.philol.* Juris BALDUNČIKS

LZA Zinātnes un tehnoloģijas pētniecības centrs

Akadēmijas laukumā 1, Rīga, LV 1050
Tel.: 67362148. E pasts: jtk@lza.lv
http://ww3.lza.lv/csts/ztpc_galv.htm
Vadītājs LZA kor.loc. Jānis KRISTAPSONS

LZA Ētikas komisija

Akadēmijas laukumā 1, Rīga, LV 1050
Tel.: 29489249. E pasts: tjundzis@gmail.com
Priekšsēdētājs LZA īst.loc. Tālavš JUNDZIS

AKADĒMIJAS PERSONĀLS

Sekretariāts Fakss: 67821153

Prezidenta sekretāre **Dace Govinčuka** Tel.: 67225361. E pasts: lza@lza.lv

Senāta priekšsēdētāja palīdze **Dzintra Cēbere** Tel.: 67225764. E pasts: lza@lza.lv

Personāla speciāliste **Ināra Augule** Tel.: 67225764, 67225361. E pasts: lza@lza.lv

Zinātniskais sekretariāts Fakss: 67821153.

Senāta zinātniskā sekretāre *Dr.chem.* **Alma Edžiņa**

Tel.: 67223931. E pasts: alma@lza.lv

Fizikas un tehnisko zinātņu nodaļas zinātniskā sekretāre

Dr.sc.ing. **Sofja Negrejeva** Tel.: 67223633. E pasts: fizteh@lza.lv

Humanitāro un sociālo zinātņu nodaļas zinātniskā sekretāre

Mg. **Līva Griņeviča** Tel.: 67225889. E pasts: humana@lza.lv

Ķīmijas, bioloģijas un medicīnas zinātņu nodaļas zinātniskā sekretāre

Dr.chem. **Baiba Ādamsone** Tel.: 67220725. E pasts: chem@lza.lv

Lauksaimniecības un meža zinātņu nodaļas zinātniskā sekretāre

Mg. **Kristīne Polačenko** Tel.: 67223448. E pasts: lmzn@lza.lv

Sabiedrisko attiecību speciāliste **Ilze Stengrevica**

Tel.: 67223567. E pasts: ilze.stengrevica@lza.lv

Starptautiskie sakari Fakss: 67821153.

Prezidenta padomniece *Dr.geogr.* **Anita Draveniece**

Tel.: 67227391. E pasts: int@lza.lv

Ārējo sakaru organizators **Kristaps Broks** Tel.: 67227391. E pasts: int@lza.lv

Lietu pārvalde Fakss: 67221287.

Lietu pārvaldnieks **Vitālijs Kozlovskis** Tel.: 67222817. E pasts: daina@lza.lv

Augstceltnes direkcijas vadītājs **Valdemārs Suveizdis**

Tel.: 67226539. E pasts: daina@lza.lv

Informācijas tehnoloģiju pakalpojumu vadītājs

Dr.sc.comp. **Elmārs Lange** Tel.: 67225241. E pasts: elmars.lange@lza.lv

Galvenā grāmatvede **Ludmila Helmane**

Tel.: 67228508. E pasts: daina@lza.lv; beatrise@lza.lv

Galvenā arhīviste **Rūta Skudra** Tel.: 67225793. E pasts: arhivs@lza.lv

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADEMIJAS ZINĀTNISKĀ UN ORGANIZATORISKĀ DARBĪBA

NOZĪMĪGĀKIE NOTIKUMI LATVIJAS ZINĀTNĒ UN LATVIJAS ZINĀTŅU AKADEMIJĀ 2014. GADĀ

Latvijas Zinātņu akadēmija darbojās kā nacionālās nozīmes zinātniskais centrs, veicinot zinātnes, Latvijas augstākās izglītības un Latvijas tautsaimniecības attīstību, Latvijas tautas un valsts vēstures, kultūras un valodas izpēti un pilnveidošanu.

Apkopojot iesniegtos zinātnisko institūtu un universitāšu iesniegumus, Latvijas Zinātņu akadēmija nosauca **nozīmīgākos Latvijas zinātnes sasniegumus 2014. gadā.**

Teorētiskajā zinātnē

- **Pirmo reizi demonstrēta elektronu pāru skaldīšana nanoelektroniskajā “kvantu paātrinātājā”.** LZA korespondētājloceklis Vjačeslavs Kaščejevs; Latvijas Universitāte.

Eksperiments tika veikts Leibniza Hannoveres Universitātē (*Leibniz Universität Hannover*), piedaloties kvantu sūkņu speciālistiem no Vācijas Federālā metroloģijas institūta (*Physikalisch-Technische Bundesanstalt, PTB*), savukārt teorētiskos pierādījumus un modelēšanu radīja LU Fizikas un matemātikas fakultātes Fizikas nodaļas kvantu nanoelektronikas teorijas grupa asociētā profesora LZA korespondētājlocekļa Vjačeslava Kaščejeva vadībā. Rezultāti publicēti nozares vadošajā žurnālā pasaulē *Nature Nanotechnology* (*Nature Nanotechnology, Partitioning of on-demand electron pairs*). Latvijas zinātnieku dalība pētījumā ir finansēta no valsts budžeta Latvijas Zinātnes padomes fundamentālo pētījumu projekta “Nelīdzsvara kvantu statistika elektroniskajās nanoierīcēs” ietvaros.

Viens no lielajiem nanotehnoloģiju mērķiem ir iemācīties vadīt atsevišķu daļiņu uzvedību tik precīzi, lai tās saglabātu savas kvantu īpašības. Augstas tīrības pakāpes pusvadītāja kristāla malas kalpo kā viļņvadi elektronu netraucētai kustībai pēc inerces. Kopā ar nesen izstrādāto kvantu sūkņu tehnoloģiju tas ļauj veikt daļiņu paātrinātājiem līdzīgus eksperimentus.

Vācijas un Latvijas zinātnieku veiktais eksperiments ir ne tikai pierādījis, ka elektronus var pēc izvēles nosūtīt katru uz savu pusi, bet arī atnesis pārsteigumu. Eksperimenta datu padziļināta teorētiskā analīze atklājusi, ka pie noteiktajiem uzstādījumiem divi elektroni vienmēr paliek kopā, it kā tos saturētu kāds pievilksnās spēks. Noslaidot šī spēka izcelsmi un lietošanas iespējas, ko tas paver, ir turpmāko pētījumu izaicinājums.

- **Izstrādāta un lietota jauna evolucionāro algoritmu metode kristālisku un nanokristālisku materiālu lokālās strukturālās un termiskās nesakārtotības pētījumiem, izmantojot rentgenstaru absorbcijas spektru analīzi.** *Mg. Jānis Timošenko, Dr.phys. Andris Anspoks, Dr.phys. Aleksandrs Kalinko, LZA korespondētājloceklis Aleksejs Kuzmins, akadēmiķis Juris Purāns; Latvijas Universitātes Cietvielu fizikas institūts.*

Materiālu īpašību nosaka tā ķīmiskais sastāvs un to veidojošo atomu līdzsvara novietojums, kā arī atomu kustības dinamika un to korelācijas. Visa šī informācija ir iekodēta materiāla rentgenstaru absorbcijas spektrā (RAS). Izstrādāta jauna skaitlisko simulāciju metode, kas ļauj, analizējot RAS, šo bagātīgo informāciju rekonstruēt. Metodes pamatā ir materiāla lokālās struktūras modelēšana, izmantojot evolucionāro algoritmu – pieeju, kas imitē dabiskās atļāses procesus dzīvajā dabā. Apvienojot pieejamo lieldatoru un modernās RAS teorijas piedāvātās iespējas, metode būtiski paplašina no RAS analīzes iegūstamās informācijas apjomu kompleksiem kristāliskiem un nanokristāliskiem materiāliem.

- **Apkopoti Latvijas zinātnieku jaunākie atzinumi par latviešiem kā nāciju un Latviju kā valsti četru sējumu izdevumā *Latvieši un Latvija*.** Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, 2013, 2384 lpp. Redkolēģija un sējumu atbildīgie redaktori: akadēmiķi Jānis Stradiņš (galv. red.), Viktors Hausmanis, Ilga Jansone, Tālav Jundzis, Maija Kūle, Guntis Zemītis, LZA korespondētājloceklis Andrejs Vasks.

Akadēmiskais izdevums *Latvieši un Latvija* izstrādāts valsts nozīmes pētījumu programmas "Letonika: pētījumi par valodu, vēsturi un kultūru" (2005–2009) un tās nākamā posma "Nacionālā identitāte: valoda, Latvijas vēsture, kultūra un cilvēkdrošība" (2010–2013) ietvaros. Izdevuma veidošanā iesaistīti vairāk nekā 80 autori. Enciklopēdiskais krājums turpina P. Šmita, J. Endzelīna, F. Baloža, A. Švābes, P. Kundziņa un citu Latvijas zinātnes klasiķu aizsāktās tradīcijas, sniedzot akadēmisku informāciju par latviešiem un

Latviju. Krājums ir lielisks izziņas avots gan studējošajai jaunatnei, gan citiem interesentiem.

- **Izveidotas un apkopotas baltu valodu ģeolingvistiskās kartes, kas uzskatāmi rāda latviešu un lietuviešu valodām raksturīgo parādību kopīgo areālu izplatību leksikā un semantikā, fonētiskās un morfoloģiskās īpatnības, kā arī valodu kontaktus. *Baltu valodu atlants. Leksika I. Flora.* Vilnius: Latvijas Universitātes Latviešu valodas valodas institūts, 2013, 569 lpp. Sastādītāji: *Dr.habil.hum.* D. Mikuleniene, *Dr. philol.* Anna Stafecka.**

Baltu valodu atlants ir Latvijas Universitātes Latviešu valodas institūta un Lietuviešu valodas institūta kopīgs projekts, kas sagatavots ar Lietuvas Zinātnes padomes un Latvijas Valsts pētījumu programmas "Nacionālā identitāte" finansiālu atbalstu. Izdevuma kartēs un komentāros uzskatāmi atspoguļoti kopīgie un atšķirīgie floras elementu nosaukumi latviešu un lietuviešu valodas dialektos: savvaļas augu (rudzupuķes, pelašķa, ceļtekas u.c.), ogu (zemenes, avenes, mellenes, kazenes), kultūraugu (labības, kviešu, griķu), dārzeņu un sakņaugu (kartupeļa, kāļa, sīpola, ķiploka), augļu koku (bumbieres, plūmes). Nosaukumu salikumi un to analīze ir nozīmīgi gan latviešu, gan lietuviešu auditorijai dažādās vecuma grupās.

- **Pirmo reizi kopš Latvijas valsts neatkarības atjaunošanas publicēts akadēmisks Latvijas vispārējās mākslas vēstures izdevums *Latvijas mākslas vēsture. IV sēj. Neoromantiskā modernisma periods. 1890–1915.* Rīga: Latvijas Mākslas akadēmijas Mākslas vēstures institūts; Mākslas vēstures pētījumu atbalsta fonds, 2014, 640 lpp. Sastādītājs un zinātniskais redaktors *Dr.habil.art.* Eduards Kļaviņš; autori: *Dr.habil.art.* Eduards Kļaviņš, *Dr.art.* Kristiāna Ābele, *Dr.art.* Silvija Grosa, *Dr.h.c.art.* Valdis Villerušs.**

Latvijas mākslas zinātnieku veidots akadēmisks Latvijas vispārējās mākslas vēstures izdevums, kas jaunatklājumu un interpretācijas ziņā tālu pārspēj citus šī žanra darbus. Autori aplūko nacionālās mākslas un arhitektūras skolas veidošanos, līdzvērtīgu uzmanību veltot arī cittautu personību veikumam. Izdevumam ir zinātniska un enciklopēdiska vērtība, tas izmantojams kā izziņas avots mākslas vēstures jautājumos. Pateicoties izdevuma angļu versijai, lasītāji arī ārpus mūsu valsts robežām varēs atklāt Latvijas kultūras telpas internacionālo raksturu un tās ciešo saikni ar pasaules mākslu.

- **Izpētītas ziemāju labību un ziemas rapša slimību attīstības īpatnības un to izplatības likumsakarības Latvijas apstākļos, izstrādātas rekomendācijas vidi saudzējošai un ilgtspējīgai slimību ierobežošanas sistēmai.** Autoru kolektīvs *Dr.biol.* Birutas Bankinas vadībā; LLU Lauksaimniecības fakultāte un MPS "Vecauce", Priekuļu Laukaugu selekcijas institūts, Valsts Stendes graudaugu selekcijas institūts, Latvijas Augu aizsardzības pētniecības centrs, Valsts augu aizsardzības dienests.

Integrētā augu aizsardzība paredz zinātnisko pētījumu izmantošanu, lai panāktu saimnieciski efektīvu un videi draudzīgu ražošanu. 2008.–2014. gada pētījumos konstatēta ziemas rapša, ziemas kviešu un miežu, kā arī rudzu un tritikāles nozīmīgāko slimību izplatība un novērtēts to postīgums. Izpētīti slimību attīstības cikli un kritiskie periodi to izplatībā, kā arī pārbaudītas dažādas fungicīdu lietošanas shēmas. Pirmo reizi Latvijā konstatētas rapša stublāju puves ierosinātāju sugas un aprakstīti to izplatīšanās mehānismi. Izpētītas kviešu lapu dzeltenplankumainības ierosinātāja bioloģiskās īpatnības. Rezultātā izstrādāts zinātniskais pamatojums integrētai aizsardzībai un konkrētas rekomendācijas (ieskaitot prognozēšanas elementus) ziemāju labību un rapša slimību ierobežošanai.

Praktiskajos lietojumos

- **Latvijā sintezētā aktīvā pretvēža viela *belinostats* atļauta lietošanai ASV medicīnas praksē periferālās T-limfomas ārstēšanā.** Akadēmiķis Ivars Kalviņš, *Dr.chem.* Einārs Loža, *Dr. chem.* Klāra Dikovska; Latvijas Organiskās sintēzes institūts.

Belinostata iegūšana un izpēte ir pirmais gadījums Latvijas pēdējo 20 gadu vēsturē, kad mūsu zinātnieku kolektīvs pierādīja spēju efektīvi sadarboties ar citu valstu kolēģiem un ieņemt līdztiesīgu vietu starptautiskā pētnieku konsorciā, sekmīgi izstrādājot oriģinālas zāles. Latvijas Organiskās sintēzes institūtā izstrādātais un sintezētais savienojums tālāko pētījumu rezultātā attīstīts līdz medicīnas preparātam *Belinostats*.

- **Izstrādātas jaunas augstas izšķirtspējas masspektrometrijas metodes noturīgā organiskā piesārņojuma noteikšanai Baltijas jūras un Latvijas iekšējo ūdeņu zivīs un citos pārtikas produktos.** *Mg.* Dzintars Začs, *Mg.* Jekaterina Rjabova, *Mg.* Iveta Pugajeva, *Dr.chem.* Arturs Vīksna, *Dr.chem.* Vadims Bartkevičs; Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskais institūts "Bior", Latvijas Universitātes Ķīmijas fakultāte.

Līdz šim pētījumos par apkārtējās vides un pārtikas produktu piesārņojumu lietotās metodes analītiskās ķīmijas jomā ir bijušas piemērotas tikai ierobežota skaita iepriekš vides kvalitātes nodrošināšanas prasību dokumentos definētu vielu noteikšanai. Autoru izstrādātās augstas izšķirtspējas masspektrometrijas metodes ļauj vienlaikus noteikt vairākus simptomus piesārņotāju pat ļoti zemā koncentrācijā. Šo metožu papildu priekšrocība ir iespēja noteikt pašreiz nedefinētu piesārņojošu vielu klātbūtni pat vairākus gadus pēc mērījumu veikšanas. Latvijas zinātnieku devums jau ir atzinīgi novērtēts pasaulē.

- **Izstrādāta un Latvijas pašvaldībās praktiski aprobēta integrēta intelektuāla platforma vides un tehnoloģisko sistēmu monitorin-gam.** Akadēmiķis Jurijs Merkurjevs, *Dr.sc.ing.* Arnis Lektauers, *Dr.habil.sc.ing.* Gaļina Merkurjeva, *Dr.sc.ing.* Julija Petuhova, *Dr.sc.ing.* Andrejs Romānovs, *Dr.sc.ing.* Jānis Zvirgzds; Rīgas Tehniskā universitāte.

Platformas konceptuālo pamatu veido informācijas tehnoloģija, kas ļauj veikt sarežģītu dabas un tehnoloģisko sistēmu monitoringu normālās un ārkārtas situācijās, tai skaitā vides un tehnoloģisko procesu modelēšanu un prognozēšanu, apstrādājot integrētos datus no virszemes, aviācijas un kosmosa sensoriem, kā arī no sociālajiem informācijas avotiem. Tās elementi ir tālīzpētes attēlu apstrādes rīki, ģeogrāfiskā informācijas sistēma, modelēšanas bloks, rezultātu analīzes modulis un tīmeklī bāzētie risinājumi. Izstrādātā platforma ir praktiski aprobēta Daugavpils, Madonas un Rīgas pašvaldībās, veicot Daugavas plūdu, Lubānas ezera, Madonas pilsētas un Madonas novada mežu monitoringu.

- **Monogrāfijā *Aldonis Vēriņš. Latvietis un viņa peonijas.* Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2014, 480 lpp. apkopoti pasaules un Latvijas peoniju audzētāju un selekcionāru sasniegumi.**

Apjomīgajā monogrāfijā sniegtas visaptverošākās ziņas par izcilākajiem pasaules peoniju audzētājiem un selekcionāriem un viņu sasniegumiem gan agrotehnikas izstrādē, gan arī jaunu, modernu šķirņu izveidē. Aprakstīta arī paša grāmatas autora *Dr. habil.biol.* Aldoņa Vēriņa 40 gados krātā pieredze, doti pasaules labāko 1227 peoniju šķirņu apraksti.

- **Izstrādātas tehnoloģijas augļu, ogu un dārzeņu biežiem zīdaiņu uzturam no bioloģiskās saimniecībās iegūtām izejvielām.** *Dr.sc.ing.* Solvita Kampuse, *Dr.sc.ing.* Anita Blija, LZA korespondētājlocekle Dalija Segliņa, *Mg.* Anita Olšteine; LLU Pārtikas tehnoloģiju fakultāte, Latvijas Valsts auglīkopības institūts.

Veikti kompleksi pētījumi, pārbaudot Latvijā audzētu augļu, ogu un dārzenu šķirnes, atlasot piemērotākās, izstrādājot receptūras un veicot produktu kvalitatīvo īpašību testēšanu optimālā uzglabāšanas laika noteikšanai. Izstrādāta tehnoloģija biezeņu ražošanai, izmantojot smiltsērķšķi un topinambūru. Jaunie produkti un pārstrādes tehnoloģijas ļauj nodrošināt bērniem kvalitatīvu, ekoloģiski tīru, ģeogrāfiskajai videi atbilstošu un veselībai drošu pārtiku ar augstu uzturvērtību, ko apliecinājusi arī Latvijas Pediātru–gastroenterologu asociācija. No izstrādātajiem produktiem 15 dažādas biezeņu veidus ražo SIA "Lat Eko Food" ar preču zīmi "Rūdolfš" un tiem ir piešķirta Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācijas preču zīme "Latvijas Ekoprodukts".

- **Augļu koku somaklonālās mainības agrīnas diagnostikas paņēmieni ģenētiski identiska materiāla atlasei un upēņu reversijas vīrusa (BRV) eliminācijas paņēmieni, lietojot ozona gāzi meristēmu kultūrās.** *Ph.D.* Inga Moročko-Bičevska, *Ph.D.* Gunārs Lācis, *Dr.agr.* Līga Lepse, *Ph.D.* Alina Gospodarka (*Gospodaryk*), *Mg.* Irita Kota-Dombrovska, *Mg.* Neda Pūpola, *Dr.biol.* Ineta Samsone; Latvijas Valsts augļkopības institūts, Pūres Dārzkopības pētījumu centrs.

Ābeles un upenes Latvijā ir plašāk audzētās augļkopības kultūras, kuru audzēšanas rentabilitāti būtiski ietekmē ar stādiem izplatīti vīrusi. Izstrādātais mainības noteikšanas paņēmieni atveseļota stādmateriāla audzēšanā saīsina šķirņu atbilstības pārbaudes laiku pēc *in vitro* no vairākiem gadiem līdz dažām nedēļām un dod iespēju pavairot augļu kokus ar meristēmām, paplašinot to atveseļošanas iespējas. Kombinējot meristēmu pavairošanu ar ozona gāzes apstrādi, tiek būtiski paaugstināta augu atveseļošanas efektivitāte salīdzinājumā ar citām metodēm. Izstrādātie paņēmieni nodrošinās stādmateriāla efektīvu atveseļošanu un drošu pavairošanu stādaudzēšanas procesā un kolekciju uzturēšanā.

Latvijā notikušas vairākas interesantas un augsta līmeņa zinātniskās konferences, to skaitā:

- 17. februāra zinātniskā konference LZA, veltīta akadēmiskā rakstu krājuma "Latvieši un Latvija" (I — IV sēj.) iznākšanai;
- 20. februārī akadēmiķa J. Endzelīna 141. dzimšanas dienas atcerei veltīta starptautiska zinātniskā konference "Valoda mūsdienās, mūsdienīgums valodā";

- 8.–9. maijā Rīgā norisinājās ICOMOS Starptautiskās Konservācijas un restaurācijas teorijas un filozofijas zinātniskās komitejas ikgadējā tikšanās un zinātniska konference “Kultūras mantojuma tendences sociālo pārmaiņu laikmetā. Konservācijas prakse 50 gadus pēc Venēcijas hartas pieņemšanas”.
- 2.–9. jūnijā Rīgā tika organizēta XVIII Starptautiskā konference MCM (Kompozīto materiālu mehānika).
- 29. septembrī – 2. oktobrī Rīgā notika RCBJSF - 2014 - FM&NT konference Krievijas/NVS/Baltijas/Japānas Segnetoelektrības simpozijā un 9. Starptautiskā konference „Funkcionālie materiāli un nanotehnoloģijas”. Simpozija laikā diskutēja par sasniegumiem nanotehnoloģijās, jaunu moderno materiālu modelēšanā, iegūšanā un pielietojumiem ražošanā, enerģētikā, optikā, fotonikā, biomedicīnā un citur.
- 14. novembrī Latvijas Zinātņu akadēmijā notika konference „Kas latviešiem stāstāms citām tautām par sevi, savu valodu, kultūru un vēsturi”.

Zinātnieku un Latvijas Zinātņu akadēmijas aktivitātes izpaudās un bija saistītas ar daudziem svarīgiem notikumiem:

- 14. janvārī LZA parakstīja vienošanos par 2014. gada *L'ORÉAL* balvu „Sievietēm zinātnē” ar UNESCO Nacionālās komisijas un LZA atbalstu. Balva paredzēta dzīvības zinātņu un materiālzinātņu pārstāvēm zinātniskās pētniecības darbu veikšanai un zinātnes karjeras attīstībai Latvijā.
- 14. maijā svinīgā ceremonijā Latvijas Universitātes (LU) Lielajā aulā trim zinātniecēm tika pasniegta 2014. gada *L'ORÉAL* Latvijas stipendija “Sievietēm zinātnē” ar UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas un Latvijas Zinātņu akadēmijas atbalstu.
- 22.–23. maijā Latvijas Zinātņu akadēmija uzņēma augstus viesus no citu valstu zinātņu akadēmijām – Rīgā notika Eiropas akadēmiju zinātnes padomdevēju padomes EASAC (*European Academies Science Advisory Council*) sēde.
- 26. maijā Nacionālās bibliotēkas ēkā notika Latvijas Zinātņu akadēmijas, SIA “Exigen Services Latvia” un Rīgas Tehniskās universitātes Attīstības fonda Eižena Āriņa balvas pasniegšana. Āriņa piemiņas medaļa un 2014. gada balva piešķirta akad. *Dr.habil.sc.comp.* Ivaram Biļinskim. Par ieguldījumu Latvijas datorzinātnes teorijas attīstībā Atzinības raksti piešķirti

kor.loc. Guntim Bārzdīnam, LZA goda doktoram Jānim Bičevskim, kor.loc. Audrim Kalniņam un prof. Arkādijam Borisovam.

- 30. maijā Latvijas Zinātņu akadēmijā notika zinātnisko institūciju vadītāju, IZM un uzņēmēju diskusija “Par struktūrfondiem inovatīvai zinātnēi”, kurā tika kritizēta IZM darbība.
- 10. aprīlī LZA Pavasara pilnsapulce. Pilnsapulci atklāja LZA prezidents Ojārs Spārītis, uzrunas sacīja LR Ministru prezidente Laimdota Straujuma, izglītības un zinātnes ministre I. Druviete, Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas priekšsēdētāja Dana Reizniece-Ozola. Tika pasniegtas LZA vārdbalvas. Pirmo reizi tika pasniegta LZA, “Olainfarm” un RTU Attīstības fonda Solomona Hillera balva jaunam zinātņu doktoram, to saņēma *Dr.chem.* Vitālijs Rjabovs.
- 3. jūnijā notika LZA, RTU Attīstības fonda, SIA „ITERA Latvija” un AS „Latvijas Gāze” balvu pasniegšana – LZA korespondētājloceklim RTU Būvniecības fakultātes profesoram Tālim Juhnam. „ITERA Latvija” balvu par mūža devumu – LLU Lauku inženieru fakultātes prof. *Dr. arch.* Aijai Ziemeļnieci, par mūža ieguldījumu kardioloģijā – P. Stradiņa KUS 27. kardioloģijas nodaļas vadītājai Janinai Romanovai. Gada balva kardioloģijā – Kardioloģijas centra ārstam Aināram Rudzītim, par izcilu darbu un mūža veikumu AS „Latvijas Gāze” valdes loceklim Gintam Freibergam.
- 15. jūlijā Spānijas vēstniecībā vēstniece V.E. Konsuelo Femenija pasniedza „Izabellas Katolietes ordeni” dzejniekam, atdzejotājam, LZA goda loceklim Leonam Briedim.
- 5. augustā Nacionālās bibliotēkas ēkā notika Latvijas Zinātņu akadēmijas, AS „Latvijas Dzelzceļš” un Rīgas Tehniskās universitātes Attīstības fonda 2014. gada balvas pasniegšana.
- 21. – 22. augustā notika konference „Baltijas ceļš un totalitārā komunisma sabrukums: Eiropas kopīgās atmiņas un politiskās iedvesmas avots”.
- 4. septembrī notika LZA izbraukuma sēde Jūrmalā. Ziņojumus nolasīja Igors Šuvajevs, Viktorija Zaļuksne, Jūrmalas domes pārstāvis.
- 18. septembrī Latvijas Zinātņu akadēmijā svinīgā pasākumā valsts emeritētā zinātnieka diplomus saņēma 30 ievērojami Latvijas zinātnieki, kuriem šis statuss tika piešķirts š.g. 21. maijā. Diplomas pasniedza LZA prezidents Ojārs Spārītis, izglītības un zinātnes ministre Ina Druviete un Valsts emeritēto zinātnieku padomes priekšsēdētājs Raimonds Valters.

- 20. septembrī LZA augstceltnē notika rekonstruētās koncertzāles “Rīga” atklāšanas koncerts.
- 22. septembrī Latvijas Zinātņu akadēmijas Senāts un Prezidijs ielūdza politisko partiju vadītājus uz tikšanos un sarunu par partiju redzējumu attiecībā uz Latvijas zinātnes politiku, lai apmainītos domām par zinātnes vietu valsts ekonomikā un partiju plāniem izvirzīto mērķu īstenošanā. Piedalījās I. Druviete, J. Vucāns, I. Sudraba, R. Balodis, R. Jansons, I. Zariņš u.c. Zinātnieki izteica prasības Saeimai turpmākajam darbam.
- 25. septembrī starptautiska žūrija, izvērtējot Baltijas Asamblejas (BA) balvas kandidātus, nolēma 2014. gada BA balvu mākslā piešķirt Latvijas Zinātņu akadēmijas izvirzītajam pretendenta Latvijas Zinātņu akadēmijas goda loceklim, režisoram un aktierim Alvim Hermanim.
- 3. oktobrī notika RTU MLKF, RTU NĶI, LZA ĶBMZN, Latvijas Ķīmijas vēstures muzeja rīkote profesoru Alfrēda Ieviņa un Emīlijas Gudrinieces piemiņas lasījumi Ķīpsalā.
- 21. oktobrī Ministru kabinets piešķīra Ministru kabineta balvu akadēmiskā rakstu krājuma „Latvieši un Latvija” redakcijas kolēģijai: Ilgai Jansonei, Tālavam Jundzim, Viktoram Hausmanim, Maijai Kūlei, Andrejam Vaskam un Guntim Zemītim par būtisku devumu starpnozaru disciplīnas letonistikas izveidē un četru sējumu akadēmiskā rakstu krājuma „Latvieši un Latvija” sastādīšanu. Atzinības rakstus par būtisku ieguldījumu medicīnas ķīmijas pētījumu attīstībā Latvijā un pretvēža preparāta *Belinostats* atklāšanā piešķīra Latvijas Zinātņu akadēmijas īstena goda loceklim, habilitētajam ķīmijas doktoram Ivaram Kalviņam, Latvijas Organiskās sintēzes institūta vadošajam pētniekam, ķīmijas doktoram Eināram Ložam un ķīmijas doktorei Klārai Dikovskai.
- 30. oktobrī par nopelniem Latvijas valsts labā piešķirti valsts apbalvojumi: Triju Zvaigžņu ordeņa III šķiru saņem Daugavpils Universitātes rektors, profesors, Latvijas Zinātņu akadēmijas īstena goda loceklis, *Dr.biol.* Arvīds Barševskis un Latvijas Universitātes Datorikas fakultātes dekāns, profesors, Latvijas Zinātņu akadēmijas korespondētāģloceklis, *Dr.habil.sc.comp.* Juris Borzovs. Ar Triju Zvaigžņu ordeņa IV šķiru apbalvots etnologs, kultūrvēsturnieks, Latvijas Zinātņu akadēmijas īstena goda loceklis, valsts emeritētais zinātnieks *Dr.habil.hist.* Saulvedis Cimermanis. Atzinības krusta II šķira piešķirta Latvijas Nacionālās bibliotēkas direktoram,

Latvijas Zinātņu akadēmijas goda loceklim Andrim Vilkam, Atzinības krusta IV šķiru šogad saņem Rīgas Austrumu klīniskās universitātes slimnīcas Ķīmijterapijas un hematoloģijas klīnikas vadītāja, Rīgas Stradiņa universitātes profesore, Latvijas Zinātņu akadēmijas korespondētājlocekle, *Dr.med.* Sandra Lejniece un arheologs, Latvijas Universitātes Vēstures un filozofijas fakultātes Arheoloģijas un vēstures palīgzinātņu katedras vadītājs, profesors, Latvijas vēstures institūta vadošais pētnieks, Latvijas Zinātņu akadēmijas korespondētājloceklis, *Dr.habil.hist.* Andrejs Vasks.

- 5. novembrī Zemkopības ministrijā notika Latvijas Lauksaimniecības un meža zinātņu akadēmijas izbraukuma seminārs „*ICE – Support system for potential innovators in microbusiness of rural women*”, kurā piedalījās Latvijas Lauksaimniecības universitātes (LLU), Latvijas Zinātņu akadēmijas (LZA), Latvijas Lauksaimniecības un meža zinātņu akadēmijas (LLMZA) pārstāvji.
- 11. novembrī notika LZA Senāta sēde, kurā tika apspriestas LZA jauno locekļu kandidatūras. Par paveikto darbu LZA Eiropas programmu centrā sakarā ar centra pāreju no LZA uz Valsts izglītības attīstības aģentūru ziņoja centra vadītāja *Dr.biol.* Maija Bundule.
- 14. novembrī AS „Grindeks” fonds „Zinātnes un izglītības atbalstam” sadarbībā ar Latvijas Zinātņu akadēmiju godināja ievērojamākos Latvijas zinātniekus, pasniedzot prestižās godalgas – „Zelta Pūce” un „Sudraba Pūce”. Par izcilu sniegumu zinātnē „Zelta Pūci” šogad saņēma Latvijas Zinātņu akadēmijas īstenā locekle, Latvijas Organiskās intēzes institūta Farmaceitiskās farmakoloģijas laboratorijas vadītāja Maija Dambrova. „Sudraba Pūces” tika pasniegtas trīs jaunajiem zinātniekiem – Beatrisei Bērziņai, Ilzei Neiboltei un Tomam Rēķim.
- 14. novembrī LZA ĶBMZN sēdē par aktuāliem medicīnas jautājumiem referēja LZA korespondētājloceklis, RSU profesors Aivars Lejnietis – „Osteoporoze: kā labāk izprast kaulapriti un osteoporozi?” un LZA korespondētājlocekle, RSU profesore Ludmila Vīksna „Par Ebola slimību”.
- 18. novembrī, Latvijas Republikas proklamēšanas 96. gadadienā Rīgas domes svinīgā sēdē tika pasniegta Rīgas domes balva „Gada rīdzinieks 2014” diriģentam Romanam Vanagam un Rīgas domes un Latvijas Zinātņu akadēmijas balva zinātnē, kuru saņēma LZA korespondētājlocekle *Dr.philol.* Ausma Cimdiņa.

- 27. novembrī notika LZA pilnsapulce. Ievadvārdus sacīja prezidents Ojārs Spārītis, pilnsapulci uzrunāja veselības ministrs Guntis Belēvičs un Saeimas IZK komisijas priekšsēdētājs Jānis Vucāns, piedalījās Izraēlas vēstniece V.E. Hagita Ben-Jakova. LZA Lielā medaļa tika pasniegta LZA ārzemju loceklei Regīnai Žukai par būtisku ieguldījumu pretvēža preparāta *Ftorafūrs* radīšanā un akadēmiķim Viktoram Ivbulim par izcilu devumu indoloģijā.
- 8. decembrī LZA Konferenču zālē notika Alfrēda Nobela 2014. gada prēmijas medicīnā prezentācija. Ar galveno priekšlasījumu par 2014. gada Nobela prēmijas medicīnā ieguvējiem Džonu O'Kīfu (*John O'Keefe*), Meiju-Britu Mozeri (*May-Britt Moser*) un Edvardu Mozeru (*Edvard I. Moser*) uzstājās pazīstamais kardiologs, LZA korespondētājloceklis, *Dr.med.* Andrejs Ērglis.
- 11. decembrī notika Fizikas un tehnisko zinātņu nodaļas un Pasaules Enerģijas padomes Latvijas Nacionālās komitejas (PEP LNK) kopīgā svinīgā sēde.
- 12. decembrī notika Latvijas Zinātņu akadēmijas un AS „Latvenergo” gada balvu pasniegšana.
- 18. decembrī Latvijas Zinātņu akadēmijā pasniegtas ikgadējās Cicerona balvas. Starptautiskajā kategorijā Cicerona balvu saņēma Latvijas Organiskās sintēzes institūta direktors Ivars Kalviņš, nacionālajā kategorijā – Latvijas Universitātes (LU) rektors Mārcis Auziņš. Mērķija tituls piešķirts Veselības ministrijai par sistemātisku reformu neīstenošanu dzīvē.
- 22. decembrī LZA prezidents Ojārs Spārītis viesojās Uzbekistānas Republikas Zinātņu akadēmijā un tikās ar tās vadītājiem – prezidentu Šavkatu Salihovu un viceprezidentu Tahiru Aripovu.

Vairāki pasākumi tika veltīti zinātnes popularizēšanai.

- 24. aprīlī Latvijas Zinātņu akadēmijā notika apspriede par zinātnes popularizēšanu sabiedrībā.
- 3. septembrī notika konsultatīvās padomes “Izglītība visiem” sanāksme “Zinātnes komunikācija Latvijā: labā prakse un izaicinājumi”. Sanāksmē tika izteikti vairāki ierosinājumi zinātnes komunikācijas pilnveidei un sabiedrības ieinteresēšanai.
- Palielinājās zinātnes kafejnīcu tematiku daudzveidība, to norises biežums, pieauga apmeklētība.

- 26. septembrī vienlaikus astoņās pilsētās – Rīgā, Salaspilī, Jelgavā, Daugavpilī, Rēzeknē, Ventspilī, Valmierā un Liepājā – notiks ikgadējais Zinātnieku nakts pasākums par tēmu „Kristāli”.
- LJZA, sadarbībā ar Ināras un Borisa Teterevu fondu un Latvijas Zinātņu akadēmiju, kopš 2014. gada marta dodas uz reģionu skolām, augstskolām un universitātēm, lai stāstītu par zinātni un zinātniekiem.

* * *

Informācija par Latvijas Zinātņu akadēmijas (LZA) darbību un aktualitātēm zinātnē tiek sniegta LZA periodiskajā izdevumā “Zinātnes Vēstnesis” (red. Zaiga Kipere), LZA mājaslapā www.lza.lv, žurnālā “LZA Vēstis”, A un B daļās (galv. red. Arno Jundze, Īzaks Rašals), kā arī izdevumā “Latvijas Zinātņu akadēmija. Gadagrāmata”.

2014. gada 15. septembrī LZA darbu sāka sabiedrisko attiecību speciāliste I. Stengrevica. 2014. gada oktobrī tika atvērts LZA twitter konts (@LZA_LV), kas sniedz papildu iespēju informēt par LZA darbu un sekmīgāk strādāt zinātnes komunikācijas jomā. Pastiprināta uzmanība ir veltīta LZA mājas lapas uzturēšanai un atjaunošanai, ir izstrādāts atjaunotās mājas lapas projekts. Pusgada laikā (2014. gada septembris-2015. gada marts) aktivizēta sadarbība ar nacionālajiem medijiem, kā rezultātā LZA un zinātnē notiekošie procesi, kā arī problēmjautājumi guvuši plašāku rezonansi publiskajā telpā. 2015. gada 14. janvārī LZA organizēja tikšanos ar vadošo nacionālo mediju pārstāvjiem, lai informētu par gada nozīmīgākajiem notikumiem, tai skaitā LZA iniciatīvu “*Academia – 200*”, kā arī iepazīstinātu ar citiem dienas kārtības jautājumiem. Plānots, ka turpmāk tikšanās ar mediju pārstāvjiem notiks ne retāk kā reizi divos mēnešos.

LZA pauž gandarījumu par veiksmīgo sadarbību ar nacionālo un reģionālo mediju pārstāvjiem – LTV1 (ziņu raidījuma “Panorāma” veidotājiem), LTV7, LR1 (raidījumu “Zināmais nezināmajā”, “Krustpunktā”, “Aktuālais temats”, “Monopols” veidotājiem), LR4, LNT, TV3, TV5, “Latvijas Avīzes”, “Neatkarīgās Rīta Avīzes”, laikrakstu “Diena”, “Dienas Bizness”, nedēļas izdevuma “IR”, laikraksta “Izglītība un Kultūra” žurnālistiem, žurnālu “Ilustrētā Zinātne”, “Klubs”, “Mājas Viesis” redakcijām, ziņu aģentūrām LETA un BNS, un izsaka personīgu pateicību Viktoram Avotiņam, Sintijai Ambotei, Dinai Bēmai, Annai Bērziņai, Ilzei Brinkmanei, Irēnai Ceijerei, Judītei Čunkai, Anitai Daukstei, Denisam Denisovam, Līvijai Dūmiņai, Danai Francei, Voldemāram Hermanim, Mārai Jansonei, Arno Jundzem, Lanai Kazlauskienei, Signei Kniņšei, Dacei Kokarevičai, Daigai Kļanskai, Sandrai Kropai, Lindai Krūmiņai, Lindai Kusiņai, Ilzei Kuzminai, Ilzei Lavrinovičai, Gunitai Naglei, Dmitrijam Martam, Romānam Meļņikam, Mārai Miķelsonei, Tatjanai Mišļevičai, Aismai Orupei, Ingai Pappardei, Veltai Puriņai, Olgai Rimšānei, Andrim Slavinskim, Viesturam Sprūdem, Kristīnei Stepīnai, Laurai Zaharovai, Elitai Veidmanei, Aleksim Zoldneram par atsaucību un profesionālu darbu.

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS PILNSAPULCES

2014.gadā notika divas LZA pilnsapulces.

Pavasara pilnsapulce 10. aprīlī

Pilnsapulcē piedalījās LZA locekļi, LR Ministru prezidente Laimdota Straujuma, izglītības un zinātnes ministre Ina Druviete, Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas priekšsēdētāja Dana Reizniece-Ozola, pārstāvji no arodbiedrības, zinātniskajiem institūtiem un augstskolām, LZA balvu laureāti.

Latvijas Zinātņu akadēmijas Pavasara pilnsapulci ar uzrunu atklāja LZA prezidents Ojārs Spārītis, uzrunas sacīja LR Ministru prezidente Laimdota Straujuma, izglītības un zinātnes ministre Ina Druviete, Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas priekšsēdētāja Dana Reizniece-Ozola. Tika pasniegtas LZA vārdbalvas: Viļa Plūdoņa balvu literatūrzinātnē saņēma akadēmiķe Vera Vāvere, Gustava Vanaga balvu ķīmijā Latvijas Organiskās sintēzes institūta vadošais pētnieks LZA korespondētājloceklis Edgars Sūna, Edgara Siliņa balvu fizikā LU CFI laboratorijas vadītājs *Dr.habil.phys.* Vladimirs Kuzovkovs.

LZA vārdbalvas saņēma arī jaunie zinātnieki – Ludviga un Māra Jansonu balvu fizikā RTU Polimērmateriālu institūta asistents *Dr.sc.ing.* Andris Šutka un LU Fizikas institūta siltuma un masas pārnese laboratorijas pētnieks *Dr.phys.* Dmitrijs Zablockis, Māriņa Straumaņa un Alfrēda Ieviņa balvu ķīmijā RTU Materiālzinātnes un lietišķās ķīmijas fakultātes doktorante *Mg.* Olga Stepanova, Emīlijas Gudrinieces balvu ķīmijā RTU Materiālzinātnes un lietišķās ķīmijas fakultātes doktorante *Mg.* Jevgeņija Lugiņina, Zentas Mauriņas balvu literatūrzinātnē LU Humanitāro zinātņu fakultātes maģistre Helēna Akatova. Pirmo reizi tika pasniegta LZA, “Olainfarm” un RTU Attīstības fonda Solomona Hillera balva jaunam zinātņu doktoram, to saņēma *Dr.chem.* Vitālijs Rjabovs.

Pārskatu par LZA darbību 2013. gadā sniedza LZA ģenerālsekretārs akadēmiķis Valdis Kampars. Uzraudzības padomes ziņojumu nolasīja Uzraudzības padomes priekšsēdētāja vietniece LZA korespondētājlocekle Ārija Meikališa. Uzraudzības padome LZA darbībā 2013. gadā būtiskus trūkumus nav konstatējusi, tā ierosina žurnāla “Zinātņu Akadēmijas Vēstis” A daļas rakstiem pievienot izvērstas anotācijas angļu valodā, tādējādi radot priekšnosacījumus ar laiku iekļūt starptautiski atzītu izdevumu sarakstā, kā arī aktualizēt darbu pie LZA augstceltnes attīstības koncepcijas un panākt LZA kopbudžeta ieņēmumu daļas pieaugumu, dodot iespēju palielināt personāla atalgojumu un resursus attīstībai. Pilnsapulce apstiprināja LZA ģenerālsekretāra un Uzraudzības padomes ziņojumus, atklāti balsojot.

LZA ģenerālsēkretārs V. Kampars informēja pilnsapulci par to, ka akadēmiķis Pauls Pumpēns 2013. gada 29. novembrī ir iesniedzis lūgumu noformēt viņa izstāšanos no Latvijas Zinātņu akadēmijas. Saskaņā ar LZA Statūtu 3.3.3. punktu, akadēmiķim ir tiesības izstāties no LZA, iesniedzot par to rakstisku paziņojumu LZA prezidijam.

Sekoja debates, kurās piedalījās Jauno zinātnieku apvienības priekšsēdētājs Egils Stalidzāns, *Dr.phys.* Arnolds Ūbelis, akadēmiķes Baiba Rivža un Ilga Jansone, akadēmiķis Jānis Stradiņš un *Dr.h.c.* Astrīds Freimanis.

LZA prezidenta Ojāra Spārīša uzruna LZA Pavasara pilnsapulcē

2014. gada 10. aprīlī

No rudens līdz pavasarim

Augsti godātā premjerministres kundze, augsti godātā izglītības un zinātnes ministres kundze, cienījamā LR Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas priekšsēdētājas kundze, Saeimas deputāti, ministriju darbinieki, preses un mediju pārstāvji, viesi, mūsu akadēmisko izcilību saime!

Sākot LZA Pavasara pilnsapulci, pats galvenais ir, līdzīgi saimniekam, palūkoties atpakaļ uz to, kāda ir bijusi šī zinātnes ziema, vai tā ir izsaldējusi rudens sējumu un kādi darbi veicami šajā pavasarī, lai rudens atnestu mums ne tikai vēlēšanas politiskajā vidē un nepiepildītas vēlēšanās, bet lai rudens krājumā būtu arī kaut kas no nopelnītā.

Ko esam pelnījuši un ko – saņēmuši? Vispirms par Latvijas zinātnes starptautisko novērtējumu, kurš tika veikts nokavētā termiņā, pēc tendencioza pasūtījuma no IZM puses, kā to liecina ar Ziemeļvalstu Informācijas biroju slēgtais līgums, un nav nekāds brīnums, ka pēc neobjektīvas metodikas veiktais zinātnisko institūciju izvērtējums 2013./2014. gadu mijā lielā mērā satrauca zinātniskā darba veicējus. Ar skarbiem secinājumiem, tos paškritiski vērtējot, var sadzīvot un veikt nepieciešamās korekcijas, jo, ko uguns neiznīcina, to tā norūda. Savdabīgākie pārsteigumi, kā to, strādājot pilnīgā pret Latvijas izglītību un zinātni vērsta negāciju ēnā, bija gatavojusi IZM, bija paredzēti 21. janvāra Ministru kabineta sēdē, no ministrijas puses rosinot kardinālu zinātnisko institūciju un to finansējuma sašaurinājuma plānu, taču ignorējot ekspertu firmas „Technopolis Group” galveno kritisko pārmetumu – katastrofāli nepietiekamo valsts finansējumu zinātnēi. Ministru kabinets uzdeva ministrijai līdz š.g. 1. jūlijam iesniegt izskatīšanai Ministru kabinetā ziņojumu par Latvijas zinātnes strukturālo reformu īstenošanu periodā līdz nākamā gada 1. jūlijam. Līdz š.g. 1. jūlijam ir jābūt gatavam arī zinātnes reformu plānam, bet līdz šim laikam vēl nav notikušas nedz diskusijas, nedz reformu būtības, mehānismu, ekonomisko modeļu apspriešana. Nevajadzētu pieļaut domu, ka IZM gatavojas atkārtot šī gada janvāra scenāriju un sasaukt preses konferenci par kabinētos tapušiem gataviem lēmumiem divas nedēļas pirms tam, kad ar šiem lēmumiem tiek iepazīstināti paši zinātnieki.

Godātā premjerministres kundze! Jums kā ekonomikas zinātņu doktorei nav noslēpums mūsu valsts zemaais industriālais potenciāls, kā arī tas, ka ražošana valsts budžetā ienes vien tikai 20% no tā apjoma. Taču – ar kādām cerībām uz valdošo partiju koalīciju tuvo vēlēšanu gaisotnē lai raugās ne vien zinātnieki, bet arī ražotāji, uzņēmēji, kuri gaida tirgus orientētus pētījumus un reālu inovatīvu produktu izstrādi, lai, ieviešot tos ražošanā, valsts īstenotu savu tautsaimnieciskās attīstības mērķi. Jā, ir saprotams, ka valsts vadītājiem nav ērti un patīkami runāt par milzīgo valsts parādu, kurš aug un kavē ar savu slogu ekonomiski stagnējošas zemes attīstību. Turklāt šīs zemes attīstību vēlas stimulēt Eiropas Savienība ar saviem politiskajiem un ekonomiskajiem instrumentiem, lai beidzot Latvija no ekonomisko sekmju un zinātnes finansējuma ranžējuma vienā līmenī ar Rumāniju paceltos vidēji turīgo spēlētāju klubā. Tādam uzdevumam ir paredzēta gatavošanās Eiropas Savienības kopējā zinātnes un inovāciju budžeta izlietojuma principu izstrādei nākamajam ES Struktūrfondu ciklam no 2014. līdz 2020. gadam un arī Eiropas Komisijas izvirzīto nosacījumu izpilde, ko no Latvijas Ekonomikas ministrijas divu gadu garumā ar savām kategoriskām prasībām pēc reāla darbības plāna vismaz divos viedo specializāciju virzienos cenšas sagaidīt BIRTI zinātnieku apvienība – biotehnoloģijā un funkcionālo materiālu zinātnē, jo tieši no šo nozaru attīstības tiek gaidīta ātrākā un ievērojamākā atdeve sadarbībā ar ražotājiem.

Lai novērstu acīmredzamu un tīšu Ekonomikas ministrijas ierēdņu ļaunprātību un pavērstu kādas daļas inovatīvo produktu ražošanā spējīgo zinātnes nozaru un uzņēmējdarbības finansēšanu tehnoloģiskās infrastruktūras radīšanai, kādas šobrīd nav nedz augstskolās, nedz zinātniskajos institūtos, nedz ražotājiem, bija jāvērsas gan pie Valsts prezidenta, gan premjerministres – būt par vidutājiem valsts budžeta saprātīgai pārdalei par labu tehnoloģiskās infrastruktūras radīšanai, nevis naudas iztērēšanai neefektīvu starpniecorganizāciju uzturēšanai.

Ar šo pašu valsts birokrātiskā aparāta neproduktīvas paplašināšanās problēmām pat Jūs, cienījamā Straujumas kundze, esat sastapies savā īsajā un spraigajā darba cēlienā. Tieši to pašu mēs – zinātnieki, izjutām vakar – 9. aprīlī, tiekoties deputāta Arvila Ašeradena vadītājā Saeimas Tautsaimniecības komisijas Inovāciju un zinātnes apakškomisijas sēdē, dzirdot jau kā gatavu un tikai vēl formāli saskaņojamu konceptu Nacionālā kontaktpunkta transformācijai par birokrātisku projektvadības iestādi Valsts Izglītības attīstības aģentūras paspārnē. Pirms 20 gadiem bija populārs sauklis, ka par visu parūpēsies „Auseklītis”, un tagad mēs pieredzam birokrātiskās uzkundzēšanās precedentu ar tādu pašu argumentāciju, ka aģentūra visu atrisinās. Tikai kāda ir starpība: tagadējā kontaktpunkta darbinieki paši ir dažādu nozaru zinātnieki un pārzina savas nozares specializāciju, sniedz konsultācijas zinātniskajiem institūtiem finansiālu partneru un saimnieciski izdevīgu projektu piesaistei ar efektivitāti 6 miljoni EUR uz katru kontaktpunktā strādājošo. Noklausoties IZM versiju par kontaktpunkta kā pelnošas organizācijas iekļaušanu VIAA sastāvā ar mēnešalgām 1300 EUR mēnesī, šī par ierēdniecisku pārvērstā organizācija sniegs administratīvās konsultācijas un mācīs

projektu menedžmentu, bet bez garantijām par līdzekļu piesaisti, to apjomu un atdevi, jo par to, kā zinātniskajiem institūtiem labāk tīkloties, kur meklēt partnerus un kā piesaistīt finansējumu, tagad atbildēs visu varošā un zinošā ierēdniecība, kuras skaitu un atalgojumu kontaktpunktā paredzēts ievērojami palielināt.

Godātie kolēģi, kā jūs redzat, Latvijas Zinātņu akadēmijas ikdiena ir pilna sprieguma un ikkatru brīdi strauji mainīgā dzīve liek mums mobilizēties jauniem uzdevumiem un izaicinājumiem. Lai gan Zinātņu akadēmija ar noteiktu valsts funkciju deleģējumu ir pārveidota par personālo akadēmiju, tai kā Ministru prezidenta pārraudzītai institūcijai ir sava noteikta vieta Latvijas intelektuālās elites ataudzēšanā, tās identificēšanā un izcilības pelnītā izvīrīšanā autoritatīvās līdera pozīcijās kā Latvijas, tā starptautiskā ranžējumā kā zinātniskās specializācijas ekselences statusā, tā arī sagaidot no ikviena akadēmiski trenēta zinātnieka aktīvu sabiedrisku pozīciju. 2013. gads mums dāvāja prieku par tādu Latvijas zinātnes izcilību kā Andra Ambaiņa un Alyja Brāzmas veikuma novērtējumu ar Lielo medaļu, ar nanotehnoloģiju teorētiķa Vjačeslava Kaščejeva starptautisku atzinību un arī ar Latvijas Jauno zinātnieku apvienības darbības aktivizēšanos, raisot cerības uz sociāla un emocionāla optimisma fona veidošanos jauno pētnieku paaudzē. Mums ir cita situācija tautsaimniecības, izglītības un zinātnes procesu administrēšanā valsts līmenī, kas pilnīgi atšķiras no tās situācijas, kuru pārstāvēja pret zinātni inerta Ministru prezidents un zinātnei naidīgais izglītības un zinātnes ministrs, kura vienīgais rosinājums bija zinātniekiem meklēt citu darba devēju. Šodien mēs varam lepoties ar Ministru prezidentu, kura nāk no zinātnes vides un ir darbojusies Latvijas Zinātnes padomē, koordinējusi Nacionālo attīstības plānu izstrādi un pirms trim gadiem Saeimā organizēja konferenci (2011. gada 29. aprīlī) „Optimāls nacionālo attīstības stratēģiju ieviešanas un uzraudzības mehānisms”, un kā šī darba turpinājumu es redzu Jūsu piekrišanu veidot un vadīt Stratēģisko inovāciju un pētniecības padomi.

Mūsu akadēmiskā ekselence izglītības un zinātnes ministre Ina Druvietes kundze labi zina, ko nozīmē nozares politikas veidošanas institūcijas vadība un mēs esam gandarīti par viņas stāju, savā pirmajā darba nedēļā ierodoties Zinātnes padomes sēdē, lai iepazīstinātu ar savām darba prioritātēm.

Mūsu šodienas pilnsapulces dalībnieki un visa Latvijas zinātnieku saime lieliski apzinās savā intelektuālajā enerģijā potencēto inovatīvo spēku, vai tas būtu valsts kultūras un izglītības veicināšanā ieguldāmā enerģija, vai dzīvības zinātnēs balstītie pētījumi – mūsu visu kopīga vēlme ir maksimāli veicināt tautsaimnieciskās attīstības mērķus, ievērojot vislielākās lietderības un aktīvas līdzdalības principu.

Vēlu jums visiem enerģijas piepildītu pavasara cēlienu, spēkus atjaunojošu atpūtu vasarai un jaunu enerģiju rudens darbiem, kuri ikvienam no mums kontūrās jau ir zināmi.

Rudens pilnsapulce 27. novembrī

Ievadvārdus sacīja prezidents Ojārs Spārītis, pilnsapulci uzrunāja veselības ministrs Guntis Belēvičs un Saeimas IZK komisijas priekšsēdētājs Jānis Vucāns, piedalījās Izraēlas vēstniece V.E. Hagita Ben-Jakova. LZA Lielā medaļa tika pasniegta LZA ārzemju loceklei Regīnai Žukai par būtisku ieguldījumu pretvēža preparāta florafūra radīšanā un akadēmiķim Viktoram Ivbulim par izcilu devumu indoloģijā. Akadēmisko lekciju “Pretvēža preparātu izstrāde OSI – no empīrisma uz zināšanām!” nolasīja LZA korespondētājloceklis Pēteris Trapencieris. *Laudatio* Solomonam Hilleram un Regīnai Žukai sacīja akadēmiķis Jānis Stradiņš, Viktoram Ivbulim - *Dr.habil.theol.* Leons Taivāns.

Notika jaunu LZA locekļu vēlēšanas. Tika ievēlēti īstenie locekļi: Aivars Lejnietis (medicīna), Aija Linē (bioloģija), Jurijs Merkurjevs (informātika), Edgars Sūna (ķīmija), Māris Turks (ķīmija), Guntis Zemītis (vēsture).

Par Latvijas Zinātņu akadēmijas korespondētājlocekļiem ievēlēti: Guntis Arnicāns (datorzinātne), Biruta Bankina (lauksaimniecības zinātne), Roberts Eglītis (fizika), Āris Jansons (mežzinātne), Sandis Laime (folkloristika), Edgars Liepiņš (farmācija), Pēteris Stradiņš (medicīna) un Gunita Zariņa (etnoloģija).

Par Latvijas Zinātņu akadēmijas ārzemju locekļiem ievēlēti: Renāte Blumberga (vēsture), Endels Lippmā (fizika), Pāvels Štolls (filoloģija).

Par Latvijas Zinātņu akadēmijas goda locekļiem ievēlēti: Eduards Kļaviņš (māksla), Arturs Maskats (māksla), Karina Pētersone (kultūra) un Jānis Rokpelnis (literatūra).

Pēc pilnsapulces tika atklāta grafiķa, profesora *emeritus* Gunāra Kroļļa izstāde “Laika krustceļi”, kurā aplūkojami darbi no pēdējā laika nozīmīgākajiem cikliem oforta tehnikā – “Livonija krustcelēs” un “Rīga gadsimtos”.

*LZA prezidenta Ojāra Spārīša runa LZA Rudens pilnsapulcē
2014. gada 27. novembrī*

Augsti godātais veselības aizsardzības ministr Guntis Belēvičs, god. Saeimas Izglītības, zinātnes un kultūras komisijas priekšsēdētāj Jāni Vucānu, kungs, ekselence Izraēlas vēstniece Hagita Ben-Jakova kundze, Izglītības un zinātnes, kā arī Ekonomikas ministriju pārstāvji, LZA īstenie un ārzemju locekļi, goda un korespondētājlocekļi, Latvijas Jauno zinātnieku apvienības vadītāji un pārstāvji, godātie viesi!

Kad Lāčplēša dienas vakarā kopā ar Valsts prezidentu Andri Bērziņu kungu braucām liftā, nedaudz arhaiskā elektronika lika mums izbraukāt vairākus stāvus, lai gan tik daudz vizināties nebija plānots. Katrā stāvā, kur apstājās lifts, tajā iekāpa biroju darbinieki, kuri devās mājup no darba. Nepamanot VIP pasažieri, kāds no viņiem skaļi pukojās:

“Kas ir noticis! Visos stāvos ir cilvēki. Nevar vairs tikt iekšā liftā.”. Tātad secinu, ka patinas skartā ēka ir sākusi atdzīvoties.

Nejūties pārsteigti, ka pēc 42 gadu klusuma putekļu kārtā ir notraukta arī lielajai Konferenču zālei, kurā mēs visi šobrīd baudām siltumu, gaismu un komfortu un kuru, pateicoties mūzikas producenta Jura Millera uzņēmībai, kopš 20. septembra koncertu režīmā sauc “Koncertzāle Rīga”. Nebrīnieties, ka ir nedēļas, kurās zālē ar 800 sēdvietām notiek klasiskās mūzikas koncerti un šajās dienās koncertzāli ar unikālu amfiteātri, plašā mākslinieciskajā diapazonā lietojamu skatuvi un teicamu akustiku trīs koncertos apmeklē ap 2400 skolēnu, tādējādi verot LZA ēkas durvis un no jauna iezīmējot Rīgas kultūrkartē šo iepriekšējās desmitgadēs tikai zinātnieku vien staigāto maršrutu.

Šodienas pilnsapulce ir īpaša ne vien ar to, ka tā notiek atjaunotajā Konferenču zālē, bet vēl arī ar to, ka, atrazdamies savas ievēlēšanas termiņa vidū, es vēlos raksturot kopīgi ar LZA Senātu, ar Prezidiju locekļiem, ar nodaļu vadītājiem un izpildstruktūru darbiniekiem paveikto. Ticiet man, ka šajos divos gados esmu LZA druvās ieraudzījis arī ļoti daudz nolaistu tīrumu un novērtējis darāmo darbu daudzumu, lai tā Latvijas zinātnes dzīves koordinācijā un administrēšanā ieņemtu to vietu, ko tai paredz jūsu izstrādātā Harta, jūsu apstiprinātie Statūti un atrašanās vienotajā valsts pārvaldes institūciju sistēmā **tiešā pakļautībā Ministru prezidentam**, kurš savu gribu un domas īsteno, **pastarpinot** tās ar Izglītības un zinātnes ministrijas palīdzību, nevis **pakļaujot** LZA darbību Izglītības un zinātnes ministrijas simpātiju vai antipātiju riskiem.

Esmu pārliecināts, ka jūs esat pamanījuši un novērtējat laikraksta “Zinātnes Vēstnesis” iznākšanu divas reizes biežāk nekā agrāk, progresu tā tematiskā satura attīstībā un Latvijas zinātnes dzīves aktualitāšu atspoguļojumā. Es lepojos ar to, ka “LZA Vēstis” – to A sērija – ar humanitāro un sociālo zinātņu tematikas rakstiem, pateicoties redakcijas vadītāja Arno Jundzes pūlēm, ir iekļuvusi starptautiski citēto un bibliometriski reģistrēto izdevumu klāstā. Lēnu, bet mērķtiecīgu renesansi rāda valodas Terminoloģijas komisijas un LZA SIA “Ekonomikas institūts” pieaugošā darba intensitāte. Mēs visi kopā varam skumt par zaudējumiem, ko dzīve ieraksta mūsu personāla sarakstā, bet esmu gandarīts par LZA izpildstruktūru darbinieku un personāla atjaunošanos, tādējādi apliecinot to kolektīvās apziņas stāvokli, kuru pirms dažām dienām sarunā pauda akadēmiķe Maija Kūle: “Mēs nedrīkstam pieļaut LZA lomas un prestiža mazināšanos sabiedrībā”, un par šo ētisko un radošuma kvalitātes maksimu es viņai esmu ārkārtīgi pateicīgs. Šo mērķi sasniegt mums šobrīd palīdz mūsdienīgā līmenī īstenota komunikācija ar medijiem, sabiedrību, ko nodrošina LZA sniegtās informācijas plūsma mājaslapā un sociālajos tīklos, liecinot par zinātnes dzīves temperatūru, kā arī biežās intervijas Latvijas presē, radio un TV, par kuru satura kvalitāti gādājat jūs, kas atrodaties katrs savas zinātniskās darbības epicentrā. Nākošgad mūsu sadarbībai vajadzētu kļūt vēl aktīvākai un informācijai – vēl ietilpīgākai, lai vispusīgi atklātu gan Latvijas zinātnes sasniegumus, gan problēmas.

Var sacīt, ka zinātniskās institūcijas dzīvotspēju var izmērīt ar tās piesaistītajiem līdzekļiem, un, kā jūs jau zināt no savas pieredzes, asās diskusijās un vēstulju divkaujās ar IZM šajā gadā ir norisinājušās viedokļu cīņas gan par zinātnisko institūciju starptautiskā izvērtējuma objektivitāti, gan par bāzes finansējuma aprēķināšanas formulu atbilstību izglītības un zinātniski pētniecisko institūciju reālajai kapacitātei. Šīs diskusijas ar īpašu asumu izcēlās jautājumā par Valsts pētījumu programmu vērtējuma principialitāti, apšaubot veidu, kā ar Ministru kabineta noteikumiem un valsts likumā noteikto kārtību par valsts iepirkumu rīkojās Izglītības un zinātnes ministrija, un mani gandarī vērojums, ka jūs biežāk nekā agrāk esat aicinājuši LZA būt par arbitru un visu akadēmisko sabiedrību intereses pārstāvošo organizāciju. Tas ļauj izteikt domu, pirmkārt, par jūsu aktivizēšanos kvalificētam dialogam ar zinātnes finanšu administratoriem, un, otrkārt, par LZA kā zinātniskās darbības interešu pārstāvības institūcijas lomas atjaunošanos.

Gribas domāt, ka Izglītības un zinātnes ministrijas, Finanšu un Ekonomikas ministriju interesēs būtu pielikt visus spēkus, lai, attīstot zinātni, attīstītos arī Latvijas ražošanas un ekonomika, bet zinātnieku dialogs ar izpildvaru ir pārpilns ar pretrunīgām niansēm, un tam, acīmredzot, ir vēsturisks pamats – 1992. gada Zinātņu akadēmijas transformācija par personālo akadēmiju. Tā sekas šodienas “Latvijas Avīzē” raksturo akadēmiķis Jānis Stradiņš, konstatējot, ka “Latvijas valsts nav labvēlīga zinātnēi”. Varam vaicāt arī tā: kādēļ mūs – 2015. gada Eiropas Savienības prezidējošo valsti – tā pati Eiropas statistika gandrīz visos rādītājos min pēdējās vietās – turpat, kur Bulgāriju vai Rumāniju? Vai ne tāpēc, ka valstiskā enerģija un resursi tiek izlietoti pēc citiem kritērijiem, nevis pēc lielākā labuma gūšanas principa? Spēkošanās ar IZM ir beigusies ar zaudējumu jautājumā par Nacionālā Kontaktpunkta atgūšanu LZA paspārnē, ERA–Net projektu koordinācijas centra atsavināšanu un pārcelšanu pie Valsts Izglītības attīstības aģentūras. Kurš šajos manevros būs ieguvējs – vai 2,5 reizes salīdzinājumā ar citām ES valstīm lielākais Latvijas ierēdniecības slānis, vai zinātnes kapacitāte – rādīs laiks un darbs. Taču mākslīgi forsētajā zinātnisko institūtu konsolidācijas procesā, kā arī apzinoties, ka nākamajā gadā daudzām zinātniskajām institūcijām sakarā ar starptautisko fondu finansējuma pārtraukumu draud katastrofa, ir vērojama kāda blakus parādība: zinātniskie institūti apsver ideju par autonomijas iegūšanu un patstāvīgu cīņu par savu izdzīvošanu, nevis neskaidrību par savu nākotni, karājoties ministriju labvēlības mata galā, laiku pa laikam pieredzot neplānotus finanšu gavēņus un kadru aizplūšanas periodus. Šajā procesā es neizslēdzu arī zinātnisko institūtu atgriešanos LZA paspārnē.

Ne katram no jums ir zināmas skarbās aizkulišu detaļas tiem procesiem, kas, sastopoties ar intriģām un kļaju pretdarbību no Ekonomikas ministrijas ierēdniecības puses, kavēja pie Ministru kabineta jau krietni agrāk nodibināt Pētniecības un inovāciju stratēģijas padomi, sākt tās darbību un izvirzīt dienas kārtībā tos jautājumus, kuri valsts ekonomikas atveseļošanas periodā ļautu mērķtiecīgāk investēt ES Struktūrfondu līdzekļus peļņu nesošas zinātniskās infrastruktūras izveidei valstī, lai sekmētu uz inovatīvām metodēm un tehnoloģijām balstītu atklājumu ātrāku ieviešanu peļņu

nesošā ražošanā un jaunu kvalificētu zinātnisko speciālistu sagatavošanā. Pateicoties Ministru prezidentes Laimdotas Straujumas principiālajai nostājai un lielajai pieredzei izpildvaras struktūru organizēšanā, Pētniecības un inovāciju stratēģijas padomē nominēto akadēmiķu Ivara Kalviņa, Elmāra Grēna, Andreja Siliņa, Leonīda Ribicka, korespondētājlocekļa Andreja Ērgļa un Ventpils Augstskolas rektores Gitas Rēvaldes veikums konkrētu zinātnes finansējuma modeļu izstrādē, kā arī valstiski svarīgu izglītības un zinātnes jautājumu izvirzīšanā valdības dienas kārtībā, pelna visaugstāko atzīnību un dara redzamu arī LZA lomu Latvijas zinātnes un ekonomikas politikas veidošanā.

Turpinot sarunu par līdzekļiem zinātnes attīstīšanai, ir skaidri jāapzinās, ka Latvijas valsts ierēdniecībai nav bijis kauns melot ES ierēdņiem, solot izstrādāt inovāciju stratēģijas plānu, kurš tā arī nav izstrādāts, kā arī solot Nacionālajā attīstības plānā līdz 2020. gadam zinātnes investīcijās sasniegt 1,5 % no IKP. Šo apņemšanos apšaubā gan ekonomisti, gan arī uzņēmēji, redzot, cik subjektīvi tiek administrēta zinātnes pārnese uz ražošanu, cik neefektīva ir IZM un Ekonomikas ministrijas sadarbība un cik maz līdzekļu inovatīvo tehnoloģiju un izstrādņu attīstīšanai paredz novirzīt Latvijas uzņēmēji. Vācijas finanšu ministrs Volfgangs Šoible 19. oktobra intervijā laikrakstam "*Die Welt*" atklāj savas valsts attieksmi un finanšu instrumentus, sacīdams, ka "Vācija dara ļoti daudz, lai krīzes pārvarēšanas mērķa labad īpaši atbalstītu izglītību un zinātnisko pētniecību, kā arī atbrīvotu no vairākām nodokļu kategorijām pašvaldības, lai tās spētu daudz vairāk investēt zinātnē un ražošanā". Par laimi Latvijas zinātnēi un zinātniekiem varam sacīt, ka mūs ar stipendijām, balvām, investīcijām un sponsorētiem līdzekļiem atbalsta ārvalstu finansējumu pārstāvošie koncerni, tādi kā *L'OREAL*, DAAD, ES vēstniecība Latvijā, kā arī lielākie Latvijas uzņēmumi, privātie fondi un ziedotāji, no kuriem redzamākie ir farmācijas uzņēmumi "Grindeks" un tā valdes priekšsēdētājs Kirovs Lipmans, kā arī akciju sabiedrība "Olainfarm" ar tā vadītāju Valēriju Maliginu priekšgalā, SIA "ITERA Latvija" un Juris Savickis, "Latvijas Gāze" un Adrians Dāvis, Borisa un Ināras Teterevu fonds, Saules aptieka un Guntis Belēvičs, Ivars Strautiņš, Atis Sausnītis un vairāki citi. Zinātnē balstītas uzņēmējdarbības un pētniecības atbalstītāju vidū ir pamanāmas arī pašvaldības, kuru vidū var minēt Jelgavas, Līvānu, Cēsu, Valmieras, Mālpils, Alūksnes, Ventpils un citas. Rīgas pilsētas pašvaldība ir piešķīrusi "Gada Rīdzinieka – 2014" titulu profesorei Ausmai Cimdiņai, bet Latgales priekšpilsētas pašvaldība paredz investēt LZA apkārtnes labiekārtošanā.

LZA teicamā sadarbībā ar RTU Attīstības fondu turpina gan piešķirt akadēmiskās vārdbalvas un stipendijas jaunajiem zinātniekiem, gan atzīmēt izcilākos zinātnes sasniegumus. Formēšanās stadijā ir jauna akadēmiskās izcilības un inovatīvu atklājumu atbalsta forma – Latvijas uzņēmēju balva par sekmīgāko ražošanā ieviesto inovatīvo risinājumu, un es ļoti ceru, ka mēs tuvākajā nākotnē varēsim būt liecinieki balvas piešķirumam ekonomisko attīstību reāli ietekmējušā izgudrojuma autoram.

Šodien priecāsimies par zinātnes sasniegumiem un to autoriem – LZA ārzemju locekli farmakoloģijas leģendu Regīnu Žuku un akadēmiķi – indologu Viktoru Ivbuli,

kuri ar Prezidija un Senāta lēmumu tiek apbalvoti ar LZA Lielo medaļu, kurai Borisa un Ināras Teterevu fonds no savas puses klāt pievieno ievērojamu naudas balvu. Kā studentu himnā “Gaudeamus igitur” dziedot “Šodien, brāļi, priecāsimies” arī par zinātnieku ataudzi, par kuras tuvošanos Zinātņu akadēmijai mēs visi priecājamies un kuru ar Latvijas Jauno zinātnieku apvienības darba koordinācijai nepieciešamajiem līdzekļiem atbalsta jau pieminētais mecenātu Borisa un Ināras Teterevu fonds.

Šodien, brāļi, priecāsimies par Latvijas Republikas Ministru kabineta piešķirtajiem Atzinības rakstiem akadēmiskā krājuma “Latvieši un Latvija” redkolēģijai un tā sastādītājiem. Līksmosim šodien kopā ar jaunajiem akadēmiķiem, korespondētājlocekļiem, ārzemju un goda locekļiem, kurus pavisam drīz ar savu balsojumu mēs sveiksim kā akadēmiskās saimes pilntiesīgus biedrus, tādējādi paverot viņiem karjeras ceļu uz izcilību un atpazīstamību ne tikai Latvijā, bet arī pasaulē. Jau 8. decembrī šeit pat Konferenču zālē priecāsimies par biotehnoloģiju un veselības aprūpes kompānijas “Roche” organizēto Alfrēda Nobela prēmijas medicīnā 2014 prezentācijas pasākumu, bet jaunā gada 14. janvārī pulcēsimies akadēmiskai diskusijai ar savas nozares izcilību sasniegušajiem un nākamajiem Latvijas zinātnes darbiniekiem, mediju pārstāvjiem un uzņēmējiem, lai apmainītos ar veiksmes stāstiem un idejām par tēmu “No zinātnes – līdz bagātībai”. Varbūt tas izklausās banāli, bet šie vārdi atbilst ikviena zinātnieka cerībām par sekmīgu darbu savā nozarē, par bagātību, kura ir uzkrājama un atdodama zināšanās, kā arī sapnim par mūsu zemes izmisīgo gājumu uz ilgtspējīgu, attīstošu un mūsu iztēlē lolotu labklājības valsti!

LZA Senāta un Prezidija, visu nodaļu un to darbinieku vārdā novēlu jums visiem radoša darba un piepildītu cerību pilnu tuvojošos Jauno gadu, kurā kā Latvijas prezidentūras gadā mums ikvienam, mūsu ģimenēm, kolēģiem, sadarbības partneriem un mūsu darba turpinātājiem ir nepieciešama stipra veselība, optimisms, ar kuru stiprināt savu zinātnieka misijas apziņu.

Paldies jums!

Laudatio Solomonam Hilleram un Regīnai Žukai

Jānis Stradiņš

Šīgada ZA Lielo medaļu pasniedzam mūsu ārzemju loceklei Dr. Regīnai Žukai saistībā ar viņas sintezētā ļoti iedarbīgā un joprojām aktuālā pretvēža preparāta *ftorafūra* jeb kā to dēvē pasaulē, *tegafūra* 50 gadu jubileju.

Ftorafūra tapšana bija ļoti liels sasniegums toreizējai Padomju Latvijas zinātnei. Riskēju pat apgalvot, ka tā bija nozīmīgākā Padomju Latvijas intelektuālā eksportprece, starp citu, vai vienīgais „cietās valūtas” avots tā laika mūsu zinātnei, par ko iegādātas modernās aparatūras ne tikai Organiskās sintēzes, bet arī citiem akadēmiskajiem

institūtiem. Ftorafūru vēl šodien plaši lieto pasaulē kuņģa un zarnu trakta un arī citu lokalizāciju audzēju ķīmioterapijā. Vēl šodien ftorafūra pulveris ir Latvijas, firmas *Grindex* eksportprece. Domāju, ka Latvijā veikto izgudrojumu klāstā ftorafūru var stādīt līdzās Valtera Capa un VEF izstrādātajam minifotoaparātam *Minox*.

Šodien mēs godinām pētnieci no Izraēlas, taču preparāts ir tapis nevis Izraēlā vai sadarbībā ar Izraēlu, bet Latvijā un tikai Latvijā, Organiskās sintēzes institūtā. Tā izgudrotāji, pirmo autorapliecību un patentu turētāji skaitās akadēmiķis Solomons Hillers, Regīna Žuka, akadēmiķis Margers Līdaka un mediķe *Dr. Aina Zīdermane*. Protams, preparāta izstrādātāju loks ir plašāks, ieskaitot akadēmiķi Edmundu Lukevici, patentzini Ābramu Fogelu, Eksperimentālās rūpnīcas darbiniekus, Valdi Jākobsonu, sadarbības partnerus – ķīmiķus un klīnicistus Maskavā un Kijevā.

Diemžēl pēc 50 gadiem vairums ftorafūra radītāju mīt jau citā saulē, taču mums ir gods atzīmēt izcilo veikumu, pasniedzot medaļu Regīnai Žukai, kura kopā ar Solomonu Hilleru abi ir īstenie, galvenie preparāta pirmatklājēji. Bez Hillera nebūtu tapusi ne ftorafūra ideja, ne sintezētās vielas izveidošana par preparātu, nedz arī pats Organiskās sintēzes institūts, kurš ir trešais partneris ftorafūra atklāšanā. Atcerēsimies šodien profesoru Hilleru, kura simtā dzimšanas diena apritēs pēc pusotra mēneša, 2015. gada 14. janvārī. Hillers bija ārkārtīgi spilgta, varbūt arī pretrunīga personība, īsts Rīgas ebrejs, LU Ķīmijas fakultātes absolvents. Viņš bija heterociklu, īpaši furāna ķīmijas pamatlicējs Rīgā, nepārspēts inovatīvās zinātnes organizētājs, Organiskās sintēzes institūta pamatlicējs un pirmais direktors 18 gadus, uz zinātni balstītās ražošanas rosinātājs Rīgā un Olainē. Ja toreizējā Padomju Latvijā smacīgajos Pelšes un Vosa gados būtu bijis vairāk tādu hilleru un ja tie būtu saglabājuši savu ietekmi arī neatkarību atguvušajā Latvijā, tad varbūt šodien Latvijas vārds zinātnes pasaulē būtu daudz daudz skanīgāks.

Akadēmiķis Hillers Latvijā uzsāka fizioloģiski aktīvo vielu meklējumus plašā aspektā, jaunu ražošanas tehnoloģiju izveidi. Viņa izgudroto 12 oriģinālpreparātu skaitā ftorafūrs nebija vienīgais, taču pats spilgtākais. 1967. gadā „*Doklady Akademii nauk SSSR*” publicētais Hillera, Žukas un Līdaka raksts par pirimidīnnukleozīdu analogiem 21. gs. sākumā citēts vairāk nekā 100 reizes gadā. Kopā ar Maskavas mediķiem tika veikta ftorafūra klīniskās pārbaudes gandrīz 10 gadus un 1972.–1974. gadā ar *Medeksporta* starpniecību sākts ftorafūra (tega fūra) eksports uz Japānu, kur to ražoja firma *Taiho*. Liktenis nereti ironizē – 1975. gadā tas Hilleram uzsūtīja jauno kaiti, pret kuru viņš bija vērsies. Savam izgudrotājam ftorafūrs nespēja līdzēt – Hillers mira mokošā nāvē 1975. gada jūnijā, Linezera slimnīcā, tikai 60 gadus vecs. Patoanatomiskā sekcija tomēr „reabilitēja” ftorafūru – primārais ļaundabīgo šūnu perēklis bija aizkuņģa dziedzerī, kura ārstēšanai preparāts nebija paredzēts. Šodien vēlos atkārot savus vārdus, ko sacīju I Hillera piemiņas lasījumos (1976): „Solomons Hillers ir bijis vesels laikmets ķīmijas un farmācijas vēsturē <...> Vai tas ir bijis zelta laikmets Latvijas ķīmijā vai prelūdija zelta laikmetam, to gan vēl nezinām. Taču gan paša S. Hillera garam, gan

mūsu vēsturiskā optimisma filozofijai vairāk atbilst tēze, ka galvenais institūtu tomēr gaida vēl nākotnē <...> Viņš ir radījis pamatu, viņa pēcteču uzdevums – izmantot, pilnveidot to.” Varbūt patētiski, taču ne bez pamata. Arī šodien Organiskās sintēzes institūts turpina jaunu zāļu meklējumus un visu Latvijas pētniecisko institūciju vidū starptautiski ir visaugstāk vērtētais.

Taču pievērsīsimies šīs dienas galvenajai varonei Regīnai Žukai. Regīnas Frīdmanes-Žukas dzimtas saknes meklējamas gan Baltkrievijā, gan Rīgā. Pati gan viņa ir dzimusi Maskavā 1936. gada 6. decembrī, kurp viņas māte bija devusies tūrisma braucienā no Latvijas un iepazinusies ar savu nākamo vīru Abramam Frīdmani. Pēc 2. pasaules kara, 1945. gadā, Regīna reevakuējās no Taškentas uz mātes mītnes zemi, mācījās Rīgas krievu vidusskolā un 1954. gadā tika uzņemta LVU Ķīmijas fakultātē latviešu studentu grupā, Berklaiva laikā, un teicami iemācījās latviešu valodu. Viņu aprūpēja docente Emīlija Gudriniece, un spējīgā studente tika norīkota darbā uz Organiskās sintēzes institūtu.

Taču Regīna jau agri apzinājās savu ebrejisko identitāti, un 1959. gadā, pēc kāzām rabīna klātbūtnē, tika izslēgta no komjaunatnes. Visos raksturojumos turpmākajā karjerā viņu ierobežoja ieraksts: „*političeski neblagonadeždna*”. Viņai bija jāieiet strādāt nevis uz OSI, bet uz kantori „*Sojuzchimreaktiv*”, un pirmie mēģinājumi iekļūt aspirantūrā OSI nesekmējās. Tikai 1962. gadā Regīnu uzņēma aspirantūrā OSI pie paša Hillera. Pēc diviem gadiem, tieši savā dzimšanas dienā, 6. decembrī Regīnai laimējās sintezēt jaunu vielu, kas kļuva par preparātu ftorafūru.

Par šo tēmu Regīna aizstāvēja kandidāta disertāciju 1969. gadā, vēlāk doktora disertāciju 1977. gadā. Viņa ir publicējusi 120 zinātniskus rakstus, saņēmusi 45 autorapliecības un patentus, sagatavojusi 6 ķīmijas doktorus un ir autore vēl vienam efektīvam zāļu preparātam pret *herpes* vīrusu – furovīram, kura liktenis diemžēl nebija tik labvēlīgs kā ftorafūram.

Tas viss ir ticis paveikts Latvijā. Regīna strādāja arī mūsu neatkarīgajā valstī līdz 1999. gadam, pārstāvēja Latviju vairākās prestižās starptautiskās konferencēs, lasīja lekcijas ārzemēs – Vācijā, Taivānā, Japānā, piedalījās NATO programmās, bija pirmā Latvijas Medicīnas ķīmijas asociācijas prezidente (1992–1999). Regīna ir saņēmusi Hillera un Grindeļa medaļas, bet vēlāk Japānā – firmas *Taiho Pharmaceutical* īpašu apbalvojumu, ierakstīta – līdz ar Hilleru – šīs firmas zelta zālē. Starp citu, Organiskās sintēzes institūta augstākā apbalvojuma – Hillera medaļas reversā attēlota tieši ftorafūra molekulas ķīmiskā formula (mākslinieks Jānis Strupulis).

1999. gadā Regīna kā Latvijas pilsona aizbrauca uz Izraēlu, kur līdz pelnītas atpūtas gadiem strādāja Bar Ilan universitātē un farmācijas uzņēmumā *Rimonyx*. Līdz 2002. gadam Regīna saglabāja Latvijas pilsonību, un 2000. gadā LZA viņu ievēlēja par savu ārzemju locekli.

Arī šodien Rēgīna ir ne tikai Izraēlas, bet arī Latvijas patriote. 2011. gadā man bija skaista iespēja kopā ar bijušajiem Latvijas zinātniekiem – kolēģiem, kas tagad mīt Izraēlā, atzīmēt Telavivā 18. novembra svinības, un gaisotne tajā vakarā bija pacilājoša.

Un ja drīkstu auditoriju vēl mazliet nogurdināt, tad nobeidumā vēlos izteikt dažas pārdomas par ebreju zinātnieku, izgudrotāju un vispār intelektuāļu devumu Latvijai. Tas patiešām ir bijis būtisks. Arī Valters Caps, *Minox* izgudrotājs, bija Rīgas ebrejs, kas savu aparātu izgudroja Igaunijā un pilnīgotā veidā īstenoja to Rīgā. Daudzi Latvijā dzimuši ebreji guvuši pasaules slavu, minēsim kaut vai Jesaju Berlinu, Gidonu Krēmeru, aktieri Solomonu Mihoelsu, Mihailu Tālu, Marku Rotko, virsskaņas mehānikas pamatlicēju Lipmanu Bērsu. Arī Hillers un Žuka visu savu radošo mūžu būtībā aizvadījuši Latvijā.

Solomons (Šlioma) Hillers, kura vecāki bija cēlušies no Baltkrievijas, guva Latvijas pilsonību 12 gadu vecumā. Sākotnēji viņš piederēja vāciski runājošo ebreju kopienas daļai, rakstīja vāciski dzejoļus, bet bija kreisi noskaņots un vēlāk iepēma redzamu stāvokli padomju elitē, savā ziņā bija *Schutzjude*, skaitījās pat LKP CK loceklis. Leģendārs kļuvis viņa teiciens Berklaiva laikā: „*Tagad mums, latviešiem, jāturas kopā!*”. Hillera institūtā izvirzījās daudzi vēlāk izcili latviešu zinātnieki, ieskaitot akadēmiķus Ivaru Kalviņu un Elmāru Grēnu, viņa laboratorijā arī Pelšes gados strādāja Marga Berklaiva. Institūtā valdīja brīvdomīga gaisotne.

Hillers bija konjunktūras cilvēks, viņš prata visur, arī Maskavā, veidot vajadzīgos sakarus. Viņš bija tāls no cionisma, uzskatīja, ka ebrejiem jādarbības tās valsts labā, kurā viņi dzīvo, taču savu tautību nenoliedza.

Organiskās sintēzes institūtā strādāja arī daudzi nacionāli un disidentiski noskaņoti ebreji. Atceros, tajā pašā 1968. gadā, kad Rīgā ieradās tolaik visuvarenais Jurijs Andropovs un te tikās arī sarunai ar S. Hilleru, Rēgīnu Žuku un arī mani pa Rīgas geto teritoriju izvadāja bijušais tā gūsteknis Ābrams Iciks (Mitja) Špungins, OSI sagādes daļas vadītājs, kura uzskati nacionālajā jautājumā krasi atšķīrās no Hillera, – viņš drīz vien kļuva par *otkazņiku* un emigrēja uz Izraēlu. Bija „Prāgas pavasara” laiks, mums ar Rēgīnu šis gājiens pa Rīgas geto palicis neaizmirstams, tāpat arī grāmatas par ebreju holokaustu, kuras man deva lasīt Špungins, ļoti gudrs un godīgs cilvēks. Man tās sniedza daudz dziļāku ieskatu ebreju pasaulē, ļāva man vēlāk, Trešās atmodas gados, kļūt par Latvijas–Izraēlas biedrības goda prezidentu. Špungins stāvēja man blakus, kad Jeruzālemē, Jadvašemā sacīju uzrunu, atklājot Latvijas un Igaunijas ebreju holokausta bojāgājušo piemiņas ieleju. Atgriezies 1990. gada maijā sastādīju Deklarācijas tekstu par antisemitisma un ebreju genocīda nepieļaujamību, ko atbalstīja Anatolijs Gorbunovs, Ita Kozakeviča, Rūta Šaca-Marjaša. To pieņēma Latvijas Republikas Augstākā Padome 1990. gada 19. septembrī, un tā pavēra ceļu Izraēlas kņeseta priekšsēdētāja vizītei Latvijā tajā pašā rudenī, pirmajai ārvalstu vadītāja vizītei Latvijā, kas nupat tikai sāka atgūt neatkarību un valstiskumu. Visa tā varbūt nebūtu bijis, ja nebūtu Organiskās sintēzes institūta, Hillera, Špungina un brīvdomīgās vides institūta.

Pavisam netālu no Augstceltnes atrodas nacistu nodedzinātā Horālās sinagogas ēka, tuvāk Daugavai atrodas Geto muzejs ar sienu, uz kuras ierakstīti holokausta bojāgājušo Latvijas ebreju uzvārdi. Atradu to skaitā arī Solomona Hillera piederīgos un Regīnas Žukas piederīgos, Šulmanu dzimtu – necilvēcības, rasu naida, brutalitātes upurus. Man likās piedienīgi, un arī Regīna Žuka vēlējās, lai šajā svinīgajā dienā tiktu pieminēti 20. gs. neprāta upuri un viņu ciešanas. Atmiņas garantē iecietību, toleranci pasaulē, lai šādi traģiski notikumi kā Katastrofa nākotnē nevarētu atkārtoties nekādā variantā.

Mēs varam daudz mācīties no ebreju tautas, senas un gudras tautas, kas pasaulei devusi Bībeli, Jēzu, Einšteinu un, jāatzīst, arī Marksu. Arī Latviju tā bagātinājusi ar ievērojamām personībām. Jā, Latvija ir nacionāla valsts, mums jātiecas to tādu veidot, arī ebreji ir izveidojuši Izraēlu par savu nacionālo valsti. Taču mūsu nacionālās valsts bagātība ir arī tās daudzveidība, dažādība, multikulturālisms, iespēja nacionālajām minoritātēm saglabāt savu identitāti un izvērst savas spējas. Bieži saka, ka ebreji ir kā sāls zupā, kas piedod tai garšu. Ar šādu atziņu lai ierindojam arī radošos Latvijas ebrejus mūsu kopējā kultūras un zinātnes mantojumā.

Sirsnīgi apsveicu Regīnu ar pelnīto apbalvojumu, novēlu viņai veselību un saulainu mūža novakari senču zemē, šad tad atceroties arī Latviju.

***Laudatio* profesoram Viktoram Ivbulim**

Leons Taivāns

Šodien, Latvijas Zinātņu akadēmijas Rudens pilnsapulcē akadēmiķim un profesoram Viktoram Ivbulim tiks pasniegta LZA Lielā medaļa. Ir neiespējami īsā *Laudatio* uzrunā izvērtēt to milzīgo ieguldījumu zinātnē, ko Viktors Ivbulis ir sniedzis. Lielākā daļa zinātnieku ir lepni, ja viņi visas savas dzīves laikā ir publicējuši vienu grāmatu vai dažus rakstus starptautiski vērtētos žurnālos. Mūsu šodienas varonis ir publicējis veselu bibliotēku – 9 monogrāfijas; vēl 10 grāmatām viņš ir bijis sastādītājs vai atbildīgais redaktors. Šo rindu papildina neskaitāms rakstu klāsts par Indijas literatūru, valodu, vēsturi, antropoloģiju, reliģiju un politiskajām norisēm. Viņa grāmatas un citi rakstu darbi ir tapuši un izdoti vairākās Eiropas valodās.

Mēs esam raduši, ka ievērojami zinātnieki nāk no intelektuāļu dzimtām, kur bērnu skološana augstās gudrībās sākas turpat vai no bērna autiņiem. Intelektuāļi parasti lepojas ar bērna gadiem, kas pagājuši labākajās skolās, viņi dižojas ar rafinētu sabiedrību, kas grozījusies viņu vecāku mājās. Vienīgi padomju laikos tika propagandēti zinātnieki, kas nākuši no zemniecības vai strādniecības, bet tādu vārdu izrādījās kādi divi trīs un tie ceļoja no vienas populāras brošūras uz otru, tikai apstiprinot likumsakarību, ka ģēniji vienkārti tāpat nerodas.

Mūsu šodienas varoņa biogrāfija ir šai ziņā pārsteidzoša. Mateja evaņģēlijā ir uzdots retorisks jautājums: “Vai no Nācaretes var nākt kas labs?” Un atbilde skan: “Nāc un

redzi!” Līdzīgu jautājumu mēs droši uzdodam savā sirdī: „Vai no Latgales var nākt kas labs? No Kalupes miesta?” „Nāc un redzi”.

Kalupē ir skaists dievnams – Ravennas baznīcu arhitektūras replika. Ravenna vēsturiski bija Itālijas daļa, piederīga Bizantijai; par kundzību šai apvidū cīnījās arābi un turki-osmaņi. Tās austrumnieciskais skaistums ir brīnišķīgi un unikāli Latvijai atveidots ne tik pazīstamajā Kalupē. Nezinu, cik bieži mūsu gaviļnieks ir iegriezies Vissvētākā sakramenta baznīcā, taču Morkonišķu sādža, kur dzimis Ivbulis, būs kādus septiņus kilometrus atstatu; man gan liekas, ka nemanāmi tā ir noskaņojusi Viktora Ivbuļa prātu lūkoties uz Austrumiem.

Un tomēr – bērnība nebija īpaši saulaina. Septiņi hektāri uz septiņu cilvēku lielu ģimeni Latvijas apstākļos varēja nodrošināt ļoti pieticīgu iztikšanu. Skolas ceļa mērošana 14 kilometru dienā ar kājām – sniegā un lietū, dubļos un salā – tāda bija skaudrā bērnības realitāte. Pēc tam „dzimtā padomju vara” arestēja Viktora tēvu, kaut arī viņš piederēja pie nabadzīgākās zemniecības. Smagie, vīrietim darāmie lauku darbi nu piekrita 11-gadīgajam dēlam: tos vajadzēja paveikt laikā, kas palika pāri no skolas darbiem un garā ceļa no skolas uz mājām.

Latgales laukos nemanīts, tomēr mirdzēja neslīpēts dārgakmens. Viktors Ivbulis atceras no savas bērnības, ka viņam bijusi viegla galva un skolas gudrības, izņemot algebru, viņš uzņēmis bez grūtībām. Ar pateicību viņš atceras savus skolotājus gan no Kalupes septiņgadīgās, gan no Daugavpils Pirmās vidusskolas.

Parasti bērnus no intelektuāļu ģimenēm orientē saskaņā ar ģimenes un dzimtas tradīcijām – kur iet mācīties tālāk, kādu specialitāti apgūt. Jaunais Viktors, jādāmā, šādus mudinājumus netika saņēmis. Viņš uzsāka ceļu, kuru ir gājuši daudzi lauku puisi – aizgājis mācīties par profesionālu sportistu sporta akadēmijā un pēcāk arī sāka darbību šajā profesijā, no Rīgas čempiona vieglatlētikā izaugot līdz sporta biedrības “Vārpa” Centrālās padomes priekšsēdētāja (1966–1968) amatam. Taču arī šis ceļš nebija no vieglajiem: naktīs nācās kraut iekšā un ārā vagonus – tas bija padomju laika „atraitnes dēlu” liktenis. Bet tad nāca notikums, kas izmainīja mūsu varoņa privāto dzīvi. Viņš kaut kur bija padzirdējis, ka naudu iztikšanai var nopelnīt daudz vieglāki – pozējot Mākslas akadēmijas studentiem. Jādāmā, ka toreiz sportiskais un iznesīgais Viktors iepatīkās daudzām nākamajām māksliniecēm. Mākslas akadēmijā liktenīga izrādījās iepazīšanās ar Artu Dumpi, nākamo plaši pazīstamo latviešu tēlnieci. Viņa kļuva par Viktora dzīvesbiedri – vienīgo uz visiem laikiem.

Dieva dots talants tomēr lika par sevi atcerēties, un Viktors Ivbulis apjauta, ka viņam gribas mācīties svešvalodas. Un te nu pilnībā iezīmējās sarkans pavediens mūsu slāvējamā zinātnieka dzīvē: viņš sāka tās mācīties patstāvīgi. Mācībām īpaša laika nebija un pirmā – vācu valoda tika apgūta pa brīvdienām un vaļas brīžiem pilsētas transportā, vai vienkārši – ejot pa ielu. Pēc tam sākās grāmatu lasīšana vācu valodā. Kā atceras Viktors Ivbulis, tādu vācu literatūras gabalu viņš izlasījis pamatīgu kaudzi.

Valodnieka talants viņu dzina tālāk un radās vēlme iestāties Latvijas Universitātes svešvalodu fakultātē, kas tajos – pagājušā gadsimta sešdesmitajos gados – bija milzīgi prestiža studiju vieta. Tas nozīmēja arī nopietnu reflektantu konkursu; vecāki savus bērnus, kas vēlējās tur iestāties, gadu-divus sūtīja pie privātskolotājiem sagatavoties. Viktors, atkal pašmācības ceļā, dažu mēnešu laikā izmācījās angļu valodu apjomā, kas bija nepieciešams, lai izturētu konkursu.

Studiju laikā pievienojās vēl citas valodas – franču un spāņu, bet patiesais mūža aicinājums nāca neizprotamā veidā 1969. gadā, kad Viktors Ivbulis sāka – atkal pašmācības ceļā – apgūt bengāļu, jeb *bānglā* valodu. Pats Viktors šo „neizprotamību” skaidro ar nereti dzirdētu, teoloģijā daudz apcerētu frāzi, proti, „dzīves ceļš pats mūs izvēlas, nevis otrādi”. Varbūt tas bija Rabindranata Tagora daimons, kas Viktoru satvēra; varbūt, Tagora vārdus pārfrazējot, tas gars bija stabules tukšums, no kura Viktoram bija lemts izvilināt dziesmas skaņas. Dievs vien zina šo noslēpumu mūsu un viņa dzīvē, bet pēc trim gadiem Viktors sāka atdzejot Tagora vārsmas latviski.

Mēs jau vairākas reizes esam dzirdējuši šo vārdu salikumu „pašmācības ceļā”. Tas, lūk, ir minētais sarkanais pavediens, kas iet cauri mūsu gaviļnieka dzīvei. Austrumu pētniecība, pēc manām domām un manas personīgās pieredzes, prasa labus skolotājus. Bet šeit nu ir neiespējamais izņēmums, uz kuru nākas raudzīties, neticot savām acīm. Bet arī – Eiropas austrumpētniecības dibinātāji – ne viens vien – sāka šo lietu paši uz savu roku, bez skolotājiem. Dažkārt šis sākums ir bijis patiesi amizants. Tā Ričards Bērtons, viens no 18. gs. redzamākajiem angļu austrumpētniekiem, sāka mācīties arābu valodu patstāvīgi, nezinādams, ka arābu rakstīšana notiek no labās uz kreiso pusi. Pēc garākas mācīšanās saticis citu sava laika austrumpētniecības pionieri francūzi Paskālu de Gajangosu (*Pascual de Gayangos*), Ričards Bērtons uzzināja, no kuras puses arābu valodā lasa un raksta. Cerams, ka šādas kataklizmas Viktoru Ivbuli nav piemeklējušas. Kādā no starptautiskām konferencēm man gadījās dzirdēt viņu tekoši diskutējam ar kolēģi šķīstā bengāļu valodā.

Eiropas austrumpētniecības pirmsākumi Vācijā, Francijā, Anglijā gandrīz visur bija traku entuziastu pasākums. Latvijā vēsturei bija labpaticis atkārtoties, gan ar 150 gadu ilgu aizkavēšanos. Par pirmo latviešu austrumpētnieku ir pieņemts saukt sinologu Pēteri Šmitu. Taču Latvijas valsts starpkaru periodā neatbalstīja viņa plānus izveidot Zinātņu akadēmiju, austrumpētniecībai šeit bāzes nebija un Pēteris Šmits pievērsās latviešu folkloras pētniecībai. Akadēmisko austrumpētniecību Latvijā ir iedibinājis austrumpētnieks – autodidakts Viktors Ivbulis.

1992. gada vasarā Viktors Ivbulis saaicināja Latvijā dzīvojošos un no citurienes sabraukušos austrumpētniekus un austrumu valodu pratējus – Edgaru Kataju, arābistu Jāni Sīkstuli, sinologu Pēteri Pildegoviču, Dienvidaustrumu Āzijas speciālistu Leonu Taivānu uz apspriedi Latvijas Universitātes Moderno valodu fakultātē ar nolūku izveidot austrumu valodu katedru. Pāris nedēļu laikā bija gatava pirmā studiju programma, taču visa katedra sastāvēja no viena vienīgā štata darbinieka un tās vadītāja Viktora Ivbuļa.

Valodas pasniedzējiem tika piedāvāts stundinieka atalgojums, no kura nevarēja iztikt, un sākās profesora Ivbuļa moku ceļš: studenti bija sanākuši, bet pasniedzēji, meklējot iztikšanu ir izklīduši kur kurais – vieni ārzemēs, citi – algotā darbā valsts iestādēs. Labāk neatcerēties.

Taču šīs grūtās epizodes nebija pirmās. Jau padomju laikos Viktors Ivbulis lūkoja izvērst austrumu valodu mācīšanu un pētniecību par spīti varas iestāžu uzliktajiem ierobežojumiem. Austrumpētniecība bija logs uz plašo pasauli, kuram vajadzēja būt stingri noslēgtam un ar necaurredzamu stiklu aiztaisītam. Austrumpētniecība bija atļauta Ļeņingradā, kur glabājās senie Austrumu rokraksti; Maskavā, kur mācījās dzīvās valodas un pētīja tekošos procesus Austrumu zemēs; nelieli centri eksistēja Centrālāzijas republikās, lai nodrošinātu pierobežu kontaktus, un Vladivostokā – lai gādātu par ķīniešu valodas pratējiem uz tūkstošiem kilometru garās Ķīnas-PSRS robežas. Citiem ņemties ar Austrumiem ļauts nebija.

Mūsu šodienas varonis nolēma rīkoties, nemeklējot varas atbalstu. Sākumā tie bija okazionāli austrumu valodu kursi. 1975. gadā Viktors Ivbulis lūkoja izveidot Latvijā zinātnisku centru, rīkojot konferences, kurās sabrauktu un jaunu zinātnisko sēklu sētu austrumpētnieki no malu malām. Piešķirt šādām konferencēm „Vissavienības” statusu izdevās tikai divas reizes, bet pārējais bija „katedras konferences” statuss, kuru pārkāpjot tomēr pulcējās zinātnieki no 15–18 universitātēm un zinātniskajiem centriem. Pats konferenču nosaukums „Personības problēmas pasaules literatūrā” jau bija provocējošs un padomju ideoloģiju kaitinošs, jo komunisms runā par „masām”, nevis indivīdiem. Arī šie pasākumi bija iespējami tikai kā pārliecīgā entuziasma un pašuzpurēšanās rezultāts: nebija ne finansējuma, ne darbaspēka. Vajadzēja gādāt par viesnīcām, maltītēm, ekskursijām, nemaz nerunājot par konferenču saturisko un birokrātisko noformēšanu. Tas viss gūlās uz Viktora un mazspējīgas katedras laborantes pleciem.

Kādēļ Viktors Ivbulis tik viegli padevās Rabindranata Tagora ģēnija valdzinājumam? Vai nebūtu pieticis ar meditātīvu bengāļu dziesminieka vārsmu baudīšanu brīvajā laikā, kā to darīja daudzi tā laika latviešu inteligenti? Atbilde ir diezgan vienkārša: austrumpētniecība tajos laikos darīja brīvu. Markss un Engels, kā arī Ļeņins par Austrumiem bija sarakstījuši vienas aplamības, tādēļ nebija obligātās paradigmas, kurā bija jāieklājas. Austrumu pētniekiem bija atļauts samērā brīvi improvizēt, veidojot jaunas vēsturiski filozofiskas shēmas, neatkarīgi no valdošās ideoloģijas. Tādēļ nav brīnums, ka Viktors Ivbulis, savu zinātņu doktora disertāciju rakstīja pilnīgā kontrastā ar tiem priekšstatiem, kādi valdīja pat Maskavas Austrumu institūtā. Taču turienes indologi ar interesi pieņēma no Latvijas atbraukušā indologa Viktora Ivbuļa Tagores literārās daiļrades romantisko interpretāciju, noraidot agrākos marksistu pūliņus šo reliģiski tendēto dzejnieku padarīt par „reālistu”. Veiksmīgā disertācijas aizstāvēšana mūsu gaviļņiekam atvēra toreiz ļoti prestižās Maskavas izdevniecības „Nauka” Austrumu literatūras redakcijas durvis, kurā iznāca ne viena vien Ivbuļa grāmata.

Savos brīvības meklējumos Viktors Ivbulis aizgāja līdz pat neiedomājamai rīcībai. Gribēdams apmeklēt Indiju un pabūt vietās, kurās dzīvojis viņa pētniecības objekts – Rabindranats Tagore, viņš pārliecinājās, ka ir piederīgs otrās šķiras pilsoņiem, kuriem ir liegta izbraukšana uz ārzemēm. Visi jau zināja, ka šo kategoriju nosaka Drošības komiteja, bet, ja kāds iedomājās apvaicāties par sevi šai jautājumā, tad drošības policisti noteikti atbildēja, ka Valsts Drošības komitejai pret jums nekādu pretenziju nav un ka viņi nezina, kas traucē jums izbraukt ārzemju komandējumā. Viktoram Ivbulim kaut kādā nesaprotamā veidā izdevās dabūt drošības policistus pie dialoga un pierādīt, ka viņš ir pilnīgi proletārisks izcelsmes, ka viņa dzīvē nav nekāda, tā teikt, „likumīga pamata” atteikt viņam ārzemju komandējumu.

Rezultātā aizliegums bija noņemts, un Viktors Ivbulis nonāca Šāntiniketonā, kur pavadīja vairākus mēnešus ārprātīgā karstumā, piedzīvoja Bengālei raksturīgos postošos plūdus un iepazinās ar Indijas dzīvi ar visiem tās grūtumiem, kurus parasti neviens eiropietis nav spējīgs panest. Savus piedzīvojumus viņš publicēja divās grāmatās, latviešu un krievu valodā.

Daži vārdi ir sakāmi arī par Viktora Ivbuļa zinātnisko darbu. Daudzie viņa pētījumi ir tapuši pa brīvajiem brīžiem, sestdienās, svētdienās, ārzemju komandējumu laikā, sēžot citu valstu grāmatu krātuvēs. Pamatdarbs ir bijis literatūras zinātnes docēšana studentiem. Nav iespējams būt par literatūrzinātnieku orientālistu, profesionāli nepārzinot visas citas Austrumu zemes realitātes: ikdienas dzīves paražas, reliģiskos ticējumus, kas caurauž visu – no uzvedības līdz domāšanai, politisko sistēmu, kuras savdabība liekas eiropietim neiespējama.

Tādēļ Viktora Ivbuļa uzmanības lokā ir izrādījušās tādas sfēras kā Indijas tradicionālā doma, par ko ir sarakstīta grāmata „Šīva izdejo un sagrauj pasauli” (Rīga: Zinātne, 2003), un tāda neparasta tematika kā indoeiropiešu arheoloģisko un lingvistisko sakņu meklēšana, kas apkopota grāmatā „Indoeiropiešu pirmsdzimtenes meklējumi” (Rīga: Zinātne, 2013).

Tā kā Viktora Ivbuļa zinātniskās darbības izvērtējums varētu aizņemt daudzas stundas, mums neatliek nekas cits, kā teikt dažus vārdus par starptautisko atzinību, ko viņš ir saņēmis. Tiklīdz Latvija atguva neatkarību, krita visi ierobežojumi izbraukšanai uz ārzemēm, un jau 1991. gadā Viktors Ivbulis saņēma prestižo Fulbraita stipendiju darbam Viskonsinas–Medisonas universitātē, kur viņš pavadīja vairākus mēnešus. Sekoja vairākkārtīgas īsākas un ilgākas vizītes Indijā, kurā Ivbulim bija lemts pavadīt pāri par pusotru gadu. Tagores pētniecībā PSRS laikā Viktors Ivbulis bija lielākā autoritāte visā Savienībā. Es pieņemu, ka pēc Padomijas krišanas viņš ir, ja ne pirmais, tad viena no vadošajām pasaules autoritātēm noteikti. Ir grūti šai gadījumā rast kaut kādus reitingus, jo pasaulē eksistē dažādi Tagores institūti, Tagores vārdā nosauktas biedrības, kas sevi pozicionē ne tikai literatūras pētniecībā, bet arī tādās jomās kā izglītība, cilvēka tiesības, demokrātijas nostiprināšana, u.c., kur ir aizņemti simtiem dažādu nozaru un specialitāšu cilvēku.

Starptautiskās ar Tagores vārdu saistītās organizācijas ir dažādā veidā pagodinājušas Viktoru Ivbuli. 2002. gadā viņš ir saņēmis Indijas Republikas Tagores dzimtās Rietumbengāles pavalsts valdības prēmiju. Viņa grāmata *Tagore: East and West Cultural Unity* (Calcutta: Rabindra Bharati University, 1999) ir izpelnījies vairākkārtīgas cildinošas recenzijas. Varbūt lieki būs pieminēt to, ka viņš ir lasījis lekcijas un uzstājies jo daudzās pasaules universitātēs.

Viktors Ivbulis, profesors un Latvijas Zinātņu akadēmijas īstenais loceklis, Triju Zvaigžņu ordeņa kavalieris ir Latvijas akadēmiskās un zinātniskās orientālistikas dibinātājs. Kā tādu viņu augsti teic Latvijas orientālistu saime. Ar šo godu viņš ir iegājis Latvijas zinātnes vēsturē, ar ko mēs visi viņu apsveicam.

Pretvēža preparātu izstrāde OSI – no empīrisma līdz zinātnei

Ivars Kalviņš, Pēteris Trapencieris, Einārs Loža

Vēzis ir viena no visbīstamākajām un visgrūtāk ārstējamajām slimībām, kuras izcelsme un izpausmes formas ir ļoti atšķirīgas. Vēzis ir arī ļoti mainīgs, jo cilvēka organismā vēža šūnas mainās slimības gaitā, pielāgojoties un izstrādājot pretošanās mehānismus kā zāļu, tā staru terapijas ietekmei, kā arī attīstot spējas “apmulķot” organisma aizsargsistēmas.

Ar audzēju ķirurģisku ārstēšanu vai to izdedzināšanu nodarbojās jau senajā Ēģiptē, taču modernā ķīmijterapija jeb vēža ārstēšana ar zālēm iesākās samērā nesen, kad 1943. gadā tika atklāts, ka kaujas inde iprīts spēj nogalināt vēža šūnas lielākā mērā nekā normālās šūnas. Jau 1946. gadā tika publicēts Gudmana (ASV) pētījums par to, ka ar speciālu vielu palīdzību, kuras spēj reaģēt ar slāpekli vai sēru saturošām vielām cilvēka organismā, ir iespējams nomākt vēža šūnu dalīšanos. Kā vēlāk tika konstatēts, šīs vielas spēj “sašūt” ribonukleīnskābju spirāles, neļaujot nolasīt tajās ierakstīto ģenētisko informāciju. Tā tika radīta pirmā pretvēža zāļu grupa – alkilējošie preparāti, kuri tiek lietoti vēl joprojām.

Visplašāk pazīstamais un augsti efektīvais šīs zāļu klases preparāts ciklofosfamīds tika ieviests klīniskajā praksē jau 1954. gadā – tieši trīs gadus pirms Latvijas Organiskās sintēzes institūta (OSI) dibināšanas, kurš, atbilstoši tā dibinātāja profesora Solomona Hillera iecerei, nekavējoties sāka nodarboties ar pretvēža zāļu meklējumiem un zināmo zāļu iegūšanas tehnoloģiju izstrādi. Šo pētījumu virzienu pārstāvēja tādi plaši pazīstami zinātnieki kā Margērs Līdaka, Solomons Hillers, Regīna Žuka un daudzi citi.

Iesākumā tika izstrādātas patentspējīgas tehnoloģijas jau zināmu zāļu iegūšanai. Šajā periodā OSI tika izstrādātas un ieviestas ražošanā pirmo alkilējošo preparātu – ciklofosfamīda (Cyclophosphane) un tiofosfamīda (Thiotepa) iegūšanas tehnoloģijas.

Vēlā sekoja vēl trīs citu pretvēža līdzekļu ieviešana ražošanā (L-asparagināze, citarabīns, tioguanīns)

Paralēli tika veikti arī oriģinālu preparātu izstrādes pirmie soļi. Par pamatu pretvēža preparātu izstrādē OSI kļuva Marģera Līdakas un Solomona Hillera pētījumi etilēnimīna (aziridīna) ķīmijas jomā. Iesākumā pretvēža zāļu izstrādē tika izmantota pati vienkāršākā pieeja – tika sintezētas vielas, kurām bija strukturāla līdzība ar zināmajām zālēm, un to pretvēža iedarbību pārbaudīja uz pelēm vai žurkām ar pārpotētiem audzējiem, ar ko nodarbojās Ainas Zīdermanes grupa. Profesora Marģera Līdakas Imifoss kļuva par pirmo OSI radīto oriģinālo pretvēža līdzekli, kurš tika sekmīgi ieviests klīnikā. Tika izgudroti un testēti vēl vairāki potenciālo zāļu vielu kandidāti – Nifurons, Ginihins (hinifurils), Liofurs, Poliheksametilenguanidīna fosfāts. Tomēr to likteni sarežģīja toksiskās blaknes un līdz aptieku plauktiem tie nenonāca.

Zīmīgi, ka arī par vienu no pašiem veiksmīgākajiem pretvēža preparātiem kļuva ftorafūrs, kurš tika radīts, mēģinot uzlabot augsti efektīvo, profesora Dušinska izgudroto 5-fluoruracilu (5-Fu). Šo zāļu lietošanu klīnikā apgrūtināja tas, ka tās nevarēja lietot tablešu formā, jo 5-fluoruracils bojāja kuņģa–zarnu trakta gļotādas. Lai šo trūkumu pārvarētu, Solomons Hillers, Regīna Žuka un Marģeris Līdaka OSI 1964. gadā izgudroja tā jaunu paveidu – ftorafūru. Pasaule par to uzzināja 1967. gadā. Ftorafūrs uzsūcās asinīs no kuņģa–zarnu trakta un tikai aknās lēnām atbrīvoja darbīgo vielu 5-Fu.

Tādējādi izdevās radīt mazāk kaitīgu un viegli lietojamu preparātu, kurš piederēja pie jaunās zāļu grupas – tā saucamajiem anti-metabolītiem, t.i., zāļu vielu, kas organismā imitēja dabīgo organismā cirkulējošo uracilu, bet no kura nevarēja rasties DNS sintēzei nepieciešamais timidīns. Šāda DNS sintēzē vitāli svarīga izejmateriāla nomaiņa noveda pie tā, ka vēža šūnas nespēja vairoties un gāja bojā.

1969. gadā tika saņemta PSRS VAM Farmakoloģijas komitejas atļauja preparātu izmantot kuņģa un zarnu trakta audzēju ārstēšanā. Šobrīd Ftorafūru ar panākumiem lieto arī galvas, kakla, resnās zarnas, krūšu, aizkuņģa dziedzera vēža ārstēšanai ne tikai bijušās PSRS teritorijā, bet arī Japānā.

Par to, ka ftorafūrs kā pirmais pretvēža preparāts no PSRS izgāja plašajā pasaulē, jāpateicas jau 1969. gadā uzsāktajai sadarbībai ar Japānas firmām *Iskra* un *Taiho Pharmaceuticals*, kuras finansēja un veica ftorafūra klīniskos pētījumus Japānā un citās valstīs, kā arī izstrādāja tā kombinācijas ar citām vielām.

1974. gadā darbu uzsāka ftorafūra ražošanas cehs OSI Eksperimentālajā rūpnīcā, nodrošinot 95% no PSRS zāļu eksporta uz Japānu. Jāatzīmē, ka ftorafūrs joprojām tiek eksportēts un to ražo PAS “Grindeks”, kuram jākonkurē nu jau ar apmēram 70 citiem ftorafūra vielas ražotājiem pasaulē. Ftorafur® aktīvā viela tiek eksportēta uz Japānu kopš 1972. gada, bet gatavā zāļu forma – 400 mg kapsulas – tiek pārdotas Japānas un vairāku Eiropas valstu zāļu tirgos. Medikaments reģistrēts Latvijā, Lietuvā, Ungārijā,

Čehijā, Krievijā un citās NVS valstīs, un tas ieņem ievērojamu vietu “Grindeks” kopējā pārdošanas apjomā kā viens no vadošajiem eksporta preparātiem.

Līdz ar florafūra izstrādē gūto pieredzi aizsākās jauna ēra pretvēža preparātu meklējumos OSI, jo bija jānodrošina pētījumu atbilstība pasaules standartiem un jāpamato arī to iedarbības mehānisms uz vēža šūnām. Astoņdesmito gadu sākumā toreiz vēl ķīm. zin. kandidāts Ivars Kalviņš ar savu grupu sintezēja pasaulē pirmo pretvēža imunomodulatoru **leakadīnu**. Pirmo reizi tika radīts **preparāts, kas vēža šūnas nenogalināja, bet tās iezīmēja**, “piešujot” vēža šūnu virsmas olbaltumvielām nedabīgu aminoskābi un tādējādi padarot vēža šūnas par “svešinieci” cilvēka organismā. Iezīmētās audzēja šūnas organisms atpazīna, veidoja pret tām antivielas un aktivēja organisma imūnsistēmu cīņai ar tām.

Tādējādi tika radīts praktiski netoksisks **pretvēža preparāts ar principiāli atšķirīgu darbības mehānismu** plaušu vēža, melanomas, smadzeņu audzēju, limfoblastisko leikēmiju, limfomu un Kapoši sarkomas ārstēšanai. Leakadīnu pētīja arī Japānā, tomēr preparāta ideja – palielināt pacientu dzīvildzi un uzlabot tās kvalitāti, nevis nogalināt audzēja šūnas – bija pārāk inovatīva pat japāņiem. Jāpiebilst, ka pacienti, kas saņēma leakadīnu, dzīvoja daudz ilgāk par tiem, kam preparātu nedeja, un tas likās nepieņemams papildu slogs pat Japānas veselības aizsardzības sistēmas maciņam.

Kaut arī leakadīns tika atļauts lietošanai PSRS, tomēr juku laikos 90. gadu vidū savu finansālo problēmu dēļ “Grindeks” leakadīnu pārtrauca ražot.

Tomēr jāatzīmē, ka tieši ar florafūru un leakadīnu sākās mērķtiecīga jaunu pretvēža preparātu izstrāde OSI, kas balstījās modernajās medicīnas ķīmijas pieejās, t.i., vispirms izvēlēties zāļu iedarbības potenciālo mērķi organismā, tad izveidot piemērotu aktīvo vielu atlases jeb skrīninga sistēmu un tad mērķtiecīgi konstruēt šim mērķim strukturāli atbilstošas zāļu vielu molekulas. Tēlaini izsakoties – vispirms izvēlēties pareizās durvis, kas ved uz vēža šūnu (audzējam raksturīgo bioķīmisko norišu ķēdi), izpētīt šo durvju slēdzenes uzbūvi (vēža šūnas struktūrelementu, kas ir atbildīgs par bioķīmiskā procesa kontroli) un konstruēt tai piemērotu atslēgu (zāļu vielu).

Šo pieeju OSI izvēlējās lietot jau 90. gadu beigās, balstoties uz tām zināšanām, kuras ģenerēja molekulārie biologi un molekulārie farmakologi visā pasaulē, pētot vēža šūnas genomu un bioķīmisko procesu īpatnības šajās šūnās. Vairākas pētnieku grupas OSI, tostarp arī Karbofunkcionālo savienojumu laboratorija profesora Ivars Kalviņa vadībā, izvēlējās lietot tā saucamos epigēnētiskos mērķus, t.i., tos mehānismus, kuri kontrolē gēnu struktūras bojāto elementu “remontu”, gēnos ierakstītās informācijas nolasīšanu un izmantošanu vēža šūnā.

Par pirmo mērķi OSI izvēlējās tādu cilvēka genoma informācijas glabātuvī šūnā kā histonu (tas ir veidojums šūnā, kurā cilvēka genoma nukleīnskābes ir paslēptas aiz olbaltumvielu apvalciņa). Zinot to, ka informācijas nolasīšana šūnā ir iespējama tikai tad, ja histona olbaltumvielu apvalciņš tiek atvērts, OSI koncentrējās uz šī histona

atvēršanas procesu kontrolējošā fermenta – histona deacetilāzes – aktivitātes regulēšanu, konstruējot molekulas, kas nomāc šo fermentu (tās sauc par HDAC inhibitoriem).

Zinātniskās pētniecības darbs notika sadarbībā ar zinātniekiem no Oksfordas firmas *Prolifix*, kura šos darbus arī pilnībā finansēja. Firmas zinātnieki bija izveidojuši arī attiecīgo “slēdzeni”, resp., viņi bija izdalījuši atbilstošo fermentu (HDAC) un izveidojuši preparātu aktivitātes testēšanas sistēmu. OSI zinātniekiem (K. Dikovska, I. Kalviņš, E. Loža) jau 2000. gadā izdevās iegūt vielas, kuras ļoti mazās devās spēja efektīvi nomākt HDAC aktivitāti un kuras principiāli bija noderīgas zāļu izstrādei. Starp tām bija arī viela, kurai vēlāk (2014. gadā) bija lemts kļūt par pirmo ASV lietošanai klīnikā reģistrēto zāļu vielu, kas izgudrota un sintezēta Latvijā – *Belinostat*. Zīmīgi, ka aktīvākais OSI savienojums HDAC inhibitoru rindā nomāc vēzi 2nM koncentrācijā, ko iegūst, 679 mg vielas izšķīdinot 1 000 000 litru ūdens!!!

Šobrīd *Belinostat* ir atļauts lietošanai T-limfomas slimniekiem, kur tas ir pierādījis spēju izārstēt daļu pacientu ar audzējiem arī 4. stadijā. Papildus tam, ASV un ES joprojām notiek klīniskie pētījumi par *Belinostat* efektivitāti 11 citu vēža formu gadījumā.

Šobrīd OSI ir pasaulē atpazīstams zīmols jaunu pretvēža vielu konstruēšanā un izpētē, kura darbība ir cieši saistīta ar epigēnētisko procesu izzināšanu audzējos, kā arī mērķorientētu pretvēža zāļu zināšanās balstītu konstruēšanu un to darbības mehānismu noskaidrošanu. Šos darbus institūtā finansē gan privātas farmācijas kompānijas, gan arī publiskais sektors. Starp OSI patlaban realizējamiem publiskajiem projektiem pretvēža jomā jāmin COST Akcija TD0905 *Epigenetics Bench to Bedside*, ESF-2, ERAF-64 un VPP-14-3-1, kā arī virkne citu. Tas dod stingru pārliecību, ka jau tuvākajā nākotnē Latvijas un Organiskās sintēzes institūta vārds atkal iemirdzēsies saistībā ar jaunu pretvēža zāļu nonākšanu pie pacientiem.

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADEMIJAS SĒDES

8. janvārī svinīgā sēde – diplomu pasniegšana 2013. gada Latvijas zinātnes nozīmīgāko sasniegumu autoriem

Latvijas Zinātņu akadēmijā notika 2013. gada nozīmīgāko zinātnisko sasniegumu autoru godināšana. Pirms diploma saņemšanas laureāti īsā ziņojumā prezentēja savus sasniegumus. Sēdes dalībniekus uzrunāja LZA prezidents Ojārs Spārītis, pasākumā piedalījās un uzrunu sacīja izglītības un zinātnes ministrs Vjačeslavs Dombrovskis.

Latvijas Zinātņu akadēmijas prezidenta Ojāra Spārīša uzruna

Godātais ministra kungs, akadēmiķi un akadēmiskā saime, visi, kuri esat pulcējušies 2013. gada Latvijas zinātnes nozīmīgāko sasniegumu pelnītai un cienīgai atzīmēšanai!

Atļaujiet nolasīt jums LR Ministru prezidenta Valda Dombrovskā apsveikumu, kurš, valdības veidošanas pasākumu aizkavēts, lūdz atvainot viņa neierašanos. Premjera labas gribas vizīte mūsmājās, arī apsveikuma vārdi, sasauca ar 2013. gada nogalē Kultūras pilī “Ziemeļblāzma”, gada ievērojamāko sportistu sveikšanas reizē sacīto: “es arī esmu zinātnieks”. Man tas atgādināja cita ievērojama politiķa, ASV prezidenta Džona Kenedija 1963. gada 26. jūnijā pie Berlīnes mūra sacīto: “ich bin ein Berliner”, vārdus, kas nozīmēja solidaritāti ar aukstā kara sašķeltās Berlīnes abām pusēm. Ja teiktais “Ziemeļblāzmā”, sveiciena vārdi šīs dienas gaviļniekiem ir patiesi, tad lai šī solidaritāte apliecina jūsu vēlmi celt Latvijas zinātnes prestižu. Un to, ka ikvienai karjerai – politiķa vai zinātnieka – ir pamats, un tā ir skola, uz nozares zinātnisko sasniegumu pamata būvēta iemaņu un zināšanu sistēma, kurai līdzī seko gan visas nozares prestižs, ētisko vērtību sistēma un kuru par lietojamu monētu padara katra zinātnieka radošais ģēnijs.

Mēs šodien liekam svaru kausos un salīdzinām pēc īpatnējā svara divus lielumus: no vienas puses – valsts attieksmi pret Latvijas zinātni un zinātniekiem, kas ir mērāma, pirmām kārtām, ar valsts ekonomisko un politisko mehānismu darbinātāju attieksmi pret valsts interesēs pasludināto nepieciešamību sildīt valsts ekonomiku, saimnieciski izrauties, bet, ja kājas stieg purvā vai neatrodas uz stabila pamata, – kāds, pēc jūsu domām, tur palēciens iespējams? No otras puses – liekot svaru kausos Latvijas augstskolu, zinātnisko institūtu un pētniecības centru darba grupu un individuālo pētnieku 2013. gada ievērojamākos sasniegumus, kuru kapacitāte ir mērāma starptautiskās mērvienībās un kuru svars par labu atrasts ne tikai mūsu zemes, bet arī starptautisku žūriju, patentbiroju un ekspertu vērtējumos, vienpadsmit nominācijas ar paliekošu vērtību kā izcili teorētiski un praktiski Latvijas zinātnieku sasniegumi ir atraduši

savu vietu pasaules bibliometriskajos rādītājos un pēc tiem pasaulē atpazīst un vērtē Latviju kā zemi, kur tiek veikti pirmrindas pētījumi kvantu skaitļošanas teorijā, šūnu bioloģijā un onkoloģisko problēmu pētniecībā, nanoelektronikā, etnoloģijā un kultūras vēsturē, lingvistikā, farmakoloģijā, cietvielu fizikā, pārtikas tehnoloģijā un daudzās citās nozarēs. Un tas tiek veikts Eiropas Savienības dalībvalstī ar viszemāko zinātnes finansējumu. Vai jūs nekad nav satraukusi problēma, ka Latvija no augsta zinātniskā intelekta valsts straujā tempā kļūst par servisa reģionu unitārajā konglomerātā? Mēs negaidām no politiķiem bezpersonisku Jaungada runu, bet gribam vaicāt – kādu jūs redzat reālo Latvijas ekonomikas, izglītības, zinātnes attīstības modeli? Vai jums pietiek zināšanu, iztēles un drosmes šajā zinātnieku auditorijā atklāti modelēt Latvijas zinātnes un zinātnieku izredzes globālajā tirgū?

Citiem vārdiem – vai jums ir optimistiskā prognoze, kurai jūs ticat un kuru ar pārliecību varat paust šai reālistiski domājošai un ļoti kritiska, racionāla prāta rūditajai auditorijai, kurai zinātniskais darbs ir viņu dzīves misija, papildījums un arī pēdējais bastions, kuru aizstāvēt.

Mums, zinātniekiem, ir ko dot šai valstij. Jautājums – vai valstij ir vajadzīgs šis devums, un kā valsts menedžments prātis piedāvājumu pārvērst peļņu nesošā produktā.

Latvijas Republikas Ministru prezidenta Valda Dombrovska apsveikums

Godātie LZA locekļi, Latvijas zinātnieki, cienījamie klātesošie!

Vispirms vēlos jums pateikties par jūsu darbu, kas arī šogad nesīs virkni nozīmīgu panākumu gan teorētiskajās zinātnēs, gan praktiskajos pētījumos, tostarp arī atzinību starptautiskajā līmenī!

Esmu gandarīts, ka starp nozīmīgākajiem pērnā gada sasniegumiem zinātnē minēts arī 2013. gada Ministru kabineta balvas laureātes akadēmiķes Jekaterinas Ērenpreisas veikums ļaundabīgo audzēju pētniecībā un ar Ministru kabineta Atzinības rakstu apbalvotā asociētā profesora Vjačeslava Kaščejeva pētījumi nanoelektronikas jomā.

Šie un arī citi nozīmīgākie pētījumi ir apliecinājums Latvijas zinātnes konkurētspējai un Latvijas zinātnieku talantam. To, protams, nepieciešams atbalsēt arī no valsts puses. Turpmākajos gados zinātnieki var rēķināties ar krietni plašākām iespējām nekā līdz šim. Jaunajā ES fondu plānošanas periodā no 2014. līdz 2020. gadam zinātnei, pētniecībai un inovācijām paredzēts krietni lielāks finansējuma apjoms kā līdz šim, fokusējoties uz praktiski orientētiem pētījumiem, kas sniedz ekonomisko atdevi.

To uzskatu par iespēju Latvijas ekonomikai panākt jaunu attīstības uzrāvienu, aizvien audzējot preču un pakalpojumu ar augstu pievienoto vērtību īpatnību Latvijas ražošanas sektorā un eksporta bilancē, vairojot darba efektivitāti un veidojot arī jaunas darba vietas.

Arī 2012. gadā sagatavotajā Latvijas konkurētspējas pētījumā uzsvērts, ka zinātnes sinerģija ar uzņēmējdarbību ir būtiskākais faktors, lai Latvijā straujāk attīstītos inovācijas, radot jaunus produktus ar augstu pievienoto vērtību, modernas tehnoloģijas un jaunas, labi apmaksātas darba vietas. Tam jābūt mūsu kopējam mērķim.

Visbeidzot, vēlreiz vēlos paust savus cieņas apliecinājumus jums un pateicību par jūsu darbu!

Ar cieņu,

LR Ministru prezidents
Valdis Dombrovskis

30. aprīlī sēde – diskusija: “**Vai magnētiskais monopols atklāts?**”, kuru sagatavoja akad. Oļģerts Dumbrājs. Viņa populārzinātniskās lekcijas jau kļuvušas par labu tradīciju (iepriekšējās lekcijas: „Kodolenerģija: vēsture, tagadne, perspektīva” (10.02.2011.) un „*Higgsa bozons* atklāts: elementārdaļiņu fizika krustcelēs” (10.04.2013.)). Oļģerts Dumbrājs lasījis lekcijas arī zinātnieku kafējnīcā un Latvijas Mākslas akadēmijā. Šogad LZA locekļiem un viesiem bija prieks saņemt jaunāko informāciju par teorētiskās fizikas mīklām un atklājumiem. Autors pievērsa sēdes dalībnieku uzmanību dabā pastāvošajai pretrunai. Elektriskais lādiņš eksistē divos veidos: atsevišķi „mīnus” (piemēram, elektroni), atsevišķi „plus” (piemēram, joni). Magnētiskais lādiņš eksistē vienmēr kā dienvidpola un ziemeļpola apvienojums. Ja magnēta stieni pārlauž uz pusēm, tad iegūst nevis atsevišķi dienvidpolu un ziemeļpolu, bet gan divus parastos magnētus. Katram atkal ir savs dienvidpols un ziemeļpols. Magnētiskie monopoli (atsevišķi dienvidpols, atsevišķi ziemeļpols) nav redzēti, kaut arī pret to esamību nav nekādu teorētisku iebildumu. Tieši pretēji, magnētiskā monopola eksistence ļautu izskaidrot dažas neskaidras elektromagnētisma problēmas. Pēdējos gados (piemēram, 2014. gada janvārī) zinātniskos žurnālos nopietni zinātnieki nākuši klajā ar paziņojumu, ka magnētiskais monopols beidzot atklāts. Referāta gaitā tika izklāstīta magnētiskā monopola garā vēsture, kritiski analizēti saistītie eksperimenti, kā arī spriests, ko ar monopoliem iesākt, ja tie tiešām eksistē.

Atreferēja Dr. Sofja Negrejeva

4. septembrī pēc Jūrmalas pilsētas domes ielūguma Jūrmalā notika Latvijas Zinātņu akadēmijas izbraukuma sēde. Sēdi atklāja Jūrmalas pilsētas domes izpilddirektora pienākumu izpildītājs Arturs Grants. Sēdē piedalījās 35 dalībnieki no dažādām LZA nodaļām un Jūrmalas pilsētas domes, arī jauno zinātnieku pārstāve Kitija Bite.

Sēdi atklāja Arturs Grants, kurš izteica atzinību sadarbībai ar zinātniekiem, īsi raksturoja Jūrmalas nozīmi un attīstības vīziju, novēlēja veiksmi sēdes darbā un pasniedza zinātniekiem Jūrmalas domes velti – grāmatu „Citādā Jūrmala”.

Sēdes turpinājumā Jūrmalas pilsētas domes Attīstības pārvaldes vadītājs Edgars Stobovs izklāstīja Jūrmalas Domes vīziju par Jūrmalas kā kūrortpilsētas attīstību 2014.–2020. gadā. Vairāki sēdes dalībnieki dzīvo Jūrmalā, tāpēc jautājumu netrūka. Zinātnieki galvenokārt interesējās par atsevišķu vietu attīstību, tika uzdoti arī plašāki jautājumi, piemēram, kā, pieaugot ekonomiskajai aktivitātei un nodarbinātībai, veidosies Jūrmalas apdzīvojums, vai ir iespējams Kauguros attīstīt sporta darbību.

LZA korespondētājloceklis filozofs Igors Šuvajevs ziņojumā „Eksistences un varas tehnoloģijas (Krievijas impērija)” skāra nozīmīgus sabiedrības attīstības aspektus. Atsaucoties uz seno autoru darbiem, filozofs atklāja īpašības, kas raksturo austrumu civilizācijas īpatnības un uzvedību un izskaidro Krievijas rīcību mūsdienās. Savu stāstu profesors balstīja trīs jēdzienos: *gouvernementalite*, atzišanās un lokalizācija. Ziņojuma loģiku autors veidoja ar savdabīgu – padziļinātu pamatjēdzienos ietilpstošo jēdzienu skaidrojumu.

Gouvernementalite nozīmē prakses un diskursus, kas var būt dažādi. I. Šuvajevs uzsvēra, ka viņa pieeja, meklējot rīcības skaidrojumu pagātnē, nav historiogrāfija, bet gan ģenealoģija. Atsaucoties uz Voltēru, Didro, Ruso, Herderu, Sadu un citiem autoriem, Šuvajevs saistīja orientālismu (austrumnieciskumu) ar barbarismu, necivilizētību, dzīvnieciskumu. Panoptikonisms (uzraudzība no torņa) sekmējis cietumu izveidošanu (atsaucoties uz Fuko „Uzraudzīt un sodīt”). Izsekojot „atzišanās” evolūciju, filozofs nonāca pie parādības, ko dēvē par sabiedrības un kriminālās pasaules kongruenci. Lokalizācijas jēdziens ir saistīts ar jautājumu „Kur atrodas Krievija?”. Filozofs atbild – „nekur un visur”.

Jautājumus uzdeva LZA korespondētājloceklis Andrejs Krasņikovs un akadēmiķe Jekaterina Erenpreisa. A. Krasņikovs jautāja, vai izklāstītais ir tikai teorija, vai pierādīti atzinumi. Šuvajevs atbildēja, ka visi izteikumi ir pierādīti, bet laika formāts neļauj pierādījumus izklāstīt. J. Erenpreisa vaicāja, ko ziņotājs saprot ar jēdzienu *Russkij mir*. Šuvajevs izskaidroja.

Akadēmiķe Maija Kūle atzinīgi novērtēja profesora I. Šuvajeva darbību. Atzīmēja, ka krieviskais ir ne tikai negatīvs, ir arī „zapadņiki” – ar orientāciju uz rietumu civilizāciju. I. Šuvajevs atbildēja, ka „zapadņiki” arī ir bijuši ļoti krieviski.

Sēdes turpinājumā Latvijas Lauksaimniecības universitātes doktorante Viktorija Zaļuksne stāstīja par sava pētnieciskā darba rezultātiem, sniedzot ziņojuma vizualizāciju. Autore aplūkoja Jūrmalas pilsētu divos aspektos: Jūrmalas administratīvās robežas un faktiskā funkcionālā teritorija, un Jūrmalas pilsētas saimnieciskās darbības diversifikācija un specifika. Lektore secinājusi, ka Jūrmalu spēcīgi ietekmē Rīgas tuvums, abu pilsētu administratīvās robežas ir saplūdušas. Pēc autores domām, Rīgas ietekme sniedzas no Jūrmalas tālākajiem rajoniem vienā pusē līdz Carnikavai otrā Rīgas jūras līča pusē. Turpretī saimnieciskās dzīves diversifikācija Rīgā, Jūrmalā un apkārtnējos ciemos atšķiras.

Diskusiju sadaļā akadēmiķis Saulvedis Cimermanis norādīja, ka, domājot par tagadni, nedrīkst aizmirst iepriekšējo attīstību un paradumus. Jūrmala veidojusies kā teritorija ar daudznozaru saimniecību. Galvenā bija zvejniecība, bet, attīstoties Rīgai, attīstījās arī dārzenkopība un augļkopība. Viņš atzīmēja, ka visos laikos liela uzmanība ir bijusi pievērsta piejūras kāpu joslu saglabāšanai, un tas ir jādara arī tagad. Akadēmiķis iepazīstināja ar arhīva materiāliem par dzīvi, mājokļu iekārtojumu, saimniecisko darbību un sadzīvi teritorijā, ko tagad aizņem Jūrmala. Īsās uzrunas nobeigumā viņš vērsa uzmanību uz pirmavotu studiju svarīgumu.

Pēc sēdes vadītājas akadēmiķes Raita Karnītes aicinājuma Rihards Pētersons, pārstāvot Jūrmalas aizsardzības biedrību, pauda savu redzējumu par Jūrmalas šodien un nākotni. Pētersons norādīja uz Jūrmalas īpatnību – tā sastāv no trīs atsevišķām pilsētām, katrai pilsētai ir savas intereses, tāpēc vienotu Jūrmalas pilsētas attīstības politiku ir grūti radīt, un vēl grūtāk ir to īstenot. Pirmo postu pilsētai nodarīja nacionalizācija, izveidojot sociālistisko kūrortu. Postīšana turpinājās privatizācijas laikā. Mūsdienās kūrortu saimniecība sabrukusi, kurortoloģija nav attīstījusies. Koka apbūve ir plaša, bet tā netiek pienācīgi pasargāta. Ir aizdomas, ka pilsētas vadība var mainīt pilsētas plānojumu.

Akadēmiķe R. Karnīte aicināja Jūrmalas aizsardzības biedrību sadarboties ar LZA.

Atreferēja HSNZ priekšsēdētāja akadēmiķe Raita Karnīte

24. septembrī sēde – diskusija “Simboli no akmens laikmeta līdz šodienai”

Tradicionāli populārzinātnisku lekciju jau ceturto reizi nolasīja LZA Lielās medaļas laureāts akad. Kurts Švarcs (iepriekšējās lekcijas: „Cilvēks – Reliģija – Zinātne: Ieskats cilvēka evolūcijā un modernajā sabiedrībā” (12.10.2011.), „*Homo sapiens*: māksla – skaitļi – astronomija” (26.09.2012.) un „Smadzenes un informācija” (25.09.2013.)), kurās saistošā stāstījumā atklājās būtiskas pārdomas par cilvēku, civilizāciju, progresu un regresu.

K. Švarcs atgādināja, ka simboli ir zīmes, kas raksturo kādu jēdzienu vai priekšmetu. Blakus konkrētai nozīmei simbols satur arī abstrakciju un vispārinājumu. Simboliem cilvēces kultūras vēsturē ir svarīga loma. Pirmos simbolus – akmens un ziloņkaulu gravējumus, kas nonākuši līdz mums, *Homo sapiens* radīja jau pirms simts tūkstoš gadiem. Šie akmens laikmeta mākslas darbi atspoguļo gan apkārtnējo vidi (dzīvniekus, cilvēkus, zvaigznes), gan arī izdomātos viņpasaules dievus un ļaunos garus. Tas īpaši izpaužas Austrālijas aborģēnu alu glezniecībā, kur senie akmens laikmeta mīti mutiski ir saglabājušies līdz mūsu dienām un ļauj labāk interpretēt senos gleznojumus. Vēlāk simboli tika izmantoti visās seno kultūru reliģijās, un daļa no tiem ir saglabājušies līdz mūsu dienām. Kvalitatīvi jauns simbolisma līmenis radās senās Ķīnas, Ēģiptes, Mezopotāmijas un Indijas kultūrās. Rakstība sākas ar piktogrammām (simboliskiem attēliem) un tūkstošgadīgā evolūcijā abstrahējās līdz alfabētam. Paralēli rakstībai radās

skaitļi un matemātiskie simboli. Senākās ķīniešu zīmes (piktogrammas) nonākušas līdz mums no septītā gadu tūkstoša pr.Kr. Tie bija simboli atsevišķiem jēdzieniem bez sistēmiskas rakstības. Līdzīgas zīmes no sestā gadu tūkstoša pr.Kr. atrastas arī Vinču kultūrā Eiropā. Šīs kultūras izpētē lielu ieguldījumu devusi lietuviešu–amerikāņu zinātniece Marija Gimbutiene. Renesanse deva jaunu impulsu Eiropas kultūras attīstībā, atdzīvinot antīko kultūru un stimulējot jaunus virzienus zinātnē un mākslā.

Devīpadsmitais un divdesmitais gadsimts saistās ar strauju zinātnes progresu un ekonomikas attīstību, tiem sekoja divi asiņaini pasaules kari un totalitāras diktatūras. Šie notikumi sagrāva sociālās morāles un ētikas principus, kas atspoguļojās arī mākslas attīstībā. Mākslinieki meklēja jaunas formas un jaunu pieeju gan glezniecībā, gan skulptūrā, gan literatūrā. Šie meklējumi bija sarežģīti un daudzpusīgi. Izcilais kultūras darbinieks un gleznotājs Nikolajs Rērihs idealizēja mākslu un uzskatīja, ka māksla var padarīt pasauli harmoniskāku un laimīgāku. Vasilis Kandinskis atsacījās no klasiskās glezniecības un pārgāja abstraktā simboliskā krāsu pasaulē. Līdzīgu ceļu izvēlējās arī melnā kvadrāta autors Kazimirs Malēvičs. Pauls Klē meklēja glezniecībā apslēptu psiholoģiju un centās savās gleznās to padarīt redzamu, šī ideja ne vienmēr tika īstenota.

Referātā bija aplūkota arī datorglezniecība – iespējas radīt individuālus mākslas darbus ar datora palīdzību.

Jau tradicionāli lekciju apmeklēja vairāk nekā simt cilvēku: akadēmijas locekļi, studenti un lektora bijušie kolēģi. Notika neformāla diskusija par galvenajiem jautājumiem cilvēka evolūcijā. Klātesošie pateicās akadēmiķim Kurtam Švarcam par to, ka viņš pievērš sabiedrības uzmanību mūžīgām vērtībām un no sirds novēlēja labu veselību, dzīves un darba prieku.

Atreferēja Dr. Sofja Negrejeva

LZA SENĀTA DARBĪBA

2014. gadā notika 10 Senāta sēdes (7. janvārī, 18. februārī, 18. martā, 15. aprīlī, 13. maijā, 10. jūnijā, 16. septembrī, 7. oktobrī, 28. oktobrī, 11. novembrī).

Senāts apstiprināja balvu ekspertu komisiju lēmumus par balvu piešķiršanu, piešķīra LZA Lielo medaļu akadēmiķim Viktoram Ivbulim un LZA ārzemju loceklei Reginai Žukai, izvirzīja LR Ministru kabineta balvai par būtisku devumu starpnozaru disciplīnas letonistikas izveidē un četru sējumu akadēmiskā rakstu krājuma “Latvieši un Latvija” (Rīga, 2013) sastādīšanu krājuma redakcijas kolēģiju (Ilgu Jansoni, Tālavu Jundzi, Viktoru Hausmani, Maiju Kūli, Andreju Vasku, Gunti Zemīti) un LOSI vadošo pētnieku, *Dr.chem.* Eināru Ložu par būtisku ieguldījumu medicīnas ķīmijas pētījumu attīstībā Latvijā un pretvēža preparāta belinostata atklāšanā.

7. janvāra Senāta sēde bija veltīta akadēmiķa Tāla Millera jubilejai. *Laudatio* T. Milleram sacīja akadēmiķis Jānis Grabis, savās mūža atziņās dalījās jubilārs. Par Latvijas Zinātnieku savienības 25 gadiem un tās lomu LZA transformācijā runāja Ivars Kalviņš un Jānis Stradiņš. Senāts noklausījās *Dr.sc.soc.* Ritmas Rungules zinātnisku ziņojumu “Par profesiju prestižu vidusskolēnu vērtējumā – divu paaudžu salīdzinājums”. Informāciju par UNESCO atzīmējamo jubileju sarakstā iekļautajām nominācijām Latvijai 2014. –2015. gadam sniedza akadēmiķis J. Stradiņš.

18. februārī diskusijā par *Technopolis Group* Latvijas zinātnisko institūtu izvērtējumu un to atspoguļojumu masu saziņas līdzekļos piedalījās akadēmiķi A. Siliņš, J. Stradiņš, O. Spārītis, LZA korespondētājloceklis J. Kristapsons u.c. Informāciju par līgumu starp IZM un LZA par LZA darbības finansēšanu 2014. gadā sniedza O. Spārītis, informāciju par krājumu “Latvieši un Latvija” – T. Jundzis un J. Stradiņš.

18. martā tika pasniegts LZA prezidenta pateicības raksts LZA goda loceklim *Dr.habil.oec.* Pēterim Gulānam, apspriestas LZA ģenerālsēdētāra Valda Kampara pārskata ziņojuma tēzes. Senāts noklausījās Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras direktora Andra Ozola pārdomas par zinātnes vietu Latvijas ekonomikas struktūrā.

15. aprīlī par zinātnes vietu Latvijas reģionu pašvaldību saimnieciskajā darbībā runāja Latvijas pašvaldību savienības priekšsēdētājs Andris Jaunsleinis. Par kultūrvēsturisko pētījumu nozīmīgumu Latvijas reģionu attīstībai un reģionu identitātei referēja akadēmiķi A. Barševskis, O. Spārītis, J. Stradiņš un Mālpils domes pārstāve *Dr.art.* I. Pauloviča. Ar LZP izstrādāto doktora grādu nomenklatūras vienkāršošanas projektu iepazīstināja A. Siliņš. Senāts izvirzīja Valsts emeritētā zinātnieka nosaukuma piešķiršanai biologu Jāni Vīksni un literatūrzinātnieku indologu Viktoru Ivbuli, atbalstīja valodnieci Valentīnu Skujiņu, ilggadējo Terminoloģijas komisijas vadītāju, kuru emeritzinātnieka nosaukuma piešķiršanai izvirzījis LU Latviešu valodas institūts.

13. maijā Senāts pieņēma lēmumu izsludināt vakances LZA jaunu locekļu vēlēšanām un noklausījās trīs ziņojumus: *Dr.h.c.phys.* B. Deksnis – “Baltijas valstis

Eiropas Savienībā – desmit gadu pieredze”; akadēmiķe M. Kūle – “Eiropeskās vērtības un nacionālā identitāte” un akadēmiķis J. Stradiņš – “Latvijas eiropeskās tradīcijas kopš Māras zemes (*Terra Mariana*) pasludināšanas (1215. g.)”.

10. jūnijā Senāts pieņēma lēmumu izsludināt LZA vārdbalvu konkursu 2015. gadam, par LZA pēdējā laika aktivitātēm zinātnē un kultūrā informēja LZA prezidents O. Spārītis. Senāts apstiprināja HSN 29. maija sēdes lēmumu un piešķīra LZA goda doktora grādu (*Dr.h.c.hist.*) Ivanas Džavihišvili Tbilisi Valsts universitātes Humanitāro zinātņu fakultātes Gruzijas vēstures institūta profesoram *Dr. hist.* Nikolajam Džavahišvili un publicistam Visvaldim Lācim (*Dr.h.c.hist.*).

16. septembrī Senāts noklausījās LZA priekšsēdētāja akadēmiķa A. Siliņa informāciju par Valsts pētījumu programmām zinātnē un LZA ģenerālsēdētāja V. Kampara informāciju par LZA jaunu locekļu vēlēšanām pieteiktajiem kandidātiem un apstiprināja kandidātu sarakstu, kā arī LZA Senāta priekšsēdētāja J. Stradiņa informāciju par Stendera jubilejas pasākumiem. Ar zinātnisko ziņojumu “Ogļhidrāti, heterocikli un sēra dioksīds” uzstājās LZA īstenā locekļa kandidāts RTU profesors Māris Turks.

7. oktobrī LR kultūras ministre Dace Melbārde pasniedza Kultūras ministrijas Atzinības rakstu LU Literatūras, folkloras un mākslas institūta Latviešu folkloras krātuves pētniecei un fondu glabātājai *Dr.h.c.philol.* Mārietei (Mārai) Vīksnai par izcilu devumu latviešu tautas garīgo vērtību saglabāšanā un tālāknodošanā nākamajām paaudzēm. Senāts noklausījās trīs LZA īsteno locekļu kandidātu zinātniskos ziņojumus: LZA korespondētājlocekļa Aivara Lejnieka “Zinātniskā, akadēmiskā un klīniskā nepārtrauktība”, LZA korespondētājlocekļa Aleksandra Rapoportas “Anabioze, apturēta dzīvība... un modernās biotehnoloģijas” un LZA korespondētājlocekļa Gunta Zemīša “Valstiskuma attīstība Latvijā no vissenākajiem laikiem līdz Latvijas valsts proklamēšanai 1918. gadā”.

28. oktobrī Senāts noklausījās četru LZA īsteno locekļu kandidātu zinātniskos ziņojumus: LZA korespondētājlocekļu Aijas Linē “Vēža biomarkieru un pretvēža zāļu mērķu izpēte”, Jurija Merkurjeva „Sarežģītu sistēmu modelēšanas un simulēšanas metodoloģija un prakse”, Edgara Sūnas “Pētījumi organiskajā, medicīnas ķīmijā un materiālzinātnē” un Igora Šuvajeva “Dzīvesmākslas filozofija”. Senāts apsprieda iespējamo goda locekļu kandidatūras.

11. novembrī Senāts apsprieda LZA jauno locekļu kandidatūras un noklausījās Eiropas programmu centra vadītājas *Dr.biol.* M. Bundules atskaiti par padarīto sakarā ar centra pāreju uz Valsts izglītības attīstības aģentūru.

Senāts piešķīra LZA Atzinības rakstus:

akadēmiķim Jurim Jansonam par izcilu devumu kompozītmateriālu mehānikā un aktīvu darbību Latvijas Zinātņu akadēmijā, Liepājas Universitātei par auglīgu darbu augstas kvalifikācijas speciālistu sagatavošanā un kultūras dzīves veidošanu Rietumkurzemē, LZA korespondētājloceklei *Dr.habil.philol.* Benitai Laumanei

par raženu darbu letonistikā, dialektoloģijā un latviešu valodas vēsturē, LZA korespondētājloceklim *Dr.habil.philol.* Fjodoram Fjodorovam par salīdzināmās literatūras aizsākumu Latvijā, Rietumeiropas un slāvu literatūras pētniecību un zinātniskās skolas izveidi, Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības akadēmijai par ilggadīgu un radošu pedagoģisko darbu augstas kvalifikācijas speciālistu sagatavošanā.

ZINĀTNISKIE ZIŅOJUMI SENĀTA SĒDĒS 2014. GADĀ

*13. maijā***Baltijas valstis Eiropas Savienībā – desmit gadu pieredze***Dr.h.c.phys. Eduards Bruno Deksnis**Tēzes ziņojumam Latvijas Zinātņu akadēmijas Senāta sēdē*

2014. gada 1. maijā Latvijas Republika atskatījās uz 10 gadiem ES dalībvalsts statusā. Optimistiskie pareģojumi, pausti 2004. gadā, nav piepildījušies, un Latvijas Republika kopumā atpaliek no ekonomikas augšupejas tempa, kas jūtams tās divos kaimiņos: Lietuva un Igaunija. Šī atpalicība ir iesīkstējusies, taču nav pieteicies neviens nozīmīgs politiski ekonomisks spēks, kas gatavs risināt atpalicības būtiskos cēloņus ar valsts pārvaldes starpniecību.

Latvijas Republikas kā ES dalībvalsts šodienas stāvoklī saskatāms mantojums no pirmspievienošanās procesiem, arī sabiedrības (titulnācijas un cittauniešu) izpratnes nepilnības par modernas ekonomikas būtību.

Latvijas pievienošanās ES atbilda tā laika Latvijas iedzīvotāju absolūtā vairākuma vēlmei, stāvokli tikai nedaudz mainījusi prāvā emigrācija, kas lielā mērā sastāv no LR pilsoņiem.

Pašā Latvijā ES naudas līdzekļu izmantošana sastopas ar mākslīgiem administratīviem laika kavējumiem, bet Latvijas prakse definēt izplūdušus un formālus naudas izlietošanas kritērijus pamanīta ES institūcijās, kurām vēl nav dotas pilnvaras ķerties pie soļiem, kas situāciju mainītu ne jau obligāti Latvijas līdzekļu apguvējiem tīkamā veidā.

Latvijas Republika veikusi gandrīz neticami politiski sarežģītu darbu, lai pievienotos eirozonai; šos sasniegumus pašmājās nepamatoti apvelta ar nejēdzīgiem apzīmējumiem. Latvijas nacionālā valūta – kas šodien ir eiro – vairs nav pakļauta spekulatīviem uzbrukumiem, līdzīgiem tiem, kas 10 gadu garumā piemeklēja LR iedzīvotājus pārlieku bieži.

Latvija pēc Lietuvas 2015. gadā uzsāms nopietno administratīvo darbu – parādīt savu spēju vadīt ļoti sarežģīto un daudzpusīgo diplomātiju, kas ir ES dalībvalstu un to interešu saskarsme un izkārtojums praktiski ik dienu. Optimismu vieš jauno Latvijas pārstāvju gatavošanās šim atbildīgajam un bezgala interesantajam darbam.

Eiropas Savienība, ar to saprotot Eiropas integrācijas procesu, tāpat kā Rīga, nav gatava un augs tālāk. Toties prognozes par tās bojāeju ir pāragras, un tāds iznākums prasītu velnišķīga spēka pārcilvēcisku darbību, kuras rezultātā sabrukuma ierosinātais būtu galvenais upuris.

15. aprīlī

Zinātnes vieta Latvijas reģionu pašvaldību saimnieciskajā darbībā

Latvijas Pašvaldību savienības priekšsēdētājs *Andris Jaunsleinis*

Pašvaldību savienība vienmēr ir sadarbojusies ar LZA, esam mēģinājuši atbalstīt viens otru, jo gan zinātnē, gan pašvaldībām neiet viegli. Sadarbojamies arī Ekonomikas ministrijas Tautsaimniecības padomē, kur ir LZA pārstāvji.

Eiropas Savienība ir definējusi mērķi – nodrošināt ES valstu konkurētspēju pasaulē. Citādi mēs būsim kā trešās pasaules valsts. ES kļūda bija mēģinājums sasniegt mērķus, sadarbojoties tikai ar valdībām, nevis sabiedrību. Mūsu problēma ir vīzijas trūkums. Centrālā valdība neredz perspektīvu veidot ekonomiku, kas balstās uz zinātni. Pašvaldībām nav kopējas attīstības vīzijas, kopīga vīzija ir jāskaidro sabiedrībai. Mums ir 20 gadu pieredze, ir lieli ieguvumi, no kuriem viens no svarīgākajiem ir iespēja brīvi runāt un paust savas domas. To mēs bieži nenovērtējam. Ir vajadzīgas strukturālas izmaiņas – ekonomikā, izglītībā, zinātnes organizācijā. Mūsu sabiedrības lielākā daļa ir gatavi būt par darba ņēmējiem, ne darba devējiem. Būt par uzņēmēju, uzņemties atbildību jāsāk mācīt jau no bērnudārza. Mūsu izglītības sistēma neaudzina atbildību uzņemties spējīgu personību. ES raksturīgi – ja kāds uzņēmējs bankrotē, ar viņu ir cauri – viņam bankas vairs nedod kredītus, viņš nokļūst melnajā sarakstā. ASV ir citādi – ja viens bizness neiet, var sākt citu biznesu un būt tajā veiksmīgs. Zinātnē taču neveiksmīgu eksperimenta dēļ nevienam no zinātnes neizmet. Uzņēmējdarbībā vajadzētu būt līdzīgi.

Zinātnes organizācijā vajadzētu atjaunot pārsenes infrastruktūru, ko 90. gados pārsteidzīgi likvidēja. Bez tās nevar pārvērst izgudrojumu produktā. Ja valsts to nesaprot, tad jādoma pašvaldībām. Šo procesu koordinācijā ir valsts loma. LZA vajadzētu lielāku ietekmi koordinācijas līmenī.

Pašvaldības precīzi redz Latvijas problēmu – tā ir nabadzība un zemais atalgojums. Tas apdraud valsti vairāk nekā ārējais militārais apdraudējums. Valsts stabilitātes garants ir iekšējā stabilitāte, to var nodrošināt ekonomika, izglītība un zinātne. Tas noteiks valsts pastāvēšanu ilgtermiņā. Jāmeklē sabiedrotie uzņēmējos, arodbiedrībās, jāizdara spiediens, lai tas tiktu ņemts vērā, veidojot nākošā gada budžetu. Tas ir ilgtermiņa mērķis, jo pašvaldības nepieņem plānus uz vienu gadu, tās plāno ilgtermiņā. Un jāparedz rezultāts – kas būs pēc projekta beigām.

Mums ir kļūdaina nākotnes prognozēšana. Darbaspēku gatavo šodienas pieprasījumam, bet katram ražotājam lētāk ir nopirkt gatavu darbaspēku. Varbūt valstij jādoma par to, ka labi sagatavotu darbaspēku varam importēt, atlasot no Latvijā studējošiem ārzemju studentiem labākos, jo mūsu izglītība ir laba un konkurētspējīga. Jautājums, ko mēs varam piedāvāt, lai speciālisti nebrauktu prom uz citām valstīm. Ekonomikā ar augstu pievienoto vērtību strādās mazs cilvēku skaits, ar mazu – lielāks cilvēku skaits. Ir jāredz valsts kopumā, jāskatās, kāda ir ražošanas iekšējā struktūra. Pārtikas ražošanā

ir mazāks risks, bet ir nozares, kur risks ir lielāks. Ja valsts grib palielināt ražošanu, jāskatās, cik veidojas uzņēmumu ar paaugstinātu risku, kas krīzes situācijā apstājas.

Ir jāatjauno eksperimentālās ražotnes, nav citas nākotnes zinātnei. Ja zinātniekiem ir konkrēti piedāvājumi, varam mēģināt risināt arī reģionāli. Parādīsim kaut ar vienu piemēru, ka tas ir jāatbalsta. Pašvaldības ir gatavas iesaistīties, tās ātrāk reaģē uz notikumiem savā teritorijā. Valstī ir cilvēku potenciāls, bet sabiedrības atbalsta trūkuma dēļ šo potenciālu neizmantojam.

Esam izveidojuši uzņēmējdarbības attīstības tīklu, investējam apmācībās, stāstām par labiem piemēriem. Vispirms ir jāinvestē cilvēkos, tad no viņiem var prasīt, ko viņi ir izdarījuši. Katrā pašvaldībā tagad ir cilvēks, kas atbild par uzņēmējdarbības vidi. Mums trūkst intelektuāla atbalsta, tāpēc ir ļoti svarīgi, ja pašvaldībā ir augstskola. Un kultūras iestādes. Nevajag tās saukt par reģionālām augstskolām, tās ir augstskolas, tajās jāinvestē, lai tās ir konkurētspējīgas. Mūsu universitātes reģionos atrod savu nišu, bet tas balstās uz pasniedzējiem – personībām. Mūsu augstskolām nevajadzētu konkurēt iekšēji, bet ar citām valstīm. Ir jābūt piedāvājumam, labākam kā citur.

Pašvaldības ir uzsākušas projektu – apmācīt cilvēkus stratēģiskā plānošanā un marketingā. Tas cilvēkiem vairo patriotismu, un tas veicinās teritorijas attīstību. Arī deputātiem vajadzētu ilgtermiņa skatījumu, zinātnes loma valsts attīstībā ir ļoti būtiska, pašvaldības ir gatavas jūs atbalstīt. Arī kultūrvēstures sadaļu, kas ir Latvijas nacionālās identitātes daļa un par ko jārūpējas mums pašiem. Vajag pārņemt pieredzi no militārās rūpniecības, lai kādas tās sadaļas būtu arī Latvijā. Zinātnē ir daudzas ar Latviju saistītas tēmas, kur varētu un vajadzētu darboties – tie ir notekūdeņi, atkritumu pārstrāde, siltumapgāde, energoefektivitāte, koka izmantošana celtniecībā, jo koksne ir viens no lielākajiem nacionālajiem resursiem. Ja spējam izstrādāt novitātes, būs neatkarīga ekonomika.

16. septembrī

Ogļhidrāti, heterocikli un sēra dioksīds

LZA korespondētājloceklis *Māris Turks*

Māris Turks dzimis Jelgavā 1976. gadā, bakalaura grādu ieguvis Latvijas Universitātē 1998. gadā un maģistra grādu Rīgas Tehniskajā universitātē 2000. gadā. Doktora disertāciju aizstāvējis Šveices Federālajā tehnoloģiju institūtā Lozannā (*École Polytechnique Fédérale de Lausanne*) profesora Pjēra Vožela (*Pierre Vogel*) vadībā 2005. gadā. Pēc stažēšanās ASV (2006) profesora Berija Trosta (*Barry Trost*) grupā Stenforda Universitātē (Stanford University) M. Turks uzsācis akadēmisko karjeru Rīgas Tehniskajā universitātē, kur 2012. gadā ievēlēts par profesoru. Kopš 2010. gada M. Turks ir RTU Organiskās ķīmijas tehnoloģijas institūta direktors. Tajā

pašā gadā viņš ir atzīts par RTU gada jauno zinātnieku, bet 2011. gadā ievēlēts par LZA korespondētājlocekli.

Ogļhidrātu ķīmijas jomā M. Turka zinātniskā grupa pēta gliko-, allo- un gulofuranožu atvasinājumus pie C(3) un C(4), to iegūšanas metodes un lietojumus cukuraminoskābju, karbopeptoīdu un ogļhidrātu-azolu konjugātu ieguvē. Darba rezultātā paplašināts heksafuranožu reakciju klāsts pie C(3) atoma. Principiāli izstrādāta stratēģija attiecīgo oligoamīdu sintēzei, kā arī to triazolu izostēru ieguvei. Izstrādātas jaunas un uzlabotas esošās preparatīvās metodes monosaharīdu ķīmijā bieži lietotu izejvielu sintēzē vairāku desmitu un simtu gramu mērogā. Ogļhidrātu-triazolu konjugātu rindā atklāti jauna tipa glikozidāžu inhibitori un vielas, kas saistās ar galektīnu-1 un galektīnu-3. Iegūti arī sintētiski karbopeptoīdu un to triazola analoģu oligomēri, kas uzrādījuši spēju ģenerēt otrējās struktūras šķīdumus.

Bioloģiski aktīvu heterociklu ķīmijas jomā M. Turka zinātniskā grupa veikusi pētījumus par tetrahidroindazolu atvasinājumu sintēzi un lietojumiem (sadarbībā ar *Dr. chem. I. Strakovu*). Pierādīts, ka vairākiem iegūtajiem tetrahidroindazolu atvasinājumiem piemīt nesteroīdo pretiekaisuma līdzekļu bioloģiskās īpašības. Izstrādātas arī jaunas metodes un iegūta plaša kombinatīvā bibliotēka purīnu un purīna nukleozīdu ķīmijā (sadarbībā ar *Dr. chem. Ē. Bīzdēnu*), kas tiek pētīti kā potenciāli pretvēža un pretvīrusu preparāti un purīnērgisko receptoru agonisti/antagonisti (sadarbībā ar LOSI, BMC un Lēvenes Universitāti). Paralēli notiek darbs pie aziridīnu un azetidīnu – azolu konjugātu sintēzes un izpētes, kuru starpā atrasti perspektīvi MMP-2 inhibitori, kas uzrādījuši atzīstamu spēju inhibēt angiogēnēzes procesus (sadarbībā ar LOSI). Dabasvielu ķīmijā izstrādātas jaunas metodes makrociklisko laktonu (makrolīdu antibiotiku) izdalīšanai no biosintēzes maisījumiem un to pussintētisko analoģu ieguvei.

Netradicionālu šķīdinātāju jomā uzsākti pētījumi par šķīdīgo sēra dioksīda lietojumiem organiskajā sintēzē. Izpētīts, ka to var labi izmantot nukleoofilās aizvietošanas reakcijās ar I un II grupas metālu halogenīdiem, jo šķīdīgo sēra dioksīds labi šķīdina šos sāļus. Atrasti arī tā lietojumi Ritera reakcijas veikšanā un aktivētu spirtu hlorēšanā. Lietojot SO₂ kā reaģentu, uzlabota trimetilsililmetalilsulfonāta sintēze un parādītas tā plašā lietojuma iespējas kvalitatīvajā un kvantitatīvajā organisko savienojumu gāzu hromatogrāfiskajā analizē.

M. Turks ir autors 59 publikācijām zinātniskos žurnālos, no kurām 45 ir atreferētas SCOPUS un Tomson Reuters Web of Science datubāzēs, 23 patentiem un patentu pieteikumiem, 10 zinātnisku monogrāfiju nodaļām un ap 200 konferenču tēzēm.

RTU mācībspēka M. Turka vadībā aizstāvēti 22 bakalaura darbi, 12 maģistra darbi un 1 doktora disertācija.

Izvērstāku Māra Turka zinātniskās darbības apkopojumu var lasīt: Turks, M. Ogļhidrāti, heterocikli un sēra dioksīds. No: *Organiskās ķīmijas tehnoloģijas institūta*

Bioloģiski aktīvo savienojumu ķīmijas tehnoloģijas katedra 2008–2013. Red. M. Jure. Rīga: RTU, 2014., 63.–82. lpp.

5 reprezentatīvas publikācijas (oriģinālpētījumi):

1. I. Novosjolova, Ē. Bizdēna, M. Turks. Application of 2,6-diazidopurine derivatives in the synthesis of thiopurine nucleosides. *Tetrahedron Lett.* **2013**, 54, 6557–6561.
2. J. Lugiņina, V. Rjabovs, S. Belyakov, M. Turks. A concise synthesis of sugar isoxazole conjugates. *Tetrahedron Lett.* **2013**, 54, 5328–5331.
3. M. Turks, V. Rodins, E. Rolava, P. Ostrovskis, S. Belyakov. A practical access to glucose- and allose-based (5+5) 3-spiropseudonucleosides from a common intermediate. *Carbohydr. Res.* **2013**, 375, 5–15.
4. M. Turks, I. Strakova, K. Gorovojs, S. Belyakov, Y. Piven, T. Khlebnikava, F. Lakhvich. A facile synthesis of 4-acylamino tetrahydroindazoles via the Ritter reaction. *Tetrahedron* **2012**, 68, 6131–6140.
5. S. Laclef, M. Turks, P. Vogel. Total Synthesis and Determination of the Absolute Configuration of (–)-Dolabriferol. *Angew. Chem. Int. Ed.* **2010**, 49, 8525.

3 svarīgākie apskata raksti:

1. P. Vogel, D. Markovic, M. Turks, M. Sulfur dioxide: a powerful tool for the stereoselective construction of C-C bonds. In: *Stereoselective synthesis of drugs and natural products*. V. Andrushko, N. Andrushko. Eds. Wiley-Blackwell, 2013, pp.623–666.
2. V. Rjabovs, M. Turks. Tetrahydrofuran amino acids of the past decade. *Tetrahedron* **2013**, 69, 10693–10710.
3. P. Ostrovskis, C.M.R. Volla, M. Turks, D. Markovic. Application of Metal Free Click Chemistry in Biological Studies. *Curr. Org. Chem.* **2013**, 17, 610–640.

Zinātniskā, akadēmiskā un klīniskā darbība

LZA korespondētājloceklis *Aivars Lejnieks*

Lai notiktu zināšanu pārmantotība un dinamiska attīstība, nepieciešami nosacījumi, galvenie no tiem: pats indivīds, netiešie skolotāji, tiešie skolotāji, apkārtējie kolēģi un skolnieki (zinātniskā, akadēmiskā un klīniskā) darba sekotāji.

Kā ļoti svarīgs un būtisks faktors ikvienam speciālistam ir savi tiešie skolotāji. Tādi man ir trīs, kuri katrs man ir iemācījuši konkrētas lietas:

- Doc. Ēriks Kārlis Ārons – “Sapratni un patiesību bieži meklē vēsturē, bet skaties vienmēr uz priekšu!”

- Doc. Gaitis Brežinskis – “Sarežģītām lietām arī ir kopsakarība un nekad neapstāties pie viena pareiza risinājuma, arī tad, ja liekas, ka viss ir skaidrs! Medicīnā sīkumu nav!”
- Doc. Agnis Štīfts – “Lai kaut ko apgūtu, iemācītos un pats radītu, nepietiek tikai ar vērošanu un staigāšanu līdzī savam skolotājam, nepieciešams ļoti rūpīgi un daudz jālasa oriģināldarbi!”

Turpmāk ziņojumā atsevišķi tiek parādītas visas darba sadaļas un sabiedriskās aktivitātes, tiek analizēts klīniskais, pedagoģiskais darbs, zinātniskā darbība. Autors ir lielākās RSU Iekšējā slimību katedras vadītājs.

Klīniskā darbā tiek parādīti darbības veidi un amati, kuri ir saistīti ar ārstēšanu vai arī tiešā sadarbībā ar saviem kolēģiem. Galvenais klīniskais amats – galvenais speciālists internā medicīnā Rīgas Austrumu klīniskajā universitātes slimnīcā.

Autora zinātniskās intereses:

- Sirds asinsvadu slimību riska faktori, to atklāšana un iespējamā novēršana.
- Arteriālā hipertensija un mērķa orgānu bojājums, to agrīna diagnostika un iespējamā novēršana.
- Metabolais sindroms, insulīna rezistence, prediabēts, cukura diabēts.
- Kalcija vielmaiņa, vitamīns D, osteoporoze, kaulu, muskuļu un saistaudu patoloģija.
- Vīrusu nozīme iekšējā slimību gadījumos.
- Joda daudzums Latvijas populācijā un tā sezonālitate (pusaudžiem un grūtniecēm).
- Uzturs un tā iespējamā saistība ar onkoloģiskajām slimībām (prostatas vēzis)

2014. gada 1. oktobrī autoram bija 315 publikācijas, to skaitā grāmatas, monogrāfijas, zinātniskie raksti, vadlīnijas/rekomendācijas, tēzes un stenda referāti, kā arī populārzinātniski raksti.

Savas zinātniskās intereses autors ir sadalījis divās daļās:

1. Pētījumi par dažādiem riska faktoriem Latvijas iedzīvotājiem:

- Sirds un asinsvadu riska faktori un to iespējamā novēršana.
- Vit. D sezonālitate un kalcija ietekme uz PTH sievietēm menopauzē.
- Osteoporozes sakarība ar stomatoloģiskām problēmām.
- Dzelzs daudzums grūtniecēm Latvijā.
- Joda daudzums Latvijas skolēniem un grūtniecēm (sezonālitate).
- Citokīnu un hormonu korelācija ar ķermeņa svaru (adipozitāte, metabolais sindroms).

2. Specifiskie faktori un to ietekme uz dažādiem klīniskiem procesiem:

- Uzturs (pilngraudu maize) un prostatas vēzis.
- Augu lignāni, alkilrezorcinolus, to daudzums maizē, to uzņemšana un ietekme uz prostatas vēzi.
- Glikoksilāze un tās ietekme uz diabētisku polineuropātiju.
- Iekaisuma marķeri un to ietekme uz kardiovaskulāro sistēmu.
- Vīrusinfekcija, iekaisums un reimatoīdais artrīts.
- Elektrokardiofiziolģiskie pētījumi.
- Reģistrs – priekšskambaru mirgošana un antikoagulantu lietošana
- Individuālizētā medicīna pacientiem ar 2. tipa cukura diabētu.

Ziņojumā ir parādīti pētījumi un to zinātniskie secinājumi. Galvenais akcents ir likts uz Latvijas populācijas izpēti. Norādītas publikācijas, kur šie pētījumi ir ziņoti vai publicēti.

Autora vadībā ir aizstāvēti desmit promocijas darbi, divi tiks aizstāvēti tuvākajos mēnešos, šobrīd bez iepriekš minētajiem promocijas darbus raksta astoņi RSU doktoranti. Praktiski visi, kuri veiksmīgi ir aizstāvējuši promocijas darbu, kļūst par RSU docētājiem un turpina savu zinātnisko darbību.

Ziņojumu noslēdz informācija par sabiedriskajām aktivitātēm un apbalvojumiem:

- Darbība profesionālās sabiedriskās, profesionālās un zinātniskās organizācijās:
 - ◊ Latvijas Internistu biedrība – priekšsēdis
 - ◊ Latvijas Hipertensijas biedrība – priekšsēdis
 - ◊ Latvijas Endokrinologu asociācija – Valdes loceklis, Sertifikācijas komisijas vadītājs
 - ◊ Eiropas Diabēta asociācija (ESDA) – biedrs
 - ◊ Amerikas Diabēta asociācija (ADA) – biedrs
 - ◊ Amerikas Hipertensijas asociācijas – biedrs
 - ◊ Amerikas Kaulu un minerālvielu zinātniskās biedrības – biedrs
 - ◊ Starptautiskās Trombožu un Koagulopātijas apvienība – biedrs
 - ◊ Latvijas Centrālās Bioētikas komisijas loceklis (līdz 2013. gadam)
 - ◊ Valsts Galvenais speciālists (Internā medicīna)
 - ◊ VM Stratēģiskās padomes loceklis
 - ◊ LZA un IZM eksperts
- Ārzemju žurnālu redakcionālo loceklis:
 - ◊ *European Journal of Internal Medicine* – SCOPUS un PubMed datubāzē

◇ *Baltic Endocrinology* (Lietuva, Latvija, Igaunija) ISSN 1822-2293 – *Copernic* datubāzē

- Dažādi Latvijas mēroga apbalvojumi:
 - ◇ 1991. g. barikāžu dalībnieka piemiņas zīme
 - ◇ 2012. g. LR Ministru prezidenta Goda raksts
 - ◇ 2012. g. – gada balva: „Gada notikums» medicīnā”
 - ◇ 2012. g. – RSU Goda raksts
 - ◇ 2009., 2012. g. – LĀB Goda raksts
 - ◇ 2014. g. – RSU “Labākā katedra”

Anabioze, apturēta dzīvība... un modernās biotehnoloģijas

LZA korespondētājloceklis *Aleksandrs Rapoport*s

Aleksandrs Rapoportš dzimis Rīgā 1946. gadā, pabeidzis Latvijas Universitātes Bioloģijas fakultāti 1969. gadā un iestājies aspirantūrā LZA A. Kirhenšteina Mikro-bioloģijas institūtā, no kura tika nosūtīts izstrādāt disertācijas darbu uz PSRS ZA Molekulāras bioloģijas institūtu un Mikrobioloģijas institūtu Maskavā. Bioloģijas zinātņu kandidāta grādu saņēmis, aizstāvod disertāciju LZA Padomē Rīgā 1974. gadā, bet 1988. gadā PSRS ZA Mikrobioloģijas institūtā aizstāvējis bioloģijas zinātņu doktora disertāciju. 1992. gadā LZP piešķīra A. Rapoportam habilitēta bioloģijas doktora grādu. 1993. gadā viņš tika ievēlēts par LZA korespondētājlocekli.

A. Rapoportas zinātniskā grupa strādā mikroorganismu citoloģijas, fizioloģijas, bioķīmijas un biotehnoloģijas virzienā, kā galveno modeļorganismu izmantojot raugu. Viena no A. Rapoportas laboratorijas pamattēmām ir saistīta ar anabiozes pētījumiem. Anabioze – tā ir „apstādināta” dzīvība, stāvoklis, kad dzīviem organismiem ir atgriezeniski apturēts metabolisms, kurā viņi var atrasties neierobežoti ilgu laiku un pēc kura tiem atkal var atjaunoties aktīvie dzīvības procesi. Anabioze – tā ir dzīvās dabas parādība, kuras izziņāšana zinātnieku – dabaspētnieku prātus vilina jau vairāk par trim gadsimtiem un kura arī vēl šodien slēpj sevī ne mazumu mīklu.

Anabiozes pētīšanas vēsture sākas 1701. gada 1. septembrī. Tajā dienā izcilais holandiešu pētnieks Antonijs van Lēvenhuks vienā no saviem mikroskopiem aplūkoja sausas smiltis, kuras viņš bija paņēmis no savas mājas jumta un uzpilinājis tām ūdeni. Šajā preparātā viņš pavisam negaidīti ieraudzīja milzīgu daudzumu mikroskopisku dzīvu būtnu (tās bija rotatorijas). Tad pilnīgi sausas smiltis no jumta viņš ievīstīja papīrā un uzglabāja 21 mēnesi. Pēc šādas glabāšanas viņš atkal uzpilināja smiltīm ūdeni un atkal ieraudzīja mikroskopā dzīvus organismus. Tā tika atklāta anabioze. Kaut arī anabiozes pētījumu vēsture ilgst jau vairāk par 300 gadiem, tikai 20. gadsimta otrajā

pusē, pateicoties modernās bioloģijas sasniegumiem, sākās reāla anabiozes mehānismu izprašana. Tieši 20. gs. 50. gados sākās anabiozes pētīšanas „Latvijas posms”. Šajā laikā akadēmiķis Mārtiņš Beķers, būdams vēl Latvijas Lauksaimniecības akadēmijas students, nolēma savu diplomdarbu veltīt maizes rauga kaltēšanai. No tā laika Rīga kļuva par vienu no anabiozes pētījumu galvenajiem pasaules centriem. Neskatoties uz pašreizējām grūtībām zinātnes finansēšanā, Rīga arī tagad paliek līderpozīcijās pasaulē anabiozes pētījumu virzienā. A. Rapoporta vadītās zinātniskās grupas pētījumos iegūtie rezultāti dod iespēju ne tikai labāk izprast šo ārkārtīgi interesanto dabas parādību, bet arī atklāt galvenos iekššūnas reakciju mehānismus nelabvēlīgos apkārtējās vides apstākļos. A. Rapoporta zinātniskā grupa pirmā pasaulē parādīja, kā elektronmikroskopā izskatās raugu šūnas anabiozes stāvoklī. Tika atklāts arī, kādēļ eikariotiskai šūnai ir „vajadzīgas” mazās invaginācijas uz bioloģisko membrānu virsmām. Tika parādīts, ka šūnās, pārejot anabiozes stāvoklī dehidratācijas rezultātā, strukturāli un funkcionāli stipri izmainās visas iekššūnu organelas. Galvenās strukturālās un funkcionālās izmaiņas tika atklātas raugu šūnas sienai, plazmas membrānai, mitohondrijiem, vakuolām, lizosomālajam aparātam un kodolam. Veiktie eksperimenti parādīja, ka galvenie faktori, kas ietekmē šūnu rezistenci pret dehidratāciju, ir: iekššūnas nukleīnskābju stabilitātes līmenis, šūnas dzīves cikla stadija, šūnas spēja saglabāt intracelulāro membrānu molekulārās organizācijas integritāti un spēju „ieslēgt” kompleksu aizsargreakciju kopumu agrīnās dehidratācijas stadijās. Tāpat tika atklāta vesela rinda agrāk nezināmu aizsargreakciju eikariotiskos organismos ekstrēmās apkārtējās vides apstākļos – šūnu spēja limitēt neatgriezeniski bojātos citoplazmas reģionus, ar kodola membrānas palīdzību atdalīt hromatīnu saturošās kodola daļas, hromatīna kondensācija u.c.

Pētnieku grupa atrada iespēju, kā palielināt raugu šūnu rezistenci, pret dehidratāciju izmantojot speciālu priekšapstrādi ar osmotisko spiedienu. Tika konstatēts, ka šajos apstākļos notiek iekššūnas membrānas stabilizācija. Pirmo reizi tika parādīts, ka osmotolerantie un termorezistentie raugi ir ekstrēmāli rezistenti pret dehidratāciju – rehidratāciju un var tikt izmantoti kā jauni, ļoti interesanti objekti tālākajiem anhidrobiozes pētījumiem. Atklāts, ka šo raugu membrānas atšķiras no tradicionālā maizes rauga – tām ir ļoti zema lipīdu fāzes pārejas temperatūra. Tika noskaidrots, ka spēja producēt ksilitu korelē ar šūnu rezistenci pret dehidratāciju. Pētnieku ierosināta hipotēze, ka gadījumos, kad šūna nespēj sintezēt trehalozi, to spēj aizvietot ksilitis un tādējādi aizsargāt šūnas membrānu molekulāro organizāciju. Gadījumos, kad trehaloze sintezējas, ksilitis var kalpot kā papildu aizsargsavienojums, kas stabilizē un aizsargā proteīnus un/ vai nukleīnskābes.

Tajā pašā laikā veiktajos eksperimentos atklājas arī, ka dažas iekššūnu izmaiņas var ļoti ietekmēt šūnu tālāko fizioloģisko aktivitāti un daudzos gadījumos var būt mūsdienu biotehnoloģijas interešu lokā. Jaunas interesantas iespējas modernām biotehnoloģijām var tikt atklātas visos 3 dehidratācijas-rehidratācijas etapos (dehidratācijas, rehidratācijas un reaktivācijas laikā). Izpētīts, ka raugu dehidratācija noteiktos apstākļos var ievērojami

palielināt atsevišķu metabolītu sintēzi, kuri vēlāk var tikt izdalīti no biomasas. Papildus tam var tikt inducēta tikai stresa apstākļiem raksturīgu metabolītu sintēze.

Vēl viena interesanta iespēja ir joprojām vēl ne līdz galam izpētītais „aktivācijas fenomens” raugu šūnās dehidratācijas–rehidratācijas procesā. Šī fenomena rezultātā fermentācijas laikā var tikt inducēta dažu metabolītu stipri palielināta sintēze šūnu kultūrās, kuras iesētas, kā inokulumu izmantojot sausos „aktivētos” raugus. Intracelulāro membrānu molekulārās organizācijas un izmaiņu pētījumi parādīja iespējas, kā var dažādi manipulēt ar to stāvokli, piemēram, palielinot vai samazinot to caurlaidību atkarībā no biotehnoloģiskā procesa vajadzībām. Raugu šūnas sienas strukturālās un funkcionālās izmaiņas arī var tikt izmantotas biotehnoloģijā. Viens no iespējamajiem lietojumiem ir raugu šūnu, kuras pakļautas specifiskām iedarbībām, izmantošana apkārtējās vides attīrīšanai no smagajiem metāliem. Uz iegūto zināšanu bāzes ir izstrādāta pilnīgi jauna un lēta metode mikroorganismu imobilizācijai, ko var izmantot dažādos biotehnoloģiskajos procesos, ieskaitot bioetanolu producēšanā. Pirmo reizi ir parādīta iespēja iegūt aktīvu sausu raugu preparātus no anaerobi audzētām šūnām, kas ir ļoti nozīmīgi vīna, alus un etanola ražošanas industrijai. Visi šie piemēri parāda jaunas interesantas iespējas biotehnoloģijā, kas var tikt atklātas, pētot dažādu stresu ietekmi uz raugu šūnām.

Aleksandrs Rapoportis ir autors vairāk kā 200 publikācijām, ieskaitot 5 grāmatas (kā autors un līdzautors) latviešu, angļu un krievu valodā, 5 patentiem un 73 rakstiem starptautiski citējamās izdevumos. A. Rapoportā vadībā ir izstrādāti un aizstāvēti vairāki bakalaura darbi, ap 30 maģistra darbu (šogad viņa vadībā maģistra darbu izstrādāja arī studente no Itālijas, Perudžas Universitātes) un 2 doktora disertācijas. Arī šogad tiek plānota 1 disertācijas aizstāvēšana, bet nākamgad tiks aizstāvētas vēl 2 doktora disertācijas. A. Rapoportis ir daudzu starptautisku mikrobioloģijas un biotehnoloģijas žurnālu redakcijas loceklis. Viņš ir Latvijas pārstāvis Eiropas Mikrobioloģijas biedrību federācijā (FEMS), Starptautiskajā Raugu komisijā (ICY) un Amerikas Mikrobioloģijas biedrības vēstnieks Latvijā (*ASM Ambassador for Latvia*).

28. oktobrī

Vēža biomarķieru un pretvēža zāļu mērķu izpēte

LZA korespondētājlocekle *Aija Linē*

Referāts veltīts darbam, kas veikts laika posmā no 2009. līdz 2014. gadam Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centra Vēža biomarķieru laboratorijā. Galvenais šīs laboratorijas darba virziens ir organisma šķidrumos cirkulējošo biomarķieru (vēža specifisko autoantivielu, sekretēto miRNS un eksosomu) identificēšana un raksturošana. Šādu biomarķieru identificēšana paver iespēju izstrādāt asins (vai urīna) analīzes

agrīnai audzēju diagnostikai, kā arī noteikt potenciālo zāļu mērķu klātbūtni audzējā. Turklāt šādas analīzes var veikt regulāri visā slimības gaitā, kas ļauj monitorēt audzēja dinamiku, prognozēt recidīvu veidošanos un rezistences attīstību.

Spontāna autoantivielu veidošanās pret vēža šūnu antigēniem ir novērota visos līdz šim analizētajos audzēju veidos. Vairāki jaunākie pētījumi liecina, ka vēža specifiskas autoantivielas var parādīties cilvēka asinīs pat vairākus gadus pirms klīniskās diagnozes uzstādīšanas. Pateicoties to specifiskumam, augstajai afinitātei un stabilitātei serumā, autoantivielas ir ļoti atraktīvi biomarķieri agrīnai vēža diagnostikai un, iespējams, var būt noderīgas pacienta imūnsistēmas statusa novērtēšanai. Pētījuma sākuma posmā mēs izstrādājām uz T7 fāgu displeju balstītu metodiku, ar kuras palīdzību meklējām vēža antigēnus, pret kuriem melanomas, kuņģa vai prostatas vēža pacientiem veidojas autoantivielas. Tā rezultātā tika identificēti vairāk nekā 1600 dažādi antigēni, starp kuriem bija gan tādi labi zināmi audzēju antigēni kā NY-ESO1, MAGEA, SSX u.c., gan arī līdz šim neraksturoti antigēni, kā arī mākslīgi peptīdi, kas visticamāk šūnās nav sastopami. Visa informācija par identificētajiem antigēniem tika apkopota Audzēju antigēnu datubāzē. Paralēli tika izstrādāta metodika antigēnu mikročipu izgatavošanai, apstrādei un datu analīzei, kas ļauj kvantitatīvi analizēt autoantivielu repertuāru, izmantojot vienu mikrolitru pacienta seruma. Izmantojot šo datubāzi, rekombinanto fāgu klonu kolekciju un antigēnu mikročipu tehnoloģiju, mēs cenšamies identificēt autoantivielas ar diagnostisku vai prognostisku nozīmi dažādos audzēju veidos.

Lai identificētu autoantivielas, ko var izmantot kuņģa vēža diagnostikā, tika izgatavoti antigēnu mikročipi un tie testēti ar kuņģa vēža pacientu, kuņģa čūlas un gastrīta pacientu un praktiski veselu cilvēku seruma paraugiem. Veicot rezultātu analīzi, tika atlasīti 45 diagnostiski nozīmīgākie antigēni un katram seruma paraugam tika aprēķināts Autoantivielu testa (AAT) rezultāts. ROC līknes analīze parādīja, ka tas spēj atšķirt kuņģa vēža pacientus un veselos donorus ar AUC 0.79 (59% jutību un 91% specifiskumu) un kuņģa vēža un čūlas pacientus ar AUC 0.76. Turklāt tests spēj vienlīdz labi atklāt agrīnas un vēlīnas stadijas audzējus. Lai noskaidrotu, vai tiem vēža pacientiem, kuriem AAT rezultāts bija negatīvs, vispār neveidojas antivielas pret audzēja antigēniem vai arī šie gadījumi pārstāv molekulāri atšķirīgu subtipu, 18 AAT-negatīvajos paraugos tika analizēts antivielu repertuārs, izmantojot fāgu displeja bibliotēku imunoskrīningu. Tā rezultātā tika atrasti 185 jauni antigēni, kuru pievienošana 45-antigēnu panelim varētu paaugstināt testa jutību, taču vienlaikus šis eksperiments parādīja, ka daļai vēža pacientu autoantivielas pret vēža antigēniem neveidojas vai nav sastopamas konkrētajā laika posmā. Lai noskaidrotu, vai autoantivielu produkcijai ir prognostiska nozīme, AAT rezultāts tika korelēts ar pacientu dzīvildzi un, pretēji gaidītajam, mēs novērojām, ka vēža specifisko autoantivielu veidošanās korelē ar īsāku dzīvildzi (HR 4.48, $P=0.00045$) un AAT var tikt izmantots kā neatkarīgs prognostisks rādītājs. Identificēto antigēnu molekulārā raksturošana parādīja, ka biežākais to imunogenitātes cēlonis

ir to paaugstināta ekspresija audzējā un vairāki no šiem antigēniem varētu kalpot kā imunoterapijas mērķi.

Šajā gadā mēs iesākām darbu jaunā virzienā – vēža producēto eksosomu izpētē. Eksosomas ir ~30–150 nm lielas, endosomālas izcelsmes ekstracelulāras vezikulas, kas satur dažādus lipīdus, proteīnus, mRNS, miRNS un citas nekodējošās RNS. Jaunākie dati liecina, ka eksosomas kalpo kā starpšūnu komunikācijas līdzeklis gan parakrīnā, gan sistēmiskā veidā, regulējot dažādas normālas fizioloģiskas funkcijas, kā arī veicinot dažādu slimību, to skaitā – vēža, attīstību. Tādēļ tās varētu kalpot gan kā jauns avots vēža biomarkieru identificēšanai, gan potenciāli terapijas mērķi vai terapeitisko aģentu piegādes līdzekļi. Mūsu pētījuma galvenais mērķis ir raksturot vēža eksosomu RNS un proteīnu saturu, lai identificētu kuņģa un kolorektālo audzēju biomarkierus, identificēt hiposkijas – regulētos eksosomu komponentus un noskaidrot to lomu audzēju progresijā, kā arī gūt priekšstatu par mērķšūnu selektivitāti, eksosomu satura uzņemšanas mehānismiem un bioloģiskajiem efektiem, kādus tās izraisa audzēja mikrovides šūnās.

Bibliogrāfijas dati: 26 publikācijas starptautiski citējamās zinātniskos žurnālos, 5 publikācijas Latvijas zinātniskos žurnālos, 3 patenti, 17 mutiskas prezentācijas starptautiskās konferencēs un 63 konferenču tēzes; H-indeks: 12, citējamība: 677.

Citas profesionālas aktivitātes: asoc. prof. p.i. LU Bioloģijas fakultātē, 7 promocijas darbu vadīšana, Zāļu valsts aģentūras nominētā pārstāve Eiropas Zāļu aģentūras Uzlaboto terapiju komitejā, 3 starptautisku zinātnisko žurnālu redakcijas kolēģijas locekle, Latvijas pārstāve COST akcijā ME-HaD, LEP 3.EK priekšsēdētāja un eksperte 9 ES pētījumu projektu konkursos.

Sarežģītu sistēmu modelēšanas un simulēšanas metodoloģija un prakse

LZA korespondētājloceklis *Jurijs Merkurjēvs*

Jurijs Merkurjēvs ir dzimis Rīgā 1954. gada 30. aprīlī. Zinātnisko darbību uzsācis RTU (toreiz RPI) Automātikas un skaitļošanas tehnikas fakultātē 1973. gadā kā studiju programmas „Automātika un telemehānika” 3. kursa students. Viņa zinātniskie pētījumi ir saistīti ar sarežģītu sistēmu modelēšanas un simulēšanas metodoloģiju un praktisko pielietojumu, simulēšanā sakņotu loģistikas sistēmu vadību, kā arī sarežģītu sistēmu ilgtspējīgas attīstības dinamisko vadību.

Zinātniskās skolas sarežģītu sistēmu modelēšanā un simulēšanā dibinātājs un vadītājs. Viņa vadībā ir sasniegti šādi galvenie rezultāti:

A. Sarežģītu sistēmu modelēšanas un simulēšanas metodoloģijas jomā:

1. Simulēšanā sakņotā optimizācijā:

- izstrādāta simulēšanā sakņotas hibrīdas optimizācijas metodoloģija, kas apvieno evolucionāro skaitļošanu un metamodelēšanā bāzēto lineārās pārmeklēšanas pieeju, secīgi izmantojot globālās un lokālās pārmeklēšanas algoritmus.

2. Simulēšanu atbalstošā vizualizēšanā:

- izstrādāts simulēšanas un vizualizēšanas ietvars un tā realizējošā vide, kas atbalsta interaktīvu simulēšanas un vizualizēšanas procesu, simulējot kombinētas (diskrētu notikumu un nepārtrauktas) sistēmas.

3. Modeļu kvalitatīrijas jomā:

- piedāvāta pieeja modeļu kvalitātes vadībai, risinot dažādu modeļu integrācijas problēmu pētāmo sistēmu vienotā tēla veidošanai.

B. Sarežģītu sistēmu simulēšanas integrācijas jomā, risinot šo sistēmu analīzes, optimizācijas un vadības uzdevumus.

1. Simulēšanā sakņotas loģistikas sistēmu analīzes un vadības jomā:

- izstrādāta piegādes ķēžu simulēšanas metodika;
- piedāvāta integrēta stratēģija piegādes ķēžu dinamikas analīzei, kas apvieno analītiskās un simulēšanas pieeju lietošanu;
- izstrādāts piegādes ķēžu taktiskās vadības ietvars, kas integrē analītisku modelēšanu, simulēšanu un optimizāciju taktisko lēmumu pieņemšanai piegādes ķēdēs.

2. Simulēšanā sakņotas risku vadības jomā:

- izstrādāts informācijas tehnoloģijas risku analīzes rīks, kas balstās uz izstrādāto risku novērtēšanas valodu;
- piedāvāta pieeja risku analīzei piegādes ķēdēs, kas paredz dažādu risku seku analīzi, izmantojot simulēšanu;
- izstrādāta metodoloģija zemnieku stratēģiju analīzei, veicot lauksaimnieciskās operācijas apkārtējās vides nenoteiktības apstākļos.

3. Sarežģītu sistēmu ilgtspējīgas attīstības vadības jomā:

- izstrādāta informācijas tehnoloģija pārvades elektrotīklu un ģenerācijas ilgtspējīguma nodrošināšanai;
- izstrādāta metodoloģija lielu tehnisku sistēmu ilgtspējīgas attīstības vadībai (sadarbojoties ar Fizikālās enerģētikas institūta Energosistēmu matemātiskās modelēšanas laboratoriju);
- izstrādāta un praktiski aprobēta tehnoloģija sarežģītu dabas un tehnoloģisku sistēmu monitoringam.

J. Merkurjevs ir 317 zinātnisko publikāciju autors (tai skaitā 3 monogrāfijas, no kurām 2 publicētas izdevniecībā *Springer-Verlag* (2009, 2011) un 5 grāmatas par projektu rezultātiem, 36 žurnālu raksti, 11 grāmatu sadaļas, 148 raksti starptautisku konferenču rakstu krājumos, 79 publikācijas iekļautas *SCOPUS* un *Web of Knowledge* datubāzēs); 25 metodisko publikāciju autors (tai skaitā 6 mācību grāmatas), kā arī 44 sējumu, rakstu krājumu un grāmatu redaktors (tai skaitā 29 starptautisku konferenču rakstu krājumi). Publikāciju citējamības rādītāji: h-indeks – 13 (pēc *Google Scholar* datiem), 7 (pēc *SCOPUS* datiem), 4 (pēc *Web of Science* datiem); i10-indeks – 16 (pēc *Google Scholar* datiem).

Starptautiskā žurnāla *Simulation: Transactions of The Society for Modeling and Simulation International* (iekļauts: *SCOPUS*, *Web of Knowledge*; *SNIP* indekss 1.20) redaktors, starptautiskā žurnāla *International Journal of Simulation and Process Modelling* (iekļauts: *SCOPUS*) redaklēģijas loceklis.

LZP eksperts Informācijas tehnoloģijas un Transporta un loģistikas nozarēs. Vairāku **LZP un ES projektu vadītājs** (tai skaitā pēdējo 5 gadu laikā – LZP grants, ERAF programmas projekts un 2 starptautiskie projekti). Latvijas Imitācijas un modelēšanas biedrības prezidents. RTU zinātnisko rakstu sērijas “Datorzinātne” žurnāla “Informācijas tehnoloģiju un vadības zinātne” redaktors.

Starptautiskās modelēšanas biedrības *The Society for Modeling and Simulation International (SCS)* vecākais biedrs (*Senior Member*), starptautiskā tīkla *The SCS McLeod Institute of Simulation Sciences* Latvijas centra vadītājs, starptautiskās profesionālās asociācijas *Institute of Electrical and Electronics Engineers (IEEE)* vecākais biedrs (*Senior Member*), Lielbritānijas Datorbiedrības *British Computer Society (BCS)* vecākais biedrs (*Chartered IT Professional Fellow*), Eiropas Simulēšanas biedrību federācijas *EUROSIM* valdes loceklis, **starptautiskais eksperts** Itālijas zinātnes kvalitātes novērtēšanā. Vairāku **starptautisku konferenču organizators** Latvijā un ārzemēs, piemēram, ģenerālais priekšsēdētājs starptautiskajā konferencē *The 19th European Conference on Modelling and Simulation*, ECMS 2005 (Rīgā, Latvijā, 2005. g. jūnijā) un ģenerālais līdzpriekšsēdētājs starptautiskajā konferencē *The 11th International Multidisciplinary Modeling & Simulation Multiconference*, I3M 2014 (Bordo, Francijā, 2014. g. septembrī).

Regulāri piedalās **ar ielūgtajiem referātiem** starptautiskajās konferencēs (tai skaitā pēdējo 3 gadu laikā: *The International Workshop on Applied Modelling and Simulation*, Brazīlijā, 2010; *The 8th International Mediterranean & Latin American Modeling Multiconference*, Itālijā, 2011; *The 6th Asia International Conference on Mathematical Modelling and Computer Simulation*, Indonēzijā, 2012). Ir nolasījis vieslekcijas un novadījis intensīvos studiju kursus 11 valstu universitātēs Eiropā, Āzijā, Ziemeļamerikā un Dienvidamerikā.

J. Merkurjevs ir **iekļauts LZA nosauktajos 2008. gada un 2011. gada Latvijas zinātnes nozīmīgāko sasniegumu sarakstos**. Ieguvis Lattelekom SIA, LZA un LIF

Gada balvu (2006) un Latvijas Automātikas nacionālās organizācijas Gada balvu (1997). Viņa vadībā izstrādāti un aizstāvēti 8 promocijas darbi un 78 maģistra darbi.

Vairāk informācijas: www.itl.rtu.lv/mik/ymerk.html.

Pētījumi organiskajā, medicīnas ķīmijā un materiālzinātnē

LZA korespondētājloceklis *Edgars Sūna*

Latvijas Organiskās sintēzes institūta laboratorijas vadītāja, LU profesora E. Sūnas referāts sniedz pārskatu par fundamentālajiem pētījumiem organiskajā ķīmijā un pielietojamajiem pētījumiem medicīnas ķīmijā un materiālzinātnē. Atšķirīgo pētījumu virzienu vienojošais elements ir organiskā sintēze.

Organiskās sintēzes plašais lietojums biomedicīnā un materiālzinātnē rada pieprasījumu pēc arvien efektīvākām metodoloģijām. E. Sūnas **metodoloģiskie pētījumi** vērsti uz jaunu stereoselektīvo sintēzes metožu izstrādi (asimetriskā organokatalīze, hirālo palīggrupu izmantošana), uz efektīvu organisko savienojumu funkcionalizēšanas metožu izstrādi (izmantojot C-H saišu aktivācijas pieeju) un uz pārejas metālu katalizēto sintēzes metožu attīstīšanu. Uz C-H saišu aktivēšanu balstītas jaunas organisko savienojumu sintēzes metodoloģijas izstrāde tika ierindota starp nozīmīgākajiem 2012. gada Latvijas zinātnes sasniegumiem.

Izstrādātās sintēzes metodes tiek izmantotas jaunu zālvielu attīstīšanā un **dabasvielu totālajā sintēzē** (Vidolicīns un Diazonamīds A). Diazonamīds A ir strukturāli sarežģīta dabasviela, kurai piemīt augsta citotoksicitāte pret vēža šūnām. Diazonamīda totālā sintēze (sadarbībā ar prof. E. Vedēju, Mičiganas Universitāte, ASV) ir daļa no plašāka pētījuma, kurš vērsts uz strukturāli vienkāršotu Diazonamīda A analogu kā pretvēža līdzekļu izveidi. Šim nolūkam līdztekus Diazonamīda A totālajai sintēzei notiek tā farmakoloģiskā mērķa – modificētās ornitīna δ-aminotransferāzes iegūšana rekombinantā ceļā (sadarbībā ar Dr. K. Jaudzemu, LOSI). Diazonamīda A un MOAT mijiedarbības pētījumos tiks izmantotas augstas izšķirtspējas kodolu magnētiskās rezonanses spektroskopijas metodes (Dr. K. Jaudzems, LOSI) un rentgenstaru difrakcijas metode (Dr. K. Tārs, BMC).

Jaunu zālvielu izstrāde ir viens no E. Sūnas vadītās LOSI laboratorijas galvenajiem darbības virzieniem. Starp pēdējo gadu nozīmīgākajiem pētījumiem atzīmējama uz jauna farmakoloģiskās darbības mehānisma balstīta pretiekaisuma līdzekļa izstrāde (sadarbībā ar farmaceitiskajiem uzņēmumiem *Orexo* un *Boehringer-Ingelheim*), jaunu medikamentu izstrāde elpošanas traucējumu novēršanai (sadarbībā ar farmaceitisko uzņēmumu *GalleonPharma*) un selektīvu aspartilproteāžu (plazmepsīnu) inhibitoru kā potenciālo pretmalārijas līdzekļu izstrāde (sadarbībā ar prof. A. Jirgenzonu, LOSI). Plašas starptautiskas pētniecības programmas ENABLE ietvaros šogad

uzsākta jaunu antibiotiku izstrāde pret gram-negatīvajiem patogēniem. Savukārt pētījumi **materiālzinātnē** sadarbībā ar Taivānas zinātniekiem ir vērsti uz jaunu elektroluminiscento Pt(IV) starotāju dizainu OLED ierīcēm.

Zinātnisko pētījumu rezultāti publicēti galvenokārt nozares vadošajos žurnālos (*Journal of American Chemical Society*, *Organic Letters*, *Journal of Organic Chemistry*), un E. Sūnas citējamības (Hirša) indekss 2014. gadā $h=12$. E. Sūna ir līdzautors 24 PCT patentos vai patentu pieteikumos. 2013. gadā apbalvots ar Paula Valdena medaļu (RTU), bet 2014. gadā saņēma Gustava Vanaga balvu (LZA). Līdztekus zinātniski pētnieciskajam darbam LOSI E. Sūna ir mācībspēks Latvijas Universitātē. E. Sūnas vadībā aizstāvētas 2 doktora disertācijas un 9 maģistra darbi, bet šobrīd zinātniskajos pētījumos iesaistīti 8 doktorantūras un 2 maģistra programmas studenti.

Plašāka informācija: <http://ospt.osi.lv>

Dzīvesmākslas filozofija

LZA korespondētājloceklis *Igors Šuvajevs*

Igors Šuvajevs dzimis 1963. gadā, ir studējis Latvijas Universitātē un jau studiju laikā sācis strādāt tagadējā LU Filozofijas un socioloģijas institūtā (1986), kurā pašlaik ir vadošais zinātniskais pētnieks. 1995. gadā viņš kļūst par *Dr. phil.* (Dzīvesmāksla: psihoanalītiskie un kultūrsemiotiskie aspekti) un sāk lasīt lekciju kursus Latvijas Universitātē, Latvijas Mākslas akadēmijā, Ventspils Augstskolā, Latvijas Mūzikas akadēmijā. I. Šuvajevs ir strādājis Cilvēkzinātņu institūtā (Vīne), regulāri papildinājis zināšanas ārzemēs kā *DAAD*, Austrijas Literatūras biedrības, Šperbera biedrības stipendiāts. 2000. gadā I. Šuvajevs tiek ievēlēts par LZA korespondētājlocekli, bet 2001. gadā viņš saņem Eiropas Zinātņu un mākslas akadēmijas Fēliksa balvu. I. Šuvajevs ir publicējis 12 monogrāfijas, tulkojis un sastādījis vairāk nekā 50 grāmatas, kā arī publicējis vairāk par 400 rakstiem. Darbi publicēti latviešu, vācu, čehu, angļu un krievu valodā. 2006. gadā viņš ievēlēts par profesoru LU. No 2010. gada I. Šuvajevs regulāri lasa lekcijas arī Prāgas Kārļa universitātē.

Starptautisku rezonansi dzīvesmākslas problemātika iegūst līdz ar Mišela Fuko darbiem, bet tās svarīgumu nostiprina Vilhelms Šmids. Abu domātāju darbus I. Šuvajevs izdod latviski, taču savās izstrādņēs liek citus, proti, ētiskos un ontoloģiskos uzsvarus. Dzīvesmāksla var figurēt vismaz 3 variantos: ideoloģiska dzīvesmāksla, dzīvesmākslas teorija un filozofija kā dzīvesmāksla. Aprādot pirmos divus variantus, I. Šuvajevs pievēršas trešajam variantam. Tas ietver divus aspektus — prospektīvo un retrospektīvo, jo savulaik filozofija tiek izprasta kā *hē peri bion technē, ars vitae*, proti, dzīvesmāksla.

Retrospektīvā aspekta izstrāde tiek izvērstā kā raksti un komentēti tulkojumi: Kants, Šopenhauers, Nīče, Gadamers u.c. Sērijā „Mūsdienu domātāji” ir izdotas 13 grāmatas (Hefe, Vēbers, Būbers u.c.). Sērijā „Filosofijas lekcijas Rīgā” ir izdotas 4 grāmatas. Organizatoriski kooperatīvā sadarbība ir izveidota ar Kanta un Šopenhauera biedrības pārstāvjiem un izpaužas kā starptautisku konferenču organizēšana (Dzīvesmāksla: Latvija, Baltija, Eiropa; Zinātniskā ētika: Latvija, Baltija, Eiropa u.c.).

Prospektīvais aspekts tiek izvērstā kā cilvēkbūšanas (*einai, ūsīā*) analīze, liekot uzsvāru uz patības un politiskajām (pārvaldības) tehnoloģijām. Politiskajās tehnoloģijās tiek skatīti mehānismi un struktūras, kas veidojas Eiropas austrumos, atsedzot tādu fenomenu kā atzīšanās, savstarpējā uzraudzīšana, panoptikonisma specifika. Tiek parādīts, ka modernās biopolitikas paraugs ir koncentrācijas nometne. Savukārt patības tehnoloģiju kontekstā tiek aplūkotas dažādas eksistences tehnikas, norādot uz miesiskās patības ētiku, ķermeņa tehnikām, ēšanas ētiku (gastrosofiju) u. tml.

Eksistences tehnikas palīdz atsegt psihoanalīzi, kas dažkārt arī tiek veidota kā dzīvesmāksla. Turklāt psihoanalīzē iespējams fiksēt neapzinātās kopsakarības un racionalizāciju. Racionalizācijas procesā var gūt pārliecinošus un attaisnojamus pamatojumus, kaut gan tas viss funkcionē apziņas pārvērsto formu ietvaros. Turklāt tas var izvērsties ilgstošajā laikā (*longue durée*). Saistībā ar psihoanalīzi var parādīt, ka indivīds ir amorālāks nekā zina, bet morālāks nekā domā, u. tml. Šāda ievirze ļauj arī labāk atsegt moderno rasismu, kas mūsdienās kļuvis daudzveidīgs. M. Fuko savulaik ir aprakstījis valstsrasismu, savukārt I. Šuvajevs cenšas parādīt sociālā rasisma genealoģiju.

Psihoanalīzes kontekstā ir izveidota cieša sadarbība ar attiecīgajām starptautiskajām institūcijām un pirmo reizi Latvijā sarīkotas vairākas starptautiskas konferences, kas veltītas Freida, Fromma, Junga idejām. Vienlaikus I. Šuvajevs ir publicējis psihoanalīzes klasiku tekstu komentētus tulkojumus, izstrādājot to konceptuālo, jēdzienisko un terminoloģisko risinājumu latviešu valodā. Cits psihoanalīzes apzīmējums ir dziļu psiholoģija. I. Šuvajevs ir publicējis pirmo (no iecerētajiem trim) sējumu par dziļu psiholoģiju Latvijā. Šajā projektā tiek skatītā ne tikai psihoanalīzes recepcija Latvijā (psihoanalītiķu lekcijas Rīgā, topošo analītiķu darbība u. tml.), no jauna atklājot aizmirstus vai Latvijā nezināmus psihoanalītiķus (F. Bēmu, A. Tomazi di Lampeduzu u.c.), bet arī dažu labu Latvijā aizmirstu zinātnieku (E. Upatnieci, K. Upatnieku u.c.). Cits aspekts dziļu psiholoģijai Latvijā ir aplēpto struktūru un mehānismu atsegšana un to pārdomāšana.

Dzīvesmākslas pastāvēšanā svarīga ir arī tā sauktā nerakstītā mācība (*agrapha dogmata*), kas ļauj filozofiju nereducēt uz zināšanām, epistemoloģisku, kognitīvu problemātiku. Tāpēc filozofija tiek veidota kā uzvedināšana uz būtīspēšanu, uzsverot tās aretoloģiskumu. Vienlaikus šādi tiek aktualizēta *ars moriendi* nozīmība, iestājoties par to, ka mūsdienu biopolitikas kontekstā svarīgi ir iestrādāt katra tiesības uz savu nāvi.

Valstiskuma attīstība Latvijas teritorijā no vissenākajiem laikiem līdz valsts dibināšanai 1918. gada 18. novembrī

LZA korespondētājloceklis *Guntis Zemītis*

Guntis Zemītis dzimis Jelgavā 1955. gada 13. jūnijā, 1982. gadā absolvējis Latvijas Universitātes (tolaik Latvijas Valsts universitātes) Vēstures un filozofijas fakultāti, iegūstot vēsturnieka un vēstures pasniedzēja kvalifikāciju. Doktora grādu vēsturē aizstāvējis 1995. gadā par tēmu “Latvijas dzelzs laikmeta senlietu ornamenti un tā simbolika”. Līdzšinējā zinātniskajā darbībā izdalāmas divas pamatlīnijas – simbolikas problēmas Latvijas aizvēsturē, (tām veltīta monogrāfija), un vēlā dzelzs laikmeta problēmas – īpaši lībiešu un zemgaļu, daļēji arī kuršu un vendu senākās vēstures problēmas. Plaša tēma, kas balstīta uz veiktajiem izrakumiem Daugmales senvietu kompleksā – pilskalnā, senpilsētā un divos kapulaukos (1986 – 1996, 1986 – 1989 kopā ar Arni Radiņu), bijusi ekonomisko un tirdzniecības centru – agrīno pilsētu izveide Latvijas teritorijā 10.–12. gs.

Tēma “Valstiskuma attīstība Latvijas teritorijā no vissenākajiem laikiem līdz Latvijas valsts proklamēšanai 1918. gadā” izstrādāta, darbojoties vairākos zinātniskajos projektos: “Latvijas iedzīvotāju kultūra 9.–13. gs. Baltijas ekonomisko un politisko notikumu kontekstā” (2006. – 2008., projekta vadītājs), “Materiālās un garīgās kultūras attīstības tendences 9.–13. gs.” (2009. g., izpildītājs), Valsts pētījumu programma „Nacionālā identitāte. Projekts Nr. 4. Cilvēks, sabiedrība, identitāte, valstiskums: vēstures un kultūras aspekti” (2010.–2014, projekta vadītājs).

Pēc neatkarības atjaunošanas Latvijas vēsturnieki sastapās ar problēmu – turpināt pirmskara aizsākto vēstures pētniecību, koncentrējot uzmanību uz latviešu tautas vēsturi, vai rakstīt zemes, precīzāk, – reģiona vēsturi, Latvijas vēstures notikumus skatot tikai Eiropas vēstures kontekstā. Šī viedokļu sadursme izpaudās arī vēsturnieku diskusijā – mācīt Latvijas vēsturi kā atsevišķu priekšmetu vai ne. Atbilde uz šo jautājumu tika meklēta arī Latvijas vēsturnieku I kongresā 2011. gada 15.–17. septembrī. Kongresa noslēguma dokumentā teikts, ka “Latvijas vēstures pētniecība veicina nacionālās identitātes apzināšanos un veido tās vērtības, uz kurām balstās Latvijas valstiskums, taču mūsu pienākums ir piedalīties arī Eiropas kopīgās vēstures apziņas veidošanā”.

Latvijas vēstures notikumi ir skatāmi reģiona vēstures kontekstā. Tomēr tā ir arī latviešu tautas vēsture, jo bez latviešu klātbūtnes un kultūras tā būtu pavisam cita valsts, iespējams, arī citās robežās. Politiskās organizācijas modelim bija izšķirīga nozīme zemes vēsturē. Valstiskās organizācijas pirmsākumi Latvijas teritorijā meklējami jau 9. gadsimtā. Tie aizsākās pie vietējām maztautām, neizjūtot Rietumeiropas iespaidu. Latvijas rietumu daļas attīstība izjuta skandināvu ietekmi, kamēr latgaļu zemes pakāpeniski nonāca Austrumu kristietības iespaidā un to attīstība bija saistīta ar senkrievu kņazistēm.

Pēc 13. gs. Krusta kara Latvijas maztautas Livonijas sastāvā konsolidējās vienotā latviešu tautā un veidoja daļu no Rietumu kristīgās civilizācijas.

Sabrūkot Livonijai, veidojās vairākas alternatīvas – nonākšana Austrumu kristietības (Maskavas) varā, palikšana Rietumu kristīgajā pasaulē ar diviem iespējamajiem attīstības ceļiem – Austrumeiropas (integrācija Polijā – Lietuvā) vai Rietumeiropas. Pirmais tika realizēts tikai Poļu Inflantijas teritorijā (mūsdienu Latgalē). Baltijas provinces saglabāja savu piederību Rietumu civilizācijai, arī atrodoties Krievijas impērijas sastāvā, lai gan kopš 19. gs. vidus izjuta pieaugošu rusifikācijas iespaidu.

Piederība Rietumu civilizācijai bija noteicošā latviešu tautas vēsturē. Lai gan latviešu tauta nepiederēja pie valdošajām kārtām, tā atradās Rietumu kristīgās civilizācijas telpā, kurā veidojās tās vērtības, kas gala rezultātā noveda pie neatkarīgas, demokrātiskas republikas. Bez šīm vērtībām tā būtu cita valsts, vai arī Latvijas valstiskuma izveide būtu apgrūtināta. Līdz ar to latviešu tautas vēsture veido daļu no Eiropas kopējās vēstures un nav aplūkojama atsevišķi. Rietumu kristīgās civilizācijas robeža bija arī tā robeža, līdz kurai pēc Pirmā pasaules kara veidojās neatkarīgas, demokrātiskas valstis.

Nozīmīgākās publikācijas pēdējos desmit gados

Monogrāfijas

Zemītis, G. (2004). *Ornaments un simbols Latvijas aizvēsturē*. Rīga: Latvijas vēstures institūta apgāds.

Mācību grāmatas

Zemītis, G. (2003). *Ārvalstu valsts un tiesību vēsture*. Rīga: Biznesa augstskola Turība.

Zemītis, G. (2006). *Ārvalstu valsts un tiesību vēsture. Otrais, papildinātais izdevums*. – Rīga: Biznesa augstskola Turība.

Blūzma, V., Osipova, S., Zemītis, G. (sast. un zin.red.) *Ārvalstu tiesību vēstures avoti. No vissenākajiem laikiem līdz 1689. gadam*. Rīga: Biznesa augstskola Turība.

Rediģētie izdevumi

Latvieši un Latvija. II sēj. Valstiskums Latvijā un Latvijas valsts – izcīnītā un zaudētā. Atbildīgie redaktori: Tālavas Jundzis, Guntis Zemītis. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, 2013.

Latvieši un Latvija. III sēj. Atjaunotā Latvijas valsts. Atbildīgie redaktori: Tālavas Jundzis, Guntis Zemītis. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, 2013.

Latvijas Vēstures Institūta Žurnāls. Galvenais redaktors G. Zemītis, atbildīgā redaktore I. Lipša. Rīga, 2007. [Nr.] 1. –

Raksti zinātniskos izdevumos

Zemītis, G. (2007). 10th–12th Century Daugmale – the Earliest Urban Settlement along the Lower Daugava and Forerunner of Riga. *Cultural interaction between east*

and west. *Archaeology, artefacts and contacts in Northern Europe*. Stockholm, 2007. P. 279–284. (Stockholm Studies in Archaeology 44)

Zemītis, G. (2005). Frühe stadtähnliche Siedlungen und erste mittelalterliche Städte Lettlands im 12.–13. Jahrhundert. *Civitas Cholbergiensis. Transformacja kulturowa w strefie nadbałtyckiej w XIII w.* Kołobrzeg, S. 127.–134.

Zemītis, G. (2011). Couronian military tactics during the viking age and early middle ages (10 th – 13 th century). *Acta Historica Universitatis Klaipedensis*. Issue 22, p.20–25.

Zemītis, G. (2011). Liivlased. *Vanim ajalugu (10.–16. Sajand)*. Liivlased. *Ajalugu, keel ja kultuur*. Tallinn, Eesti Keele Sihtasutus, p. 75.–104.; Zemītis, G. (2013). Lībieši. Senākā vēsture (10.–16. gadsimts). Zemītis, G. (2013) *Lībieši. Vēsture, valoda un kultūra*. Rīga: Līvõ Kultūr sidām, 95.–132. lpp.

Zemītis, G. (2009). The “Divine trial” in the 12 th Century Turaida in Historical Context. *Archeologia Baltica* 11. Klaipeda: Klaipėda University Institute of Baltic sea region, P. 270–274.

Zemītis, G. (2013). Krimuldas Raganas depoziņa rotas. *Krimuldas Raganas depoziņš. Gaujas lībiešu sudraba rotasmonētas 10.–13. gadsimts*. Katalogs. 14.–21. lpp.= Ornaments of the Krimuldas Ragana Hoard. *The Krimuldas Ragana Hoard. Silver Ornaments and Coins of the Gauja Livs 10th–13th centuries*. The Catalogue. Rīga: Zinātne, p. 22–41.

LZA PREZIDIJA DARBĪBA

Prezidijs strādā saskaņā ar LZA Statūtiem (p. 5.3.2). Prezidija sēdes notiek reizi nedēļā. 2014. gadā noturētas 30 Prezidija sēdes. 2014. gadā Prezidija darba kārtībā bija šādas galvenās tēmas un jautājumi:

- Zinātnes finansējums, zinātnes politika Latvijā;
- Latvijas zinātnes starptautiskā izvērtējuma rezultāti;
- LZA budžets 2014. un 2015. gadam;
- LZA saimnieciskā darbība, tehniskie jautājumi (lifts, remonts, ugunsdrošība, Lielās zāles pārbūve u.c.);
- LZA strukturālās izmaiņas (Eiropas programmu centra pāriešana uz VIAA);
- LZA pārziņā paliekošie ‘Eiropas projekti’;
- Balvas – kandidatūru izvirzīšana, apspriešana, dalība apbalvošanas pasākumos (LZA vārdbalvas, LZA un sadarbības partneru/sponsoru balvas (SIA “*L’Oreal Baltic*” balva, AS “ITERA Latvija” balva, AS “Latvijas Gāze” balva, “Rīgas balva”, Canderas balva, AS “Grindeks” balva, VAS “Latvenergo” balva, Cicerona balvas u.c.), Baltijas Asamblejas balvu kandidatūru apspriešana, nominēšana; Ministru kabineta balvas);
- LZA Lielās medaļas kandidatūru izvirzīšana, apspriešana;
- LZA konkursa par 2014. gada zinātniskajiem sasniegumiem izsludināšana, vērtēšana; apbalvošanas organizācija un publicitātes nodrošināšana;
- LZA jauno locekļu vēlēšanas;
- LZA pilnsapulču sagatavošana un organizācija,
- LZA Senāta sēžu darba kārtības apspriešana;
- LZA nodaļu sēžu atskaite;
- LZA gadagrāmatas 2014. gadam sagatavošana, darba plānošana;
- LZA Prezidija locekļu atskaite (komandējumi, konferences, darba grupas);
- LZA jaunās mājaslapas projekts;
- Zinātnes komunikācijas jautājumi, sadarbība ar medijiem;
- Valsts pētījumu programmas (izpilde, finansējums, problemātiskie jautājumi);
- Valsts emeritēto zinātnieku padomes darbs;
- Latvijas Zinātnes padomes darbība;
- Latvijas Pētniecības un inovāciju stratēģiskās padomes izveide, mērķi un darbība;
- Sadarbība ar Izglītības un zinātnes ministriju (IZM) zinātnes finansējuma un zinātnes politikas plānošanas jautājumos;

- Dalība zinātnes politikas plānošanas dokumentu, tiesību aktu projektu (MK noteikumu u.tml.) izvērtēšanā un apspriešanā;
- Sadarbība ar Latvijas valsts un valdības institūcijām (Latvijas Republikas Saeima, Ministru kabinets, ministrijas), augstākās izglītības iestādēm, starptautisko organizāciju nacionālajiem kontaktpunktiem (UNESCO Latvija);
- Gatavošanās Baltijas intelektuālās sadarbības 14. konferencei 2015. gada aprīlī;
- „*ACADEMIA – 200*” izsludināšana 2015. gadā: pasākumu plāns, publicitātes nodrošinājums;
- Starptautiskie kontakti (Azerbaidžāna, Norvēģija, Uzbekija), sadarbība ar ārvalstu zinātņu akadēmijām, zinātniskā sadarbība (Indija, Baltkrievija);
- Sadarbība ar ārvalstu vēstniecībām zinātnisko kontaktu veicināšanai;
- Sadarbība ar profesionālajām kompānijām (*Roche*) u.c. populārzinātnisku, izglītojošu pasākumu organizēšanā.

Ar 2012. gada 27. decembri Latvijas Zinātņu akadēmiju un arī Prezidija darbu vada akadēmiķis Ojārs Spārītis (ievēlēts LZA pilnsapulcē 2012. gada 29. novembrī). Līdz 2014. gada 25. augustam Prezidija sēžu darbā piedalījās un tās protokolēja LZA korespondētājloceklis Jānis Kristapsons.

LZA VALDES DARBĪBA

LZA Valde strādāja saskaņā ar LZA statūtiem un LZA Senāta apstiprināto nolikumu. Valdes pārraudzībā bija LZA pilnsapulču, Senāta un Prezidija lēmumu izpilde, LZA aktivitāšu praktiskā nodrošināšana, kā arī operatīvā darba plānošana.

Valde apsprieda LZA budžeta izpildi 2013. gadā un 2014. gada budžeta projektu, apstiprināja LZA darbinieku algu sarakstu 2014. gadam, LZA balvu piešķiršanas grafiku un finansējumu, saskaņoja LZA un nodaļu sēžu plānus, LZA personāla darba kārtības noteikumus, izskatīja un saskaņoja telpu īres līgumus un izstrādāja LZA–īrnieks attiecības regulējošus dokumentus, saskaņoja ēkas remontdarbu plānus, kā arī izstrādāja pasākumu plānus ēkas ekspluatācijas drošības pilnveidošanai atbilstoši prasībām.

Valdes sēdēs tika diskutēta LZA sadarbība ar Latvijas Zinātnes padomi, Augstākās izglītības padomi, Izglītības un zinātnes ministriju, Ekonomikas un Zemkopības ministrijām, Rīgas Domi, universitātēm, zinātniskajiem institūtiem, ārzemju partner-organizācijām un Latvijas plašsaziņas līdzekļiem.

Valde regulāri uzklauzīja un apsprieda LZA lietu pārvaldnieka Vitālija Kozlovskā ziņojumus par LZA valdījumā esošo objektu apsaimniekošanu un pieņēma attiecīgus lēmumus, lai LZA saimniecisko darbību pilnveidotu. Tika apspriesti visi ar saimniecisko darbību saistītie aktuālie jautājumi un izstrādāti nepieciešamie darbības plāni infrastruktūras darbības nodrošināšanai un pilnveidošanai.

Valdes sēdes tika sasauktas ne retāk kā reizi divās nedēļās un tajās piedalījās LZA prezidents un lietu pārvaldnieks. Operatīvos jautājumus kārtoja Valdes priekšsēdētājs – LZA ģenerālsekretārs.

LZA DARBĪBAS FINANSĒŠANA NO VALSTS BUDŽETA LĪDZEKĻIEM 2014. GADĀ

Nr. p.k.	Izdevumu veids	Summa, EUR
1.	LZA pamatfunkciju nodrošinājums, t.sk.	307 047
1.1.	Darba alga	162 121
1.2.	Darba devēja VSAOI	33 915
1.3.	Starptautiskā sadarbība	20 021
1.4.	Pakalpojumi	87 745
1.5.	Kancelejas preces, materiāli, saimnieciskais inventārs, citi	3 245
2.	Valsts zinātniskās kvalifikācijas komisijas darbības nodrošināšana	36 376
3.	Laikraksta “Zinātnes Vēstnesis” izdošana	25 406
4.	Žurnāla “Latvijas Zinātņu Akadēmijas Vēstis” izdošana	52 182
5.	LZA Terminoloģijas komisijas darbība	15 067
6.	LZA vārdbalvas, jauno zinātnieku balvas	10 165
7.	Emeritēto zinātnieku pabalsti	591 202
8.	Eiropas programmu centrs	42 294
KOPĀ		1 079 739

LZA FONDU DARBĪBA

LZA Fonda darbība 2014. gadā

No ziedojumiem piešķirtas šādas balvas:

E. Gudrinieces vārdbalva ķīmijā jaunajam zinātniekam – RTU Materiālzinātnes un lietišķās ķīmijas fakultātes doktorantei *Mg. Jevgeņijai Lugiņinai* (pirms nodokļu nomaksas EUR 1067).

E. Gudrinieces balva labākajam 2014. gada Latvijas ķīmijas skolotājam – E. Kauliņa Lielvārdes vidusskolas ķīmijas skolotājam *Veltai Gobiņai* (pēc nodokļu nomaksas EUR 700).

Stipendijas

E. Gudrinieces un A. Ieviņa stipendija 2014./2015. māc. g. uz desmit mēnešiem EUR 215, – mēnesī ķīmijā un ķīmijas tehnoloģijā piešķirta RTU studentiem *Agnesei Stikutei* un *Kristeram Ozolam*.

Dažādi

LZA akadēmiķu *Emīlijas Gudrinieces* un *Alfrēda Ieviņa* piemiņas lasījumu pasākumā segti izdevumi par kafijas galdu (EUR 119).

Valdes priekšsēdētājs *Jānis Bērziņš*

Latvijas Zinātņu akadēmijas Nodibinājums „Zinātnes fonds”

Latvijas Zinātņu akadēmijas Nodibinājums „Zinātnes fonds” Latvijas uzņēmumu reģistrā reģistrēts 2013. gada 3. jūnijā (vienotais reģistrācijas Nr. 40008211019). Nodibinājuma darbības mērķi:

1. Piesaistīt līdzekļus, lai veicinātu un finansiāli atbalstītu zinātnieku un studentu zinātnisko un akadēmisko darbību.
2. Sniegt finansiālo palīdzību zinātnisko konferenču organizēšanā.
3. Nodrošināt grāmatu un zinātniskās literatūras sagatavošanu un izdošanu.
4. Zinātnieku sociālo problēmu risināšana.
5. Veikt pasākumus, lai nodrošinātu ziedotāju vēlmes un norādījumu īstenošanu.

Nodibinājuma valde darbojas šādā sastāvā ar tiesībām pārstāvēt nodibinājumu atsevišķi:

Jānis Bērziņš, Juris Ekmanis, Juris Jansons, Vitālijs Kozlovskis, Baiba Rivža un Raimonds Valters.

Atskaites gadā Nodibinājums piesaistīja šādus sponsorus:

1. SIA „ABORA” – ziedojums grāmatas izdošanai „O. Spārītis. Dzīve un darbs” 500 EUR.

2. SIA „Mini pasāža” – atbalsts Latvijas tautsaimniecības, zinātnes un kultūras attīstības projektiem, stipendijām un balvām jaunaajiem zinātniekiem 1000 EUR.

3. AS „Exigen Services Latvia” 500 EUR.

Par fonda līdzekļiem 2014. gadā tika finansēti šādi pasākumi:

1. SIA „Rīgas Senās Mūzikas Centrs” – par koncertu G.F. Stendera konferences ietvaros 500 EUR.

2. SIA „DAGI” – prezentācijas izdevumi G.F. Stendera konferencei 118 EUR.

3. SIA „Jumava” – ziedojums grāmatas izdošanai „O. Spārītis. Dzīve un darbs” 500 EUR.

Pēc stāvokļa uz 2014. gada 31. decembri fondā brīvo līdzekļu atlikums ir 822,94 EUR.

Valdes loceklis *Vitālijs Kozlovskis*

AR LZA SAISTĪTU ORGANIZĀCIJU DARBĪBA 2014. GADĀ

Valsts Zinātniskās kvalifikācijas komisija

VZK komisija 2014. gadā izskatīja 270 promocijas darbus, akceptēja 262, astoņi darbi ir atgriezti promocijas padomēm recenzenta atzīmēto trūkumu novēršanai un tiks skatīti atkārtoti. No akceptētajiem darbiem gada laikā 18 darbi tika atlikti un skatīti atkārtoti pēc komisijas rekomendēto labojumu izdarīšanas, 25 darbi tika atgriezti promocijas padomēm ar lēmumu „var aizstāvēt pēc recenzijā minēto trūkumu novēršanas”. 2013. gadā komisija izskatīja 328 promocijas darbus. 2014. gadā izskatīto promocijas darbu skaits salīdzinājumā ar 2013. gadu ir samazinājies par 17,7 %.

2014. gadā izskatītie promocijas darbi pa specialitātēm iedalās šādi (iekavās 2013. gadā izskatīto darbu skaits): arhitektūra – 4 (3), bioloģija – 12 (17), būvzinātne – 3 (7), datorzinātne – 5 (10), ekonomika – 19 (15), vadībzinātne – 18 (26), elektronika un telekomunikācijas – 5 (5), enerģētika – 10 (9), elektrotehnika – 4 (5), farmācija – 3 (0), filozofija – 3 (2), fizika – 6 (9), ģeogrāfija – 4 (6), informācijas tehnoloģijas – 9 (9), juridiskā zinātne – 8 (22), komunikāciju zinātne – 7 (1), ķīmija un ķīmijas inženierzinātnes – 11 (11), lauksaimniecības zinātne – 7 (3), literatūrzinātne – 9 (12), materiālzinātne – 6 (4), mākslas zinātne – 7 (8), matemātika – 6 (2), medicīna – 27 (33), mehānika – 2 (6), mašīnzinātne – 1 (4), mežzinātne – 2 (7), pārtikas zinātne – 5 (6), pedagoģija – 18 (32), psiholoģija – 9 (8), socioloģija un politikas zinātne – 9 (8), teoloģija – 3 (2), transports un satiksme – 5 (7), valodniecība – 8 (4), veterinārmedicīna – 1 (5), vēsture – 5 (6), vides zinātne – 9 (7).

Promocijas darbi pa augstskolām iedalās šādi: LU – 109 (146), RTU – 52 (66), LLU – 34 (38), RSU – 29 (33), DU – 18 (16), RPIVA – 5 (8), Liepājas PU – 3 (4), Latvijas Sporta pedagoģijas akadēmija – 1 (3), Latvijas Mūzikas akadēmija – 5 (3), BA „Turība” – 3 (3), RISEBA – 5 (2), Latvijas Kultūras akadēmija – 2 (2), TSI – 4 (2).

VZK komisijas priekšsēdētājs *Raimonds Valters*

Valsts emeritēto zinātnieku padome

Valsts emeritēto zinātnieku (VEZ) padome strādājusi, pamatojoties uz LR MK 1995. gada 7. novembra noteikumiem Nr. 328 “Nolikums par valsts emeritētā zinātnieka nosaukuma piešķiršanu” un 1997. gada 11. februāra un 2006. gada 30. maija grozījumiem. Spēkā stājušies LR MK 2010. gada 27. jūlija noteikumi Nr. 692 „Valsts emeritētā zinātnieka statusa piešķiršanas kārtība”.

Kopš 1996. gada, kad tika iedibināts valsts emeritētā zinātnieka statuss, piešķirtais finansējums (Ls) bijis sekojošs: 1996. g. – 17 820, 1997. g. – 59 226, 1998. g. – 91 720, 1999. g. – 105 848, 2000. g. – 111 077, 2001. g. – 121 077, 2002. g. – 133 000, 2003. g. – 153 000, 2004. g. – 153 000, 2005. g. – 263 000, 2006. g. – 314 000, 2007. g. – 505 000, 2008. g. – 695 600, 2009. g. – 708 576, 2010. g. – 502 000, 2011. g. – 468 800, 2012. g. – 438 150, 2013. g. – 426 600, 2014. g. – Ls 440 000.

2014. gadā pēc piecu gadu pārtraukuma tika piešķirts finansējums jauniem valsts emeritēto zinātnieku grantiem, un 24. februārī tika izsludināts konkurss valsts emeritētā zinātnieka statusa iegūšanai. Padome izskatīja 105 pieteikumus un konkursa kārtībā valsts emeritētā zinātnieka statusu piešķīra 30 zinātniekiem, t. sk. 24 LZA locekļiem un 2 LZA goda doktoriem.

Kopš 1996. gada, atbilstoši piešķirtajam finansējumam, mūža granti piešķirti pavisam 441 zinātniekam, t.sk. 59 LZA īstenajiem locekļiem, 17 goda locekļiem, 21 korespondētājloceklim un 20 LZA goda doktoriem.

2014. gada beigās mūža grantu saņēma 234 zinātnieki.

Atjaunotajā (LR IZM. rīkojums 30.09.2014/ Nr. 415) VEZ padomē iekļauti arī 8 LZA locekļi: akadēmiķi G. Duburs, I. Knēts, R. Kondratovičs, B. Rivža, O. Spāritis; korespondētājlocekļi E. Birģele, L. Vīksna; *Dr.h.c.* I. Ozolanta. Par Valsts emeritēto zinātnieku padomes priekšsēdētāju ievēlēja akadēmiķi Baiba Rivža.

Latvijas Zinātņu akadēmijas paspārnē aktīvi darbojas Valsts emeritēto zinātnieku biedrība “Emeritus” (priekšsēdētājs – akad. Tālis Millers, kopš 2015. g. marta – akad. Jānis Guntis Bērziņš).

Padomes priekšsēdētājs (līdz 29.09.2014) *Raimonds Valters*

Latvijas Zinātņu akadēmijas Sertifikācijas centrs

Sertifikācijas centrs ir notificēta (valsts paziņota Eiropas Komisijai) sertifikācijas institūcija būvmateriālu atbilstības novērtēšanas jomā. Tas nozīmē, ka Centra izsniegtie būvmateriālu drošību apliecināšie dokumenti tiek atzīti visās ES dalībvalstīs un uz šo apliecinājumu pamata ražotajiem ir tiesības marķēt produkciju ar ES pieņemto drošības marķējumu „CE”. Tas savukārt dod tiesības marķētiem produktiem uz brīvu pieeju kopējā Eiropas tirgū.

Centrs ir akreditēts Latvijas (LATAK) akreditācijas institūcijā. Aizvadītajā gadā Centrs ir sekmīgi izturējis gadskārtējās uzraudzības akreditācijas. Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 305/2011 Centra pakalpojumus izmanto daudzas Eiropas valstis, to skaitā ārpus ES ietvariem (Krievija, Baltkrievija).

2014. gadā no jauna ir izsniegti:

- 50 izstrādājuma ekspluatācijas īpašību noturības sertifikāti,
- 4 atbilstības sertifikāti drošības prasībām;
- 108 ražošanas procesa kontroles atbilstības sertifikāti.

Bez sertifikācijas pakalpojumiem Centrs sniedz konsultācijas un veic apmācību Eiropas standartu apgūšanā, piedalās Latvijas nacionālo standartu izstrādāšanā (3 standartu tehniskajās komitejās).

LZA Sertifikācijas centra valdes priekšsēdētājs *Imants Matīss*

Latvijas Zinātņu akadēmijas Baltijas stratēģisko pētījumu centrs

Latvijas Zinātņu akadēmijas Baltijas stratēģisko pētījumu centrs (LZA BSPPC, turpmāk tekstā – Centrs) ir nodibinājums, kurš savu darbību ir uzsācis 1993. gada novembrī. Aizvadīto gadu laikā Centrs rīkojis vairāk nekā 60 dažādas vietējas un starptautiskas konferences, publicējis virkni monogrāfiju, mācību grāmatu un vairākus simtus zinātnisku rakstu. 2014. gadā Centra zinātniski pētnieciskajā darbā iesaistīti 10 pētnieki, to skaitā 8 ar doktora zinātnisko grādu.

Centra mērķis ir pētījumu veikšana starptautiskās un nacionālās drošības jomā, demokrātijas attīstības un Latvijas jaunāko laiku vēstures problēmu izpēte. Par zinātniski pētnieciskā darba rezultātiem tiek informēta sabiedrība un iesniegti priekšlikumi valsts un nevalstiskajām organizācijām.

2014. gadā Centra pētnieki bija iesaistījušies triju pētījumu programmu īstenošanā: „Latvieši un Latvija. Nacionālās identitātes saglabāšana un stiprināšana”; „Letonika –

Latvijas vēsture, valoda, kultūra, vērtības” un „Latvijas valstiskās neatkarības atgūšanas pieredze, mācības un starptautiskā nozīme (vēsturiskie, politiskie un tiesiskie aspekti)”. Šo programmu ietvaros 2014. gada sākumā tika izdots un prezentēts četru sējumu akadēmisks rakstu krājums „Latvieši un Latvija”. 2014. gada 21.–22. augustā Centrs organizēja starptautisku zinātnisku konferenci „Pēc gadsimta ceturkšņa. Baltijas ceļš un totalitārā komunisma sabrukums: Eiropas kopīgās atmiņas un politiskās iedvesmas avots”, kurā piedalījās pārstāvji no divpadsmit valstīm.

LZA BSPC valdes priekšsēdētājs *Tālavs Jundzis*

Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisija (LZA TK)

Terminu izstrāde, izvērtēšana un apstiprināšana

2014. gadā piecās LZA TK sēdēs izskatīti un apstiprināti vairāku nozaru termini, to skaitā – spēkratu termini, primātu kārtas sugu nosaukumi, kā arī atsevišķi svarīgi termini botānikā, fizikā un ģeoloģijā, piemēram, termins *magnitūda*, kas nav mērvienība, bet zemestrīces stipruma apzīmētājs. Sniegtas konsultācijas, galvenokārt par angļu terminu ekvivalentiem latviešu valodā. Ar duālo profesionālo izglītību saistītu terminu sarakstu apspriešanai LZA TK sagatavojuši Vācijas – Baltijas Tirdzniecības kameras projekta dalībnieki.

Darbs LZA TK terminoloģijas apakškomisijās (TAK)

Visintensīvāk un regulāri (rīkojot sēdes 2 reizes mēnesī) strādājusi Informācijas tehnoloģijas, telekomunikācijas un elektronikas (ITTE) terminoloģijas apakškomisija Eduarda Caunas vadībā.

Rezultatīvs darbs Jura Gunāra Pommera vadībā veikts Spēkratu TAK, izstrādājot ES institūciju dokumentiem nepieciešamo terminoloģiju.

Vairākās nozarēs TAK sēdes rīkotas, lai apspriestu aktuālus terminus un atbildētu uz konsultācijām (enerģētikas, jurisprudences un vides nozarēs).

Papildināts vairāku apakškomisiju sastāvs, dažās apakškomisijās sastāva atjaunošana ir ļoti problemātiska.

Konsultācijas

Valsts pārvaldes institūcijām, fiziskām un juridiskām personām sniegts gandrīz 100 rakstisku un mutisku konsultāciju.

LZA TK pieņemto lēmumu un ieteikumu publiskošana

Informācija par LZA TK sēdēm, protokoli, LZA TK lēmumi u. c. materiāli ievietoti LZA TK mājaslapā www.termiini.lza.lv. Nozīmīgākie LZA TK lēmumi no 2013. gada vidus līdz 2014. gada vidum apkopoti arī informatīvā rakstā krājuma „Valodas prakse: vērojumi un ieteikumi” 9. laidienā.

Citi darbi

Turpināta datubāzes „AkadTerm” uzturēšana un pilnveidošana.

2014. gada 4. jūnijā nodibināta Valodniecības terminoloģijas apakškomisija (VTAK), kurā pārstāvētas vairākas Latvijas augstskolas un pētniecības institūti.

Sagatavota informācija IZM par LZA TK veicamo darbu „Valsts valodas politikas pamatnostādnes 2015. – 2020. gadam” ietvaros.

LZA TK priekšsēdētājs *Juris Baldunčiks*

Latvijas Zinātņu akadēmijas Eiropas programmu centrs

Latvijas Zinātņu akadēmijas Eiropas programmu centra (turpmāk – EPC) darba uzdevumi ir starptautisko zinātnes un tehnoloģiju programmu koordinēšana Latvijā, starptautisku pētniecības projektu finansēšana, kā arī zinātni popularizējošu pasākumu organizēšana.

Izglītības un zinātnes ministrijas uzdevumā EPC pilda EUREKA, *Eurostars* un COST programmas Nacionālā koordinatora funkcijas, pārstāv Latvijas zinātnieku intereses Eiropas Savienības Inovatīvo medikamentu ierosmes (IMI) Valsts pārstāvju darba grupā, kā arī BONUS programmas Vadības komitejā.

COST programmas ietvaros 2014. gadā Latvija pievienojās 23 COST akcijām, tādējādi dodot zinātniekiem iespējas sadarboties ar ārvalstu kolēģiem meža zinātņu, vides zinātnes, materiālzinātņu, informācijas tehnoloģiju un biomedicīnas jomā. Tā rezultātā kopumā Latvijas zinātnieki 2013. gadā aktīvi piedalījās 72 no 320 COST ietvaros izveidotajām akcijām.

2014. gadā tika nodrošināta Eiropas Savienības kopējo tehnoloģiju ierosmju ARTEMIS (iegultās datorsistēmas) un IMI (inovatīvi medikamenti) ieviešana Latvijā, izplatot informāciju, sniedzot atbalstu projektu ideju izstrādē un piešķirot finansējumu sekmīgo sadarbības projektu Latvijas dalībniekiem. Turpinājās projektu *pSafety Certification of software-intensive systems with reusable components* un projekta *nSafety Certification of software-intensive systems with reusable components* īstenošana, kur Latvija pārstāvēta ar VAS “Latvijas dzelzceļš”, SIA “Algorego” un Rīgas Tehniskās universitātes zinātniekiem un inženieriem. Tika uzsākta trīs jaunu projektu ieviešana: *Reconfigurable ROS-based Resilient Reasoning Robotic Cooperating Systems*,

Production and Energy System Automatisations Intelligent-Built environment and urban infrastructure for sustainable and friendly cities un Dependable Embedded Wireless Infrastructure, kuru starptautiskajos konsorcijs kopā ar Eiropas industrijas nozares vadošajiem uzņēmumiem un zinātniskajiem centriem piedalās Latvijas Universitātes Matemātikas un informātikas institūta, Elektronikas un datorzinātņu institūta un Rīgas Tehniskās universitātes zinātnieki.

2013. gadā EPC pabeidza darbu pie ERA-Net projektu ERASynBio (sistēmbioloģija), ERA CAPS (augu ģenētika) un TRANSCAN (jaunu zināšanu ieviešana klīniskā onkoloģijas jomā) īstenošanas, turpināja iepriekšējos gados uzsāktu dalību *M-ERA.Net* (inženierzinātnes un materiālu zinātnes), *CHIST-ERA* (informācijas un komunikācijas tehnoloģijas), *ERASysAPP* (sintētiskā bioloģija), *BiophotonicsPlus* (biofotonikas tehnoloģijas), *WoodWisdomNet II* (meža zinātne, meža resursu izmantošana), *EuroNanoMed II* (nanomedicīna), ERA.Net RUS Plus (sadarbība ar Krievijas zinātniekiem), NEURON II (mentālo slimību izpēte un diagnostika) un E-RARE II (ārstniecības līdzekļu cīņai ar retajām slimībām) projektos, kā arī uzsāka dalību jaunos ERA-Net projektos, tādos kā *BioBased Industries* un FLAG-ERA. Šo ERA-Net un ERA-Net Plus projektu ietvaros tiek finansēta Latvijas zinātnieku un uzņēmumu dalība starptautiskās sadarbības pētniecības projektos.

2014. gada pavasarī tika organizēts projektu pieteikumu konkurss Latvijas – Lietuvas – Taivānas zinātniskās sadarbības fonda ietvaros un konkursā iesniegto projektu izvērtēšana. Projektu ekspertīzes rezultātā sadarbības partneri vienojās atbalstīt četrus jaunus (no 15 iesniegtajiem) projektus un turpināt atbalstu 6 jau iesāktajiem pētnieciskās sadarbības projektiem.

2014. gada 26. septembrī tika organizēts ikgadējais Eiropas Zinātnieku nakts pasākums, kas bija veltīts kristālu tematikai. Pasākuma norisē Rīgā, Jelgavā, Salaspilī, Rēzeknē, Daugavpilī, Valmierā, Ventspilī un Cēsīs bija iesaistīti zinātniskie institūti, augstskolas, muzeji, bibliotēkas un citas ar zinātni saistītas institūcijas.

Centra vadītāja *Maija Bundule*

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADEMIJAS LIELĀ MEDAĻA, BALVAS UN PRĒMIJAS

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADEMIJAS LIELĀ MEDAĻA

Latvijas Zinātņu akadēmijas Lielā medaļa ir augstākais apbalvojums, ko akadēmija piešķir Latvijas un ārvalstu zinātniekiem par izciliem radošiem sasniegumiem.

Latvijas Zinātņu akadēmijas Lielā medaļa ir atlieta bronzā, tās aversā attēlots LZA ģerbonis ar uzrakstu "*Academia Scientiarum Latviensis*", reversā tiek iegravēts apbalvotā vārds, uzvārds un medaļas piešķiršanas datums.

Kandidātus apbalvošanai ar Latvijas Zinātņu akadēmijas Lielo medaļu var ieteikt LZA īstenie, goda un ārzemju locekļi, LZA nodaļas, rakstiski iesniedzot motivētu ierosinājumu un īsu uzziņu par ieteicamo kandidātu. Lēmumu par apbalvošanu pieņem LZA Senāts.

Līdz šim LZA Lielo medaļu saņēmuši J. Graudonis, J. Stradiņš, E. Dunsdorfs, E. Lavendelis, E. Grēns, D. A. Lēbers, E. Lukevics, M. Štaudingera-Voita, V. Vīķe-Freiberga, E. Siliņš, D. Draviņš, J. Krastiņš, J. Upatnieks, O. Lielausis, G. Birkerts, M. Beķers, J. Hartmanis, A. Caune, T. Millers, V. Toporovs, R. M. Freivalds, I. Šterns, I. Lancmanis, A. Padegs, E. Blūms, E. Vedējs, R. Kondratovičs, T. Fennels, V. Hausmanis, R. Evarestovs, V. Tamužs, Ē. Kupče, K. Zariņš, I. Kalviņš, M. Auziņš, K. Švarcs, Ē. Mugurēvičs, R. Villems, P. Pumpēns, A. Ezergailis, A. Ambainis, A. Brāzma, V. Ivbulis un R. Žuka.

2015. gadā LZA Lielā medaļa piešķirta Arvidam Barševskim un Andrim Šternbergam.

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADEMIJAS VĀRDBALVAS

Par labākajiem zinātniskajiem darbiem atsevišķās zinātņu nozarēs Latvijas Zinātņu akadēmija piešķir balvas, kuras nosauktas izcilu zinātnieku vārdā. Katru balvu izsludina reizi divos vai trijos gados.

Balvu piešķir par atsevišķiem zinātniskiem darbiem, atklājumiem, izgudrojumiem, kā arī par vienotas tematikas zinātnisku darbu kopumu. Par balvas pretendentu var

izvirzīt tikai atsevišķu personu, no autoru kolektīviem — galveno autoru. Uz balvu var pretendēt Latvijas zinātnieki un tie ārzemju zinātnieki, kuru darbu tematika saistīta ar Latviju.

LZA balvu fondu veido LZA naudas līdzekļi un atbalstītāju ziedojumi.

Katru gadu piešķir 4–6 LZA vārdbalvas. Šo balvu saraksts tiek izziņots jūnijā avīzē “Zinātnes Vēstnesis” un LZA interneta lapā (<http://www.lza.lv>). Dokumentu iesniegšanas termiņš izziņotajām balvām — 2015. gada 30. septembris.

Eižens Āriņš (1911–1987) — matemātiķis, viens no pirmajiem zinātniekiem, kurš 50. gados Latvijā pievērsies datortehnikai. Balva datorzinātnēs un to pielietojumos.

Balvas laureāti: R. M. Freivalds (2000), V. Detlovs (2002), J. Osis (2004), J. Bārzdīņš (2006), Ī. Kacnelsons (2008), A. Ambainis un J. Grundspenķis (2012), A. Baums, J. Erts (2013), I. Biļinskis, V. Ozoliņš (2014).

Arturs Balklavs-Grīnhofs (1933–2005) — radioastronoms, izcils zinātnes popularizētājs. Balva par izciliem sasniegumiem zinātnes popularizēšanā.

Balvas laureāti: V. Grabovskis, I. Vilks (2007), A. Alksnis, I. Pundure (2008), A. Vēriņš (2009), M. Gills (2010), Z. Kipere (2011), O. Gerts (2012), V. Hermanis (2013), J. Jansons (2015).

Kārlis Balodis (1864–1931) — plaša profila tautsaimniecības speciālists, kurš savos darbos pamatojis daudzas jaunas ekonomiskas teorijas. Balva tautsaimniecības zinātnēs.

Balvas laureāti: N. Balabkins (1994), P. Zvidriņš (1996), O. Krastiņš (1998), J. Krūmiņš (2004), R. Karnīte (2007), P. Guļāns (2015).

Pīrss Bols (1865–1921) — izcilākais matemātiķis, kurš dzīvojis un strādājis Latvijā. Balva matemātikā.

Balvas laureāti: A. Buiķis (2005), A. Reinfelds (2009).

Fricis Brīvzemnieks (1846–1907) — folklorists, literāts, viens no pirmajiem latviešu etnogrāfijas un folkloras materiālu vācējiem, sakārtotājiem un publicētājiem. Balva folkloristikā, Latvijas etnogrāfijā un antropoloģijā.

Balvas laureāti: J. Rozenbergs (1996), M. Viksna (1999), A. Alsupe (2005), G. Zariņa (2011).

Frīdrihs Canders (1887–1933) — inženieris izgudrotājs, viens no raķešu būves un astronautikas celmlaužiem pasaulē. Balva mehānikā un astronomijā.

Frīdriha Candra balva turpina 1967. gada 7. decembrī dibinātās F. Candra prēmijas labākās tradīcijas. Ar to apbalvoti E. Blūms, J. Mihailovs (1971), G. Teters (1972), J. Uržumcevs, R. Maksimovs (1976), E. Lavendelis (1978), A. Mālmeisters, V. Tamužs, G. Teters (1981), E. Jakubaitis (1985), A. Bogdanovičs (1989), E. Ščerbiņins, J. Geļfgats (1991), A. Gailītis (1994), P. Prokofjevs, R. Rikards (1996), J. Kotomins, J. Tarnopoļskis (1998), M. Ābele, A. Skudra (2000), J. Žagars, V. Poļakovs (2002), A. Balklavs-Grīnhofs, J. Vība (2004), K. Lapuška, K. Rocēns (2007), A. Lagzdiņš (2009), J. Andersons (2011), A. Krasņikovs (2015).

Valters Caps (1905–2003) — izcils izgudrotājs, ar savu pasauleslaveno fotoaparātu *VEF – Minox* veicinājis Latvijas vārda atpazīšanu pasaulē. Balva labākajam izgudrotājam.

Balva iedibināta 2004. gadā kopā ar LR Patentu valdi. Balvas laureāti ir B. Joffe, R. Kalniņš (2005), J. Upatnieks (2007), R. Skuruls (2009), M. Ābele, K. Lapuška (2011), J. Spīgulis (2013).

Teodors Celms (1893–1989) — latviešu filozofs. Balva filozofijā.

Balvas laureāti ir M. Kūle (2006), E. Buceniece (2009), U. Vēgners (2015).

Jānis Endzelīns (1873–1961) — latviešu valodnieks. Balva latviešu valodniecībā un baltoloģijā.

J. Endzelīna balvas laureāti: A. Laua (1970), B. Laumane (1974), L. Ceplītis (1976), A. Reķēna (1978), D. Nītiņa (1980), T. Jakubaite (1982), E. Kagaine, S. Raģe (1984), J. Rozenbergs (1986), B. Bušmane (1990), K. Karulis (1994), T. Fennels (1996), V. Rūķe-Draviņa (1998), V. Skujiņa (2001), I. Jansone (2004), D. Markus (2007), P.U. Dini (2011).

Emīlija Gudriniece (1920–2004), LZA akadēmiķe, RTU profesore — izcila ķīmiķe un augstskolu pedagoģe, RTU (RPI) Organiskās sintēzes un biotehnoloģijas katedras dibinātāja un ilggadēja vadītāja (1963–1989). Balva jaunajiem zinātniekiem ķīmijā vai ķīmijas tehnoloģijā.

Balvas laureāti: A. Kotova (2007), D. Lubriks (2008), K. Jaundzems (2009), V. Rjabovs (2010), P. Ostrovskis (2011), I. Novosjolova (2012), J. Mackeviča (2013), J. Lugiņa (2014), E. Rolava (2015).

Solomons Hillers (1915–1975) — LZA akadēmiķis, ķīmiķis, Latvijas Organiskās sintēzes institūta dibinātājs un ilggadējs direktors, izcils zinātnes un ražošanas organizators. Balva biomedicīnā un jaunu medicīnas preparātu izstrādē

Balva iedibināta 2004. gadā kopā ar akciju sabiedrību “Grindeks”, Latvijas Organiskās sintēzes institūtu un LU Biomedicīnas pētījumu un studiju centru. Balva piešķirta I. Kalviņam (2004), E. Grēnam (2006), V. Klušai (2008).

Ludvigs un Māris Jansoni — Ludvigs Jansons (1909–1958) un viņa dēls Māris Jansons (1936–1997) — Latvijas fiziķi un pedagogi. Balva labākajam jaunajam zinātniekam fizikā.

Balva piešķirta: H. Rjabovam (1999), A. Kuļšam (2000), O. Nikolajevai (2001), J. Alnim (2002), O. Docenko (2003), O. Starkovai (2004), K. Blušam (2005), Z. Gavarei (2006), B. Poļakovam (2007), A. Vembrim (2008), E. Laizānei (2009), Z. Gavarei un A. Šarakovskim (2011), L. Kalvānam (2012), A. Kaļinko un J. Zavickim (2013), A. Šutkam un D. Zablockim (2014), J. Timošenko (2015).

Arvīds Kalniņš (1894–1981) — ķīmiķis un koksnes pētnieks, mežzinātnieks. Balva mežzinātnē, koksnes pētniecībā un pārstādē.

Balvas laureāti: P. Eriņš (2000), M. Daugavietis (2002), Ģ. Zaķis (2003), I. Liepa (2004), J. Zandersons (2005), A. Priedītis (2006), N. Vederņikovs (2008), L. Līpiņš (2012).

Dītrihs Andrejs Lēbers (1923–2004) — tiesību zinātnieks, mecenāts. LZA ārzemju loceklis, LZA Lielās medaļas laureāts. Balva tiesību zinātnēs vai politikas zinātnē.

Balvas laureāti T. Jundzis (2008), K. Torgāns (2009), E. Levits (2013).

Paulis Lejiņš (1883–1959) — latviešu lauksaimniecības zinātnieks, lopkopības speciālists. Balva lauksaimniecības zinātnēs.

Latvijas Zinātņu akadēmijas un Latvijas Lauksaimniecības un meža zinātņu akadēmijas Pauļa Lejiņa balvu saņēmuši J. Latvietis (1994), J. Neilands (1996), A. Boruks (1997), C. Šķinķis (1998), S. Timšāns (1999), M. Skrīvele (2002), R. Baltakmens un A. Jemeljanovs (2003), U. Osītis (2006), A. Adamovičs (2007), A. Ruža (2009), A. Kārklis (2011), I. Turka (2015).

Zenta Mauriņa (1897–1978) — literatūrzinātniece, kultūrfilozofe, rakstniece. Balva labākajam jaunajam zinātniekam literatūrzinātnē vai filozofijā.

Balvas laureāti: Z. Šiliņa (1999), I. Zepa (2000), D. Balode (2002), D. Oļukalne (2003), R. Ceplis (2004), S. Stepena (2005), A. Gaigala (2006), P. Daija (2007), D. Ratinīka (2008), K. Šlihta (2009), Z. Borgia (2010), I. Deigele (2011), A. Hiršs (2012), H. Akatova (2014).

Kārlis Mīlenbahs (1853–1916) — latviešu valodnieks. Balva par praktisku devumu latviešu valodniecībā.

LZA un Rīgas Latviešu biedrības Kārļa Mīlenbaha balvu saņēmuši J. Kušķis (1999), Dz. Hirša (2002), M. Stengrevica (2004), A. Blinkena (2007), O. Bušs (2009), R. Grīsele (2012), I. Druviene (2015).

Vilis Plūdōnis (1874–1940) — latviešu dzejnieks. Balva latviešu literatūrzinātnē.

Balvas laureāti: V. Hausmanis (1996), J. Kursīte-Pakule (1998), B. Kalnačs (2000), I. Daukste-Silasproģe (2003), Z. Frīde (2005), A. Cimdiņa (2008), G. Grīnuma (2011), V. Vāvere (2014).

Jānis Rainis (1865–1929) — latviešu dzejnieks, domātājs un sabiedriskais darbinieks. Balva par izcilu radošu veikumu zinātnē un kultūrā.

Balvas laureāti: I. Ranka (1998), I. Ziedonis (2001), A. Eglītis (2006), J. Streičs (2008), V. Hausmanis (2012), J. Strupulis (2013), F. Fjodorovs (2015). LZA Senāts uzskata, ka Raiņa balva sava prestiža ziņā ir nākamā pēc LZA Lielās medaļas.

Edgars Siliņš (1927–1998) — viens no Latvijas izcilākajiem fiziķiem. Balva fizikā.

Balvas laureāti: I. Muzikante (1999), A. Gailītis, P. Prokofjevs (2001), L. Skuja (2003), A. Cēbers (2006), J. Purāns (2008), L. Grigorjeva (2010), J. Žukovskis (2012), V. Kuzovkovs (2014).

Heinrichs Skuja (1892–1972) — latviešu biologs — floras pētnieks. Balva bioloģijas zinātnē.

Balvas laureāti: M. Selga (1994), A. Piterāns (1996), M. Beķers (1998), A. Āboliņa (2001), M. Balode (2004), E. Parele (2007), A. Barševskis (2009), G. Sprinģe (2015).

Mārgers Skujenieks (1886–1941) — zinātnieks un valstsvīrs, Ministru prezidents, ministrs, Valsts statistikas pārvaldes organizētājs un direktors (1919–1940). Balva statistikā.

Balvas laureāti: P. Zvidriņš (2004), O. Krastiņš (2008), J. Krūmiņš (2014).

Pauls Stradiņš (1896–1958) — latviešu ķirurgs, onkologs un medicīnas vēsturnieks. Balva medicīnas zinātnē un tās vēsturē, par ievērojamu zinātnisku veikumu praktiskajā ārstniecībā.

Paula Stradiņa balva turpina Medicīnas vēstures muzeja 1983. gadā iedibinātās Paula Stradiņa balvas tradīcijas. Kopš 1991. gada 14. novembra balvu piešķir kopīgi LZA un MVM, kopš 2014. gada arī ar RSU. Medicīnas zinātnē balvu saņēmuši V. Rudzīte un V. Utkins (1992), K. J. Keggi (1994), J. O. Ērenpreiss (1996), K. K. Zariņš un I. Lazovskis (1998), J. Kļaviņš (2000), J. Volkolākovs (2002), A. Bļugers (2004), A. Skaģers (2006), B. Zariņš (2008), J. Gardovskis (2010), V. Pīrāgs (2011), R. Lācis (2014).

Balvu medicīnas vēsturē saņēmuši V. Kaņeps, J. Stradiņš (1983), P. Gerke, B. Petrovs (1984), V. Derums, A. Georgijevskis (1985), Ņ. Stradiņa, P. Zabłudovskis (1986), K. Arons, J. Ļisicins (1987), K. Vasiļjevs, A. Vīksna (1988), A. Kaikaris, V. Kalnins (1989), H. Millers-Dics, I. un J. Krūmajī (1990), J. Āboliņš, A. Alksnis (1991), Dz. Alks (1993), A. Dirbe (1995), J. Strupulis (1997), Z. Čerfass, E. Larsens (1999), J. Salaks, V. Kalnbērzs (2001), J. Vētra (2003), K. Habriha, V. Jākobsons (2005), E. Platkājs (2007), Ē. Ezerietis (2008), J. Gaujēns (2009), F. Ungers (2009), L. Alikmets (2011), G. Belevičs (2013).

Mārtiņš Eduards Straumanis (1898–1973) un **Alfrēds Ieviņš** (1897–1975) — latviešu ķīmiķi, kristāliskā režģa parametru rentgenogrāfiskās metodes autori (1935). Balva jaunažiem zinātniekiem ķīmijā.

Balva piešķirta: M. Turkam (1999), T. Ivanovai (2000), V. Mihailovam (2001), R. M. Meri (2002), K. Zihmanei (2003), I. Juhņēvičai (2004), K. Edolfai (2005), L. Černovai (2006), E. Erdmanei (2007), E. Kolodinskai (2008), J. Petuškovai (2009), L. Grigorjevai un A. Maļeckim (2010), K. Traskovskim (2011), D. Rasiņai (2012), E. Priedei (2013), O. Stepanovai (2014), M. Skvorcovai (2015).

Arveds Švābe (1888–1959) — vēsturnieks, tiesību zinātnieks, rakstnieks. Balva Latvijas vēstures zinātnē.

Balvas laureāti: T. Zeids (1996), J. Bērziņš (1998), I. Šterns (2000), I. Šneidere (2003), A. Zariņa (2007), A. Varslavāns (2009), Ē. Mugarēvičs (2015).

Kārlis Ulmanis (1877–1942) — tautsaimnieks un valstsvīrs, Latvijas Republikas pirmais Ministru prezidents. Balva par Latvijas tautsaimniecības un valsts vēstures problēmu izpēti un risinājumiem.

Balva iedibināta 2003. gadā pēc LZA goda doktora prof. J. Labsvīra ierosinājuma. Balvas laureāti: V. Bērziņš un V. Strīķis (2004), A. Boruks (2006), A. Caune (2008), B. Rivža (2010), D. Bleiere (2013).

Gustavs Vanags (1891–1965) — Latvijas ķīmiķis organīķis. Balva ķīmijas zinātnēs.

Gustava Vanaga balva turpina 1967. gada 7. decembrī dibinātās G. Vanaga prēmijas labākās tradīcijas. Ar to apbalvoti A. Ārens (1971), E. Gudriniece, A. Strakovs (1972), V. Oškāja (1974), J. Freimanis (1976), O. Neilands (1978), J. Bankovskis (1980), R. Valters (1982), G. Duburs, E. Stankeviča (1984), E. Lukevics (1986), B. Puriņš (1988), M. Līdaka (1990), G. Čipēns (1992), J. Stradiņš (1994), F. Avotiņš, M. Šimanska (1996), T. Millers (1998), M. Kalniņš (2000), I. Kalviņš (2003), E. Liepiņš (2005), A. Zicmanis (2007), G. Veinbergs (2009), V. Kampars (2011), V. Kauss (2013), E. Sūna (2014).

Tālvāldis Vilciņš (1922–1997) — vēsturnieks un sociologs. Balva socioloģijā.

Balvas laureāti: B. Zepa (2002), A. Tabuns (2007), T. Tisenkopfs (2011).

Alfrēds Vītols (1878–1945) — hidromehānikas speciālists. Balva inženierzinātnēs un enerģētikā.

LZA un va/s “Latvenergo” Alfrēda Vītola balvas laureāti: J. Ekmanis (1999), V. Zēbergs (2002), N. Zeltiņš (2003), J. Barkāns (2004), K. Timermanis (2005), L. Ribickis (2006), J. Gerhards (2007), J. Dirba (2008), V. Gavars (2009), J. Inde (2010), V. Pugačevs (2011), A.S. Sauhats (2012), V. Krēsliņš (2013), Z. Krišāns (2014).

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADEMIJAS UN SPONSORU KOPĪGĀS BALVAS

Sponsors

Eiropas Zinātņu un
mākslu akadēmija

Balvas

Latvijas balva (Lielā Feliksa balva) un 2 veicināšanas
balvas par ievērojamiem sasniegumiem humanitāro
zinātņu jomās

Balvas 2001. gadā piešķīra pirmo reizi. Lielo Feliksa balvu saņēma V. Viķe-Freiberga, veicināšanas balvas — I. Ose un I. Šuvajevs. 2003. g. Lielo Feliksa balvu saņēma M. Kūle, veicināšanas balvas — D. Baltaiskalna un Ē. Jēkabsons, 2006. g. Lielo Feliksa balvu saņēma V. Zariņš, veicināšanas balvas — R. Blumberga un A. Sprūds. 2009. g. Lielo Feliksa balvu saņēma J. Vētra, veicināšanas balvas — R. Bičevskis un A. Irmejs, 2011. g. — Lielo Feliksa balvu saņēma I. Blumbergs, veicināšanas balvas — K. Ābele un R. Spirģis, 2013. g. — A. Jurkāne, veicināšanas balvas — S. Laime, P. Daija.

A/s “Grindeks”

3 *balvas* ievērojamākajiem zinātniekiem par izcilu
veikumu vai mūža devumu katru otro gadu

Balvu laureāti: M. Līdaka, U. Ulmanis, S. Cimermanis (1998), E. Lukevics, O. Lielausis, K. Arājs (1999), O. Neilands, V. Tamužs, V. Bērziņš (2000), V. Kluša, E. Blūms, A. Caune (2001), T. Millers, J. Kristapsons, O. Spārītis (2002), R. M. Freivalds, E. Gudriniece, P. Guļāns (2003), G. Čipēns, I. Knēts, Ē. Murgurēvičs (2004), J.G. Bērziņš, E. Kagaine, A. Strakovs (2005), V. Baumanis, P. Eglīte, J. Dehtjars (2006), V. Kauss, V. Skujiņa, J. Spīgulis (2007), G. Duburs, J. Stradiņš, I. Lācis (2008), I. Jansone, R. Ferbers, E. Liepiņš (2010), G. Bārzdiņš, J. Krastiņš, R. Valters (2012), M. Dambrova (2014).

Va/s “Latvenergo”

2 *gada balvas* par izcilu veikumu vai mūža devumu
enerģētiskā vai ar to saistītās inženierzinātnēs

Balvu laureāti: Z. Krišāns, I. Staltmanis (1999), K. Briņķis, A. Grundulis (2002), A. S. Sauhats, P. Šipkovs (2003), E. Tomsons, J. Dirba, J. Rozenkrons (2004), D. Blumberga, V. Pugačevs (2005), V. Čuvičins, A. Šnīders (2006), G. Šlihta (2007), G. Kaškarova, Ā. Žīgurs (2009), A. Mutule (2010), L. Bisenieks (2011), L. Latkovskis (2012), I. Ranķis (2013), K. Ketners, I. Stuklis (2014).

- A/s “Exigen Services Latvia” un RTU Attīstības fonds *2. ikgadējas balvas* ievērojamiem zinātniekiem par izcilu veikumu vai mūža devumu datorzinātnēs, informātikā vai par nozīmīgu informācijas izstrādes sistēmu veicināšanu
- Balvu laureāti: J. Bārzdīņš, A. Anspoks (1999), J. Osis, M. Treimanis (2000), L. Niceckis, A. Vasiļjevs (2001), I. Kabaškins, A. Brūvelis (2002), J. Bičevskis, E. Karnītis (2003), P. Rivža, A. Virtmanis (2005), I. Ilziņa (2007).
- A/s “ITERA Latvija” un RTU Attīstības fonds *2. gada balvas* ievērojamiem Latvijas zinātniekiem un praktiķiem par izcilu veikumu vai mūža devumu vides, zemes un ģeogrāfijas zinātnēs vai par nozīmīgu vides izstrādes sistēmu veicināšanu
- Balvu laureāti: G. Andrušaitis, A. Melluma (2001), G. Eberhards, R. Kondratovičs (2002), A. Andrušaitis, M. Kļaviņš (2003), E. Kaufmane, J. Vīksne (2004), V. Jansons, V. Melecis (2005), G. Pētersons, P. Zālītis (2006), O. Āboltiņš, D. Blumberga (2007), O. Nikodemus, I. Veidenbergs (2008), I. Liepa, N. Zeltiņš (2010), U. Sedmalis, D. Zigmunde (2011), P. Šipkovs, S. Strautiņa (2012), L. Legzdiņa, G. Lināre (2013), T. Juhna, A. Ziemeļniece (2014).
- A/s “Latvijas gāze” un RTU Attīstības fonds *2. gada balvas* ievērojamiem zinātniekiem un praktiķiem gāzes, siltumtehnikas un ar tām saistītās ķīmijas tehnoloģijas nozarēs, sirds ķirurģijas un kardioloģijas zinātnēs, orgānu transplantoloģijas nozarēs par izcilu darbu kopumu vai mūža veikumu
- Balvu laureāti: R. Lācis, A. Krēsliņš (2002), J. Anšelevičs, E. Dzelzītis (2003), J. Volkolākovs, V. Zēbergs (2004), I. Siliņš, N. Zeltiņš (2005), V. Rudzīte, D. Turlajs (2006), A. Kalvelis, I. Platais (2007), R. Rozentāls, P. Graudiņš (2009), V. Dzērve-Tāluts, A. Lešinskis (2010), J. Gardovskis (2011), A. Kokins, A. Ješina, J. Raibarts (2012), O. Kalējs, R. Kolītis, J. Volkolākovs jun. (2013), J. Romanova, G. Freibergs, A. Rudzītis (2014).

Rīgas dome un
Rīgas balvas
biedrība

Ikgadēja “Rīgas balva” par nozīmīgāko zinātnisko pētījumu Rīgas vēsturē un kultūrvēsturē, arhitektūras un mākslas vēsturē, etnogrāfijā, demogrāfijā un etnisko attiecību izpētē, ģeogrāfijā, ekoloģijā un citās nozarēs, kas saistītas ar Rīgas attīstību

Balvas laureāti: J. Krastiņš, K. Radziņa, A. Celmiņš (veicināšanas balva — V. Bebrei, R. Spirģim) (2002), A. Caune, O. Spārītis un O. Zanders (2003), L. Balodis, J. Stradiņš, M. Zunde (2004), J. Bērziņš, V. Viķe-Freiberga, A. Holcmanis, J. Vīksne, J. Savickis (2005), V. Apsītis, J. Ekmanis, I. Knēts, V. Jākobsons (2006), Z. Gaile, V. Mihailovskis, I. Ose, J. Stabulnieks, A. Vārpa (2007), E. Grēns, J. Indāns, J. Gombergs, A/s “Sidrabe” (2008), A. Heniņš, A. Kapenieks, I. Ranka (2009), I. Kalviņš, Z. Skujiņš (2010). D. A. Lēbers apbalvots ar “Rīgas balvas” Goda diplomu (pēc nāves).

Kopš 2011. gada balvu piešķir LZA, Rīgas balvas biedrība un a/s “ITERA Latvija”. Balvas laureāti: M. Barzdeviča, J. Erenštreits I. Gerčikovs, L. Šēnbergs (2011), L. Ribickis, R. Pauls, A. Taimiņa, Rīgas Nacionālais zooloģiskais dārzs (2012).

Rīgas balvas goda diploms: LU Latvijas vēstures institūts, LU Akadēmiskā bibliotēka, Rīgas 1. Valsts ģimnāzija (2011), D. Īvāns, E. Hrščenoviča, D. Leimane (2012).

Rīgas dome un LZA

Ikgadēja balva par nozīmīgāko pētījumu humanitārajās un eksaktajās zinātņu nozarēs, kas saistītas ar Rīgas attīstību.

A. Šternbergs (2011), T. Jundzis (2012), A. Caune (2013), A. Cimdiņa (2014).

SIA “L’ORÉAL
BALTIC”, UNESCO
Latvijas Nacionālā
komisija

3 gada stipendijas “Sievietēm zinātnē” nozīmīgu zinātnisku pētījumu veikšanai dzīvības zinātņu un materiālzinātņu jomā

Stipendijas saņēmušas R. Muceniece, A. Linē, A. Zajakina (2005), M. Dambrova, O. Starkova, M. Plotniece (2006), L. Grīnberga, B. Jansone, A. Plotniece (2007), I. Aulika, J. Pupure, T. Voronkova (2008), L. Zvejniece, T. Glaskova, K. Siliņa (2009), I. Čakstiņa, E. Pajuste, U. Riekstiņa (2010), L. Ņikitina-Zaķe, M. Duncce, B. Švalbe (2011), D. Loča, I. Smeltere, E. Škapare (2012), Z. Kalniņa, J. Sokolovska, L. Širmane (2013), D. Pjanova, A. Aleksejeva, M. Makrecka (2014).

A/s “Latvijas dzelz-
ceļš” un RTU
Attīstības fonds

Gada balva par izcilu veikumu vai mūža devumu
Latvijas dzelzceļa transportā

Balvas laureāti: V. Junovičs (2007), M. Mezītis, B. Perniķis (2008),
J. Račko, S. Mihailovs (2009), T. Lukonens, I. Korago (2010),
J. Ceicāns, N. Petuhova (2011), A. Poča, A. Plešaunieks (2012),
J. Strods, J. Švabs (2014).

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS VĀRDBALVAS UN PRĒMIJAS JAUNAJIEM ZINĀTNIEKIEM

Balvas uz darbu konkursa pamata tiek piešķirtas maģistrantiem vai doktorantiem, vai jaunajiem pētniekiem ne vēlāk kā vienu gadu pēc maģistra vai doktora darba aizstāvēšanas. Reflektēšanai var iesniegt darbus, kurus veicis atsevišķs zinātnieks, kurš pieteikuma iesniegšanas brīdī nav vecāks par 30 gadiem.

Balva par labāko jaunā zinātnieka darbu fizikā nosaukta *Ludviga un Māra Jansonu* vārdā,

par labāko darbu ķīmijā *Mārtiņa Straumaņa* — *Alfrēda Ieviņa* vārdā,

par labāko darbu ķīmijā vai ķīmijas tehnoloģijā — *Emīlijas Gudrinieces* vārdā,

par labāko darbu literatūrzinātnē un filozofijā — *Zentas Mauriņas* vārdā.

Jauno zinātnieku konkursam darbi iesniedzami līdz 2015. gada 30. septembrim LZA sekretariātā vai attiecīgo zinātņu nodaļās (Akadēmijas laukumā 1, 2.stāvā, Rīga, LV 1050)

Uzziņas par nepieciešamajiem dokumentiem var saņemt pa tel. 67223931.

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS
LIELĀS MEDAĻAS, BALVU UN PRĒMIJU LAUREĀTI
2014. UN 2015. GADĀ

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS LIELĀS MEDAĻAS LAUREĀTI

(LZA Senāta 2015. gada 10. marta lēmums)

LZA īstenais loceklis **Arvīds Barševskis** – par būtisku ieguldījumu entomoloģijas attīstībā Latvijā un Latvijas koleopteroloģijas skolas izveidošanu Daugavpilī.

LZA īstenais loceklis **Andris Šternbergs** – par devumu jaunu funkcionālo materiālu un nanotehnoloģiju attīstīšanā.

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS VĀRDBALVU LAUREĀTI

LZA korespondētājlocekle **Ina Druviete** (LU Latviešu valodas institūts) – *Kārļa Mīlenbaha balva* latviešu valodniecībā par Kārļa Mīlenbaha zinātniskā mantojuma izpēti un popularizēšanu.

LZA korespondētājloceklis **Fjodors Fjodorovs** (Daugavpils Universitāte) – *Raiņa balva* par devumu salīdzināmās un cittautu literatūras izpētē.

LZA goda loceklis **Pēteris Guļāns** – *Kārļa Baloža balva* tautsaimniecībā par nozīmīgu devumu Latvijas ekonomiskās politikas izpētē.

Dr.h.c.phys. **Jānis Jansons** (LU Cietvielu fizikas institūts) – *Artura Balklava balva* zinātnes popularizēšanā par fizikas vēstures Latvijā pētniecību un popularizēšanu.

LZA korespondētājloceklis **Andrejs Krasņikovs** (Rīgas Tehniskā universitāte) – *Frīdriha Candra balva* mehānikā par darbu kopu “Šķiedru betonu tehnoloģijas un mehānika”.

LZA īstenais loceklis **Ēvalds Mugurēvičs** — *Arveda Švābes balva* vēstures zinātnē par izcilu devumu Latvijas vēstures avotu pētniecībā.

LZA korespondētājlocekle **Gunta Springe** (LU Bioloģijas institūts) – *Heinricha Skujas balva* bioloģijā par vienotas tematikas zinātnisko darbu kopu “Latvijas iekšzemes ūdeņu ekoloģiskā izpēte”.

Dr.biol., Dr.habil.agr. **Ināra Turka** (LLU Lauksaimniecības fakultātes Augsnes un augu zinātņu institūts) – *Pauļa Lejiņa balva* lauksaimniecības zinātnēs par zinātniskiem

pētījumiem un publikācijām lauksaimniecības kultūraugu aizsardzībā no 1974. līdz 2014. gadam.

Dr.phil. Uldis Vēgners (LU Filozofijas un socioloģijas institūts) – *Teodora Celma balva* filozofijā par Teodora Celma filozofiskā mantojuma pētniecību.

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADEMIJAS UN SPONSORU BALVU LAUREĀTI

LZA korespondētājlocekle **Ausma Cimdīņa** (Latvijas Universitāte) – LZA un Rīgas domes „Rīgas balva” zinātnē.

LZA īstenais loceklis **Ivars Bīlinskis** — LZA, a/s „*Exigen Services Latvia*” un RTU Attīstības fonda *Eižena Āriņa balva datorzinātnē* par nozīmīgu teorētisko ieguldījumu Latvijas datorzinātnes attīstībā.

Viesturs Ozoliņš (VAS “Ceļu satiksmes drošības direkcija”) – LZA, a/s „*Exigen Services Latvia*” un RTU Attīstības fonda *Eižena Āriņa balva datorzinātnēs un to pielietojumos* par praktisku ieguldījumu informācijas tehnoloģijas (IT) jomā, izstrādājot un ieviešot novatoriskus un sabiedrībai aktuālus IT risinājumus.

Dr.arch. Aija Ziemeļniece (Latvijas Lauksaimniecības universitāte) – LZA, a/s „ITERA Latvija” un RTU Attīstības fonda balva par nozīmīgu ieguldījumu Latvijas kultūrainavas izpētē un ainavu arhitektūras jauno speciālistu sagatavošanā.

LZA korespondētājloceklis **Tālis Juhna** (Rīgas Tehniskā universitāte) – LZA, a/s „ITERA Latvija” un RTU Attīstības fonda balva par darbu “Pētījumi par dzeramā ūdens kvalitātes sistēmas drošumu”.

Gints Freibergs (“Latvijas Gāze”) – LZA, a/s “Latvijas Gāze” un RTU Attīstības fonda balva par mūža veikumu gāzes nozares attīstībā.

Janīna Romanova (Paula Stradiņa Klīniskās universitātes slimnīca) – LZA, a/s “Latvijas Gāze” un RTU Attīstības fonda balva par mūža veikumu kardioloģijā.

Ainārs Rudzītis (Paula Stradiņa Klīniskās universitātes slimnīca) – LZA, a/s “Latvijas Gāze” un RTU Attīstības fonda balva par darbu “Strukturālu sirds slimību invazīvās ārstēšanas metodes”.

LZA īstenā locekle **Maija Dambrova** (Latvijas Organiskās sintēzes institūts) – LZA un a/s “Grindeks” balva “Zelta Pūce” par izcilu veikumu zinātnē un nozīmīgu ieguldījumu Latvijas farmācijas attīstībā.

Dr.habil.sc.ing. Zigurds Krišāns (Rīgas Tehniskā universitāte) – *Alfrēda Vītola balva* par darbu kopu “Ilgtspējīgas attīstības dinamiska vadība – metodes lielām enerģētikas sistēmām” (kopā ar a/s „Latvenergo”).

Dr.sc.ing. **Kārlis Ketners** (Rīgas Tehniskā universitāte) – LZA un a/s „Latvenergo” Gada balva par nozīmīgu devumu enerģētikā.

Ilmārs Stuklis (a/s “Latvenergo”) – LZA un a/s „Latvenergo” Gada balva par nozīmīgu devumu enerģētikā.

Josifs Švabs (a/s “Latvijas Dzelzceļš”) – LZA, a/s “Latvijas Dzelzceļš” un RTU Attīstības fonda balva par mūža devumu Latvijas dzelzceļa transporta nozarē.

Jānis Strods (a/s “Latvijas Dzelzceļš”) – LZA, a/s “Latvijas Dzelzceļš” un RTU Attīstības fonda balva par pētījumiem dzelzceļa transporta nozarē.

Dr.biol. **Dace Pjanova** (Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centrs) – *L'ORÉAL* Latvijas 2014. gada stipendija “Sievietēm zinātnē” (kopā ar LZA un UNESCO Latvijas Nacionālo komisiju) projektam „Paaugstināta melanomas riska personu identificēšana”.

Mg. **Jeļena Aleksejeva** (LU Cietvielu fizikas institūts) – *L'ORÉAL* Latvijas 2014. gada stipendija “Sievietēm zinātnē” (kopā ar LZA un UNESCO Latvijas Nacionālo komisiju) projektam „Nanoizmēru oksīdu luminiscences īpašību pētījumi, izmantojot sinhrotrona starojumu”.

Mg. **Marina Makrecka** (RSU Farmācijas fakultāte, LOSI Farmaceutiskās farmakoloģijas laboratorija) – *L'ORÉAL* Latvijas 2014. gada stipendija “Sievietēm zinātnē” (kopā ar LZA un UNESCO Latvijas Nacionālo komisiju) projektam “Acil-karnitīna daudzuma samazināšana: jauna pieeja sirds veselības saglabāšanai”.

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADEMIJAS LOCEKĻI – CITU IEVĒROJAMĀKO ZINĀTNISKO APBALVOJUMU LAUREĀTI 2014. GADĀ

LZA īstenie locekļi **Ilga Jansone**, **Tālav Jundzis**, **Viktors Hausmanis**, **Maija Kūle**, **Guntis Zemītis**, LZA korespondētājloceklis **Andrejs Vasks** (redakcijas kolēģija) – *Latvijas Republikas Ministru kabineta balva zinātnē* par būtisku devumu starpnozaru disciplīnas letonistikas izveidē un četru sējumu akadēmiskā rakstu krājuma „Latvieši un Latvija” sastādīšanu.

LZA īstenais loceklis **Ivars Kalviņš**, *Dr.chem.* **Einārs Loža**, *Dr.chem.* **Klāra Dikovska** – *Latvijas Republikas Ministru kabineta Atzinības raksts* par būtisku ieguldījumu medicīnas ķīmijas pētījumu attīstībā Latvijā un pretvēža preparāta *Belinostata* atklāšanā.

Dr.h.c.philol. **Māra Viksna** – *Latvijas Republikas Kultūras ministrijas Atzinības raksts* par izcilu devumu latviešu tautas garīgo vērtību saglabāšanā un tālāknodešanā nākamajām paaudzēm.

LZA goda loceklis **Alvis Hermanis** – Baltijas Asamblejas balva mākslā.

LZA īstenais loceklis **Ivars Kalviņš** – Cicerona balva starptautiskajā kategorijā par izcilu devumu pasaulē atzītu medicīnas preparātu radīšanā.

LZA īstenais loceklis **Mārcis Auziņš** – Cicerona balva nacionālajā kategorijā par mērķtiecību LU virzīšanā uz zinātnes universitātes statusu.

LZA īstenais loceklis **Arnis Treimanis** – meža nozares gada balva „Zelta čiekurs”.

LZA goda loceklis **Leons Briedis** – Spānijas Karalistes “Katolietes Izabellas ordenis” un ordeņa goda diploms par izcilu darbu divu tautu kultūru tuvināšanā.

LZA īstenais loceklis **Jānis Stradiņš** – Tbilisi Valsts universitātes Ivane Džavahišvili medaļa par ieguldījumu Gruzijas zinātnē.

LZA īstenais loceklis **Arvīds Barševskis** – Francijas Akadēmiskā palmas zara Kavaliera pakāpes ordenis par sadarbības veicināšanu, franču valodas un kultūras popularizēšanu.

LZA goda loceklis **Valdis Rūmnieks** – Liepājas domes un Latvijas Rakstnieku savienības iedibinātā Egona Līva balva “Krasta ļaudis” par romānu “Trīs zvaigznes”.

LZA korespondētājloceklis **Andrejs Ērglis** – Latvijas Ārstu biedrības (sadarbībā ar Veselības ministriju) “Gada cilvēks medicīnā” un a/s “Grindeks” D.H. Grindeļa balva par nozīmīgu ieguldījumu kardioloģijas attīstībā Latvijā.

LZA īstenais loceklis **Viktors Kalnbērzs** – Latvijas Ārstu biedrības (sadarbībā ar Veselības ministriju) “Gada balva medicīnā” par mūža ieguldījumu medicīnā.

Dr.h.c.med. **Agnis Štīfts** - Latvijas Ārstu biedrības (sadarbībā ar Veselības ministriju) “Gada balva medicīnā” par mūža ieguldījumu medicīnā.

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS JAUNO ZINĀTNIEKU BALVU UN PRĒMIJU LAUREĀTI

Mg. **Marija Skvorcova** (Rīgas Tehniskā universitāte, Latvijas Organiskās sintēzes institūts) – *Mārtiņa Straumaņa un Alfrēda Ieviņa balva* ķīmijā par darbu „β-Metilēn-δ-aminospiro un to atvasinājumu iegūšana ciklopropilmetilkatjonu iekšmolekularās aminēšanas reakcijās”. Vad. LZA kor. loc. A. Jirgensons, *Dr. chem.* L. Grigorjeva.

Mg. **Evija Rolava** (RTU Materiālzinātnes un lietišķās ķīmijas fakultāte) – *Emīlijas Gudrinieces balva* ķīmijas tehnoloģijā par darbu “No ogļhidrātiem atvasinātu aminospiro sintēze un pielietojums”. Vad. LZA īst.loc. M. Turks.

Mg. **Jānis Timošenko** (LU Fizikas un matemātikas fakultāte) – *Ludviga un Māra Jansonu balva* fizikā par darbu “Kristālisko materiālu struktūras statiskās un termiskās

nesakārtotības modelēšana ar apgriežto Monte-Karlo metodi”. Vad. LZA kor.loc. A. Kuzmins.

Mg. Jānis Brinks (RTU Materiālzinātnes un lietišķās ķīmijas fakultāte) – *Jauno zinātnieku balva* par darbu “Sulfurētās amorfās ogles katalizatora iegūšana biodīzeļdegvielas sintēzei”. Vad. *Dr.chem.* K. Māliņš, LZA īst.loc. V. Kampars.

Mg. Svetlana Vihodceva (RTU Materiālzinātnes un lietišķās ķīmijas fakultāte) – *Jauno zinātnieku balva* par darbu “Nanolīmenī modificētu tekstiliju sortimenta paplašināšana”. Vad. *Dr.habil.sc.ing.* S. Kukle.

Mg. Iveta Zirvīte (LLU Ekonomikas un sabiedrības attīstības fakultāte) – *Jauno zinātnieku balva* par darbu “Augstākās izglītības loma Zemgales reģiona attīstībā”. Vad. LZA īst.loc. B. Rivža.

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADEMIJAS UN SPONSORU BALVU JAUNAJIEM ZINĀTNIEKIEM LAUREĀTI

Mg. Beatrise Bērziņa (LU Ķīmijas fakultāte, Latvijas Organiskās sintēzes institūts) – LZA un a/s “Grindeks” balva “Sudraba Pūce” par darbu “Nesimetrisku diaril- λ^3 -jodānu izmantošana vara (I) katalizētajā arēnu C-H aminēšanā”. Vad. LZA īst.loc. E. Sūna.

Mg. Ilze Neibolte (RTU Materiālzinātnes un lietišķās ķīmijas fakultāte) – LZA un a/s “Grindeks” balva “Sudraba Pūce” par darbu “ $\beta\beta'$ - Triketonu izmantošana jaunu hromoforu un luminoforu sintēzē”. Vad. LZA īst.loc. V. Kampars.

Mg. Toms Rēķis (LU Ķīmijas fakultāte) – LZA un a/s “Grindeks” balva “Sudraba Pūce” par darbu “Kristalizācijas parametru ietekme uz pimobendāna polimorfa A molekulāro un kristālisko struktūru”. Vad. *Dr.chem.* L. Orola.

Dr.chem. **Vitālijs Rjabovs** (RTU Materiālzinātnes un lietišķās ķīmijas fakultāte) – LZA, “Olainfarm” un RTU Attīstības fonda *Solomona Hillera balva* jaunam zinātnju doktoram par darbu “Jaunu karbopeptoidu un to triazolanalogu sintēze un otrējo struktūru izpēte”. Vad. LZA īst.loc. M. Turks.

Dr.sc.ing. **Svetlana Berjokzina** (Rīgas Tehniskā universitāte) – LZA un a/s „Latvenergo” jauno zinātnieku balva par darbu „Augstsprieguma elektrolīniju optimizācijas paņēmieni”. Vad. LZA kor.loc. A.S. Sauhats.

Dr.sc.ing. **Ilze Priedīte** (Fizikālās enerģētikas institūts) – LZA un a/s „Latvenergo” jauno zinātnieku balva par darbu „Kabeļu līniju problēmas un risinājumi vidējā sprieguma elektriskajos tīklos”. Vad. *Dr.habil.sc.ing.* J. Rozenkrone.

Dr.sc.ing. Romāns Petričenko (Rīgas Tehniskā universitāte) – LZA un a/s „Latvenergo” jauno zinātnieku balva par darbu „Energosistēmas viedas automātikas analīze un sintēze”. Vad. LZA kor.loc. A.S. Sauhats, *Dr.habil.sc.ing.* V. Čuvičins.

Dr.sc.ing. Aleksandrs Suzdaļenko (Rīgas Tehniskā universitāte) – LZA un a/s „Latvenergo” jauno zinātnieku balva par darbu „Viedo mājsaimniecības elektroapgādes tīklu vadības sistēmu izstrāde un izpēte”. Vad. *Dr.sc.ing.* I. Galkins.

Dr.sc.ing. Renāta Varfolomejeva (Rīgas Tehniskā universitāte) – LZA un a/s „Latvenergo” jauno zinātnieku balva par darbu „Elektrisko staciju režīmu plānošanas un optimizācijas aspekti tirgus ekonomikas apstākļos”. Vad. *Dr.sc.ing.* A. Mahņitko, *Dr.habil.sc.ing.* A.S. Sauhats.

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADEMIJAS FONDA STIPENDIĀTI

2014./2015.g.

Agnese Stikute (Rīgas Tehniskā universitāte) – *Emīlijas Gudrinieces – Alfrēda Ieviņa stipendija ķīmijā.*

Kristers Ozols (Rīgas Tehniskā universitāte) – *Emīlijas Gudrinieces – Alfrēda Ieviņa stipendija ķīmijā.*

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADEMIJAS GODA MECENĀTI

Privātie ziedotāji

LZA goda locekle **Magda Štaudingera-Voita** (1902–1997) un Nobela prēmijas laureāts **Hermanis Štaudingers** (1881–1965)

Skolotāja **Erna Poča** (1920–2001) un LZA goda doktors **Konstantīns Počs** (1912–1994)

LZA ārzemju loceklis **Dītrihs Andrejs Lēbers** (1923–2004)

Tautsaimnieks **Jānis Sadovskis** (1904–2006) un skolotāja **Austra Sadovska** (1913–1999)

LZA goda doktors **Jānis Labsvīrs** (1907–2002)

LZA īstenā locekle **Emīlija Gudriniece** (1920–2004)

Uzņēmējs **Atis Sausnītis**

Uzņēmējs **Ivars Strautiņš**

Uzņēmējs **Pēteris Avens**

Uzņēmējs **Guntis Belēvičs**

Sabiedrību un institūciju pārstāvji

Dr.sc.ing. **Adrians Dāvis**

A/s “Latvijas Gāze” valdes priekšsēdētājs

LZA goda loceklis **Valdis Jākobsons**

A/s “Grindeks”

Dr.chem. **Imants Meirovics**

Latvijas Izglītības fonda mērķprogramma “Izglītībai, zinātnei un kultūrai”

Juris Savickis

Firmas “ITERA Latvija” prezidents

Borisa un Ināras Teterevu fonds

Kirovs Lipmans

A/s “Grindeks”

ZINĀTŅU NODAĻAS

FIZIKAS UN TEHNISKO ZINĀTŅU NODAĻA

Akadēmijas laukumā 1, Rīga, LV 1050

Tel.: 67223633. Fakss: 67821153

E pasts: fizteh@lza.lv

Nodaļas padome

Nodaļas priekšsēdētājs Juris JANSONS

Nodaļas priekšsēdētāja vietnieks Māris KNITE

Zinātniskā sekretāre Sofja NEGREJEVA

Padomes locekļi

Māris ĀBELE, Juris BORZOVS, Ivars KNĒTS, Andris KRŪMIŅŠ,
Pēteris RIVŽA, Antans Sauļus SAUHATS, Pēteris ŠIPKOVŠ

Nodaļa apvieno 108 LZA locekļus, t.sk. 40 īstenos, 5 goda, 26 ārzemju locekļus un 37 korespondētājocekļus. Ar nodaļas darbu saistīti 17 LZA goda doktori.

Nodaļas locekļu sadalījums pa specialitātēm

astronomija

Māris Ābele, kor. loc.

Edgars Bervalds, kor. loc.

Juris Žagars, kor. loc.

Dainis Draviņš, ārz. loc.

Juris Ekmanis, īst. loc.

Ruvins Ferbers, īst. loc.

Agris Gailītis, īst. loc.

Jevgeņijs Kotomins, īst. loc.

Māris Knite, īst. loc.

Andris Krūmiņš, īst. loc.

Ivars Lācis, īst. loc.

enerģētika

Leonīds Ribickis, īst. loc.

Pēteris Šipkovs, īst. loc.

Andris Krēsliņš, kor. loc.

Antans Sauļus Sauhats, kor. loc.

Viktors Zēbergs, goda loc.

Namejs Zeltiņš, goda loc.

Oļģerts Lielausis, īst. loc.

Andris Ozols, īst. loc.

Juris Purāns, īst. loc.

Andrejs Siliņš, īst. loc.

Linars Skuja, īst. loc.

Jānis Spīgulis, īst. loc.

Andris Šternbergs, īst. loc.

Kurts Švarcs, īst. loc.

fizika

Mārcis Auziņš, īst. loc.

Jānis Guntis Bērziņš, īst. loc.

Elmārs Blūms, īst. loc.

Andrejs Cēbers, īst. loc.

Jurijs Dehtjars, īst. loc.

Oļģerts Dumbrājs, īst. loc.

Ivars Tāle, īst. loc.

Juris Zaķis, īst. loc.

Imants Bērsons, kor. loc.

Roberts Eglītis, kor. loc.

Donāts Erts, kor. loc.

Jevgeņijs Joļins, kor. loc.

Aleksejs Kuzmins, kor. loc.
 Vjačeslavs Kaščejevs, kor.loc.
 Mārtiņš Rutkis, kor.loc.
 Juris Banis, ārz. loc.
 Hermanis Branovers, ārz. loc.
 Tills fon Egidijs, ārz. loc.
 Roberts Evarestovs, ārz. loc.
 Pauls Janmeijs, ārz. loc.
 Marko Kirms, ārz. loc.
 Nils Kristensens, ārz. loc.
 Endels Lippmā, ārz. loc.
 Aleksandrs Luščiks, ārz. loc.
 Ivars Melngailis, ārz. loc.
 Jānis Melngailis, ārz. loc.
 Žaks Simons, ārz. loc.
 Pauls Stradiņš, ārz. loc.
 Juris Pēteris Svenne, ārz. loc.
 Aleksandrs Šļugers, ārz. loc.
 Juris Upatnieks, ārz. loc.

informātika

Andris Ambainis, īst. loc.
 Jānis Bārzdiņš, īst. loc.
 Ivars Biļinskis, īst. loc.
 Jānis Grundspeņķis, īst. loc.
 Jurijs Merkurjevs, īst. loc.
 Guntis Arnicāns, kor.loc.
 Guntis Bārzdiņš, kor. loc.
 Juris Borzovs, kor. loc.
 Kārlis Čerāns, kor. loc.
 Jānis Grabis, kor. loc.
 Modris Greitāns, kor.loc.
 Igors Kabaškins, kor. loc.
 Audris Kalniņš, kor. loc.
 Leonīds Novickis, kor. loc.
 Uldis Sukovskis, kor. loc.
 Pēteris Videnieks, kor. loc.
 Jāzeps Ločmelis, goda loc.
 Jānis Osis, goda loc.
 Žils Brasārs, ārz. loc.

Alvis Brāzma, ārz. loc.
 Juris Hartmanis, ārz. loc.
 Andris Padegs, ārz. loc.

informātika (zinātniecība)

Jānis Kristapsons, kor. loc.

matemātika

Andris Buiķis, īst. loc.
 Rūsiņš Mārtiņš Freivalds, īst. loc.
 Agnis Andžāns, kor. loc.
 Andrejs Reinfelds, kor. loc.
 Felikss Sadirbajevs, kor. loc.
 Aleksandrs Šostaks, kor. loc.
 Aivars Zemītis, kor. loc.
 Raimonds Čiegis, ārz. loc.

mehānika

Juris Jansons, īst. loc.
 Ivars Knēts, īst. loc.
 Egons Lavendelis, īst. loc.
 Imants Matīss, īst. loc.
 Rolands Rikards, īst. loc.
 Kārlis Rocēns, īst. loc.
 Vitauts Tamužs, īst. loc.
 Gundaris Teters, īst. loc.
 Jānis Auziņš, kor. loc.
 Andris Čāte, kor. loc.
 Vladimirs Kašjanovs, kor. loc.
 Andrejs Krasņikovs, kor.loc.
 Roberts Maksimovs, kor. loc.
 Jānis Rudzītis, kor. loc.
 Narimants Salenieks, kor. loc.
 Jānis Vība, kor. loc.
 Jānis Dundurs, ārz. loc.
 Jiri Engelbrehts, ārz. loc.
 Renē Moro, ārz. loc.

inženierzinātnes

Ralejs Tepfers, ārz. loc.
 Vilis Vītols, goda loc.

Fizikas un tehnisko zinātņu nodaļas darbība

Nodaļa apvieno 108 LZA locekļus, t.sk. 40 īstenos, 5 goda, 26 ārzemju locekļus un 37 korespondētājocekļus. Ar nodaļas darbu saistīti 17 LZA goda doktori.

2014. gads bija ļoti ražīgs. Notika 10 nodaļas sēdes, tajā skaita jau tradicionāli divas paplašinātas sēdes ar Latvijas enerģētiķiem un pa vienai ar fiziķiem, ķīmiķiem un mehāniķiem. Lai atrastu akadēmijai jaunu iespēju ietekmēt integrāciju Eiropas pētniecības telpā, bija rīkotas divas nodaļas sēdes, kurās apsprieda ERA-NET projektu rezultātus. Nodaļas locekļi organizēja trīs populārzinātniskas LZA sēdes un aktīvi piedalījās LZA pilnsapulcēs un citos pasākumos.

Sēdes

29. janvārī tradicionālā paplašinātā sēde „Atomenerģija Japānā”, piedaloties Pasaules Enerģijas padomes Latvijas Nacionālās komitejas un Nacionālās enerģētikas konfederācijas pārstāvjiem. AS „Latvenergo” projektu vadītāji *Dr.sc.ing.* Aivars Cers un Korporatīvas stratēģijas direktors *Mg.* Uģis Sarma ziņoja par mācību laikā Japānā iegūto informāciju un pieredzi kodolenerģētikas politikas un drošības jomā. Diskusijas laikā īpaša uzmanība tika veltīta t.s. Fukusimas mācībām – incidenta faktiskajiem apstākļiem, sekām, izdarītajiem secinājumiem, jaunajiem kodoldrošības paaugstināšanas pasākumiem un viedoklim par Ignalinas atomstacijas nākotni.

26. februārī notika kārtējā nodaļas 2013. gada darba pārskata sēde, kurā referēja nodaļas priekšsēdētājs akad. Juris Jansons. Nolēma atzīt nodaļas darbību par sekmīgu un akceptēja izteiktos ierosinājumus.

Sēdes otrajā daļā akad. Andrejs Siliņš informēja par zinātnes attīstības stratēģiju 2014.–2020. gadā. Pēc plašas un asas diskusijas nodaļas locekļi nolēma stiprināt savu ietekmi uz valsts politiku zinātnē.

14. martā notika kopsēde ar Ķīmijas, bioloģijas un medicīnas zinātņu nodaļu ciklā „2013. gada nozīmīgākie sasniegumi Latvijas zinātnē”. Šoreiz, tāpat kā pirms četriem gadiem, tika runāts par organisko stiklu lietojumu fotonikas ierīcēs. Par tiem no RTU referēja kor.loc. Valdis Kokars, *Mg.* Kaspars Traskovskis un *Mg.* Elmārs Zariņš; no LU CFI kor.loc. Mārtiņš Rutkis. Par jaunu optiskās diagnostikas un monitoringa metodi un ierīci ādas melanomas bezkontakta noteikšanai referēja LU ASI pētnieks *Dr.phys.* Edgars Kviesis-Kipge. Sēdi vadīja LZA Ķīmijas, bioloģijas un medicīnas zinātņu nodaļas priekšsēdētājs akad. Raimonds Valters. Klātesošie atzina, ka ciešā fiziķu, ķīmiķu un mediķu sadarbība ir viena no mūsu mazās valsts priekšrocībām, un tā pastāvīgi gūst jaunus panākumus. Veiktajiem pētījumiem ir daudzsoļi rezultāti, un tos noteikti vajadzētu turpināt un ieviest ražošanā Latvijas rūpniecībā.

9. aprīlī LZA prezidents Ojārs Spārītis pasniedza LZA ārzemju locekļa diplomu jaunievēlētajam loceklim Nilam Kristensenam (*Niels Christensen*, Dānija). Profesors

PhD Nils Kristensens ir Orhūsas Zinātniskā datorcentra vadītājs, starptautiski pazīstams eksperts teorētiskās cietvielu fizikas un materiālzinātnes jomā, viens no līderiem Baltijas reģionā ar ļoti lielu Hirša indeksu – 55 un rakstu citējamību virs 11800 (*WOS* datubāzē). Jau daudz gadus Nilam Kristensenam ir tieša sadarbība ar Latviju. Klātesošie noklausījās prof. Nila Kristensena lekciju: *Quantum mechanical calculations of: Electronic, structural, electrical and optical properties of solids, including pressure and temperature effects*. Jāatzīmē, ka nodaļas ārzemju locekļi aktīvi līdzdarbojas akadēmijas dzīvē un Latvijas zinātnes stiprināšanā. Ļoti patīkami un simboliski, ka šajā sēdē jau tradicionāli piedalījās arī studenti un doktoranti.

23. aprīlī notika Enerģētikas projektu rezultātu apspriešana (ERA-NET *Smart Grids* ietvaros). Par ERA-NET projektiem *Smart Grids* ietvaros informēja LZA Eiropas programmas centra vadītāja *Dr.chem.* Maija Bundule. ERA-Net (*European Research Area Network – Eiropas pētniecības telpas sadarbība*) shēmas projekti ir jauns projektu veids, kuru galvenais mērķis ir dot ieguldījumu Eiropas pētniecības telpas izveidē un ciešākā integrācijā, sekmējot gan pētnieku, gan zināšanu un tehnoloģiju brīvu plūsmu. ERA-Net projektu uzdevums – veicināt nacionālo pētniecības programmu īstenošanu starpnacionālā līmenī un atbalstīt kopējus pētniecības projektus, tādējādi nodrošinot pētniecībai paredzēto finanšu līdzekļu un cilvēkresursu racionālu izmantošanu. Latvijā par šiem projektiem ir atbildīga Fizikālās enerģētikas institūta (FEI) direktora vietniece *Dr.comp.* Gunta Šlihta. Viņa paskaidroja, ka katrā projektā vajadzēja būt ne mazāk kā trim dalībvalstīm. Eiropas Komisija ERA-Net projektu ietvaros finansē aktivitātes, kas veicina nacionālo pētniecības programmu koordinētu ieviešanu: sistemātisku informācijas un pieredzes apmaiņu, kopējus stratēģiskus pasākumus, pētniecības infrastruktūras pieejamību un izmantošanu, kopēju pētniecības projektu konkursu organizēšanu, nacionālo programmu vadītāju pieredzes apmaiņas pasākumus u.c. Mūsu projekti saņēma labāko vērtējumu un abiem piešķīra finansējumu. Mūsu dalība bija 100% sekmīga. Ļoti svarīgi bija starptautiskie kontakti, kurus izdevās nodibināt un nostiprināt projektu iesniegšanas laikā, turklāt ne tikai starp pētniekiem, bet arī organizējot sadarbību starp vadošiem projektu koordinatoriem.

Par projekta *Efficient Identification of Opportunities for Distributed Generation based on Smart Grid Technology (SmartGen)* rezultātiem ziņoja *Dr.sc.ing.* Aleksandrs Ļvovs (Fizikālās enerģētikas institūts). No Latvijas puses projekta vadītāja bija Anna Mutule. Projekta mērķis bija veicināt viedo tīklu tehnoloģiju izmantošanu Eiropas valstīs, kombinējot viedo tīklu tehnoloģiju scenārijus un modeļus ar tīkla ģeogrāfisko informācijas sistēmu. Projekta gaitā katrs no partneriem (Latvija, Norvēģija, Dānija un Šveice) realizēja savu konkrēto uzdevumu. Tas bija atkarīgs no dažādiem apstākļiem: raksturīgo ģenerācijas avotu pieejamība, atšķirīgo elektrisko tīklu struktūras un attīstības līmeņi. Ļoti svarīgi, ka *SmartGen* projekta ietvaros FEI ir izveidojusies laba sadarbība ar Latvijas lielāko sadales sistēmas operatoru AS “Sadales tīkls”, kas ir ieinteresēts gan projekta rezultātos, gan turpmāko pētījumu veikšanā, it īpaši dinamisko pārejas procesu

realizēšanā dažādiem ģenerācijas avotiem un slodzēm, kuru darbību ietekmē viedo tīklu tehnoloģijas.

Par projekta *Power Quality and Safety Requirements for people and Electric Equipment in Smart Grid Customer Domain* (Quality&Safety) rezultātiem ziņoja Dr.sc.ing. O. Krievs, Rīgas Tehniskā universitāte. Projektā piedalījās: Tallinas Tehnoloģiskā universitāte (Igaunija), Grācas Tehniskā universitāte (Austrija) un Rīgas Tehniskā universitāte (Latvija). Apspriešanas un diskusijas laikā abu projektu atskaite bija apstiprinātas un novērtētas kā ļoti veiksmīgas.

18. jūnijā notika Igaunijas–Latvijas–Krievijas pārrobežu sadarbības programmas projekta ELRI-184 *Integrated Intelligent Platform for Monitoring the Cross-Border Natural-Technological Systems (INFROM)* rezultātu apspriešana. Ziņoja LZA kor. loc., RTU profesors Jurijs Merkurjevs, RTU asociētais profesors Arnis Lektuers un RTU docents Jānis Zvirgzds. Projekta mērķis bija tehnoloģijas izstrāde pārrobežu dabas–tehnoloģisko sistēmu monitoringam normālās un ārkārtas situācijās, izmantojot virszemes, aviācijas un kosmisko datu avotus. Starp pamatzinātnēm – tehnoloģijas izstrāde, infrastruktūras izstrāde, programmlīdzekļu izstrāde, aprobācijas piemēri, kapacitātes stiprināšana un reklāmas pasākumi.

Par 7. Ietvara programmas ERA-NET MATERA+ projekta *Nanostructured CdTe Solar Cells* rezultātiem ziņoja RTU profesors Arturs Medvids. Projekta galvenais mērķis bija izstrādāt plānas kartiņas saules elementu uz CdTe bāzes, izmantojot nanostrukturētu virsmu. Projekta rezultātā tika uzlabota kristāla kvalitāte, ZnO kristāla elektriskās vadītspējas palielināšanās pa 3 kārtām. Tika parādīta iespēja vadīt un uzlabot CdS polikristāla kvalitāti, izmantojot Nd:YAG lāzera otro harmoniku ar intensitāti 10.0 MW/cm². Saskaņā ar Šerera vienādojumu un XRD mērījumiem CdS kristālu izmēri pieaug par 20%. Izstrādāta CdTe heteropārejas veidošanas lāzertechnoloģija uz kvantu akas pamata. Iesniegti divi patenti.

Par 7. Ietvara programmas ERA-NET eInfraNet projekta *e-InfraNet Sustainability Training and Educational Resource* rezultātiem ziņoja RTU profesors Ilmārs Slaidiņš. Izglītības kvalitāte ir aktuāla tēma ne tikai Latvijā, bet arī visā Eiropas Savienībā un citur pasaulē. Augstākajā izglītībā daudzās valstīs, arī Latvijā, kvalitātes nodrošināšana tiek realizēta ar studiju programmu un augstākās izglītības iestāžu akreditācijas mehānismu. Līdz ar e-studiju plašu ieviešanu universitātēs un augstskolās kļūst aktuāls jautājums, kā vērtēt šādas izglītības formas kvalitāti. Projekta ietvaros esam veikuši RTU e-studiju sistēmas pašnovērtējumu, ir izstrādāti priekšlikumi turpmākajiem uzlabojumiem. Eksperti atzinīgi novērtēja Rīgas Tehniskās universitātes sasniegumus e-studiju jomā. Ir patīkami apzināties, ka RTU ir labi panākumi kvalitatīvas e-studiju sistēmas izveidē un attīstībā, un mēs esam sasnieguši labāko Eiropas valstu universitāšu līmeni. Rīgas Tehniskā universitāte pirmā no Latvijas augstākajām mācību iestādēm ir pievienojusies *E-xcellence Associates in Quality* goda zīmes ieguvēju saimei. Ar to ir atzīts, ka mūsu universitāte veic nepārtrauktu e-studiju kvalitātes uzlabošanu. Štatzinības zīme apliecina,

ka mēs nodrošinām kvalitatīvas e-studijas un nepārtraukti pilnveidojam savu e-studiju sistēmu saskaņā ar jaunākajām atziņām šajā jomā. Šādu atzinības zīmi ir saņēmušas tikai 12 universitātes visā Eiropā, un Rīgas Tehniskā universitāte ir to skaitā.

Apspiešanas un diskusijas laikā projektu atskaites bija apstiprinātas un augstu novērtētas. Gada noslēgumā Jurijs Merkurjeva projekta rezultāti bija ierindoti 12 nozīmīgāko zinātnisko sasniegumu skaitā (nominācijā – praktiskie lietojumi), un pats Jurijs Merkurjevs Rudens pilnsapulcē ievēlēts par LZA akadēmiķi.

LZA FTZN uzskata, ka ES projektu apspriešana akadēmijā ir nepieciešama ne tikai šauram nozares speciālistu lokam, bet ir ļoti lietderīga arī citiem speciālistiem, jo dod iespēju pilnvērtīgāk izmantot ES finansējumu Latvijas zinātnes labā.

15. oktobrī ar LU Datorikas fakultātes profesora *Dr.sc.comp.* Gunta Arnicāna ziņojumu „Programmatūras testēšanas problēmu izraisītie pētījumi” sākās nodaļas locekļu iepazīstināšana ar jaunajiem LZA locekļu kandidātiem.

FTZN priekšsēdētājs akad. Juris Jansons informēja, ka LZA Artura Balklava vārdbalvas piešķiršanai zinātnes popularizēšanā ir iesniegta LZA goda doktora, fiziķa Jāņa Jansona kandidatūra. Labus vārdus par pretendentu izteica akad. Andrejs Siliņš. Nodaļas locekļi vienbalsīgi nolēma piešķirt balvu Jānim Jansonam par Latvijas fizikas attīstības vēstures saglabāšanu. Nobeigumā LZA prezidents Ojārs Spārītis informēja par Kioto forumu.

29. oktobrī nodaļas locekļi noklausījās divus ziņojumus: korespondētājlocekļa kandidāta LU CFI vadošā pētnieka *Dr.phys.* Roberta Eglīša – „Kompleksu materiālu virsmu un defektu aprēķini no pirmajiem principiem” un LZA īstenā locekļa kandidāta, RTU profesora LZA kor.loc. *Dr.habil.sc.ing.* Jurijs Merkurjeva referātu „Sarežģītu sistēmu modelēšanas un simulēšanas metodoloģija un prakse” un piedalījās viņu un ārzemju locekļu kandidāta – LZA īstenā locekļa no 1972. gada Endela Lippmā (*Endel Lippmaa*) apspriešanā. Ārzemju locekļa kandidatūru raksturoja LU CFI direktors akad. Andris Šternbergs.

Slēgtā balsošanā FTZN izteica savu atbalstu visiem LZA locekļu kandidātiem.

LZA Rudens pilnsapulce 27. novembrī par akadēmiķi ievēlēja Juri Merkurjevu, par korespondētājlocekļiem Gunti Arnicānu un Robertu Eglīti. Par ārzemju locekli ievēlēts Endels Lippmā.

12. novembrī paplašinātā sēdē ar Latvijas Nacionālo mehānikas komiteju klātesošie noklausījās kor.loc. RTU profesora *Dr.sc.ing.* Andreja Krasņikova ziņojumu „Šķiedru betonu tehnoloģijas un mehānika”. Referātu paplašināja RTU profesore *Dr.sc.ing.* Olga Kononova. Šķiedru betons, starptautiski saukts par fibrobetonu, ir kompozītmateriāls, kurš sastāv no betona matricas ar tajā disperģētām īsām šķiedrām. Pēdējo gadu sasniegumi betonu tehnoloģijas un jaunu betonu ieviešanā būvniecības aprītē nospauž jaunus mērķus betonu mehānikas izpētē. Darbu kopumā ir iekļauti veiktie pētījumi, kuri skar galvenās šķiedru betonu tehnoloģiju problēmas: mikromehāniku, šķiedru

sadalījuma izpēti konstrukcijās un plaisu veidošanos modelēšanu. Darbu kopumā ir iekļautas 24 publikācijas un 22 Latvijas patenti par izgudrojumiem.

LZA Senāta loceklis akad. Ivars Knēts izvirzīja Andreju Krasņikovu LZA Frīdriha Candra balvas saņemšanai. Balsojot nodaļas locekļi izteica savu atbalstu Andrejam Krasņikovam. Pēc tam apsprieda jauno zinātnieku balvu kandidātus. Nolēma piešķirt LZA Ludviga un Māra Jansonu vārdbalvu fizikā – LU doktorantam, CFI pētniekam Jānim Timošenko par promocijas darbu "Kristālisko materiālu struktūras statistiskās un termiskās nesakārtotības modelēšana ar apgriežto monte-karlo metodi", darba vadītājs LZA kor.loc. *Dr.phys.* Aleksejs Kuzmins, un LZA balvu RTU pētniecei Svetlanai Vihodcevai par darbu „Nanolīmenī modificētu tekstiliju sortimenta paplašināšana”, darba vadītāja *Dr.habil.sc.ing.* profesore Silvija Kukle.

Atzīmēsim, ka, gadu noslēdzot, Jāņa Timošenko disertācijas rezultāti bija novērtēti kā nozīmīgs zinātnisks sasniegums (nominācijā – teorētiskā zinātnē).

11. decembrī notika paplašināta FTZN un Pasaules Enerģijas padomes Latvijas Nacionālās komitejas svinīgā sēde, veltīta PEP LNK 90. gadadienai.

Klātesošie noklausījās PEP LNK prezidenta LZA goda locekļa Nameja Zeltiņa ziņojumu par PEP LNK atjaunošanas posmiem. Latvijas Nacionālo komiteju (Nacionālo Spēku komiteju) nodibināja MK sēdē 1924. gada 11. decembrī. No 1940. līdz 1992. gadam tās darbība bija apturēta sakarā ar valsts iekļaušanu Padomju Savienības sastāvā un Otrā pasaules kara notikumiem. Kopš 1992. gada Latvijas Nacionālā komiteja aktīvi piedalās Pasaules Enerģijas padomes darbā, risinot aktuālos enerģētikas jautājumus.

PEP LNK goda prezidents LZA goda loceklis Viktors Zēbergs referēja par LNK pētījumiem. AS „Latvenergo” valdes priekšsēdētājs, PEP LNK viceprezidents *Dr.sc.ing.* Āris Žīgurs ievadvārdos grāmatu atvēršanā izteica sirsnīgu pateicību Elmāram Tomsonam un Valdim Gavaram par ļoti vajadzīgu un interesantu grāmatu radīšanu. Jaunie izdevumi – E. Tomsona *Kodolenerģētika un vide*, kas veltīts Pasaules Enerģijas padomes Latvijas Nacionālās komitejas 90 gadu jubilejai, un V. Gavara *Fricis Rudzītis – pirmais Latvijas elektroinženieris*, kurā aprakstīta izcilā Latvijas elektroinženiera Frici Rudzīša darbība, noteikti bagātinās Latvijas speciālistu zināšanas enerģētikas vēsturē un kodolenerģijas izmantošanas jautājumos. Par Frici Rudzīti, viņa veikumu un interesanto dzīvi klātesošajiem pastāstīja grāmatas autors LZA goda doktors Valdis Gavars. Ar pateicību atzīmēsim, ka abu grāmatu izdošana bija iespējama tikai ar AS „Latvenergo” finansiālo atbalstu.

LZA sēdes un tikšanās

8. janvārī notika LZA svinīgā sēde, veltīta Latvijas zinātnes sasniegumiem 2013. gadā. Starp laureātiem bija godināti nodaļas locekļi akad. Andris Ambainis (LZA Lielā medaļa, Eiropas grants kā vienam no 300 Eiropas izcilākajiem pētniekiem), LZA kor.loc. Vjačeslavs Kaščejevs (vienīgais Austrumeiropas zinātnieks, kas nominēts pasaules

izcilnieku grupā *Jauno līderu sanāksmē* Pasaules Ekonomikas forumā), LZA kor.loc. Mārtiņš Rutkis, akad. Juris Purāns, LZA kor.loc. Aleksejs Kuzmins, akad. Jevgenijs Kotomins un akad. Jānis Spīgulis. Dzīve apstiprinājusi šāda svinīga pasākuma nepieciešamību gan Latvijas zinātnei, gan sabiedrībai, tā piesaistīja arī masu saziņas līdzekļu uzmanību.

30. aprīlī notika LZA sēde – diskusija: „Vai magnētiskais monopols atklāts?”, kuru sagatavoja akad. Oļģerts Dumbrājs. Viņa populārzinātniskās lekcijas jau kļuvušas par labu tradīciju. Šogad LZA locekļiem un viesiem bija prieks saņemt jaunāko informāciju par magnētiskā monopola garo vēsturi, kopā ar autoru kritiski analizēt saistītos eksperimentus, kā arī spriest, ko ar monopoliem iesākt, ja tie tiešām eksistē (sk. 82. lpp.).

26. maijā Latvijas Nacionālās bibliotēkas jaunās ēkas zālē stikla spicē akad. Ivars Biļinskis saņēma Eižena Āriņa piemiņas medaļu un 2014. gada balvu datorikā par nozīmīgu teorētisko ieguldījumu Latvijas datorzinātnes attīstībā. Par ieguldījumu Latvijas datorzinātnes teorijas attīstībā atzinības raksti bija piešķirti LZA kor.loc. Guntim Bārzdīnam un Audrim Kalniņam un LZA goda doktoram Jānim Bičevskim.

24. septembrī LZA sēdē referātu „Simboli no akmens laikmeta līdz šodienai” jau tradicionāli nolasīja LZA Lielās medaļas laureāts akad. Kurts Švarcs. Akadēmijas Portretu zālē, kuru pārpildīja studenti, viņš iepazīstināja ar mūsdienu zinātnieku uzskatiem par simbolu svarīgo nozīmi cilvēces kultūras vēsturē, jo tie atspoguļo gan apkārtējo vidi, gan arī izdomātos viņpasaules dievus un ļaunos garus (sk. 84.–85. lpp.).

Abas nodaļas rīkotās populārzinātniskās lekcijas bija ļoti labi apmeklētas – pulcējās ne tikai LZA locekļi, bet arī studenti, liecinot, ka tādu tradīciju akadēmijai ir lietderīgi turpināt.

Nodaļas locekļi ar referātiem uzstājušies LZA Senāta sēdēs (Jurijs Merkurjevs, Andris Ambainis).

Nodaļas locekļi devuši nozīmīgu ieguldījumu Latvijas zinātnes attīstībā

Ceturtajai daļai no Latvijas Zinātņu akadēmijas 2014. gadā nosauktajiem 12 nozīmīgākajiem zinātniskajiem sasniegumiem autori vai līdzautori ir nodaļas locekļi – akadēmiķi Jurijs Merkurjevs, Juris Purāns un korespondētājlocekļi Vjačeslavs Kaščejevs, Aleksejs Kuzmins (sk. 47.–48., 51. lpp.).

Svarīgākie zinātniskie 2014. gada rezultāti, kas izvirzīti nominācijā „Teorētiskie pētījumi”:

- Fotona–solitona teorijas izveidošana. LZA kor.loc. Imants Bērsons.
- Jaunas metodikas izstrāde tehnoloģiski svarīgu materiālu paredzošai modelēšanai. LZA kor.loc. Roberts Eglītis (LU CFI).
- Izstrādāti nanoelektromehāniskie slēdži. LZA kor.loc. Donāts Ertis u.c.

Nominācijā “Praktiskie lietojumi”:

- Izstrādātas jaunas energosistēmu plānošanas, režīmu un risku vadības metodes, kā arī radīti algoritmi, programmatūras, rekomendācijas un ierīces to realizēšanai. LZA kor.loc. Antons Sauļus Sauhats u.c.
- Fizikālās enerģētikas institūts. Saules enerģijas dzesēšanas sistēmas izstrāde, izpēte un optimizācija. Akad. Pēteris Šipkovs u.c.

Daudzi nodaļas locekļi ir starptautisku zinātnisko žurnālu redakcionāru locekļi un eksperti.

LZA kor.loc. Juris Borzovs saņēma Triju Zvaigžņu ordeni. Apjomīgs darbs veikts nodaļas ekspertu komisijās nozīmīgāko zinātnes sasniegumu un ministrijas ekspertu komisijas projektu vērtēšanā, dažādu balvu pretendentu iesniegto pieteikumu izskatīšanā, kā arī balvu pasniegšanas pasākumu organizēšanā.

Nodaļas priekšsēdētājs *Juris Jansons*

Zinātniskā sekretāre *Sofja Negrejeva*

ĶĪMIJAS, BIOLOĢIJAS UN MEDICĪNAS ZINĀTŅU NODAĻA

Akadēmijas laukumā 1, Rīga, LV 1050

Tel.: 67220725. Fakss: 67821153

E pasts: chem@lza.lv

Nodaļas padome

Nodaļas priekšsēdētājs Raimonds VALTERS

Nodaļas priekšsēdētāja vietnieki Gunārs DUBURS

Vija KLUŠA

Zinātniskā sekretāre Baiba ĀDAMSONE

Padomes locekļi

Bruno ANDERSONS, Jekaterina ĒRENPREISA, Elmārs GRĒNS,
Aleksandrs JEMEĻJANOVŠ, Uldis KALNENIEKS, Mārtiņš KALNIŅŠ,
Rihards KONDRATOVIČS, Tālis MILLERS, Jānis STRADIŅŠ,
Andris STRAKOVŠ, Jānis VOLKOLĀKOVŠ, Henriks ZENKEVIČS

Nodaļa apvieno 115 LZA locekļus, t.sk. 43 īstenos, 2 goda, 27 ārzemju locekļus un 43 korespondētājlocekļus. Ar nodaļas darbu saistīti 24 LZA goda doktori.

Nodaļas locekļu sadalījums pa specialitātēm

bioloģija

Arvīds Barševskis, īst. loc.
Jekaterina Ērenpreisa, īst. loc.
Elmārs Grēns, īst. loc.
Jānis Kloviņš, īst. loc.
Rihards Kondratovičs, īst. loc.
Aija Linē, īst. loc.
Indriķis Muižnieks, īst. loc.
Īzaks Rašals, īst. loc.
Nikolajs Sjakste, īst. loc.
Uldis Kalnenieks, kor. loc.
Taťjana Kozlovskā, kor. loc.
Imants Liepa, kor. loc.
Viesturs Melecis, kor. loc.
Aleksandrs Rapoportš, kor. loc.
Maija Rukliša, kor. loc.
Gunta Sprinģe, kor. loc.
Kaspars Tārs, kor. loc.
Henriks Zenkevičs, kor. loc.
Māris Hartmanis, ārz. loc.
Vitauts Kalniņš, ārz. loc.

Uldis Streips, ārz. loc.
Rihards Villems, ārz. loc.
Kurts Vitrihs, ārz. loc.

biotehnoloģija

Andrejs Daugulis, ārz. loc.

ekoloģija, videszinātnes

Pēteris Cimdiņš, īst. loc.
Māris Kļaviņš, īst. loc.
Tālis Juhna, kor. loc.
Aija Melluma, kor. loc.

farmācija

Maija Dambrova, īst. loc.
Edgars Liepiņš, kor. loc.

ģeogrāfija

Guntis Eberhards, kor. loc.
Zaiga Krišjāne, kor. loc.
Olģerts Nikodemus, kor. loc.
Edmunds Bunkše, ārz. loc.

ģeoloģija

Ervīns Lukševičs, kor. loc.

Vitālijs Zelčs, kor. loc.

kīmija

Gunārs Duburs, īst. loc.

Mārtiņš Kalniņš, īst. loc.

Ivars Kalviņš, īst. loc.

Valdis Kampars, īst. loc.

Ēriks Kupče, īst. loc.

Edvards Liepiņš, īst. loc.

Tālis Millers, īst. loc.

Uldis Sedmalis, īst. loc.

Jānis Stradiņš, īst. loc.

Andris Strakovs, īst. loc.

Edgars Sūna, īst. loc.

Māris Turks, īst. loc.

Raimonds Valters, īst. loc.

Nikolajs Vederņikovs, īst. loc.

Grigorijs Veinbergs, īst. loc.

Andris Zicmanis, īst. loc.

Edgars Ābele, kor. loc.

Aigars Jirgensons, kor. loc.

Māra Jure, kor. loc.

Valerjans Kauss, kor. loc.

Valdis Kokars, kor. loc.

Aivars Krauze, kor. loc.

Osvalds Pugovičs, kor. loc.

Pēteris Trapencieris, kor. loc.

Nikodems Bojārs, ārz. loc.

Pēteris Bolšaitis, ārz. loc.

Olafs Daugulis, ārz. loc.

Benedikts Juodka, ārz. loc.

Georgs Pauls Kreišmanis, ārz. loc.

Arnis Kuksis, ārz. loc.

Gotfrīds Ottings, ārz. loc.

Edvīns Vedējs, ārz. loc.

Regīna Žuka, ārz. loc.

lauksaimniecības zinātnes

Aleksandrs Jemeljanovs, īst. loc.

Edīte Birģele, kor. loc.

Jānis Latvietis, goda loc.

materiālzinātne

Bruno Andersons, īst. loc.

Jānis Grabis, īst. loc.

Jānis Grāvītis, kor. loc.

Elza Reihmane, ārz. loc.

medicīna

Georgs Andrejevs, īst. loc.

Dace Gardovska, īst. loc.

Jānis Gardovskis, īst. loc.

Viktors Kalnbērzs, īst. loc.

Vija Kluša, īst. loc.

Aivars Lejnietis, īst. loc.

Ruta Muceniece, īst. loc.

Modra Murovska, īst. loc.

Jānis Priedkalns, īst. loc.

Rafails Rozentāls, īst. loc.

Arnis Vīksna, īst. loc.

Jānis Volkolākovs, īst. loc.

Igors Aksiks, kor. loc.

Andrejs Ērglis, kor. loc.

Andris Ferdats, kor. loc.

Dainis Krieviņš, kor. loc.

Mārcis Leja, kor. loc.

Sandra Lejniece, kor. loc.

Alfrēds Miltiņš, kor. loc.

Māra Pilmane, kor. loc.

Valdis Pīrāgs, kor. loc.

Ingrīda Rumba-Rozenfelde, kor. loc.

Andrejs Skaģers, kor. loc.

Pēteris Stradiņš, kor. loc.

Uldis Vikmanis, kor. loc.
 Ludmila Vīksna, kor. loc.
 Aija Žileviča, kor. loc.
 Kristaps Juris Keggi, goda loc.
 Haralds cur Hauzens, ārz.loc.
 Meinhards Klasens, ārz. loc.
 Jānis Kļaviņš, ārz. loc.
 Ruta Kundziņa, ārz. loc.
 Andrejs Okše, ārz. loc.

Felikss Ungers, ārz. loc.
 Jarls Vikbergs, ārz. loc.
 Bertrams Zariņš, ārz. loc.
 Kristaps Zariņš, ārz. loc.

mežzinātnes

Pēteris Zālītis, kor. loc.

zinātnes vēsture

Jurijs Solovjovs, ārz. loc.

Ķīmijas, bioloģijas un medicīnas zinātņu nodaļas darbība

Nodaļa apvieno 115 locekļus, t.sk. 43 īstenos, 2 goda, 27 ārzemju locekļus un 43 korespondētājlcekļus, kā arī 24 goda doktorus.

2014. gadā organizētas 6 nodaļas sēdes (t.sk. 1 kopsēde ar Fizikas un tehnisko zinātņu nodaļu).

Sēdes

7. februārī nodaļas pilnsapulcē noklausījās nodaļas priekšsēdētāja akad. Raimonda Valtera pārskatu par nodaļas un tās locekļu darbību 2013. gadā un 2014. gadā plānotajiem pasākumiem.

Referātu “Kas traucē sasniegt ārstēšanas mērķus?” nolasīja kor.loc. Aivars Lejnietis. Priekšlasījumā galvenā uzmanība tika veltīta situācijai sirds un asinsvadu slimību jomā. Referents uzsvēra, ka pašreizējās ārstēšanas stratēģijas koncentrējas galvenokārt uz sekundāro profilaksi, bet daudz efektīvāk sirds un asinsvadu darbības traucējumus varētu novērst, ne tikai realizējot sabiedrības veselības un primārās profilakses mērķus, bet arī mērķtiecīgi ieguldot līdzekļus cilvēkos ar augstu saslimšanas risku un jau esošajos slimniekos.

Diemžēl, šodien, t. i., XXI gadsimtā, joprojām neizdodas būtiski samazināt mirstību no sirds un asinsvadu slimībām. Tāpēc tikpat svarīgi, kā savlaicīgi un precīzi diagnosticēt problēmu, sniegt precīzu un ātru pirmo neatliekamo palīdzību, ir izvēlēties pareizu turpmāko ārstēšanu, esot pārliecinātam, ka pacients precīzi un ilgstoši realizēs visus ārstējošā ārsta ieteikumus. Precīza medikamentozā protokola realizācija ir noteicošais faktors sirds un asinsvadu veselības saglabāšanā. Bet kā to panākt? Lekcijā tika aplūkoti vairāki nosacījumi mērķa sasniegšanai. Ļoti liela nozīme ir ārsta komunikācijas spējai ar pacientu. Tika iezīmēts jautājumu loks, kam ir jāpievērš lielāka uzmanība sarunā ar pacientu, kā arī piedāvāti konkrēti risinājumi ārstēšanas rezultātu būtiskai uzlabošanai. Ir nepieciešams, lai ārstējošam ārstam ir gan zināšanas, gan ticība tam, ko viņš dara, un

šīs zināšanas un ticība ir jāiemāca arī pacientam, lai viņš saprastu, ka tikai tādā veidā ir iespējams pagarināt savu dzīvi.

Atziņa, kura jāatceras ikvienam ārstam un jāsaprot katram pacientam: “Stingra ārstnieciskā protokola ievērošana ir viena no sešām vitālām pazīmēm, kas ir tikpat svarīga kā elpošana, sirds ritms, temperatūra, asinsspiediens un sāpes” (*Dr. Edward C. Rosenow III, Mayo Clinic of Medicine*).

14. martā notika Ķīmijas, bioloģijas un medicīnas zinātņu nodaļas un Fizikas un tehnisko zinātņu nodaļas kopsēde no cikla „2013. gada nozīmīgākie sasniegumi Latvijas zinātnē”, turpinot tradīciju nodaļas sēdēs noklausīties autoru paplašinātus pārskatus par pētījumu rezultātiem LZA nosaukto 10 nozīmīgāko zinātnes sasniegumu ietvaros.

Pēc akad. R. Valtera ievadvārdiem sēdes dalībnieki noklausījās četrus ziņojumus par tēmu „Oriģinālas struktūras organiskie stikli lietojumam fotonikas ierīcēs”.

Prezentējamo darbu kopēju raksturojumu sniedza LZA kor. loc. Valdis Kokars.

Organiskie materiāli arvien biežāk sastopami fotonikas ierīcēs, piemēram, gaismas emitējošās diodes, elektrooptiskos modulatoros, lāzeros u.c. Daudzi no tiem vēl ir prototipu stadijā, bet daži jau ir iegājuši tirgū un izkonkurējuši līdz šim plaši pielietotās neorganiskās vielas, piemēram, organiskās gaismas emitējošās diodes, kuras ir jaunākās paaudzes viedtālrunu displeju pamatā. Iepriekš minētajos lietojumos galvenokārt izmanto plānas kārtiņas (no dažiem nanometriem līdz mikrometriem). To izveidošanai parasti izmanto termisko sublimēšanu vakuumā, kam ir vairāki trūkumi: liels vielas patēriņš, nepieciešamība pēc termiski stabilām vielām un dārgām augsta vakuuma tehnoloģijām. Daudz lētāka tehnoloģija ir plānu kārtiņu iegūšana no šķīduma, bet to ir iespējams lietot polimēriem, kuru sintēze ir sarežģīta un daudzos gadījumos nedod vēlamo rezultātu. Pēdējā laikā ievērtību gūst tādu mazmolekulāru savienojumu meklējumi, kuri, līdzīgi kā polimēri, no šķīduma spēj veidot amorfu struktūru – organisko stiklu. Salīdzinājumā ar polimēriem šādu fotonikā izmantojamu materiālu sintēzes rezultāti ir paredzamāki, to īpašības noteiktākas un izmaksas ir mazākas.

Pēdējo gadu laikā ar mērķi radīt fotonikas ierīcēs izmantojamus materiālus, aktīvi sadarbojoties LU Cietvielu fizikas institūta Organisko materiālu laboratorijas un RTU Materiālzinātnes un lietišķās ķīmijas fakultātes zinātniekiem, radītas un izpētītas vairāk nekā 50 šādas organiskos stiklus veidojošas struktūras. Veikts šo savienojumu struktūru dizains un to teorētiskā modelēšana, izmantojot kvantu ķīmijas pirmējo principu metodes. Izstrādātas nepieciešamās sintēzes metodes, sintezēti un attīrīti pētījumiem nepieciešamie organiskos stiklus veidojošie savienojumi, izpētītas to ķīmiskās, fizikālās īpašības, kā arī noskaidrotas šo savienojumu izmantošanas iespējas fotonikas ierīcēs.

LZA kor. loc. Mārtiņš Rutkis sniedza detalizētu informāciju par molekulāro stiklu fizikālajām īpašībām un to iespējamo lietojumu fotonikas ierīcēs, Mg. Elmārs Zariņš – par luminoforo piranilidēn- un izoforma fragmentus saturošo molekulāro

stiklu iegūšanu un īpašībām, *Mg*. Kaspars Traskovskis – par trifenilalkilaizvietotājus saturošiem D- π -A tipa molekulārajiem stikliem.

Sēdes turpinājumā *Dr.phys.* Edgars Kviesis-Kipge ziņojumā „Jauna optiskās diagnostikas un monitoringa metode un ierīce kompleksai ādas analīzei *SkImager*” iepazīstināja klausītājus ar LU Atomfizikas un spektroskopijas institūtā veikto izstrādi.

Eiropas Reģionālās attīstības fonda projekta galvenais mērķis bija izstrādāt neinvazīvas, pacientam draudzīgas informatīvas ierīces ādas optiskai diagnostikai (ādas vēža agrīnai diagnostikai). Patlaban pieejamo ierīču trūkumi: zema jutība, nepietiekama uzticamība, neparocīga izstrāde; tās dod tikai krāsu attēlus, neparādot parametrus un ir ļoti dārgas. Projekta realizācijas rezultātā sekmīgi izstrādāta un klīniski pārbaudīta jauna ādas multispektrālā attēlošanas ierīce – *SkImager*, kas ir vienkārša un viegli lietojama ārstu ikdienas praksē kompleksai ādas veselības novērtēšanai. Tehnoloģija ir neinvazīva, un rezultāts uzreiz tiek attēlots uz skārienjutīga displeja. *SkImager* aprēķina hromoforu (hemoglobīns, melanīns u.c.) koncentrācijas sadalījuma karti interesējošā ādas apgabalā. Tas dod arī divu parametru vērtības: Eritēmas indekss raksturo audu apsārtumu, Nēvus/Melanomas indekss parāda iespējamo ādas bojājuma risku melanomas agrīnā stadijā. Ierīces funkcionālās iespējas: zemādas struktūru vizualizācija, galveno ādas hromoforu parametriskā attēlošana (specifiski diagnostikas indeksi), ādas apasiņotības un ādas fluoroforu kartēšana. Viena mērījuma procedūras veikšanas laiks ir 6 sekundes.

Secinājums pēc sēdes: Ciešā fiziķu, ķīmiķu un mediķu sadarbība ir ļoti nozīmīga un auglīga. Veiktajiem pētījumiem ir daudzsoļoši rezultāti, un tie noteikti ir jāturpina.

25. aprīlī notika kārtējā nodaļas sēde no cikla „2013. gada nozīmīgie zinātnes sasniegumi Latvijas zinātnē”.

Pirmo reizi kopš Latvijas neatkarības atjaunošanas zinātnieku kolektīvam, sadarbojoties ar vietējo farmaceitisko ražotāju (Latvijas Organiskās sintēzes institūts sadarbībā ar AS „Grindeks”), ir izdevies pilnībā nodrošināt jauna kardioprotektīva savienojuma ķīmisko un preklīnisko izpēti. Iegūtais rezultātu kopums ļauj tuvākajā nākotnē uzsākt klīnisko pētījumu plānošanu.

Ziņojumus par tēmu „Jaunas oriģinālas kardioprotektīvas zāļu kandidātvielas ķīmiskā un eksperimentālā izpēte” sniedza AS „Grindeks” valdes priekšsēdētājs Juris Bundulis, LZA kor. loc. Osvalds Pugovičs un akad. Maija Dambrova (LOSI).

2009. gadā ar jaunas kardioprotektīvas vielas atklāšanu noslēdzās darbs pie viena no Valsts pētījumu programmas „Jaunas zāles un biokorekcijas līdzekļi: konstruēšana, transformācija un darbības mehānisms” apakšprojektiem. Šis sasniegums deva stimulu uzsākt plašus pētījumus jaunās molekulas attīstībai, sadarbojoties ar AS „Grindeks”, kas palīdzēja finansējuma piesaistīšanā no ES struktūrfondu līdzekļiem. Īsā laika periodā, mērķtiecīgi sintezējot vairāk nekā 80 struktūranalogu un izpētot to farmakoloģiskās īpašības, tika izdarīti svarīgi secinājumi par vielas darbības mehānismiem molekulārā līmenī. Šis zināšanas deva iespēju prognozēt jaunajam preparātam terapeitiskās

indikācijas. Attīstot atbilstošus *in vitro* un *in vivo* eksperimentu modeļus, izvirzītās hipotēzes tika sekmīgi pierādītas, tādējādi ievērojami palielinot atklātās molekulas klīniskā pielietojuma potenciālu. Darba gaitā tika izstrādātas nepieciešamās bioanalītiskās metodes un veikti sākotnējie pētījumi, kas parādīja, ka jaunatklātās zāļu vielas biopiejamība, metaboliskā stabilitāte un farmakokinētika pilnībā atbilst standartiem, kādus parasti piemēro klīniskā izmantojamām zālēm. LOSI autoru kolektīvs izstrādāja arī jaunās zāļu kandidatvielas iegūšanas metodi, kas šobrīd sekmīgi pārnesta uz mērogošanas iecirkni. Jaunajai vielai ir paredzama izteikta terapeitiskā iedarbība jau zemās devās. Preparāta iegūšanai neizmanto videi un veselībai izteikti kaitīgas vielas un šķīdinātājus, tādējādi samazinot ķīmiskā procesa nelabvēlīgo ietekmi uz vidi un padarot tā ražošanu ekonomiski izdevīgāku.

RSU A. Kirhenšteina Mikrobioloģijas un virusoloģijas institūta (RSU MVI) pētnieces *Dr.med.* Vaira Saulīte un *Dr.med.* Simona Doniņa sniedza informāciju par sasniegumu „Jauni dabiskus glikopeptīdus saturoši uztura bagātinātāju sastāvi un to klīniskie novērojumi”. RSU MVI Bioloģiski aktīvo savienojumu laboratorija kopš 2007. gada nodarbojas ar dabīgo imūnmodulatoru pētniecību, to izdalīšanas metodiku izstrādi, kā arī ar uztura bagātinātāju ražošanas tehnoloģiju izstrādi un eksperimentālo paraugu izgatavošanu. Jauno produktu sastāvdaļa – dabīgie glikopeptīdi no pienskābo baktēriju šūnu sienām – ir RSU MVI oriģināla izstrāde (ir iegūti 3 patenti). Atšķirībā no sintētiskajiem analogiem, dabīgo glikopeptīdu aktivitāte nav atkarīga no tīrības pakāpes un tie nevar kaitēt organismam, jo organisms uzņem šīs vielas tikai sev nepieciešamajā daudzumā, un dabīgos glikopeptīdus mazās devās var lietot visu mūžu. Jaunie uztura bagātinātāji – dabīgos glikopeptīdus saturoši imūnmodulatori – ir bioloģiski aktīvas vielas, kas būtiski stiprina organisma imūno sistēmu un atveseļo organismu pēc ilgstošas medikamentu, ķīmijterapijas un staru terapijas lietošanas.

10. oktobrī ĶBMZN sēdē vērtēja LZA īstenā locekļa kandidāta Aivara Lejnieka korespondētājlocekļu kandidātu *Dr.pharm.* Edgara Liepiņa un *Dr.med.* Pētera Stradiņa zinātniskos ziņojumus.

LZA kor. loc., RSU profesors A. Lejnieks priekšlasījumā „Zinātniskā, akadēmiskā un klīniskā nepārtrauktība” sniedza pārskatu par savu zinātnisko, akadēmisko un klīnisko darbību. Ziņojumā atsevišķi tika atspoguļotas visas darba sadaļas un sabiedriskās aktivitātes (sk. 93. lpp.).

Latvijas Organiskās sintēzes institūta vadošais pētnieks E. Liepiņš runāja par tēmu „Acilkarboksilāti: no taukiem līdz jaunām zālēm sirdij”, kā arī plašāk informēja par savu dalību institūta Farmaceitiskās farmakoloģijas laboratorijas apjomīgajos un starptautiski nozīmīgajos pētījumos diabēta un kardiovaskulārās farmakoloģijas jomā LZZP grantu, Valsts programmas un dažādu Eiropas fondu finansēto projektu ietvaros.

P. Stradiņa KUS Sirds ķirurģijas centra nodaļas vadītājs, RSU asociētais profesors Pēteris Stradiņš prezentēja ziņojumu „Jaunākie virzieni kardioķirurģijā Latvijā un teorētiskie pētījumi”. Referents sniedza ieskatu mūsdienu medicīnas tehnoloģiju

attīstības tendencēs kardioloģisko slimnieku ārstēšanai, norādot, ka strauji ir attīstījusies klasiskā kardiokirurģija, tomēr pašreizējie ideālas ārstēšanas principi ir mazāka invāzija, efektīvāka un pilnīgāka patoloģijas korekcija, ātrāka darba spēju atgūšana. Autora zinātnisko pētījumu virzieni: jaunas ārstēšanas metodes sirds ķirurģijā, biomateriāli un to lietojamība kardiokirurģijā, sirds ultrastruktūra un biomehānika. Gadā tiek veiktas ~150 ķirurģiskās operācijas mākslīgajā asinsritē, t.sk. sirds vārstuļu plastika un protezēšana, miokarda ķirurģiskā revaskularizācija, sirds audzēju un krūškurvja aortas patoloģiju operācijas. Pētera Stradiņa vadībā uzsāktas modernas mazinvasīvas transkatetra sirds vārstuļu protezēšanas un hibrīdoperācijas.

Aizklāti balsojot, nodaļas locekļi izteica atbalstu visiem pretendentiem.

31. oktobrī nodaļas sēdē vērtēja četru LZA īsteno locekļu kandidātu (A. Linē, A. Rapoport, E. Sūna, M. Turks) zinātniskos ziņojumus.

LZA kor. loc., Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centra Vēža biomarkieru laboratorijas vadītāja *Dr.biol.* Aija Linē sniedza pārskatu „Vēža biomarkieru un pretvēža zāļu mērķu izpēte”. Referāts bija veltīts laika posmā no 2009. līdz 2014. gadam laboratorijā paveiktajam. Galvenais darba virziens ir organisma šķidrums cirkulējošo biomarkieru identificēšana un raksturošana, kas paver iespēju izstrādāt asins (vai urīna) analīzes agrīnai audzēju diagnostikai, kā arī noteikt potenciālo zāļu mērķu klātbūtni audzējā. Turklāt šādas analīzes var veikt regulāri visā slimības gaitā, kas ļauj monitorēt audzēja dinamiku, prognozēt recidīvu veidošanos un rezistences attīstību. Uzsākts darbs arī jaunā virzienā – vēža producēto eksosomu izpētē, kas varētu kalpot gan kā jauns avots vēža biomarkieru identificēšanai, gan kā potenciāli terapijas mērķi vai terapeitisko aģentu piegādes līdzekļi (vairāk sk. 98. lpp.).

LZA kor. loc., LU Mikrobioloģijas un biotehnoloģijas institūta Šūnu bioloģijas laboratorijas vadītāja *Dr.habil.biol.* Aleksandra Rapoporta ziņojuma tēma bija „Anabioze, apturēta dzīvība ... un modernās biotehnoloģijas”. Autors sniedza ieskatu anabiozes pētīšanas vēsturē pasaulē, šī virziena attīstībā Latvijā akad. M. Beķera vadībā, detalizēti pievērsās referenta vadītās zinātniskās grupas starptautiski atzītajiem pētījumu rezultātiem mikroorganismu citoloģijā, fizioloģijā, bioķīmijā un biotehnoloģijā, kā galveno modeļorganismu izmantojot raugu, kā arī iepazīstināja ar iespējām izmantot šos rezultātus praksē dažādos biotehnoloģiskos procesos rūpniecībā (sk. 96. lpp.)

LZA kor. loc., Latvijas Organiskās sintēzes institūta laboratorijas vadītāja Edgara Sūnas referāts „Pētījumi organiskajā, medicīnas ķīmijā un materiālzinātnē” sniedza pārskatu par fundamentālajiem pētījumiem organiskajā ķīmijā un praktiskajiem pētījumiem medicīnas ķīmijā un materiālzinātnē. Atšķirīgo izpētes virzienu vienojošais elements ir organiskā sintēze. Metodoloģiskie pētījumi ir vērsti uz jaunu stereoselektīvo sintēzes metožu izstrādi, efektīvu organisko savienojumu funkcionalizēšanas metožu radīšanu un uz pārejas metālu katalizēto sintēzes metožu izveidošanu. Izstrādātās metodes tiek izmantotas jaunu zāļu vielu attīstīšanā un dabasvielu totālajā sintēzē, kas ir viens no E. Sūnas vadītās laboratorijas galvenajiem darbības virzieniem. Starp pēdējo

gadu nozīmīgākajiem pētījumiem ir jaunā farmakoloģiskās darbības mehānismā balstīta pretiekaisuma līdzekļa izstrāde, jaunu medikamentu meklējumi elpošanas traucējumu novēršanai un potenciālu pretmalārijas līdzekļu radīšana. Plašas starptautiskas pētniecības programmas ENABLE ietvaros uzsākta jaunu antibiotiku izveide pret gram-negatīvajiem patogēniem. Savukārt pētījumi materiālzinātnē sadarībā ar Taivānas zinātniekiem ir vērsti uz jaunu elektroluminiscento Pt(IV) starotāju dizainu OLED ierīcēm (sk. 103. lpp., arī : <http://ospt.osi.lv>).

LZA kor. loc., RTU profesors, RTU Organiskās ķīmijas tehnoloģijas institūta direktors Māris Turks ziņojumā „Ogļhidrāti, heterocikli un sēra dioksīds” informēja par pētījumiem un iegūtajiem nozīmīgajiem rezultātiem ogļhidrātu ķīmijas un bioloģiski aktīvu heterociklu ķīmijas jomā, kā arī par netradicionāla šķīdinātāja – šķidra sēra dioksīda izmantošanu organiskajā sintēzē un kvalitatīvajā un kvantitatīvajā organisko savienojumu gāzu hromatografiskajā analīzē (sk. 91. lpp.).

Aizklāti balsojot, nodaļas locekļi izteica atbalstu visiem pretendentiem.

LZA Rudens pilnsapulcē 27. novembrī par īstenajiem locekļiem ievēlēja A. Lejnieku, A. Linē, E. Sūnu un M. Turku, par korespondētājlocekļiem – E. Liepiņu un P. Stradiņu.

14. novembrī nodaļas sēdē tās dalībnieki noklausījās profesora Aivara Lejnieka priekšlasījumu „Kā labāk izprast kaulapriti un osteoporozi?” un LZA kor.loc., RSU profesores Ludmilas Vīksnas referātu „Par Ebola slimību”.

A. Lejnieka lekcijā aplūkoti jautājumi: skeleta forma un funkcijas, kaula bioloģija, osteoporozes definīcija un diagnostika; osteoporoze kā sabiedrības nasta; D vitamīna nozīme; osteoporoze kā ārstējama slimība.

Prof. L. Vīksnas referātā galvenā uzmanība tika veltīta Ebola slimības vēsturei, Ebola vīrusu paveidiem un to pārneses ceļiem, slimības galvenajiem simptomiem, ārstēšanas un profilakses perspektīvām, Ebola vīrusinfekcijas diagnostikai. Referente sniedza arī īsu informāciju par daudz plašāk izplatīto dzelteno drudzi, tā ierosinātajiem, dzeltenā drudža patogēnēzi un diagnostiku.

Nodaļas locekļi aktīvi piedalījušies vairāku nozīmīgu pasākumu organizēšanā

3. oktobrī RTU MLĶF. RTU Neorganiskās ķīmijas institūts, LZA ĶBMZN un Latvijas Ķīmijas vēstures muzejs organizēja profesoru Alfrēda Ieviņa (1897–1975) un Emīlijas Gudrinieces (1920–2004) piemiņas lasījumus.

10. martā Rīgas Latviešu biedrības namā notika profesoram Nikolajam Skujam veltītās grāmatas atvēršanas svētki.

28. novembrī RTU MLĶF organizēja semināru „Ķīmija kā prioritāte”, kurā labākie Latvijas ķīmijas skolotāji saņēma sponsoru balvas. LZA prezidents Ojārs

Spārtis pasniedza LZA fonda Emīlijas Gudrinieces vārdbalvu E. Kauliņa Lielvārdes vidusskolas skolotājai Veltai Gobiņai.

Nodaļas locekļi devuši nozīmīgu ieguldījumu Latvijas zinātnes attīstībā

Akad. B. Andersons un kor.loc. V. Pīrāgs ir Valsts pētījumu programmu vadītāji. Latvijas Zinātnes padomē darbojas B. Andersons, T. Juhna, I. Kalviņš, J. Kloviņš, V. Pīrāgs. LZA zinātniskās ekspertīzes komisijā iekļauti I. Muižnieks, M. Murovska, A. Zicmanis, K. Tārs. LZA ekspertu komisijās ievēlēti G. Duburs, M. Dambrova, Z. Krišjāne, A. Linē, P. Trapencieris, K. Tārs, M. Turks, L. Vīksna.

Nodaļas locekļi ir daudzu starptautisku un Latvijas zinātnisko projektu vadītāji un līdzdalībnieki, vada promocijas darbu izstrādi.

Diviem no LZA nosauktajiem 2014. gada nozīmīgākajiem sasniegumiem zinātnē autori vai līdzautori ir mūsu nodaļas locekļi – akad. Ivars Kalviņš, *Dr.h.c.* Aldonis Vēriņš (sk. 50., 51. lpp.).

Nodaļas locekļu citi nozīmīgi zinātniskie sasniegumi:

- Izstrādāti jauni katalītiski procesi biomasas konversijai degvielās (akad. **V. Kampars**, *Dr. chem.* K. Māliņš u.c.; RTU Lietišķās ķīmijas institūts).
- Atklāta vairāku Latvijā radītu medicīnisku preparātu (ftorafūrs, cerebrokrasts, etaftorons u.c.) spēja mijiedarboties ar DNS (akad. **N. Sjakste**, akad. **G. Duburs** u.c.; Latvijas Organiskās sintēzes institūts, Latvijas Universitāte).
- Atklāti melanokortīnu otrā tipa receptora membrānas transporta un liganda atpazīšanas specifiskumu nosakošie elementi. Noskaidroti šī receptora aminoskābju sekvenču reģioni, kas nosaka tā specifiskās īpašības (akad. **J. Kloviņš**, *Dr. biol.* D. Fridmans u.c.; Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centrs, Upsalas Universitātes Medicīnas fakultātes Neurozinātņu institūts).
- Pabeigti ilggadīgi (1999–2014) pētījumi par Latvijas floras sugu sastāvu un ģeogrāfisko izplatību, kas vainagojušies ar 12 monogrāfiskiem izdevumiem par 33 augu dzimtām un 162 ģintīm: *Latvijas vaskulāro augu flora*. [1.–12. laid.]. Atb. red. V. Šulcs. Rīga: LU Bioloģijas institūts.
- Starptautiski reģistrētas 7 jaunas brīvdabas rododendru šķirnes (akad. **R. Kondratovičs**, Latvijas Universitāte).
- Apsekojums par nodrošinājumu ar jodu dažādos Latvijas reģionos pusaudžu un grūtnieču populācijā (I. Konrāde /grupas vadītāja/; **M. Dambrova**, U. Gruntmanis, L. Neimane, **Edg. Liepiņš**, **A. Lejnieks**, **V. Pīrāgs**, D. Rezeberga, I. Strēle, V. Veisa).

Daudzi nodaļas locekļi ir starptautisku zinātnisko žurnālu redaklējēju locekļi un eksperti.

Iznākušas vairākas grāmatas, kuru autori vai līdzautori ir nodaļas locekļi, tai skaitā:

- **Vēriņš, A.** *Latvietis un viņa peonijas*. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2014, 479 lpp.
- **Kļaviņš, M.**, Azizov, A., Zaļoksnis, J. *Environment, pollution, development: the case of Uzbekistan*. Rīga: LU Academic Publisher, 2014, 304 pp.
- **Žileviča, A.**, Mazjānis, I. *Medicīnas mikrobioloģija. I*. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2014, 365 lpp.
- Huruk, Stanisław, **Barševskis, Arvīds**. *Charakterystyka biegaczowatych (Coleoptera, Carabidae) Gór Świętokrzyskich*. Kielce, 2014, 217 pp.
- *Retās slimības [Rare diseases]*. Profesora **A. Lejnieka** redakcijā. Rīga: Medicīnas apgāds, 2014, 196 lpp.
- *Dabaszinātnes un pedagogija*. Monogrāfija. (Autori: D. Cēdere, J. Gedrovics, A. Kļaviņa, J. Porozovs, G. Praulīte, **J. Raipulis**, V. Veliks). Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2014, 254 lpp.
- *Organiskās ķīmijas tehnoloģijas institūta Bioloģiski aktīvo savienojumu ķīmijas tehnoloģijas katedra (2008–2013)*. Kolektīvā monogrāfija. Zin. red. **M. Jure**. Rīga: RTU izdevn., 2014, 148 lpp.
- Kalvelis, A., **Lejnieks, A.**, Stukčēna, I. *Arteriālā hipertensija un lielo artēriju elastība [Arterial hypertension and large artery elasticity]*. Rīga, 2013, 46 lpp.
- *Latvijas medicīnas jubilejas*. Sast. **Arnīs Viksna**. Rīga: Medicīnas apgāds, 2014, 35 lpp.
- **Lejnieks, A.** *Zināt un ticēt! Vai – kas traucē sasniegt terapijas mērķus? [Know and believe! Or - preventing the achievement of treatment goals?]*. Rīga, 2014, 30 lpp.
- *Metodiskās rekomendācijas vitamīna K antagonistu lietošanā un kontrolē klīniskajā praksē. [Methodological recommendations for vitamin K antagonist use and control in clinical practice]*. Darba grupas vadītāji: **A. Lejnieks**, J. Ptašeks. Rīga, 2014, 47 lpp.

Balvas un atzinības:

Akad. Arvīdam Barševskim – Triju Zvaigžņu ordenis.

Kor.loc. Sandrai Lejniecei – Atzinības krusts.

Ārz.loc. Regīnai Žukai – LZA Lielā medaļa.

Akad. Ivaram Kalviņam (kopā ar E. Ložu un K. Dikovsku) – LR Ministru kabineta Atzinības raksts.

Akad. Rutai Muceniecei – LR Veselības ministrijas Atzinības raksts.

Kor. loc. Mārcim Lejam – LR Veselības ministrijas Atzinības raksts.

- LZA goda doktoram Romanam Lācim – LZA Paula Stradiņa balva medicīnā.
 Kor.loc. Guntai Sprinģei – LZA Heinricha Skujas balva bioloģijā.
 Kor.loc. Edgaram Sūnam – LZA Gustava Vanaga balva ķīmijā.
 Akad. Maijai Dambrovai – AS „Grindeks” un LZA balva „Zelta Pūce”.
 Kor. loc. Tālim Juhnam – SIA “ITERA-Latvija”, LZA un RTU Attīstības fonda balva.
 Akad. Arnim Treimanim – meža nozares balva „Zelta Čiekurs”.
 Akad. Ivaram Kalviņam – Cicerona balva.
 Akad. Jānim Stradiņam – akadēmiķa Ivane Džavahišvili medaļa (Tbilisi Universitāte, Gruzija).
 Akad. Viktoram Kalnbērzam – Latvijas Ārstu biedrības (LĀB) gada balva par mūža ieguldījumu medicīnā.
 LZA goda doktoram Agnim Štīftam – LĀB gada balva par mūža ieguldījumu medicīnā.
 Kor.loc. Andrejam Ērglim – LĀB gada balva nominācijā „Gada cilvēks medicīnā” un AS „Grindeks” D.H. Grindeļa balva.
 Kor. loc. Mārai Pilmanei – RSU J. Prīmaņa balva.
Valsts emeritētā zinātnieka statuss 2014. gadā konkursa kārtībā piešķirts nodaļas locekļiem akadēmiķiem A. Jemeljanovam, J. Ērenpreisai, V. Klušai, R. Mucenieci, N. Vederņikovam, G. Veinbergam, J. Vīksnem un A. Zicmanim, korespondētājlocekļiem E. Birģelei, G. Eberhardam, M. Ruklišai, A. Skaģeram un P. Zālītim, LZA goda doktoram V. Strīķim.
 Apjomīgs darbs veikts nodaļas ekspertu komisijās nozīmīgāko zinātnes sasniegumu vērtēšanā, dažādu balvu pretendentu iesniegto pieteikumu izskatīšanā, kā arī balvu pasniegšanas pasākumu organizēšanā.

Nodaļas priekšsēdētājs *Raimonds Valters*
 Zinātniskā sekretāre *Baiba Ādamsons*

HUMANITĀRO UN SOCIĀLO ZINĀTŅU NODAĻA

Akadēmijas laukumā 1, Rīga, LV 1050

Tel.: 67225889. Fakss: 67821153. E pasts: humana@lza.lv

Nodaļas padome

Nodaļas priekšsēdētāja Raita KARNĪTE

Nodaļas priekšsēdētājas vietnieks Juris URTĀNS

Zinātniskās sekretāres p.i. Līva GRĪNEVIČA

Padomes locekļi

Jānis BĒRZIŅŠ, Andris CAUNE, Saulvedis CIMERMANIS, Oskars GERTS,
Viktors HAUSMANIS, Tālavs JUNDZIS, Tatjana KOĶE, Jānis KRASTIŅŠ,
Oļģerts KRASTIŅŠ, Juris KRŪMIŅŠ, Maija KŪLE, Daina LĀCE,
Dace MARKUS, Baiba RIVŽA, Valentīna SKUJIŅA, Ojārs SPĀRĪTIS,
Jānis STRADIŅŠ, Igors ŠUVAJEVS, Aivars TABUNS, Kalvis TORGĀNS,
Guntis ZEMĪTIS

Nodaļa apvieno 160 LZA locekļus, t.sk 35 īstenos, 51 goda, 40 ārzemju locekļus un 34 korespondētājocekļus. Ar nodaļas darbu saistīti 35 LZA goda doktori.

Nodaļas locekļu sadalījums pa specialitātēm

antropoloģija

Raisa Denisova, goda loc.

arheoloģija

Andris Caune, īst. loc.
Ēvalds Mugurēvičs, īst. loc.
Ieva Ose, īst. loc.
Guntis Zemītis, īst. loc.
Ilze Biruta Loze, kor. loc.
Andrejs Vasks, kor. loc.

arhitektūra

Jānis Krastiņš, īst. loc.
Gunārs Asaris, goda loc.
Andris Kronbergs, goda loc.
Gunārs Birkerts, ārz. loc.

bibliogrāfija

Andris Vilks, goda loc.
Jānis Krēsliņš, ārz. loc.

demogrāfija

Juris Krūmiņš, īst. loc.
Pārsla Eglīte, kor. loc.

ekonomika

Arnīs Kalniņš, īst. loc.
Raita Karnīte, īst. loc.
Oļģerts Krastiņš, īst. loc.
Baiba Rivža, īst. loc.
Edvīns Vanags, īst. loc.
Pēteris Zvidriņš, īst. loc.
Konstantīns Didenko, kor. loc.
Imants Kirtovskis, kor. loc.
Uldis Osis, kor. loc.
Remīgijs Počs, kor. loc.
Inna Šteinbuka, kor. loc.
Pēteris Guļāns, goda loc.
Valdis Jākobsons, goda loc.
Nikolajs Balabkins, ārz. loc.
Gundars Ķeniņš (Kings), ārz. loc.

etnoloģija

Saulvedis Cimermanis, īst. loc.
Gunita Zariņa, kor. loc.
Renāte Blumberga, ārz. loc.

filozofija

Maija Kūle, īst. loc.
Andris Rubenis, kor. loc.
Igoris Šuvajevs, kor. loc.
Ivans Vēdins, kor. loc.
Jānis (John) Tālvāldis Ozoliņš, ārz. loc.
Pāvels Štolls, ārz. loc.
Arvīds Ziedonis, ārz. loc.

kultūras vēsture

Juris Tālvāldis Urtāns, īst. loc.
Karina Pētersone, goda loc.
Vjačeslavs Ivanovs, ārz. loc.

literatūra

Alberts Bels, goda loc.
Uldis Bērziņš, goda loc.
Leons Briedis, goda loc.
Roalds Dobrovenskis, goda loc.
Guntars Godiņš, goda loc.
Dainis Īvāns, goda loc.
Juris Kronbergs, goda loc.
Jānis Peters, goda loc.
Jānis Rokpelnis, goda loc.
Valdis Rūmnieks, goda loc.
Knuts Skujenieks, goda loc.
Zigmunds Skujiņš, goda loc.
Tomass Transtrēmers, goda loc.
Māra Zālīte, goda loc.
Anna Žigūre, goda loc.

literatūrzinātne

Viktors Hausmanis, īst. loc.
Viktors Ivbulis, īst. loc.
Benedikts Kalnačs, īst. loc.
Janīna Kursīte-Pakule, īst. loc.
Vera Vāvere, īst. loc.

Ausma Cimdiņa, kor. loc.
Fjodors Fjodorovs, kor. loc.
Maija Burima, kor. loc.
Māra Grudule, kor. loc.
Rolfis Ekmanis, ārz. loc.
Lalita Muižniece, ārz. loc.
Valters Nollendorfs, ārz. loc.
Radegasts Paroleks, ārz. loc.
Juris Silenieks, ārz. loc.
Frīdrihs Šolcs, ārz. loc.
Jana Tesaržova, ārz. loc.

māksla

Biruta Baumanē, goda loc.
Ilmārs Blumbergs, goda loc.
Uldis Dumpis, goda loc.
Maija Einfelde, goda loc.
Guntis Gailītis, goda loc.
Alvis Hermanis, goda loc.
Imants Kalniņš, goda loc.
Gidons Krēmers, goda loc.
Arturs Maskats, goda loc.
Aleksejs Naumovs, goda loc.
Andris Nelsons, goda loc.
Jānis Andris Osis, goda loc.
Raimonds Pauls, goda loc.
Indulis Ojārs Ranka, goda loc.
Māris Sirmāis, goda loc.
Džemma Skulme, goda loc.
Jānis Streičs, goda loc.
Jānis Strupulis, goda loc.
Pēteris Vasks, goda loc.
Andris Vārpa, goda loc.
Kārlis Zariņš, goda loc.
Uldis Zemzaris, goda loc.
Ernsts Ņeizvestnijs, ārz. loc.

mākslas vēsture

Jānis Zilgalvis, īst. loc.
Imants Lancmanis, goda loc.

mākslas zinātnes

Ojārs Spārītis, īst. loc.
Silvija Radzobe, kor. loc.
Eduards Kļaviņš, goda loc.

pedagoģija

Tatjana Koķe, kor. loc.

politoloģija

Tālavš Jundzis, īst. loc.
Jānis Ikstens, kor.loc.
Artis Pabriks, kor. loc.
Aina Nagobads-Ābola, goda loc.
Juris Dreifelds, ārz. loc.
Jānis Peniķis, ārz. loc.
Rasma Šilde-Kārkliņa, ārz. loc.

psiholoģija

Solveiga Miežīte, ārz. loc.

folkloristika

Vaira Viķe-Freiberga, īst. loc.
Sandis Laime, kor.loc.
Valdis Muktupāvels, kor. loc.

socioloģija

Aivars Tabuns, kor. loc.
Tālis Tisenkopfs, kor. loc.

teoloģija

Juris Rubenis, goda loc.
Zbigņevs Stankevičs, goda loc.

tiesību zinātnes

Juris Bojārs, īst. loc.
Kalvis Torgāns, īst. loc.
Ringolds Balodis, kor. loc.
Ārija Meikališa, kor. loc.
Andris Plotnieks, kor. loc.
Erki Hollo, ārz. loc.

valodniecība

Aina Blinkena, īst. loc.
Ilga Jansone, īst. loc.

Dace Markus, īst. loc.
Valentīna Skujiņa, īst. loc.
Andrejs Veisbergs, īst. loc.
Brigita Bušmane, kor. loc.
Ina Druviete, kor. loc.
Benita Laumane, kor. loc.
Daina Nītiņa, kor. loc.
Anna Stafecka, kor. loc.
Jānis Valdmāns, kor. loc.
Aleksejs Andronovs, ārz. loc.
Dzintra Bonda, ārz. loc.
Maikls Brančs, ārz. loc.
Pjetro Umberto Dini, ārz. loc.
Trevors Fennels, ārz. loc.
Tomass Gamkrelidze, ārz. loc.
Baiba Metuzāle-Kangere, ārz. loc.
Alģirds Sabaļausks, ārz. loc.
Lembits Vaba, ārz.loc.
Zigms Zinkevičs, ārz. loc.

vēsture

Jānis Bērziņš, īst. loc.
Valdis Bērziņš, īst. loc.
Inesis Feldmanis, īst. loc.
Aivars Stranga, īst. loc.
Ilga Apine, kor. loc.
Anna Jurkāne, goda loc.
Norberts Angermanis, ārz. loc.
Andrievs Ezergailis, ārz. loc.
Ervinš Oberlenders, ārz. loc.
Gerts fon Pistolkorss, ārz. loc.
Andrejs Plakans, ārz. loc.
Enns Tarvels, ārz. loc.
Eberhards Vinklers, ārz. loc.

zinātnes vēsture

Anto Leikola, ārz. loc.

žurnālistika

Oskars Gerts, goda loc.

Humanitāro un sociālo zinātņu nodaļas darbība

Nodaļa apvieno 25 dažādu nozaru zinātniekus, kopskaitā 160, t.sk. 35 īstenos, 51 goda, 40 ārzemju un 34 korespondētājlocekļus. Ar nodaļas darbu saistīti 35 goda doktori.

Nodaļa neatlaidīgi turpināja īstenot savus stratēģiskos mērķus: novēroja un sekmēja līdzvērtīgu humanitāro un sociālo zinātņu nozaru attīstību un iesaisti LZA darbībā; organizēja pasākumus zinātnes sasniegumu popularizēšanai un zināšanu apmaiņai; stiprināja LZA un Latvijas zinātnieku identitāti un godināja izcilākos zinātniekus; meklēja sadarbības iespējas ar jaunajiem zinātniekiem, pakāpeniski veidoja publikāciju reģistru humanitāro un sociālo zinātņu nozarē, godināja gada labākās publikācijas un sasniegumus; būtiski uzlaboja HSN darbības atspoguļojumu interneta vietnē; sadarbojās ar žurnāla LZA Vēstis A sadaļu, atspoguļoja žurnālā HSN nozaru darbību. Nodaļas vadība sadarbojās ar valsts institūcijām un veica pieprasītās ekspertīzes humanitāro un sociālo zinātņu nozaru kompetenču ietvaros, iespēju robežās iekļāvās starptautiskajā sadarbībā.

Nodaļas Padome, pārstāvēt visas HSZ disciplīnas, darbojās kā konsultatīva institūcija. Ņemot vērā, ka sēžu apmeklējums intensīvās lekciju slodzes dēļ vairākiem Padomes locekļiem bija apgrūtināts, Padomes darbs tika organizēts elektroniskās saziņas veidā. Padomes darbā iesaistījās LZA korespondētājlocekle Māra Grudule.

Nodaļas darbība zinātnes attīstībai

Nodaļa sekoja humanitāro un sociālo zinātņu (HSZ) nozaru attīstībai, kā arī zinātnes un sabiedriskās dzīves aktualitātēm. Nodaļas sēdēs tika izskatīta pētniecības attīstība divās HSZ nozarēs – etnoloģijā (lībiešu tematikas pētniecība, LZA locekļu vēlēšanu pretendentu uzklaušana) un antropoloģijā. Gada laikā ne mazums pūļu tika veltītas, lai Latvijas Zinātņu akadēmija iegūtu tiesības vadīt un īstenot divas valsts pētījumu programmas humanitāro un sociālo zinātņu jomā. Humanitārās jomas zinātnieki apvienojās valsts pētījumu programmā Letonika (valsts prioritāro pētījumu programmas „Nacionālā identitāte (valoda, Latvijas vēsture, kultūra un cilvēkdrosība)” turpinājums). Sociālo zinātņu speciālisti uzsāka jaunu valsts pētījumu programmu „Tautsaimniecības transformācija, gudra izaugsme, pārvaldība un tiesiskais ietvars valsts un sabiedrības ilgtspējīgai attīstībai – jaunas pieejas ilgtspējīgas zināšanu sabiedrības veidošanai (EKOSOC-LV)”. Programmas vadību uzņēmas akadēmiķe Baiba Rivža, kas vienlaikus darbojas HSN un vada LZA Lauksaimniecības un meža zinātņu nodaļu. Programma iekļauj 10 pētījumu projektus un apvieno pētniekus no vairāk kā 10 Latvijas augstskolām, tostarp piecām reģionālajām augstskolām. Programmas kopējie pasākumi notiek LZA telpās, kas sekmē augstskolās darbojošos zinātnieku tuvināšanos LZA.

Rūpējoties par humanitārās un sociālās zinātnes vērtību saglabāšanu un efektīvu izmantošanu, nodaļas administrācija iesaistījās valsts vienotās zinātnes infrastruktūras idejas īstenošanā, taču iecerētie mērķi netika sasniegti un darbu paredzēts turpināt.

Savas kompetences ietvaros HSNZ atsaucas uz IAP (Starptautiskais zinātņu akadēmiju tīkls, *The Global Network of Science Academies*) un ALLEA (Eiropas zinātņu akadēmiju federācija, *European Federation of Academies of Sciences and Humanities*) priekšlikumiem, ierosinājumiem un lūgumiem, un vairākkārt nominēja Latvijas izcilākos zinātniekus starptautisko apbalvojumu saņemšanai.

Izmaiņas nodaļas sastāvā

2014. gada vēlēšanās LZA sastāvs tika radoši papildināts nozarēs, kuru sastāvs līdz šim bijis nepilnīgs. Par LZA īsteno locekli ievēlēja *Dr.hist.* Gunti Zemīti, stiprinot vēstures un arheoloģijas nozares sastāvu. Etnoloģijas nozarē akadēmiķa Saulveža Cimermaņa radošo sniegumu papildinās rudens vēlēšanās ievēlētā LZA korespondētājlocekle *Dr.hist.* Gunita Zariņa un ārzemju locekle, Somijā dzīvojošā latviete, *Dr.hist.* Renāte Blumberga. Pēc *Dr.philol.* Sanda Laimes ievēlēšanas par LZA korespondētājlocekli folkloristikas nodaļu tagad veido trīs akadēmijas locekļi. Filozofijas nozare ieguva jaunu ārzemju locekli – čehu Pāvelu Šollu, daudzpusīgu zinātnieku un Prāgas Kārļa universitātes profesoru, kurš gadiem ilgi rūpējies par to, lai Čehijā pazītu latviešu valodu un kultūru. Par LZA goda locekļiem tika ievēlēti mākslas zinātnieks Eduards Kļaviņš, komponists Artūrs Maskats, kultūras darbiniece Karina Pētersone un literāts, dzejnieks, prozaists un tulkotājs Jānis Rokpelnis.

10. jūnija sēdē LZA Senāts apstiprināja HSNZ 29. maija lēmumu piešķirt LZA goda doktora grādu vēsturē Tbilisi Valsts universitātes Humanitāro zinātņu fakultātes Gruzijas vēstures institūta profesoram *Dr. hist.* Nikolajam Javahišvili (Džavahišvili) un vēsturniekam Visvaldim Lācim.

Gada sākumā ar skumjām aizvadījām mūžībā LZA korespondētājlocekli Vilni Zariņu, augustā šķīrāmies no LZA goda locekļa Jāzepa Pigožņa un septembrī – no LZA goda locekļa Tenu Karmas. Rudens pusē uzzinājām par LZA ārzemju locekļa Frīdriha Benninghofena aiziešanu mūžībā. Rudens atnesa vēl kādu sāpīgu sēru vēsti – Jaunciema kapos nācās atstāt HSNZ ilggadējo zinātnisko sekretāri, nodaļas dvēseli *Dr.hist.* Ilgu Tālbergu. Gada beigās darbu uzsāka HSNZ zinātniskās sekretāres pienākumu izpildītāja Līva Griņeviča.

Nodaļas pasākumi

2014. gadā notika 7 HSNZ sēdes, 4 nodaļas organizētas vai ar nodaļu saistītas LZA sēdes un vairāki nodaļas locekļu organizēti lieli pasākumi.

Nodaļas sēdes

8. janvārī LZA svinīgajā sēdē tika godināti 2013. gada zinātnes sasniegumu autori. Ziedus un apsveikumus saņēma LZA korespondētājlocekle Benita Laumane par tematiski vienotu monogrāfiju ciklā pabeigtu ilggadēju pētījumu un monogrāfiju „Jūra latviešu valodā un kultūrā” (Liepāja: Liepājas Universitāte, 2013, 403 lpp.) un *Dr.h.c.philol.* Pēteris Pildegovičs par izdevumu „Lielā ķīniešu-latviešu vārdnīca” (Rīga: Latvijas Universitāte, iespiests: The Commercial Press, 2010, 1026 lpp.).

6. februārī notika HSZN sēde, kurā zinātnisku ziņojumu „Indoeiropiešu pirmdzimtenes meklējumi saistībā ar Indiju un baltiem” sniedza akadēmiķis Viktors Ivbulis. Nodaļas vadītāja akadēmiķe Raita Karnīte informēja par Latvijas zinātnes starptautiskā izvērtējuma rezultātiem humanitāro un sociālo zinātņu (HSZ) jomā. Nodaļa noklausījās R. Karnītes ziņojumu par 2013. gada darbu, iepazīnās ar 2014. gada plānu. Sēdi papildināja 2014. gada publikāciju izstāde. Pirms sēdes tika atklāta LZA goda locekļa Jāņa Strupuļa jubilejas izstāde „Salasītis malku jaunībā, nesalsti vecumā. Studiju un armijas laika gleznas (1972–1974)”.

27. februārī HSZN sēde sākās ar *Dr.habil.oec.* Pētera Guļāna grāmatas „Ekonomiskās politikas problēmas. Iesniegumi valsts institūcijām un to atbildes (2002–2013)” (Rīga: SIA „Latvijas Zinātņu akadēmijas Ekonomikas institūts”, 2014, 252 lpp.) atvēršanu. Sēdes turpinājumā klausītāji iepazīnās ar LU Literatūras un mākslas institūta devumu. Zinātniskus ziņojumus par tēmu „LU Literatūras, folkloras un mākslas institūts. Aktualitātes. Perspektīvas” sniedza *Dr.philol.* Dace Bula, *Dr.philol.* Baiba Krogzeme-Mosgorda, akadēmiķis Benedikts Kalnačs. Sēdes otrajā daļā sēdes dalībnieki uzklāstīja *Dr.biol.* Maijas Bundules ziņojumu „Par dalību ERA-NET Plus projekta „ERA RUS Plus” pētījumu projektu konkursā”.

10. aprīlī notika LZA Pavasara pilnsapulce, kurā piešķirtās LZA vārdbalvas saņēma: Viļa Plūdoņa balvu literatūrzinātnē – akadēmiķe Vera Vāvere, Margēra Skujenieka balvu statistikā – akadēmiķis Juris Krūmiņš. Nedaudz vēlāk, citā svinīgā pasākumā D.A. Lēbera balvu saņēma *Dr.h.c.iur.* Egils Levits.

29. maijā HSZN sēdē klausītāji iepazīna Tartu Universitātes pētnieka *Dr. phil.* Valta Ernštreita ziņojumu par Lībiešu tematiku Latvijā un starptautiskajā pētniecībā. Sēdes turpinājumā R. Karnīte sniedza īsu informāciju par jaunumiem zinātnes finansēšanā un skaidroja valsts pētījumu programmu apstiprināšanas gaitu. Sēdes nobeigumā dalībnieki balsoja par LZA goda doktora grāda piešķiršanu vēsturniekiem Visvaldim Lācim un Nikolajam Javahišvili (Džavahišvili).

4. septembrī LZA un HSZN kopsēdi izbraukumā laipni uzņēma Jūrmalas dome. Sēdē Jūrmalas pilsētas domes Attīstības pārvaldes vadītājs Edgars Stobovs ziņoja par Jūrmalas pilsētas attīstības iespējām un tendencēm. Sēdes dalībnieki uzklāstīja LZA korespondētājlocekļa Igora Šuvajeva pārdomas par varas tehnoloģijām, Viktorijas Zaļūksnas Jūrmalas pilsētas izvērtējumu administratīvās un funkcionālās teritorijas

aspektā, kas veikts, pamatojoties uz viņas doktores darbā izveidotajiem teorētiskajiem principiem, kā arī akadēmiķa Saulveža Cimermaņa īso ziņojumu par to, kā no atsevišķām zvejnieku mājām izauga Jūrmalas pilsēta.

29. septembrī HSN vadītāja R. Karnīte piedalījās Daugavpils Universitātes organizētā LZA korespondētājloceklim, salīdzināmās literatūras speciālistam, *Dr.habil. philol.* Fjodoram Fjodorovam veltītā starptautiskā zinātniskā konferencē, kas notika Daugavpilī, Marka Rotko centrā, un sveica jubilāru.

Oktobrī sākās nopietns darbs – jauno LZA locekļu kandidātu un zinātnes sasniegumu izvērtēšana.

2. oktobrī HSN sēdes dalībnieki noklausījās akadēmijas īsteno locekļu vēlēšanām pieteiktā LZA korespondētājlocekļa *Dr.hist.* G. Zemīša ziņojumu „Agrīnā valstiskuma problēma tagadējās Latvijas teritorijā vēlajā dzelzs laikmetā un viduslaiku sākumā”, korespondētājlocekļu vēlēšanām etnoloģijas nozarē pieteiktās *Dr.hist.* Aijas Jansones ziņojumu „Ideja, mērķis, auditorija un rezultāti jaunāko laiku latviešu etnoloģijas pētījumos” un informāciju par ārzemju locekļu kandidātiem HSZ jomā – Renāti Blumbergu un Pāvelu Štollu. Sēdes dalībnieki ar balsojumu atbalstīja visu kandidātu piedalīšanos vēlēšanās.

6. novembrī HSN sēdē izskatīja etnoloģijas nozarē pieteiktās LZA korespondētājlocekles kandidātes *Dr.hist.* Gunitas Zariņas ziņojumu „Latvijas seno iedzīvotāju etnoloģija – izpētes iespējas un rezultāti”, folkloras nozarē pieteiktā LZA korespondētājlocekļa kandidāta *Dr.philol.* Sanda Laimes ziņojumu „Pārskats par zinātnisko darbību. 2002.–2014.” un LZA īstenā locekļa kandidāta *Dr.* Igora Šuvajeva ziņojumu „Dzīvesmākslas filosofija”, un ar balsojumu atbalstīja visu pieteikto pretendentu piedalīšanos vēlēšanās. Sēdes otrajā daļā dalībnieki noklausījās ziņojumu par pētniecības attīstību antropoloģijas nozarē (ziņoja *PhD* Aivita Putniņa un *PhD* Agita Lūse).

27. novembrī LZA Rudens pilnsapulcē akadēmijas galveno apbalvojumu – LZA Lielo medaļu saņēma akadēmiķis Viktors Ivbulis. Profesora Leona Taivāna teiktajā *laudatio* izskanēja daudz interesantu faktu par medaļas saņēmēja dzīves un darba gaitu, bet pats galvenais – izgaismojās panākumus veidojošais grūtais un neatlaidīgais darbs. Pasākumu bagātināja LZA koris „Gaismaspils”.

16. decembrī notika tradicionālais Ziemassvētku pasākums, kura lietišķajā daļā jaunievēlētie LZA locekļi saņēma diplomus, bet svinīgajā daļā dalībnieki klausījās Romas Katoļu baznīcas Rīgas arhibīskapa–metropolīta Zbigņeva Stankeviča uzrunu. Pasākumu greznoja kokaletāja Kristīne Ādmine.

Akadēmiskie lasījumi

2012. gadā uzsāktā akadēmisko lasījumu programma netika pārtraukta. Lasījumu skaits nebija liels, toties lasījumi bija labi apmeklēti. Tie notika tikai augstskolās ārpus Rīgas.

14. oktobrī Vidzemes Augstskolā notika akadēmiskais lasījums/diskusija „Ko Latvijai nesīs nākotne?” (lektore Raita Karnīte). Lasījumā piedalījās ne tikai augstskolas studenti, bet arī žurnālisti, Valmieras Valsts ģimnāzijas vecāko klašu audzēkņi un citi interesenti.

21. novembrī Daugavpils Universitātē notika akadēmiskais lasījums „Raganas latviešu tautas priekšstatos: redzētājas vai rēģi?” (lektors Sandis Laime).

4. decembrī nakts raganas draiskojās Sanda Laimes sniegtajā akadēmiskajā lasījumā Vidzemes Augstskolā. Arī šo lasījumu noklausījās plašāks klausītāju loks, un klausītāju interese bija neviltota.

HSZN organizētas izstādes LZA

6. februārī notika LZA goda locekļa Jāņa Strupuļa jubilejas izstāde „Salasijis malku jaunībā, nesalsi vecumā. Studiju un armijas laika gleznas (1971–1974)”.

18. februārī tika atklāta LMA profesora LZA goda locekļa Alekseja Naumova izstāde.

Mēnesi vēlāk, 18. martā, atklāja LMA profesora *Dr.h.c.art.* Valda Villeruša izstādi „Grāmatas un *asamblāžas*”.

17. aprīlī tika atklāta Ilzes Lībietes un Jura Ivanova izstāde „Latvijas heraldika. Vidzeme 1996–2014. Ilzes Lībietes un Jura Ivanova jaunizveidotie pašvaldību ģerboņi. Dzimtu ģerboņi. Korporatīvie ģerboņi”.

Rudens sezona Latvijas Zinātņu akadēmijas izstāžu zālē sākās 7. oktobrī ar izstādi “Gaismas ceļā”, kas iepazīstināja ar interesantu tēlniecības un fotogrāfijas simbiozi – savus darbus izstādē prezentēja tēlniece Vija Dzintare un fotogrāfs – zobārsts Pēteris Apse.

27. novembrī Latvijas Zinātņu akadēmijā tika atvērta grafiķa, profesora *emeritus* Gunāra Krolla izstāde “Laika krustceles”, kurā aplūkojami darbi no pēdējā laika nozīmīgākajiem cikliem oforta tehnikā – “Livonija krustcelēs” un “Rīga gadsimtos”.

Citi pasākumi

3. februārī tika atvērts 2013. gada beigās izdots savdabīgais LZA Vēstu A daļas sējums „Eiropas paradigmas Livonijas un Latvijas vēsturē, arhitektūrā un mākslā”, ko bija sagatavojuši mākslas zinātnieki.

14. februārī svinīgā LZA pasākumā tika atvērts četru sējumu izdevums humanitāro un sociālo zinātņu jomā „Latvieši un Latvija”. Notikums pievērsa sabiedrības uzmanību un tika plaši atspoguļots presē. Izdevums piegādāts Latvijas vēstniecībai Maskavā, Monreālas Latviešu centra bibliotēkai.

4. aprīlī notika Latvijas Ekonomistu apvienības, augstskolas „Turība” un LZA kopīgi rīkota starptautiska konference „Ekonomikas zinātnes loma sociālās vides veidošanā un uzņēmējdarbībā”. Viena konferences sesija bija veltīta izcilajam latviešu

izcelsmes ekonomistam Kārlim Balodim, kuram 2014. gadā bija 150 gadu jubileja. Konferenci ar savu klātbūtni pagodināja LZA ārzemju loceklis Nikolajs Balabkins un Maskavā dzīvojošais Kārļa Baloža biogrāfijas pētnieks Manfrēds Šneps-Šnepste.

25.–26. aprīlī notika pēc Latvijas Zinātņu akadēmijas iniciatīvas (LZA viceprezidents akad. Tālavš Jundzis) organizēta starptautiska konference *The Baltic States in the European Union: ten years as member states*.

28. maijā LZA korespondētājlocekļi prof. Ausma Cimdiņa aicināja nodaļas locekļus un kolēģus uz zinātnisku rakstu krājuma „Imants Ziedonis. Piederības meklējumi, brīvības treniņš” atvēršanas svētkiem un ar tiem saistītiem diviem akadēmiskiem lasījumiem.

16. jūnijā LZA telpās ASV koris un koris „Gaismaspils” sagādāja jaukus brīžus jūnija jubilāru aplīgošanā.

21.–22. augustā notika konference un citu pasākumu kopums, kas bija veltīts Baltijas ceļa 25 gadu jubilejai „Baltijas ceļš un totalitārā komunisma sabrukums: Eiropas kopīgās atmiņas un politiskās iedvesmas avots”, kuras organizēšanā un norisē piedalījās arī Latvijas Zinātņu akadēmija.

1. augustā HSN vadītāja piedalījās Turaidas muzejrezervāta rīkotajā svētku pasākumā „Turaidas pils 800 gadu mozaīka”, kur uzrunāja muzejrezervāta dalībniekus un pasniedza LZA dāvinājumu.

26. augustā LZA Augstceltne šķīrās no ilggadēja iemītnieka – Krišjāņa Barona slavenā Dainu skapja. Akadēmiķis Jānis Stradiņš savā uzrunā teica: „Šī diena mums ir vienlaikus pacilājoša, bet arī skumji nostalgiska. Mūsu Augstceltne un Zinātņu akadēmija atvadās no “Dainu skapja”, no Folkloras krātuves un vienlaikus arī no Literatūras, folkloras un mākslas institūta. Mūsu ēka ir bijusi patvērums (kāds nu tas ir bijis) latviešu nācijas dārgumam mazliet vairāk nekā 50 gadus, kopš 1963. gada. “Dainu skapis” bija kļuvis par vienu no latviskākajiem elementiem šajā nacionālajām vērtībām pasvešajā namā, Staļina ampīra (Boriss Pasternaks kādreiz asprātīgi parodēja – Staļina vampīra) stilā ieturētajā gaisotnē” (Zinātnes Vēstnesis, 2014, 14 (472), 8. sept.).

4.–5. septembrī LU Mazajā aulā, Viesītē un Sunākstē notika starptautiska zinātniska konference „G.F. Stenders (1714.–1796.) un apgaismība Baltijā Eiropas kontekstā”. Konferences organizēšanā liels nopelns bija LZA korespondētājlocekļiem Mārai Grudulei.

17. septembrī notika baltvāciešu, latviešu organizācijas *Domus Rigensis* un LZA HSN kopīgs pasākums „Kultūrvēsture, kultūras pieminekļi un to izpētes nozīme. Muižas, baltvācu kultūras aspekts”. Par pasākumu gādāja akadēmiķis Ojārs Spārītis, *Domus Rigensis* pārstāve Nora Rutka un akadēmiķis Jānis Zilgalvis.

9. oktobrī uz savas grāmatas „Jelgavas teātris” atvēršanu un teātra mākslai veltītu sarīkojumu aicināja akadēmiķis Viktors Hausmanis.

14. novembrī Letonikas tematikas ietvaros notika Latvijas valsts svētkiem veltīta konference “Kas latviešiem stāstāms citām tautām par sevi, savu valodu, kultūru un vēsturi?” (atbildīgais akadēmiķis Tālavš Jundzis).

Balvas HSZN locekļiem

Par IV šķiras Triju Zvaigžņu ordeņa virsnieku kļuva kultūrvēsturnieks, Latvijas Zinātņu akadēmijas akadēmiķis, Latvijas Universitātes Latvijas vēstures institūta profesors, valsts emeritētais zinātnieks, *Dr.habil.hist.* Saulvedis Cimermanis.

LZA korespondētājlocekle Ausma Cimdiņa saņēma Rīgas balvu.

7. oktobrī LZA Senāta sēdē ar Kultūras ministrijas Atzinības rakstu tika izteikta pateicība folkloristei Mārītei (Mārai) Vīksnai, Latvijas Zinātņu akadēmijas goda doktorei, Latviešu folkloras krātuves fondu glabātājai, kuras pārziņā un aprūpē atradās Krišjāņa Barona Dainu skapis.

LZA goda loceklis Valdis Rūmnieks 2014. gada 14. septembrī saņēma Liepājas domes un Latvijas Rakstnieku savienības iedibināto Egona Līva balvu „Krasta ļaudis” par romānu „Trīs zvaigznes” (Rīga: Zvaigzne ABC, 2013, 448 lpp.).

Nodaļas locekļi saņēma piecas LZA vārdbalvas.

Raiņa balva par izcilu radošu veikumu zinātnē tika piešķirta Daugavpils Universitātes profesoram, LZA korespondētājloceklim *Dr.habil.philol.* Fjodoram Fjodorovam par devumu salīdzināmās un cittaute literatūras izpētē.

Kārļa Baloža balvu tautsaimniecībā saņēma LZA goda loceklis *Dr.habil.oec.* Pēteris Guļāns par nozīmīgu devumu Latvijas ekonomiskās politikas izpētē.

Arveda Švābes balvu vēstures zinātnē LZA Senāts piešķīra LZA īstenajam loceklim *Dr.habil.hist.* Ēvaldam Mugurēvičam.

Teodora Celma balva filozofijā piešķirta *Dr.phil.* Uldim Vēgneram (LU Filozofijas un socioloģijas institūts) par Teodora Celma filozofiskā mantojuma pētniecību.

Kārļa Mīlenbaha balvu latviešu valodniecībā godam nopelnījusi LZA korespondētājlocekle *Dr.habil.philol.* Ina Druviene.

Jauno zinātnieku balvas 2014. gadā nepiešķīra. Konkursam bija iesniegts tikai viens darbs, turklāt bija pārkāpts konkursa nolikums. Jauno zinātnieku zemā interese par balvām ir satraucošs vēstījums, kas liecina, ka sadarbība ar jaunajiem zinātniekiem joprojām ir nepietiekama.

18. martā LZA goda loceklis *Dr.habil.oec.* Pēteris Guļāns saņēma LZA prezidenta pateicības rakstu par ilggadīgu un nemaldīgu Latvijas ekonomikas attīstības analīzi.

LZA pagodinājumus saņēma arī vairāki Liepājas Universitātes zinātnieki, kas darbojas HSZ jomā.

Starptautiskas atzinības

Baltijas Asamblejas (BA) balva mākslā 2014. gadā piešķirta Jaunā Rīgas teātra režisoram LZA goda loceklim Alvim Hermanim par radošajiem sasniegumiem, uzvedot virkni izrāžu, jo īpaši par lugu “Oblomovs”. 2014. gada Baltijas Asamblejas (BA) balvas mākslā, mūzikā un zinātnē, kā arī BA medaļas par nopelniem Baltijas valstu vienotības stiprināšanā un sadarbības veicināšanā 23. oktobrī tika pasniegtas svinīgā ceremonijā Igaunijas galvaspilsētā Tallinā BA 33. sesijas ietvaros.

Latvijas zinātnes sasniegumi TOP 10

No desmit pieteiktajiem izcilākajiem zinātniskās darbības rezultātiem HSZ jomā atzinību guva trīs sasniegumi teorētiskajā zinātnē.

Apkopoti Latvijas zinātnieku jaunākie atzinumi par latviešiem kā nāciju (etnosu) un Latviju kā valsti 4 sējumu izdevumā „Latvieši un Latvija”. Galvenais redaktors *Dr.habil.chem., Dr.h.c.hist.* J. Stradiņš, atbildīgie redaktori *Dr.habil.philol.* I. Jansone un *Dr.habil.hist.* A. Vasks; redkolēģija: *Dr.habil.chem., Dr.h.c.hist.* J. Stradiņš, *Dr.habil.philol.* V. Hausmanis, *Dr.habil.philol.* I. Jansone, *Dr.habil.sc.pol., Dr. iur.* T. Jundzis, *Dr.habil.phil.* Maija Kūle, *Dr.habil.hist.* A. Vasks, *Dr.hist.* G. Zemītis (Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, 2013, 2384 lpp.). Četrus sējumu akadēmiskais izdevums „Latvieši un Latvija” tapis valsts nozīmes pētījumu programmas „Letonika: pētījumi par valodu, vēsturi un kultūru” (2005–2009) un tās nākamā posma „Nacionālā identitāte: valoda, Latvijas vēsture, kultūra un cilvēkdrošība” (2010–2013)” ietvaros. Izdevuma veidošanā iesaistīti vairāk nekā 80 autori.

Par krājuma izdošanu atbildīgie zinātnieki saņēma arī LR Ministru kabineta balvu.

Izveidotas un izdevumā „Baltu valodu atlants. Leksika I. Flora” (Vilnius: Latvijas Universitātes Latviešu valodas institūts, 2013, 569 lpp. Sastādītāji: D. Mikulienē, A. Stafecka; recenzenti: *prof. Dr.habil.* Z. Zinkevičius, *Dr.habil.philol.* O. Bušs). apkopotas baltu valodu ģeolingvistiskās kartes, kas uzskatāmi rāda gan abām valodām raksturīgo parādību kopīgo areālu izplatību leksikā un semantikā, gan arī fonētiskās un morfoloģiskās īpatnības, kā arī valodu kontaktus). „Baltu valodu atlants” ir Latvijas Universitātes Latviešu valodas institūta un Lietuvišu valodas institūta kopīgais projekts, kas sagatavots ar Lietuvas Zinātnes padomes un Latvijas Valsts pētījumu programmas „Nacionālā identitāte” finansiālu atbalstu.

Pirmo reizi kopš Latvijas valsts neatkarības atjaunošanas publicēts akadēmiskais Latvijas vispārējās mākslas vēstures izdevums „Latvijas mākslas vēsture. IV sējums. Neoromantiskā modernisma periods 1890–1915” (Rīga, 2014, 640 lpp. Sastādītājs un zinātniskais redaktors E. Kļaviņš, autori: K. Ābele, S. Grosa, V. Villerušs, dizains: I. Vīriņa, izdevēji: Latvijas Mākslas akadēmijas Mākslas vēstures institūts, Mākslas vēstures pētījumu atbalsta fonds). Latvijas mākslas zinātnieku veidota izdevums jaunatklājumu un interpretācijas ziņā tālu pārspēj citus šī žanra darbus. Autori aplūko

Kristiāna Ābele, Silvija Grosa, Eduards Kļaviņš, Daina Lāce – Akadēmiskā izdevuma „Latvijas mākslas vēsture“ 4. sējuma autori ar akadēmijas vadību.

nacionālās mākslas un arhitektūras skolas veidošanos, līdzvērtīgu uzmanību veltot arī cittautu personību veikumam.

2014. gadā konkursam iesniegto darbu klāsts HSZ jomā bija sevišķi bagātīgs.

Sadarbība ar valsts institūcijām

Papildus līdzdalībai zinātnes politikas veidošanā, kas vainagojās ar jaunas valsts pētījumu programmas atvēršanu sociālajās zinātnēs, nodaļas speciālistiem bija iespēja paust savu viedokli arī citos jautājumos – par uzņēmējdarbības attīstību, ES struktūrfondu izmantošanu, intelektuālā īpašuma aizsardzību.

Sadarbība ar Latvijas pašvaldībām

Turpinājās darbs Latvijas novadu kultūrvēstures izpētē.

26. jūlijā Vispasaules malēniešu svētkos Jaunlaicē tika atvērts D. Markus un S. Cimermaņa sastādītā un rediģētā rakstu krājuma „Kultūrvēstures avoti un Alūksnes novads” otrais izdevums (Rīga: LZA Vēstis, 2014, 383 lpp.), kas ietilpst publikāciju kopā „Letonikas bibliotēka”.

9. augustā Veclaicenes Tautas namā jau devīto reizi notika tradicionālā igauņu diena, kas bija veltīta Igaunijas un Latvijas administratīvo robežu tapšanai un kultūrvēsturiskajām norisēm ap robežu. Sarīkojuma teorētiskajā daļā referēja arī akad. Saulvedis Cimermanis.

Lai turpinātu LZA un Alūksnes novada pašvaldības sadarbību Malēnijas izzināšanā, kultūrvēsturisko vērtību izvērtēšanā un izmantošanā mūsdienu vajadzībām, **30.oktobrī** Alūksnē notika novada kultūras darbinieku sanāksme, kurā piedalījās LZA prezidents akad. Ojārs Spārītis.

Novadu kultūrvēstures izpētes radošā kopa, ko vada akad. S. Cimermanis, gatavo izdošanai „Letonikas bibliotēkas” kārtējo sējumu „Kultūrvēstures avoti un Mālpils novads”. Krājuma izdošanu finansē Mālpils novada pašvaldība.

Sadarbība ar Latvijas augstskolām

Kopš 2012. gada nostiprinājusies sadarbība ar Daugavpils Universitāti. 22. augustā nodaļas vadītāja akad. Raita Karnīte LZA vārdā sveica augstskolu ar Dabaszinātņu un tehnoloģiju korpusa atvēršanu. Daugavpils Universitātē turpinājās HSN Akadēmisko lasījumu programma.

HSZN ir izveidojusies ilgstoša un cieša sadarbība ar Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības akadēmiju (rektore – akadēmiķe Dace Markus). LZA viceprezidents Tālavas Jundzis un HSN vadītāja Raita Karnīte darbojas akadēmijas Padomnieku Konventā. LZA ar prieku sveica augstskolu tās divdesmitgades svinībās un godināja to ar augstiem apbalvojumiem.

2015. gadā sekmīgi uzsākta sadarbība ar Vidzemes Augstskolu. Augstskolā notikuši divi HSN akadēmiskie lasījumi. Divas augstskolas pētnieciskās vienības iekļautas LZA vadītajā sociālo zinātņu valsts pētījumu programmā.

HSZN piederīgo LZA locekļu darbība

2014. gada vasarā Latvijas Zinātnieku savienība aicināja iesniegt ziņas par izcilākajiem zinātniekiem. Latvijas Zinātņu akadēmija savā sarakstā iekļāva zinātniekus, kurus tā bija apbalvojusi.

3. septembrī apgādā „Mansards” atvēra LZA goda doktora filoloģijā Ilgoņa Bērsona jaunāko grāmatu „Segvārdi un segburti. Noslēpumi un meklējumi” (Rīga: Mansards, 2014, 388 lpp.).

Izdoti daudzpusīgas, produktīvas latviešu valodnieces akadēmiķes Ainas Blinkenas darbi no 20. gs. 50. gadiem līdz mūsu dienām „Caur vārdu birzi. Darbu izlase” (Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2014. 591 lpp.). Izlase sākas ar saistošo apceri „Latva, latvis, latvietis, Latvija” un deviņās nodaļās (Latviešu literārā valoda, Valodniecības vēsture, Gramatika, Ortogrāfija un interpunkcija, Terminoloģija, Dialektoloģija, Valodas kultūra, Valodas politika, Latviešu valoda skolā, Vērojumi un recenzijas) aptver būtiskas valodniecības problēmas un saglabā laikmeta garu.

21. novembrī Latvijas Mākslas akadēmijas Mākslas vēstures institūtā notika institūta direktora, profesora Eduarda Kļaviņa sastādītās grāmatas „Latvijas mākslas vēsture” IV sējuma „Neoromantiskā modernisma periods: 1890–1915” atvēršana.

Izdota akadēmiķa Viktora Hausmaņa grāmata „Laimonis Siliņš un Sanfrancisko Mazais teātris” (Rīga: Zinātne, 2014, 256 lpp.). Autors stāsta par vienu no aktīvākajiem latviešu teātra veidotājiem Amerikas Savienotajās Valstīs – Laimoni Siliņu (dzimis

1926. gadā Rīgā), ar kuru dzīvē un uz skatuves allaž kopā bijusi viņa dzīvesbiedre Brigita. Laimonis Siliņš nospēlējis daudzas lomas amerikāņu teātros.

Rudens pusē ar Latvijas Zinātņu akadēmijas līdzdalību un aizbildniecību ir nodibināta Jāzepa Pīgožņa balva, kuru reizi divos gados piešķirs konkursa „Latvijas labākā ainava” uzvarētājam. Balva ir apzeltīta medaļa, ko veidojis LZA goda loceklis Jānis Strupulis, un naudas prēmija 3000 EUR apmērā. To un citus izdevumus segs Preiļu novada un Rīgas dome, jo Jāzebs Pīgoznis ir Preiļu goda pilsonis un novada lepnums. Rīgā, kā zinām, mūsu Akadēmijas goda loceklis dzīvoja un strādāja visu savu radošo mūžu.

Balvas mērķis ir daudz plašāks par Latvijas ainavu glezniecības tradīciju saglabāšanu un turpināšanu. LZA vārds un līdzdalība procesā balvai piešķir valstisku vērienu un arī stiprina sabiedrības konsolidēšanos.

LZA goda locekļa Jāņa Streiča rosināta un LZA prezidenta, mākslas zinātnieka Ojāra Spārīša ieteikta 2015. gada 12. februārī Sv. Pētera baznīcā atklāta Lietuvas Veiseijas baznīcas Sv. Jurgā kokā grieztu skulptūru izstāde, ko atbalsta Lietuvas vēstniecība. Notikums pieskaņots Lietuvas valsts neatkarības dienai. Veiseija ir Čurļoņa dzimtā puse, ar kuru cieši saistīta arī LZA goda locekļa Jāņa Streiča darbība. Tur ne tikai uzrakstīti viņa labāko filmu scenāriji, bet aktīvi ir veicināta latviešu mākslinieku piedalīšanās Lietuvas Druskininku un Veiseijas plenēros. Izstāde stiprinās mūsu valstu kultūras sakarus un ir spilgta liecība kristīgo konfesiju sadarbībai Latvijā.

Sadarbība ar jaunajiem zinātniekiem

Lai sekmētu LZA sadarbību ar jaunajiem zinātniekiem un veicinātu jauno zinātnieku iesaisti LZA darbā, Latvijas Jauno zinātnieku apvienības pārstāvji ir iekļauti HSZN adresātu sarakstā, regulāri saņem informāciju par norisēm nodaļā un piedalās tās pasākumos.

9. augustā LZA prezidents un vairāku nodaļu vadītāji apmeklēja Latvijas Jauno zinātnieku nometni „Apzināt iespējas”, kas notika Lēdurgā, un piedalījās diskusijā par jauno zinātnieku iespējām Latvijā.

Sadarbība ar žurnāla LZA Vēstis A daļu

Nodaļas zinātnieku zinātniskie raksti veidoja vairāk nekā pusi no žurnāla A daļas saturiskā kopuma. LZA Vēstu A daļas redakcijas kolēģijā sāka darboties vēl divi ārzemju locekļi – Trevors Fennels (Austrālija) un Pjetro Umberto Dini (Itālija). Pirmo reizi savas pastāvēšanas vēsturē žurnāls iekļāvās starptautiskā datubāzē – Austrumeiropas universitāšu virtuālajā žurnālā (datubāzē) humanitārās un sociālās zinātnēs CEJSH (*The Central European Journal of Social Sciences and Humanities*). Sākot no žurnāla 2014. gada 68. sējuma (3./4. numurs), informācija par žurnālā publicētajiem rakstiem ir izvietota internetā un tādējādi pieejama neierobežotam interesentu lokam.

Terminoloģijas komisija

2015. gadā izdevās nedaudz palielināt LZA Terminoloģijas komisijas finansējumu, taču kopējais finansējums joprojām bija nepietiekams, lai nodrošinātu terminologu normālu darbu. Kaut gan tika apstiprināti vairāki terminu kopumi un atsevišķi termini, ar to nepietiek strauji augošo terminu vajadzības apmierināšanai. Gada otrajā pusē Terminoloģijas komisija lēma par nepieciešamību mainīt esošo darbības kārtību un uzsākt LZA Terminoloģijas komisijas reorganizāciju.

Dāvinājumi un pateicība

Paldies LU Filozofijas un socioloģijas institūtam (akad. Maija Kūle), LU Latvijas vēstures institūtam (LZA kor.loc. Guntis Zemītis), LU Latviešu valodas institūtam (akad. Ilga Jansone), LU Literatūras, folkloras un mākslas institūtam (*Dr. philol.* Dace Bula), Latvijas Mākslas akadēmijai un tās Mākslas vēstures institūtam, Daugavpils Universitātes proktorei *Dr.biol.* Inesei Kokinai, Vidzemes Augstskolas rektoram *Dr.hist.* Gatim Krūmiņam, LZA locekļiem un zinātniskajām institūcijām, kas ar savu līdzdalību un atbalstu sekmējuši HSZN darbību.

Nodaļa pateicas par saņemtajiem dāvinājumiem. No Latvijas Mākslas akadēmijas Mākslas vēstures institūta nodaļa saņēma četru sējumu izdevuma „Latvijas mākslas vēsture” iznākušo IV sējumu „Neoromantiskā modernisma periods. 1890–1915” (Rīga: Latvijas Mākslas akadēmijas Mākslas vēstures institūts, Mākslas vēstures pētījumu atbalsta fonds, 2014, 640 lpp.). Grāmatas autori ir Eduards Kļaviņš, Kristiāna Ābele, Silvija Grosa, Valdis Villerušs.

LZA īstenais loceklis Viktors Hausmanis dāvājis nodaļai savu grāmatu „Laimonis Siliņš un Sanfrancisko Mazais teātris” (Rīga: Zinātne, 2014, 256 lpp.).

LZA īstenā locekle Dace Markus un LZA ārzemju locekle Dzintra Bonda dāvinājušas savu monogrāfiju „Ievads fonoloģijā” (Rīga: Zinātne, 2014, 200 lpp.). Monogrāfija sagatavota RPIVA zinātniskās pētniecības projekta „Latviešu valodas fonoloģija” ietvaros.

Latvijas Universitātes Literatūras, folkloras un mākslas institūts dāvājis ilustrētu albumu „Folkloras vākšanas vēsture fotogrāfijās” (sast. LU LFMI pētnieks Aigars Lielbārdis, mākslinieks Krišs Salmanis. Rīga: LU LFMI izdevniecība, 2014, 224 lpp.) un grāmatu „Latviešu folkloristika starpkaru periodā” (sast. un zin. red. *Dr.philol.* Dace Bula. Rīga: Zinātne, 2014, 608 lpp.).

Latvijas Universitātes aģentūra „Latvijas Universitātes Latviešu valodas institūts” dāvinājusi grāmatu „Latviešu valodas gramatika” (Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2013, 1023 lpp.), kas sagatavota valsts pētījumu programmas „Nacionālā identitāte (valoda, Latvijas vēsture, kultūra un cilvēkdrošība)” un Latvijas Universitātes projekta „Mūsdienu latviešu valodas gramatika” ietvaros.

Nodaļa no LZA īstenā locekļa Jura Urtāna dāvinājumā saņēmusi Latvijas Arheologu biedrības izdevumu „Kultūras krustpunkti” (6. laidieni), kurā iekļauti 2013. gada 1.-2. novembra starptautiskās zinātniskās konferences „Kultūras krustpunkti” referentu sagatavotie materiāli (sast. un atb. red. *Dr.hist., Dr.habil.art.* Juris Urtāns. Rīga: Latvijas Kultūras akadēmija, „Nordik”, 2014, 247 lpp.). LZA īstenais loceklis Juris Urtāns dāvinājis arī grāmatu „Arheologu pētījumi Latvijā 2012. –2013. gadā” (sast. un red. J. Urtāns un I. L. Virse, mākslinieks R. Delves. Rīga: Latvijas Arheologu biedrība, 2014, 335 lpp.)

LZA īstenais loceklis Saulvedis Cimermanis dāvājis nodaļai savu biobibliogrāfijas izdevumu „Etnogrāfs un kultūrvēsturnieks Saulvedis Cimermanis. Biobibliogrāfija” (sast. Venta Kocere. Rīga: Latvijas Universitātes Akadēmiskā bibliotēka, „Zinātne”, 2014, 224 lpp.). Grāmata ietilpst akadēmisko izdevumu sērijā „Letonikas bibliotēka” un sērijā „Latvijas zinātnieki”.

LZA īstenā locekle Baiba Rivža dāvinājusi kolektīvo monogrāfiju „Latvijas ekonomikas un uzņēmējdarbības izaicinājumi” (zin. red. *Dr. oec.* Arnis Sauka, *Dr.habil.oec.* Baiba Rivža. Ventspils: Ventspils Augstskolas „Uzņēmējdarbības, inovāciju un reģionālās attīstības centrs”, 2014, 227 lpp.). Grāmatā iekļauto rakstu autori ir Ventspils Augstskolas „Uzņēmējdarbības, inovāciju un reģionālās attīstības centra” darbinieki. Grāmata izdota ar Ventspils pilsētas domes finansiālu atbalstu.

Paldies Daugavpils Universitātes Komparatīvistikas institūtam par regulāru jaunāko publikāciju dāvinājumu (LZA kor.loc. Maija Burima, LZA kor.loc. Fjodors Fjodorovs).

Nodaļa ir saņēmusi Latvijas Universitātes Teoloģijas fakultātes baznīcas un reliģiju vēstures profesora *Dr. phil.* Valda Tēraudkalna grāmatu „Reliģijpētniecība: vēsture, metodes, teorijas” (Rīga: Mansards, 2014, 328 lpp.).

HSZN pateicas arī citiem LZA locekļiem un zinātniskajām institūcijām, kas dāvājuši savas grāmatas.

Īpaša pateicība lai izskan māksliniekiem, kas priecējuši LZA ļaudis un viesus ar saviem darbiem un klātbūtni.

HSZN pateicas visiem LZA kolēģiem par sadarbību un atbalstu, pateicas žurnālistiem: Viktoram Avotiņam, Jūdītei Čunkai, Danai Francei, Voldemāram Hermanim, Arno Jundzem, Zaigai Kiperei, Signei Knipšei, Dacei Kokarevičai, Daigai Kļanskai, Sandrai Kropai, Lindai Kusiņai, Ilzei Kuzminai, Ilzei Lavrinovičai, Aismai Orupei, Viesturam Sprūdem, Laurai Zaharovai, Elitai Veidemanei u.c. par atsaucību aktualitāšu pamanīšanā un operatīvā, adekvātā atspoguļošanā.

Nodaļas priekšsēdētāja *Raita Karnīte*

Zinātniskās sekretāres p.i. *Līva Griņeviča*

LAUKSAIMNIECĪBAS UN MEŽA ZINĀTŅU NODAĻA

Akadēmijas laukumā 1, Rīga, LV 1050

Tel.: 67223448. Fakss: 67821153

E pasts: lmzn@lza.lv

Nodaļas padome

Nodaļas priekšsēdētāja Baiba RIVŽA

Nodaļas priekšsēdētājas vietnieks Bruno ANDERSONS

Zinātniskā sekretāre Kristīne POLAČENKO

Padomes locekļi

Aleksandrs JEMEĻJANOVŠ, Īzaks RAŠALS

Nodaļa šobrīd apvieno 28 LZA locekļus, t.sk. 9 īstenos, 2 goda locekļus, 1 ārzemju locekli un 16 korespondētājlocekļus. Ar nodaļas darbību saistīti 2 LZA goda doktori.

Nodaļas locekļu sadalījums pa specialitātēm

bioloģija un biotehnoloģija

Īzaks Rašals, īst.loc.

ekonomika

Arnis Kalniņš, īst.loc.

Oļģerts Krastiņš, īst.loc.

Baiba Rivža, īst.loc.

Irina Pilvere, kor.loc.

lauksaimniecība un pārstrādes tehnoloģijas

Aleksandrs Jemeljanovs, īst.loc.

Edīte Kaufmane, īst.loc.

Aldis Kārklīšs, īst.loc.

Biruta Bankina, kor.loc.

Edīte Birģeļe, kor.loc.

Inga Ciproviča, kor.loc.

Zinta Gaile, kor.loc.

Daina Kārklīņa, kor.loc.

Dalija Segliņa, kor. loc.

Ilze Skrabule, kor.loc.

Juris Skujāns, kor.loc.

Jānis Latvietis, goda loc.

mežzinātne un koksnes tehnoloģijas

Bruno Andersons, īst.loc.

Nikolajs Vederņikovs, īst.loc.

Tatjana Dižbite, kor.loc.

Tālis Gaitnieks, kor.loc.

Āris Jansons, kor.loc.

Imants Liepa, kor.loc.

Dainis Edgars Ruņģis, kor.loc.

Pēteris Zālītis, kor.loc.

Aivars Žūriņš, kor.loc.

Oskars Fejs, ārz.loc.

māksla

Arta Dumpe, goda loc.

Lauksaimniecības un meža zinātņu nodaļas darbība

Nodaļa šobrīd apvieno 28 LZA locekļus, t.sk. 9 īstenos, 2 goda locekļus, 1 ārzemju locekli un 16 korespondētājo locekļus. Ar nodaļas darbību saistīti 2 LZA goda doktori.

Nodaļas darbs tika organizēts 2014. gada 24. februārī parakstītā nodomu protokola starp Latvijas Zinātņu akadēmiju (turpmāk – LZA), Latvijas Lauksaimniecības un meža zinātņu akadēmiju (turpmāk – LLMZA) un Zemkopības ministriju (turpmāk – ZM) ietvaros.

Nodomu protokols paredz: sadarbību informācijas apmaiņā starp ZM, LZA un LLMZA par augstākās izglītības un zinātnes jautājumiem; sadarbību ieteikumu izstrādē politikas plānotājiem par uzlabojumiem augstākajā izglītībā un zinātnē, tostarp par veicamajām darbībām zinātnisko institūciju starptautiskās konkurētspējas veicināšanai, kā arī ciešākai sasaistei ar industriju; kopīgu konferenču, izstāžu un citu pasākumu rīkošanu zinātnes sasniegumu popularizēšanai; sadarbību jauno zinātnieku sagatavošanā ZM kompetences nozarēs; sadarbību jauno zinātnieku konkursa organizēšanā lauksaimniecības zinātnes jomā; sadarbību atbalsta sniegšanā ražas svētku „Vecauce – 2014” organizēšanā; sadarbību Zemkopības ministrijas konkursa „Sējējs” grupas „Zinātne lauku attīstībai” darbu vērtēšanā; starptautiskās zinātniskās sadarbības veicināšanu.

LZA LMZN 2014. gadā sadarbojās ar Zemkopības ministriju, LLMZA, Lauksaimniecības zinātnisko iestāžu Direktoru padomi, Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padomi, Ziemeļvalstu Lauksaimniecības zinātnieku asociāciju, Eiropas Lauksaimniecības, pārtikas un dabaszinātņu akadēmiju apvienību (2014. gada 17.–19. septembrī LLMZA prezidente un LZA LMZN priekšsēdētāja akadēmiķe Baiba Rivža pārstāvēja Latviju Eiropas Lauksaimniecības, pārtikas un dabaszinātņu akadēmiju apvienības astotajā Ģenerālajā asamblejā un tās ietvaros rīkotajā starptautiskajā seminārā „Ģenētiski modificēto organismu pielietojums lauksaimniecībā”) un ar citām institūcijām.

LZA LMZN pārstāvji piedalījās dažādu zinātnisko projektu īstenošanā, t.sk. sadarbībā ar LLMZA, īstenoja Eiropas Komisijas 7. ietvarprogrammas ERA-NET projektu „Pētniecības koordinēšana ilgtspējīgai un multifunkcionālai mežsaimniecībai aktuālos jautājumos – līdzeklis politisko lēmumu izstrādei” (SUMFOREST) un Zviedru Institūta tematisko partnerību „ICE – Inovācija. Radošums. Vienlīdzība” (*ICE – Innovation, Creativity and Equality*). Šīs partnerības ietvaros veiktie pētījumi ir saistīti ar inovāciju veicināšanu mazos un vidējos uzņēmumos sieviešu dominējošās tūrisma, kultūras un radošajās industrijās.

LZA LMZN locekļi ir iesaistīti trīs valsts pētījumu programmu 2014.–2017. gadam īstenošanā, t.sk. vadīšanā:

- „Tautsaimniecības transformācija, gudra izaugsme, pārvaldība un tiesiskais ietvars valsts un sabiedrības ilgtspējīgai attīstībai – jaunas pieejas ilgtspējīgas zināšanu

sabiedrības veidošanai (EKOSOC-LV)” (programmas vadītāja – *Dr.habil.oec.* Baiba Rivža, Latvijas Zinātņu akadēmija);

- „Lauksaimniecības resursi ilgtspējīgai kvalitatīvas un veselīgas pārtikas ražošanai Latvijā (AgroBioRes)” (programmas vadītāja – *Dr.sc.ing.* Ruta Galoburda, Latvijas Lauksaimniecības universitāte);
- „Meža un zemes dziļu resursu izpēte, ilgtspējīga izmantošana – jauni produkti un tehnoloģijas (ResProd)” (programmas vadītājs – *Dr.chem.* Bruno Andersons, Latvijas Valsts Koksnes ķīmijas institūts).

LZA LMZN locekļi LZA īstenā locekļa, akadēmiķa Aleksandra Jemeljanova vadībā nodrošināja Zemkopības ministrijas konkursa „Sējējs – 2014” grupas „Zinātne lauku attīstībai” darbu vērtēšanu.

Nodaļas locekļi aktīvi līdzdarbojās LLMZA organizētajā jauno zinātnieku konkursā iesniegto darbu vērtēšanā, kā arī piedalījās LLMZA, LLMZA Lauksaimniecības zinātņu nodaļas un Latvijas Lauksaimniecības zinātnisko iestāžu Direktoru padomes organizētās lauku izmēģinājumu un laboratoriju eksperimentu skates – konkursa ietvaros rīkotajās skatēs, kas norisinājās lauksaimniecības un meža zinātņu institūtos.

Papildus tam LZA LMZN, sadarībā ar LLMZA, organizēja nodaļas sēdes, kā arī izbraukuma seminārus, kuru ietvaros uzstājās gan pieredzējuši zinātnieki, gan doktoranti.

Svarīgākie pasākumi

3. februārī – LZA LMZN un LLMZA prezidija kopsēde, kuras laikā ar zinātnisko ziņojumu „Inovācijas kapacitātes rādītāju analīze Latvijā Eiropas reģiona valstu kontekstā” uzstājās LLU doktorante Renāte Lukjanska. Tika pārrunāti jautājumi saistībā ar LZA LMZN un LLMZA prezidija darbu 2014. gadā.

26. februārī – LZA LMZN, LLMZA un LLU Zinātnes padomes kopīga sēde, kurā uzstājās Lietuvas Lauksaimniecības un meža zinātņu centra direktors, profesors Zenons Dabkevičs un klātesošos iepazīstināja ar lauksaimniecības zinātņu institūciju attīstību Lietuvā, sīkāk raksturojot Lietuvas Lauksaimniecības un meža zinātņu centra darbību. Pēc Z. Dabkevičs ziņojuma notika diskusija par iespējamajiem risinājumiem zinātnisko institūtu un Latvijas Lauksaimniecības universitātes zinātniskās darbības pilnveidošanā.

31. martā – LZA LMZN un LLMZA prezidija kopsēde, kuras laikā zinātnisko ziņojumu „Dzīvojamais fonds kā reģionu sociāli ekonomiskās attīstības elements” nolasīja LLU doktorante Anita Sidejska. Tika pārrunāti jautājumi, kas saistīti ar jauno zinātnes nozaru un doktora grādu klasifikatoru. LLMZA prezidente un LZA LMZN priekšsēdētāja, akadēmiķe Baiba Rivža klātesošos iepazīstināja ar diviem LLMZA īstenotajiem projektiem – Zviedru Institūta tematisko partnerību „ICE – Inovācija. Radošums. Vienlīdzība” un Eiropas Komisijas 7. ietvarprogrammas ERA-NET projektu

SUMFOREST. Sēdes dalībnieki tika informēti par LLMZA, LLU un VAS „Latvijas Attīstības finanšu institūcija ALTUM” jauno doktoru un maģistru darbu konkursa nolikumu, kā arī parakstīto nodomu protokolu starp LZA, LLMZA un Zemkopības ministriju. Tika pārrunāti ar LLMZA kopsapulci un LLMZA nodaļu sēdēm saistīti jautājumi.

19. maijs – LZA LMZN un LLMZA prezidija kopsēde, kuras laikā LLMZA jauno locekļu kandidāti sniedza pārskatu par savas akadēmiskās un zinātniski pētnieciskās darbības galvenajiem virzieniem. Tika apstiprināta LLMZA kopsapulces darba kārtība. LLMZA nodaļu vadītāji ziņoja par nodaļu sēdēm, kurās tika izvirzītas prezidija locekļu un jauno īsteno locekļu kandidatūras. LLMZA prezidente un LZA LMZN priekšsēdētāja, akadēmiķe Baiba Rivža klātesošos informēja par valsts pētījumu programmu projektu iesniegšanas rezultātiem. Tika sumināts akadēmiķis Arnis Treimanis par balvas „Zelta čiekurs” saņemšanu nominācijā „Par mūža ieguldījumu”. B. Rivža informēja par aktualitātēm Zviedru Institūta tematiskās partnerības „ICE – Inovācija. Radošums. Vienlīdzība” ietvaros.

22. maijs – LLMZA izbraukuma seminārs „ICE – Statistika un pētījumi”, kas notika LLU Ekonomikas un sabiedrības attīstības fakultātē un tika rīkots sadarbībā ar LZA LMZN pārstāvjiem. Seminārs bija veltīts Zviedru Institūta tematiskās partnerības „ICE – Inovācija. Radošums. Vienlīdzība” jautājumiem. Galvenais uzsvars tika likts uz Latvijā pieejamo statistiku un pētījumiem inovāciju jomā mazos un vidējos uzņēmumos tūrisma, kultūras un radošajās industrijās. Ar ziņojumiem uzstājās LLMZA un LZA pārstāves, Kultūras ministrijas pārstāve, Latvijas Lauku sieviešu apvienības pārstāves, Jelgavas reģionālā tūrisma centra pārstāve, VAS „Latvijas Attīstības finanšu institūcija Altum” pārstāve. Seminārā piedalījās arī sievietes uzņēmējas un klātesošajiem bija iespēja iegādāties viņu ražoto produkciju.

6. jūnijs – LLMZA kopsapulce. Kopsapulces sākumā pārskatu par LLMZA darbu 2011.–2013. gadā un nākotnes izaicinājumiem sniedza LLMZA prezidente Baiba Rivža. Notika LLMZA prezidenta, viceprezidentu, nodaļas vadītāju, revīzijas komisijas locekļu un jauno LLMZA biedru vēlēšanas.

Klātesošos sveica LZA ģenerālsēkretārs Valdis Kampars.

Klātesot VAS „Latvijas Attīstības finanšu institūcija Altum” valdes priekšsēdētāja vietniekam Jēkabam Krieviņam, tika sveikti LLMZA, LLU un VAS „Latvijas Attīstības finanšu institūcija Altum” konkursa laureāti un viņu zinātnisko darbu vadītāji. Ar zinātnisko ziņojumu „Sociālās uzņēmējdarbības attīstības iespējas Latvijā” uzstājās konkursa laureāte jauno zinātnieku grupā Lāsma Dobeļe (zinātniskā vadītāja – profesore, *Dr.oec.* Aina Dobeļe).

LLMZA prezidente Baiba Rivža un viceprezidents Juris Skujāns izteica pateicību bijušajiem prezidija locekļiem, nodaļu vadītājiem, kā arī pasniedza diplomus 2013. gadā ievēlētajiem LLMZA īstenajiem locekļiem. Tika sveikti LLMZA īstenie locekļi – jaunie valsts emeritētie zinātnieki.

2. – 3. septembris – LLMZA izbraukuma seminārs „ICE – Statistika un pētījumi”, kurš tika rīkots Zviedru Institūta tematiskās partnerības „ICE – Inovācija. Radošums. Vienlīdzība” ietvaros un norisinājās Eiropas Savienības mājā, Rīgā. Šajā seminārā piedalījās projekta dalībnieki no Zviedrijas, Lietuvas, Baltkrievijas, Polijas un Latvijas, kā arī uzaicinātie viesi no VAS „Latvijas Attīstības finanšu institūcija Altum”, Lauku tūrisma asociācijas „Lauku ceļotājs”, biedrības „Lidere”. Semināra jautājumi bija saistīti ar partnerībā iesaistītajās dalībvalstīs pieejamo statistisko informāciju un pētījumiem inovāciju ieviešanā mazos un vidējos uzņēmumos sieviešu dominējošās tūrisma, kultūras un radošajās industrijās. Savus ražojumus prezentēja sievietes – uzņēmējas no Latvijas.

22. septembrī – LZA LMZN un LLMZA prezidija kopsēde, kuras laikā ar zinātniskajiem ziņojumiem uzstājās LZA korespondētājlocekļu kandidāti *Dr.biol.* Biruta Bankina, *Dr.sc.ing.* Gints Birzietis, *Dr.sc.ing.* Sandra Muižniece–Brasava, *Dr.silv.* Āris Jansons. LLMZA prezidente un LZA LMZN priekšsēdētāja, akadēmiķe Baiba Rivža informēja par jautājumiem, kas saistīti ar valsts pētījumu programmām 2014. – 2017. gadam, Ziemeļvalstu un Baltijas valstu lauksaimniecības zinātnieku asociācijas (NJF) 25. kongresa organizēšanu, LLMZA un Zviedru Institūta tematiskās partnerības „ICE – Inovācija. Radošums. Vienlīdzība”, LLMZA projekta SUMFOREST aktualitātēm. Tika pārrunāts LLMZA nodaļu un LZA LMZN darba plāns 2014. gada otrajā pusgadā. Klātesošie tika informēti par izsludinātajām LZA balvām: Pauļa Lejiņa balvu lauksaimniecības zinātnēs un LZA jauno zinātnieku balvu, kā arī LLMZA organizētā doktorantu – topošo zinātnieku darbu konkursa norisi. Sēdes dalībnieki atbalstīja LLMZA Lauksaimniecības zinātņu nodaļas vadītāja *Dr. agr.* Daiņa Lapiņa izvirzīšanu Zemkopības ministrijas augstākajam apbalvojumam medaļai „Par cēlību”.

20. oktobrī – LZA LMZN un LLMZA prezidija kopsēde, kurā ar zinātnisko ziņojumu „Zinātniskie pētījumi lauksaimniecības kultūraugu aizsardzībā 1974 – 2014” uzstājās Pauļa Lejiņa vārdbalvas lauksaimniecības zinātnēs kandidāte *Dr.habil.agr.* Ināra Turka. Tika noklausīti LLMZA rīkotā doktorantu – topošo zinātnieku darbu konkursa 2. kārtā izvirzīto darbu autoru ziņojumi. LLMZA prezidente, LZA LMZN priekšsēdētāja Baiba Rivža informēja par aktualitātēm valsts pētījumu programmās, LLMZA un Zviedru Institūta tematiskajā partnerībā „ICE – Inovācija. Radošums. Vienlīdzība” un SUMFOREST projektā.

5. novembrī – LLMZA izbraukuma seminārs „ICE – Inovāciju atbalsta sistēma sievietēm – potenciālajām mazajām uzņēmējām laukos”, kurš, sadarbībā ar LZA LMZN pārstāvjiem, tika rīkots Zviedru Institūta tematiskās partnerības „ICE – Inovācija. Radošums. Vienlīdzība” ietvaros un norisinājās Zemkopības ministrijā. Semināra ietvaros tika diskutēts par lauku sieviešu mikrouzņēmējdarbības atbalsta sistēmas elementiem, klātesošie tika iepazīstināti ar lauku sieviešu uzņēmēju grupu mikro kredītu kustības rezultātiem, Latvijas Lauku sieviešu asociācijas lomu sieviešu inovatīvās rīcības veicināšanā. Kā pozitīvs praktisks piemērs tika minēta Gulbenes novada pašvaldības aģentūras „Gulbenes tūrisma un kultūrvēsturiskā mantojuma centrs” darbība.

24. novembrī – LZA LMZN un LLMZA prezidija kopsēde. Sēdes sākumā ar muzikālu fotouzrunu uzstājās LLMZA Lauksaimniecības zinātņu nodaļas vadītājs *Dr.agr.* Dainis Lapiņš, kuram 19. novembrī Zemkopības ministrs Jānis Dūklavs pasniedza Zemkopības ministrijas augstāko apbalvojumu – medaļu „Par centību”. Klātesošie tika informēti par Ražas svētku „Vecaucē – 2014” norisi, VAS „Latvijas Attīstības finanšu institūcija Altum”, LLMZA un LLU rīkotajā konkursā iesniegtajiem darbiem. Ziemeļvalstu un Baltijas valstu lauksaimniecības zinātnieku asociācijas (NJF) 25. kongresa sagatavošanas komisijas priekšsēdētājs Pēteris Rivža informēja par kongresa sagatavošanas gaitu. Tika pārrunātas aktualitātes valsts pētījumu programmā EKOSOC-LV, kā arī projektos „ICE – Inovācija. Radošums. Vienlīdzība” un SUMFOREST.

Vairāki LZA LMZN locekļi saņēmuši apbalvojumus un atzinības

- Meža nozares balva „Zelta čiekurs” LZA LMZN īstenajam loceklim Arnim Treimanim;
- ZM Atzinības raksts LZA LMZN korespondētājloceklei Edītei Kaufmanei;
- LLU Pateicība par ieguldīto darbu, īstenojot Eiropas Komisijas projektu *CAP: Back to Countryside* LZA LMZN korespondētājloceklei Irinai Pilverei;
- LZA Pauļa Lejiņa vārdbalva lauksaimniecības zinātnēs LLMZA īstenajai loceklei Inārai Turkai par zinātniskiem pētījumiem un publikācijām lauksaimniecības kultūraugu aizsardzībā no 1974. līdz 2014. gadam;
- LZA Jauno zinātnieku balva *Mg.oec.* Ivetai Zirvītei par darbu „Augstākās izglītības loma Zemgales reģiona attīstībā” (vadītāja – akad. Baiba Rivža);
- Laureāti konkursa „Sējējs – 2014” grupā „Zinātne lauku attīstībai” – monogrāfijas „Latvijas iedzīvotāju pārtikā lietojamās gaļas raksturojums” autoru kolektīvs, t.sk. LZA LMZN locekļi;
- Veicināšanas balva konkursa „Sējējs – 2014” grupā „Zinātne lauku attīstībai” – *Dr.oec.* Sandijai Zēvertei–Rivžai par darbu „Risku izvērtējums atjaunojamās enerģijas ražošanā lauku saimniecībās Latvijā” (vadītāja – LZA LMZN kor. loc. Irina Pilvere);
- Veicināšanas balva konkursa „Sējējs – 2014” grupā „Zinātne lauku attīstībai” – monogrāfijas „Moderna piena ražošanas ferma: tehnoloģija, tehnika, apsaimniekošana” autoru kolektīvam, t.sk. LZA LMZN loceklim.

Iznākušas nodaļas locekļu grāmatas

1. Bankina, B., Gaile, Z. (2014). *Ziemāju labības un to slimības*. Jelgava: LLU, 104 lpp.
2. Brūvelis, A., Segliņa, D. (2014). *Smiltsešķis – Latvijas zelta oga*. Rīga: AS „Lauku Avīze”, 111 lpp.

3. Donis, J., Zālītis, P., Ruņģis, D., Gaitnieks, T., Jansons, J. (2014). *Četri mežzinātņu motīvi*. Daugavpils Universitātes akadēmiskais apgāds „Saulē”, 171 lpp.
4. Kārklīņa, D., Muižnieks, I., Rostoks, N. (2014). *Jaunā pārtika un ģenētiski modificētie organismi*. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 170 lpp.
5. Pilvere, I., Nipers, A., Krieviņa, A., Upīte, I., Grīnberga-Zālīte, G. (2014). *Latvijas pārtikas nozares konkurētspējas rādītāju salīdzinošā analīze Latvijā, Lietuvā, Igaunijā, Polijā un Krievijā*. Jelgava: LLU, 200 lpp.
6. *Latvijas ekonomikas un uzņēmējdarbības izaicinājumi* (2014). [Zinātniskie redaktori: Arnis Sauka un Baiba Rīvža]. Ventspils: Ventspils Augstskolas “Uzņēmējdarbības, inovāciju un reģionālās attīstības centrs”, 227 lpp.

LZA LMZN locekļi 2014. gadā ir publicējuši vairāk nekā 60 zinātniskos rakstus, vairāk nekā 40 starptautisko konferenču tēzes, saņēmuši 6 patentus un 5 licences, viņu vadībā aizstāvēti 7 promocijas darbi.

2014. gada Latvijas zinātnes nozīmīgāko sasniegumu skaitā ir iekļauti trīs LZA LMZN izvirzītie sasniegumi. Tajos kā izstrādātāji piedalījušies arī LZA LMZN locekļi:

- **Ziemāju integrētās slimību ierobežošanas teorētiskais pamatojums** (autoru kolektīvs LZA kor. loc. *Dr.biol.* B. Bankinas vadībā, LLU Lauksaimniecības fakultāte, MPS „Vecauce” u.c.);

- **Latvijā izstrādāti uz zinātniskiem pētījumiem balstīti augļu, ogu un dārzeņu biezeņu zidaiņu uzturam, kas reģistrēti ar preču zīmi „Rūdolfs”** (*Dr.sc.ing.* S. Kampuse, *Dr.sc.ing.* A. Blija, LZA kor. loc. *Dr.sc.ing.* D. Segliņa, *Mg.sc.sal.* A. Olšteine, LLU Pārtikas tehnoloģiju fakultāte, Latvijas Valsts augļkopības institūts);

- **Augļu koku somaklonālās mainības agrīnas diagnostikas paņēmieni ģenētiski identiska materiāla atlasei un upeņu reversijas vīrusa (BRV) eliminācijas paņēmieni, pielietojot ozona gāzi meristēmu kultūrās** (*Ph.D.* I. Moročko-Bičevska, *Ph.D.* G. Lācis, *Dr.agr.* L. Lepse, *Ph.D.* A. Gospodarka (*A. Gospodaryk*), *Mg.biol.* I. Kota-Dombrovska, *Mg.biol.* N. Pūpola, *Dr.biol.* I. Samsone, Latvijas Valsts augļkopības institūts, Pūres Dārzkopības pētījumu centrs).

Izmaiņas nodaļas locekļu sastāvā

2014. gadā LZA LMZN ievēlēti divi jauni korespondētājlocekļi – *Dr.biol.* Biruta Bankina un *Dr.silv.* Āris Jansons.

Nodaļas priekšsēdētāja Baiba Rīvža

Zinātniskās sekretāres p.i. Kristīne Polačenko

STARPTAUTISKĀ SADARBĪBA

2014. gadā Latvijas Zinātņu akadēmija turpināja sadarbību ar citām zinātņu akadēmijām, tādējādi veicinot Latvijas zinātnieku starptautisko kontaktu attīstību, un pārstāvēja Latvijas zinātni starptautiskās zinātniskās organizācijās. Saskaņā ar IZM deleģējuma līgumu LZA darbība ietvēra funkciju: īstenot Latvijas stratēģiju dalībai ES pētniecības un tehnoloģijas attīstības programmās, tai skaitā koordinēt Līguma par ES darbību 185. un 187. panta kopīgo tehnoloģiju ierosmju un programmu BONUS, COST, EUROSTARS 2, ERA-NET, ERA-NET+ un ERA-NET CO-FUND u.c. ieviešanu Latvijā, organizēt projektu vērtēšanas procesu EUREKA un starptautiskajām divpusējās un trīspusējās sadarbības programmām Eiropas Savienības starptautisko zinātnes un tehnoloģiju programmu un projektu ieviešanu Latvijā, un to veica LZA Eiropas programmu centrs (sk. 119. lpp.). Saskaņā ar Ministru kabineta 2014. gada 23. septembra lēmumu no 2014. gada 3. novembra šo LZA funkciju pārņēma Valsts izglītības attīstības aģentūra. LZA turpmākajos gados pabeigs jau iesākto ERA-NET projektu ieviešanu Latvijā.

Latvijas zinātnes pārstāvēšana starpvalstu un starptautiskajās zinātniskajās organizācijās

ALLEA (angliski pilns nosaukums *European Federation of Academies of Sciences and Humanities*), Eiropas zinātņu akadēmiju federācija, apvieno 58 zinātņu akadēmijas no vairāk kā 40 Eiropas valstīm. ALLEA ir nozīmīgākā iesaistītā puse Eiropas zinātnes politikas veidošanas un īstenošanas procesos, 2014. gadā turpinājās darbs pie dažādiem jautājumiem saistībā ar ES pamatprogrammu „Horizonts 2020”, īpaši par sociālo un humanitāro zinātņu jomu integrēšanu jaunajā programmā. Darbu turpināja divas ALLEA pastāvīgās komisijas (intelektuālā īpašuma tiesības, zinātne un ētika) un darba grupas, kas nodarbojas ar (1) dabaszinātņu izglītību, (2) E-humanitārajām zinātnēm, (3) sociālajām un humanitārajām zinātnēm. Komisijās un darba grupās LZA nav pārstāvēta. 2014. gadā galvenās ALLEA aktivitātes (www.allea.org) bija:

- Pirmo reizi tika pasniegta De Stāla kundzes balva (īst.v. Anna-Luīze Žermēna Nekēra, Stālas-Holšteinas baronese (1766–1817), rakstniece), kuru ALLEA iedibināja, atsaucoties uz Eiropas Komisijas (EK) priekšsēdētāja Ž.M. Barozu iniciatīvu „Jauns vēstījums par Eiropu (*A New narrative for Europe*)”. To pasniegs Eiropas zinātniekiem par izcilu ieguldījumu Eiropas kultūras un intelektuālo vērtību izpratnes un Eiropas integrācijas idejas veicināšanā. 9. aprīlī Briselē De Stāla kundzes balvu no Eiropas Komisijas priekšsēdētāja Ž.M. Barozu rokām saņēma professore Luīze Paserini (Itālija).
- 24.–25. aprīlī LZA prezidents Ojārs Spārītis piedalījās ALLEA ģenerālajā asamblejā Oslo, kuras ietvaros pirmajā dienā notika konference *Enabling Early*

Career Researchers: Needs for Training of a New Generation, kas bija veltīta jaunās paaudzes pētnieku problēmām. Otrajā dienā notika dalīb akadēmiju darba sanāksme, kuru vadīja ALLEA prezidents Ginters Štoks. Tika atzīmēta ALLEA 20. gadadiena.

- Maijā ALLEA E-humanitāro zinātņu darba grupa, sadarbojoties ar Datu kopīgas izmantošanas aliansi (angliski *Research Data Alliance, RDA*), veica dalīb akadēmiju aptauju par datu kopīgas izmantošanas (*data sharing*) jautājumiem un pieredzi sociālajās un humanitārajās zinātnēs. LZA atbildes sagatavoja HSN priekšsēdētāja Raita Karnīte. Gada nogalē RDA publicēja ziņojumu *The Data Harvest: How sharing research data can yield knowledge, jobs and growth*.
- Jūlijā ALLEA laida klajā ziņojumu par demogrāfiskajām izmaiņām Eiropā *Mastering Demographic Change in Europe*. No ziņojuma izriet, ka Eiropas apdzīvotība būtiski mainās: iedzīvotāju vecums pieaug, un salīdzinājumā ar citiem kontinentiem šajā ziņā Eiropa ir līdere, bez tam vairumā Eiropas valstu sievietēm fertīlajā vecumā ir mazāk par diviem bērniem. Dažās valstīs iedzīvotāju skaits ir sācis samazināties, citās turpretim zemo dzimstību kompensē imigrācija. Blakus dzīves ilguma pieaugumam un zemajai dzimstībai demogrāfiskās pārmaiņas raksturo pieaugoša migrācija Eiropas iekšienē, kā arī imigrantu skaita pieaugums no valstīm ārpus Eiropas Savienības. Šīm izmaiņām vēl pievienojas globālās pārmaiņas (klimata maiņa, dabas resursu krājumu samazināšanās), kā arī ekonomiski un sociāli izaicinājumi, un tāpēc, lai nodrošinātu augstu dzīves kvalitāti nākamajām paaudzēm, ES politiķiem jāveic ļoti rūpīga plānošana.
- ALLEA Dabaszinātņu izglītības darba grupa, kas vienlaikus pilda arī IAP (*InterAcademy Panel, the global network of science academies*) Eiropas partnera funkcijas, piedalījās Āfrikas–Eiropas–Vidusjūras zinātņu akadēmiju konferencē par dabaszinātņu izglītību un publicēja konferences pārskatu. Šī aktivitāte tika realizēta IAP finansētā projekta *African European Mediterranean Academies for science education* ietvaros.
- Oktobrī sakarā ar ALLEA mājaslapas www.allea.org atjaunošanu LZA sagatavoja un nosūtīja informāciju ievietošanai jaunajā mājaslapā.
- Novembrī ALLEA publicēja rakstu krājumu „Raugoties nākotnē – Eiropas pētniecības infrastruktūra humanitārajām un sociālajām zinātnēm (*Facing the Future – European Research Infrastructure for the Humanities and Social Sciences*)”. Tas tika publicēts projekta *Survey and Analysis of basic research in the social sciences and the humanities* (2013–2015) ietvaros, kuru ALLEA veic ciešā sadarbībā ar Vācijas zinātņu akadēmiju apvienību (skat. LZA Gg 2014).
- Gada laikā ALLEA kopā ar citām Eiropas zinātņu akadēmiju organizācijām apsprieda un analizēja jautājumu par sekām un iespējamiem risinājumiem saistībā ar Eiropas Komisijas galvenā zinātniskā konsultanta amata likvidēšanu jaunajā Ž.K. Junkera vadītajā Komisijā.

EASAC (angliski pilns nosaukums *European Academies Science Advisory Council*), Eiropas Savienības zinātņu akadēmiju konsultatīvā padome, savā darbībā aptver trīs plašas zinātņu jomas (vides zinātnes, biozinātnes un enerģija). Atbilstoši savai misijai veicināt zinātnes sasniegumu un atziņu ievērošanu un lietošanu ES politikas izstrādē EASAC Padome sanāk divas reizes gadā: uz pavasara un rudens sanāksmi. Katra nākamā EASAC Padomes sanāksme notiek tās valsts zinātņu akadēmijā, kas nākamajā gadā uzņemsies ES Padomes prezidējošās valsts funkcijas. Svarīgākās EASAC aktivitātes ar LZA dalību 2014. gadā bija:

- 10. martā EASAC laida klajā ziņojumu „Apdraudējumi augu veselībai – Eiropas Savienības prioritātes cīņā pret potenciālajiem augu kaitēkļiem un slimībām (*Risks to Plant Health: European Union priorities for tackling emerging plant pests and diseases*)”, kas vērš uzmanību uz to, ka nepieciešams izstrādāt integrētu, zinātniski pamatotu stratēģiju, kas ietvertu gan augu un augu produktu starptautisko tirdzniecību, gan darbu pie jaunu, biotiskā stresa izturīgāku augu šķirņu radīšanas, jaunu kontroles veidus, kā arī integrētas augu aizsardzības sistēmas. Uz pasākumu Briselē LZA un EASAC vārdā bija ielūgti visi Eiropas Parlamenta deputāti no Latvijas.
- 22.–23. maijā Latvijas Zinātņu akadēmijā notika EASAC pavasara sanāksme. To atklāja LZA prezidents Ojārs Spārītis un EASAC prezidents Joss van der Mērs (*Jos van der Meer*). Dienaskārtībā bija triju EASAC darbības programmu (vide, biozinātnes, enerģētika) vadītāju pārskati par pēdējā pusgadā paveikto un jaunu iniciatīvu apspriešana. Sanāksmes ietvaros notika EASAC locekļu tikšanās ar Latvijas politikas veidotājiem, ministriju pārstāvjiem un LZA locekļiem, lai pārrunātu jautājumus par Latvijas zinātnes politiku un par gaidāmo Latvijas prezidentūru ES. Prezidents Ojārs Spārītis atsevišķi tikās ar Eiropas Zinātņu akadēmiju federācijas (ALLEA) prezidentu Ginteru Štoku (*Günter Stock*) un un *Academia Europea* prezidentu Larsu Walløe.

Rīgā notika arī EASAC ziņojuma „Riski augu veselībai – Eiropas Savienības prioritātes cīņā pret potenciālajiem augu kaitēkļiem un slimībām” prezentācija.

- Jūnijā EASAC kopā ar Apvienoto pētījumu centru (APV, angliski *Joint Research Centre, JRC*) publicēja ziņojumu „Izlietotās kodoldegvielas un radioaktīvo atkritumu apsaimniekošana (*Management of spent nuclear fuel and its waste*)”.
- 15. septembrī EASAC laida klajā ziņojumu „Eiropas stratēģiskie apsvērumi par cilvēku vai robotu veiktu kosmosa izpēti (*European space exploration: strategic considerations of human versus robotic exploration*)”.
- 1. oktobrī EASAC laida klajā ziņojumu “Antibakteriālo zāļu atklāšana (*Anti-microbial Drug Discovery: greater steps ahead*)”, uzsverot, ka sabiedrības veselību arvien apdraud infekcijas slimības, bet progresu to ārstēšanā apdraud arvien pieaugošā

patogēnu rezistence pret antibakteriālajiem līdzekļiem. Šī problēma ir cieši saistīta ar to, ka pēdējo gadu laikā ir izpalikuši panākumi jaunu antibiotiku izstrādāšanā. Ziņojums *Antimicrobial Drug Discovery* runā par jaunas neatliekamas stratēģijas izveidošanu, kas atbalstītu jaunu zinātnisku pieeju, noārdītu birokrātiskus šķēršļus, kas traucē izmantot zinātnes devumu un nodrošinātu nepārtrauktas inovācijas.

- Novembrī EASAC laida klajā ziņojumu „Slānekļa gāzes ieguve: svarīgākie diskutējamie jautājumi Eiropas Savienībā (*Shale gas extraction: issues of particular relevance to the European Union*)”, kas fokusēts uz slānekļa gāzes krājumu izpēti, ieguves perspektīvām un tehnoloģijām un citiem ar to saistītiem jautājumiem Eiropas Savienības valstīs. No ziņojuma izriet, ka ne no zinātniskā, ne tehniskā viedokļa nebūtu pamata aizliegt slānekļa gāzes izpēti un ieguvi, izmantojot hidroaeriskās sadrumstalošanas metodi, taču slānekļa gāzes ieguves attīstīšana nebūt negarantēs Eiropas enerģētisko drošību vai siltumnīcefekta gāzu emisiju samazinājumu.
- 20.–21.novembrī notika EASAC rudens sēde, kuru organizēja Šveices Zinātņu akadēmija (tās sēdeklis atrodas Bernē) Ženēvas Universitātē. Piedalījās EASAC Padomes locekļi no 15 valstīm; LZA pārstāvēja Anita Draveniece viesa statusā (tāpat bija pārstāvēta Francija), pavisam 29 sanāksmes dalībnieki.

LZA dalību EASAC aktivitātēs diemžēl ierobežo nepietiekamie finanšu resursi starptautiskai sadarbībai, jo ekspertu dalība darba grupu sanāksmēs katrai akadēmijai jāsedz no saviem līdzekļiem.

ICSU. Starptautiskā padome zinātnei (angliski pilns nosaukums *International Council for Science*) dibināta 1931. gadā, un tagad tās sastāvā ir 140 valstu 120 zinātniskas organizācijas un 31 starptautiskā zinātniskā biedrība. LZA uzņemta ICSU saimē 1992. gadā. 2014. gads bija iezīmīgs ar to, ka

- ICSU bija iecelta par organizējošo institūciju zinātnes un tehnoloģiju jautājumos, sagatavojot ANO 3. pasaules konferenci par katastrofu riska mazināšanu (14.–18.03.2015., Sendai pilsēta, Japāna). Sakarā ar 2005. gadā pieņemto Hjogo rīcības 10 gadu pamatplāna “Pastiprināt valstu un kopienu pretestību katastrofām” darbības izbeigšanos 2014. gadā notika plaša apspriežu procedūra par dabas katastrofu riska mazināšanas pamatplāna veidošanu laikposmā pēc 2015. gada. ICSU kopā ar IAP (skat. turpmāk) veica pētījumu, kurā ar anketēšanas metodes palīdzību analizēja, kā praktiski realizēti Hjogo pamatprincipi, lai stiprinātu izturētspēju pret katastrofām. No Latvijas puses tiešsaistes aptaujā piedalījās LZA un Iekšlietu ministrijas VUGD.
- 31. augustā—2. septembrī Jaunzēlandes lielākajā pilsētā Oklendā notika ICSU 31. Ģenerālā asambleja. Latvijas Zinātņu akadēmija, tāpat kā Igaunijas un Lietuvas zinātņu akadēmijas, nebija pārstāvēta šajā forumā un balsošanu par asamblejā balsojamajiem jautājumiem (jaunais valdes sastāvs, jaunu ICSU locekļu uzņemšana, jaunā programmu *Future Earth* u.tml.) veica pa pastu.

UAI, Starptautiskā humanitāro zinātņu akadēmiju apvienība (*The Union Académique Internationale*), apvieno vairāk nekā 60 nacionālo zinātņu akadēmiju no visas pasaules. 2014. gadā, tāpat kā iepriekšējos gados, LZA nebija iesaistīta UAI atbalstītajos projektos. Tā kā no 2013. gada UAI ģenerālās asamblejas notiks reizi divos gados, pārskata gadā tika uzsākta gatavošanās UAI 88. Ģenerālajai asamblejai, kas notiks 2015. gada 24.–28. maijā Briselē.

IAP, Globālā zinātņu akadēmiju partnerība (angliski pilns nosaukums *The InterAcademy Partnership, IAP*). 2014. gada maijā, saglabājot labi pazīstamo un respektablo akronīmu – IAP, divi globāli zinātņu akadēmiju tīkli: IAP (angliski pilns nosaukums *The global network of science academies, IAP*), un IAMP, globālais medicīnas zinātņu akadēmiju un zinātņu akadēmiju medicīnas nodaļu tīkls (angliski pilns nosaukums *The InterAcademy Medical Panel, IAMP*), kā arī IAC (angliski pilns nosaukums *InterAcademy Council*) paziņoja par apvienošanos Globālajā akadēmiju partnerībā.

- 7. maijā IAP – Globālais zinātņu akadēmiju tīkls laida klajā ziņojumu „Par globālā potenciāla izmantošanu sintētiskajā bioloģijā: zinātniskās iespējas un laba pārvaldība (*IAP Statement on Realising Global Potential in Synthetic Biology: Scientific Opportunities and Good Governance*)”, kuru atbalstīja vairākums dalīb akadēmiju, tostarp LZA. Ziņojuma sagatavošanas darba grupā Dr. Robina Feara (EASAC Biozinātņu programmas vadītājs) vadībā strādāja eksperti no Ķīnas Zinātņu akadēmijas, Japānas Zinātnes padomes, ASV Nacionālās Zinātņu akadēmijas, Londonas Karaliskās biedrības, EASAC un Pasaules jaunās akadēmijas (*The Global Young Academy, GYA*). Ziņojuma publicēšanas dienā žurnāla *Nature* slejā *World View* tika publicēts IAP līdzpriekšsēdētāja Volker ter Meulen raksts “Laiks atrisināt ieilgušo diskusiju par sintētisko bioloģiju (*Time to settle the synthetic controversy*)”.
- 2014. gada jūlijā, atsaucoties uz IAC (*InterAcademy Council*) ziņojumu „Sievietes zinātnei: konsultatīvs ziņojums (*Women for Science: an Advisory report*)” (2006), kurā zinātņu akadēmijām tika rekomendēts veicināt sieviešu zinātnieču plašāku iesaistīšanu akadēmijās, IAP uzsāka pētījumu *Women for Science*. Pētījumu koordinē Dienvidāfrikas zinātņu akadēmija, un tas tika uzsākts ar aptauju, kurā piedalījās arī LZA, cita starpā precizējot esošo stāvokli, ka no 393 LZA locekļiem sievietes ir 70. Pētījuma rezultātus IAP publicēs.
- Oktobrī, atsaucoties UNESCO aicinājumam, IAP rosināja dalīb akadēmijas sniegt komentārus par 1974. gada 20. novembrī pieņemto Ieteikumu par zinātniskā darba veicēju statusu (*UNESCO Recommendation on the Status of Scientific Researchers*) pārskatīšanu. LZA nosūtīja IAP HSZN sagatavoto komentāru tulkojumu angļu valodā.

- Novembrī, atsaucoties Vācijas Nacionālās zinātņu akadēmijas *Leopoldina* ierosinājumam, IAMP rosināja dalīb akadēmijas nominēt ekspertus, lai sagatavotu ziņojumu par dzirdes zudumu – nopietnu un bieži vien novēršamu/ārstējamu problēmu, kas skar gan bērnus, gan vecākus cilvēkus. LZA nominēja šim darbam Latvijas Bērnu dzirdes centra vadītāju Dr. Sandru Kušķi. Ziņojuma publicēšana pieskaņota Starptautiskajai Ausu un dzirdes dienai – 2015. gada 3. martā.

UNESCO. LZA ir parakstījusi zinātniskās sadarbības līgumu ar starpvaldību organizāciju UNESCO un sadarbojas ar UNESCO Latvijas Nacionālo komisiju (LNK). LZA pārstāvis LNK Asamblejā ir ārlietu sekretārs Andrejs Siliņš.

- 14. maijā LZA sadarbībā ar UNESCO LNK un *L'Oreal Latvija* kārtējo reizi tika piešķirtas *L'Oreal* Latvijas stipendijas „Sievietēm zinātnē” trīs dzīvības zinātņu un materiālzinātņu jomas pētniecēm. Stipendijas saņēma *Dr. biol.* Dace Pjanova, Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centra pētniece; Marina Makrecka-Kūka, Rīgas Stradiņa universitātes doktorante, Latvijas Organiskās sintēzes institūta pētniece, un dabaszinātņu maģistre Jeļena Miķelsone, Latvijas Universitātes Cietvielu fizikas institūta pētniece.
- Jūlijā UNESCO uzsāka konsultācijas ar dalībvalstīm par 1974. gada 20. novembrī pieņemto Ieteikumu par zinātniskās darba veicēju statusu (*UNESCO Recommendation on the Status of Scientific Researchers*) pārskatīšanu. LZA sniedza rakstiskus komentārus šajā jautājumā UNESCO Latvijas Nacionālajai komisijai (sagatavoja HSNZ priekšsēdētāja Raita Karnīte), izvērtējot Ieteikuma īstenošanu Latvijā un īpašu uzmanību pievēršot Latvijas tiesību aktu atbilstībai Ieteikuma principiem, kādas institūcijas un kā Latvijā ievēro Ieteikuma principus, un vai Ieteikumu nepieciešams pārskatīt.

Sadarbība ar citu valstu zinātņu akadēmijām /zinātniskām organizācijām

Uz 2015. gada 1. martu LZA ir 28 spēkā esoši zinātniskās sadarbības dokumenti ar partnerakadēmijām: Austrijas Zinātņu akadēmiju (ZA), Azerbaidžānas Nacionālo ZA, Baltkrievijas Nacionālo ZA, Berlīnes–Brandenburgas ZA, Britu Akadēmiju, Bulgārijas ZA, Čehijas ZA, Eiropas Zinātņu un mākslu akadēmiju, Francijas ZA, Gruzijas Nacionālo ZA, Igaunijas ZA, Itālijas Nacionālo ZA, Izraēlas ZA, Kanādas Karalisko biedrību, Krievijas ZA, Lietuvas ZA, Londonas Karalisko biedrību, Melnkalnes ZA, Polijas ZA, Saksijas ZA, Slovākijas ZA, Slovēnijas ZA, Somijas ZA, Šveices ZA, Taivānas (Ķīnas Republika) Nacionālo zinātnes padomi, Ukrainas Nacionālo ZA, Ungārijas ZA un Zviedrijas Karalisko literatūras, vēstures un kultūras mantojuma akadēmiju. 2014. gada maijā LZA viesojās Azerbaidžānās Nacionālās zinātņu akadēmijas prezidents Akifs Alizadehs un viceprezidents Ibrahims Gulijevs un parakstīja jaunu divpusējās sadarbības līgumu starp LZA un Azerbaidžānas Nacionālo zinātņu akadēmiju.

Daudzu sadarbības līgumu darbības ilgums ir neierobežots, bet regulāri tiek atjaunoti protokoli par zinātnisko vizīšu administrēšanas kārtību, piemēram, 2014. gadā tika parakstīts jauns Protokols ar Ungārijas Zinātņu akadēmiju.

Vairākums sadarbības līgumu paredz zinātnieku īstermiņa vizītes.

Divpusējās sadarbības līgumu loma zinātniskās sadarbības veicināšanā izpaužas kā zinātnisko kontaktu stiprināšana starp pētniekiem individuālā līmenī; kopīgu pētniecības interešu identificēšana un ilgtspējīgas sadarbības veidošana.

Ikvienš Latvijas zinātnieks var pieteikties īstermiņa vizītēm tādās ārvalstu institūcijās, kas iekļaujas LZA partnerakadēmiju struktūrā. LZA un tās partnerakadēmijas atbalsta abu pušu zinātnieku īstermiņa vizītes, piemērojot izmaksu sadales modeli, proti, LZA partnerakadēmija finansiāli nodrošina Latvijas zinātnieka uzturēšanos konkrētajā valstī un vizītes darba programmu, bet LZA nodrošina partnerakadēmiju nominēto zinātnieku uzturēšanos un saskaņo zinātnisko programmu Latvijā. Vizītes dalībnieks pats kārtot starptautiskā transporta izmaksu un veselības apdrošināšanas jautājumu. Īstermiņa vizītes notiek saskaņā ar Noteikumiem par Latvijas zinātnieku īstermiņa vizītēm un ārvalstu zinātnieku uzņemšanu LZA divpusējās zinātniskās sadarbības līgumu ietvaros (apstiprinājusi LZA valde 2014. gada 26. novembrī).

Sadarbībā ar Polijas, Bulgārijas un Ungārijas zinātņu akadēmijām prioritāte tiek piešķirta tādām vizītēm, kuru mērķis ir abu akadēmijas akceptēto sadarbības projektu izpilde.

LZA – Bulgārijas ZA kopprojekti 2015 – 2017

- Metodes un līdzekļi kultūras mantojuma saglabāšanā (Dr. M. Santova, Bulgārijas ZA Folkloras institūts ar Brīvdabas muzeju; Dr. A. Jansone, LU Latvijas vēstures institūts)
- Plazmoķīmiskās sintēzes pētījumi un attīstība. Inovatīvu nanoizmēru materiālu ieguve un pētījumi (Dr. S. Rakovskis, BZA Katalīzes institūts; Dr. J. Grabis, RTU Neorganiskās ķīmijas institūts)
- Bulgārija un Latvija: reliģisko pārvērtību dinamika postsociālistiskajā telpā eiropintegrācijas procesa ietekmē (Dr. E. Anastasova, Bulgārijas ZA Folkloras institūts ar Brīvdabas muzeju; Dr. I. Runce, LU Filozofijas un socioloģijas institūts)
- Vīrusu infekciju saistība ar autoimūno slimību rašanos (Dr. R. Rusevs, Bulgārijas ZA Eksperimentālās morfoloģijas, patoloģijas un antropoloģijas institūts; Dr. M. Murovska, RSU A. Kirhenšteina Mikrobioloģijas un virusoloģijas institūts)
- Digitālo bibliotēku ieviešana izglītībā un kultūrā (Prof. R. Petrovs, Bulgārijas ZA Matemātikas un informātikas institūts; G. Senka, Latvijas Kultūras koledža)
- Gaismas izraisītas parādības halkogēnīdu stiklos, kas tiek izmantoti optoelektronikā (Prof. Z. Ivanova, Bulgārijas ZA Cietvielu fizikas institūts; Dr. J. Teteris, LU Cietvielu fizikas institūts)

- Kviešu (*Triticum aestivum* L.) ģenētiskā materiāla izturības izvērtējums pret dažām sēnīšu slimībām (Prof. R. Rodeva, Bulgārijas ZA Augu fizioloģijas un ģenētikas institūts; prof. B. Bankina, Latvijas Lauksaimniecības universitāte)
- Uz kultūraugiem Bulgārijā un Latvijā esošu *Colletotrichum/Glomerella* sugu genotipisks un fenotipisks raksturojums (Prof. R. Rodeva, Bulgārijas ZA Augu fizioloģijas un ģenētikas institūts; J. Volkova, Latvijas augu aizsardzības pētniecības centrs)

LZA – Polijas ZA kopprojekti 2015 – 2017

- Pagātne tagadnē. Postpadomju mantojums Polijā un Latvijā (Dr. I. Boldāne, LU Latvijas vēstures institūts; Prof. D. Demski, PZA Arheoloģijas un etnoloģijas institūts)
- Livonija un Polijas–Lietuvas ūnija (Žečpospolita) 16.–18. gs. (Prof. B. Dibašs, PZA Vēstures institūts; Dr. M. Jakovļeva, LU Latvijas vēstures institūts)
- Polijas–Latvijas, Latvijas–Polijas lingvistiskās un kultūras saites (Dr. A. Stafecka, LU Latviešu valodas institūts; Dr. M. Ostrowka, PZA Slāvu valodas institūts)
- Paaudžu maiņa mainīgajā pasaulē – pārejas valstu piemērs (Dr. D. Bite, Ekonomikas institūts; K. Szafraniec, PZA Lauku un lauksaimniecības attīstības institūts)

LZA–Ungārijas ZA kopprojekts 2014–2016

- Metālorganisko peptīdu un metālorganisko proteīnu katalītiskais pielietojums, ar uzsvaru uz cinku (II) (Prof. B. Gyurcsik, Ungārijas ZA un Szegedas Universitātes Dabas zinātņu pētniecības centrs; Dr. I. Vosekalna, Latvijas Organiskās sintēzes institūts)

2014. gadā notika 32 Latvijas zinātnieku īstermiņa vizītes (215 dienas) un Latvijā ieradās 46 ārvalstu zinātnieki (349 dienas). Īstermiņa vizīšu iedalījums pēc to mērķa:

- Kopprojektu izpilde un/vai regulāra zinātniskā sadarbība (no Latvijas 15 cilv./132 d.; uz Latviju 17 cilv./136 d.);
- Dalība konferencēs / semināros (no Latvijas 13 cilv./67 d.; uz Latviju 23 cilv./139 d.);
- Individuāls pētniecisks darbs vai sadarbības uzsākšana (no Latvijas 2 cilv./6 d.; uz Latviju 3 cilv./39 d.);
- Darbs arhīvos un muzejos (no Latvijas 2 cilv./10d.; uz Latviju 3 cilv./35 d.).

Nozīmīgi pasākumi un vizītes 15.03.2014 – 15.03.2015

- 18. martā Latvijas Zinātņu akadēmijā viesojās Baltkrievijas Nacionālās zinātņu akadēmijas (BNZA) korespondētājloceklis, BNZA Pārtikas produktu zinātniski

praktiskā centra direktors Zenons Lovkis. Viesi pieņēma LZA prezidents Ojārs Spārītis un Lauksaimniecības un mežzinātņu nodaļas priekšsēdētāja Baiba Rīvža.

- 24. aprīlī LZA viesojās Baltkrievijas Valsts zinātnes un tehnikas komitejas delegācija ar tās priekšsēdētāju Aleksandru Šumiļinu vadībā. Delegāciju pavadīja Baltkrievijas vēstniece Latvijā Marina Dolgoplova un vēstniecības 1. sekretārs Aleksandrs Šušķēvičs. Viesus pieņēma akadēmiķi Andrejs Siliņš un Juris Ekmanis, Dr. Maija Bundule, Dr. Anita Draveniece, Latvijas Nacionālā kontaktpunkta pārstāves Inga Širante un Dina Bērziņa. Puses pārrunāja iespējas attīstīt sadarbību starp Latvijas un Baltkrievijas zinātniekiem, tostarp fundamentālo pētījumu jomā, kā arī iespējamo šādas sadarbības līguma parakstīšanu.

- 24.–25. aprīlī prezidents Ojārs Spārītis piedalījās Eiropas Zinātņu akadēmiju federācijas (ALLEA) 15. ģenerālajā asamblejā, kas notika Norvēģijas Zinātņu akadēmijā Oslo. Turpinot Romas asamblejā 2011. gadā iedibināto tradīciju, pirmajā dienā notika zinātnisks simpozījs par tēmu *Enabling Early Career Researchers: Needs for Training of a New Generation*, kam sekoja svinīgs pasākums par godu ALLEA dibināšanas 20. gadadienai. Otrā diena bija veltīta federācijas iekšējās dzīves jautājumiem, tostarp tika uzņemti jauni locekļi, un tā kopš 25. aprīļa ALLEA ietilpst 58 zinātņu akadēmijas.

22.–23. maijā Latvijas Zinātņu akadēmija bija namamātes lomā, uzņemot Eiropas akadēmiju zinātnes konsultatīvās padomes (EASAC) pavasara sanāksmes dalībniekus. Sanāksmi atklāja LZA prezidents Ojārs Spārītis un EASAC prezidents Joss van der Mērs (*Jos van der Meer*). Dienaskārtībā bija triju EASAC darbības programmu (vide, biozinātnes, enerģētika) vadītāju atskaite par pēdējā pusgadā paveikto un jaunu iniciatīvu apspriešana. Sanāksmes ietvaros notika EASAC Padomes tikšanās ar Latvijas politikas veidotājiem, ministriju pārstāvjiem un LZA locekļiem, lai pārrunātu jautājumus par Latvijas zinātnes politiku un par gaidāmo Latvijas prezidentūru ES. Prezidents Ojārs Spārītis atsevišķi tikās ar Eiropas Zinātņu akadēmiju federācijas (ALLEA) prezidentu Ginteru Štoku (*Günter Stock*) un *Academia Europea* prezidentu Larsu Vāllo.

- 22. un 23. maijā LZA apmeklēja Azerbaidžānas Nacionālās zinātņu akadēmijas prezidents Akifs Alizadehs un viceprezidents Ibrahims Gulijevs. Viesi Rīgā ieradās pēc prezidenta Ojāra Spārīša ielūguma, lai iepazītos ar LZA darbību, parakstītu jaunu līgumu par zinātnisko sadarbību starp abām akadēmijām un piedalītos Eiropas zinātņu akadēmiju konsultatīvās padomes sanāksmē viesu statusā. 22. maija priekšpusdienā viesi tikās ar prezidentu Ojāru Spārīti, iepazīnās ar Latvijas Zinātņu akadēmijas darbību un abu akadēmiju prezidenti parakstīja jaunu divpusējās zinātniskās sadarbības līgumu. Tikšanās reizē klāt bija Azerbaidžānas vēstniecības Latvijā atašējs Šahins Isgandarovs (*Shahin İsgandarov*) un no LZA puses viceprezidents Tālavs Jundzis un Dr. Anita Draveniece.

- 30. maijā LZA prezidents Ojārs Spārītis tikās ar Vācijas Zinātņu akadēmiju savienības (*Union der deutschen Akademien der Wissenschaften*) viceprezidentu profesoru Hansu Hatu (*Hanns Hatt*), kurš bija ieradies Rīgā Baltijas–Vācijas Augstskolu biroja organizēta pasākuma ietvaros, lai nolasītu vieslekciju „Viss par ožu un tās ietekmi uz mūsu dzīvi”.
- 10.–15. jūnijā LZA LMZN priekšsēdētāja Baiba Rivža pārstāvēja LZA Turkmēnistānas Zinātņu akadēmijas organizētajā starptautiskajā konferencē „Zinātne, tehnika un inovatīvās tehnoloģijas laimes un varenības laikmetā” Ašhabadā un nolasīja plenārsēdē referātu „Latvijas Lauksaimniecības universitātes Tehnoloģiju un zināšanu pārnese centra pieredze inovatīvu produktu attīstībā”. Konferencē piedalījās ap 200 zinātnieki no 57 valstīm, tai skaitā 2 Nobela prēmijas laureāti. Līdztekus starptautiskajai konferencī tika atklāts moderns Zinātnes un tehnoloģiju centrs. Atklāšanā piedalījās valsts prezidents G. Berdimuhamedovs.
- 18. jūlijā LZA viesojās Lībijas Nacionālās zinātniskās pētniecības aģentūras (*National Agency for Scientific Research*) ģenerāldirektors, profesors Nuredins Ašammaki (*Nureddine Ashammakhi*). Nacionālā zinātniskās pētniecības aģentūra ir augstākā zinātnes institūcija Lībijā. Profesors Ašammaki Latvijā bija ieradies, lai iepazītos ar medicīnas un zinātnes sasniegumiem, tiktos ar vadošajiem Latvijas zinātniekiem, apskatītu medicīnas centru un zinātnisko institūtu infrastruktūru, iepazītos ar viroterapiju un Latvijas zinātnieku atklāto *Rīgvir*, kas pasaules medicīnas praksē pagaidām ir vienīgais dzīvu vīrusu saturošs viroterapijas medikaments. Vizītes noslēgumā, pēc profesora Ašammaki iniciatīvas, tika parakstīts Memorands par sadarbības attīstību zinātnes, medicīnas tūrisma un farmācijas jomā starp Lībijas Nacionālo zinātniskās pētniecības aģentūru (NZPA), LZA, Latvijas Viroterapijas centru un Latvijas Medicīnas eksporta asociāciju. Memorandu parakstīja Latvijas Medicīnas eksporta asociācijas prezidents Olafs Slutiņš, Latvijas Viroterapijas centra valdes loceklis Jurģis Auziņš, Lībijas NZPA ģenerāldirektors, profesors Nuredins Ašammaki un LZA prezidents Ojārs Spārītis. Memorands kalpos kā nozīmīgs atskaite punkts potenciālai abu valstu sadarbības uzsākšanai medicīnas jomā.
- 18. septembrī prezidents Ojārs Spārītis tikās ar Turcijas vēstnieci Latvijā Šerifi Serapu Ozdžoškunu (*Şerife Serap Özçoşkun*), kas ieradās akadēmijā atvadu vizītē. Sirsnīgās sarunas gaitā vēstniece interesējās par akadēmijas iesaisti Latvijas prezidentūras ES Padomē pasākumu programmā. Vēstniece atzinīgi izteicās par mūsu valsts lielo potenciālu ārvalstu studentu piesaistei augstskolās un puda gandarījumu, ka viņas trīs gadu kadences laikā Latvijā Turcijas studentu skaits Latvijas augstākajās mācību iestādēs Erasmus mobilitātes programmas ietvaros ir pieaudzis no nepilna desmita līdz diviem simtiem.
- 20.–21. novembrī LZA starptautiskās sadarbības grupas vad. A. Draveniece piedalījās ES valstu zinātņu akadēmiju konsultatīvās padomes (EASAC) rudens sanāksmē, kuru Ženēvā rīkoja Šveices Zinātņu akadēmija .

- 1.–3. decembrī LZA LMZN priekšsēdētāja Baiba Rivža piedalījās Turkmenistānas Zinātņu akadēmijas organizētajā starptautiskajā konferencē „Atjaunojamie enerģijas resursi un inovatīvās tehnoloģijas”, kas notika Ašhabadā. Plenārsēdē B. Rivža nolasīja referātu „Biogāzes ražošanas attīstība un riski ES”. Konferences rezolūcijas galvenais atzinums bija plašāk izmantot alternatīvos enerģijas avotus, veikt pētījumus, organizēt regulāras starptautiskās konferences.

Vizītes laikā akademiķe B. Rivža tikās ar Turkmenistānas Zinātņu akadēmijas prezidentu G.A. Mezilovu, kurš izteica vēlmi noslēgt zinātniskās sadarbības līgumu ar Latvijas Zinātņu akadēmiju. Abas puses vienojās, ka sadarbības līgums tiks sagatavots 2015. gada sākumā.

- 22. decembrī LZA prezidents Ojārs Spārītis viesojās Uzbekistānas Republikas Zinātņu akadēmijā un tikās ar tās prezidentu Šavkatu Salihovu un viceprezidentu Tahiru Aripovu. Abpusēji ieinteresētā sarunā tika pārrunāti dažādu Uzbekistānas zinātņu nozaru pārstāvju ievērojamākie sasniegumi un apspriesti iespējamās sadarbības virzieni. Uzbekistānas Republikas ZA prezidents Š. Salihovs apliecināja dabaszinātņu institūtu ciešo sadarbību ar rūpniecību un pēdējos gados valdības īpaši veicināto ceļu uz inovatīvu inženiertehnisko zinātņu atklājumu ieviešanu ražošanā. Šim nolūkam kalpos četri nesen celti lielas kapacitātes tehnoloģiskie parki, kas 2014. gadā aprīkoti ar visjaunākajām tehnoloģiskajām iekārtām, lai ar nākamā gadu sāktu pilnvērtīgu darbu inovatīvu zinātnisko izstrādņu radīšanā. Par strauji augošās valsts progresīvo zinātnes politiku liecina arī lielās investīcijas vispārīgglītojošo skolu un augstskolu modernizācijā un laikmetīga tehniskā nodrošinājuma iepirkumā.

Pēc iespējamo LZA un Uzbekistānas Republikas ZA sadarbības virzienu un principu apspriešanas kopīgi iecerētajā memoranda projektā, abas puses vienojās tuvākajā laikā šo dokumentu sagatavot parakstīšanai.

LZA locekļu piederība citu valstu zinātņu akadēmijām

Daudzi LZA īstenie locekļi (ja nav norādīts citādāk) ir citu valstu zinātņu akadēmiju un Eiropas mēroga zinātņu akadēmiju locekļi:

Academia Scientiarum et Artium Europaea (Zalcburga) īstenie locekļi ir M. Auziņš, E. Blūms, A. Caune, J. Ekmanis, T. Jundzis, I. Kalviņš, V. Kluša, I. Knēts, R. Kondratovičs, M. Kūle, T. Millers, O. Spārītis, J. Stradiņš, J. Volkolākovs, P. Zvidriņš, LZA goda doktori R. Lācis, J. Vētra un LZA goda locekļi I. Lancmanis, Z. Stankevičs un A. Naumovs.

Academia Europaea. M. Auziņš, A. Cēbers, E. Grēns, F. Rūsiņš-Freibalds, V. Tamužs, A. Linē.

Accademia dei Georgofili (Itālija). B. Rivža – ārzemju locekle.

Eiropas Zinātņu akadēmija (*European Academy of Sciences in Support of Excellence in Science and Technology*). V. Tamužs, A. Krūmiņš, LZA kor.loc. A. Šostaks.

Gruzijas Nacionālā zinātņu akadēmija. J. Stradiņš – ārzemju loceklis.

Igaunijas Zinātņu akadēmija. J. Stradiņš – ārzemju loceklis.

Kanādas Karaliskā biedrība. V. Vīķe-Freiberga – locekle.

Krievijas Zinātņu akadēmija. E. Grēns – korespondētājloceklis.

Krievijas Lauksaimniecības zinātņu akadēmija. B. Rivža – korespondētājlocekle.

Lietuvas Zinātņu akadēmija. J. Stradiņš, J. Ekmanis, B. Rivža un LZA *Dr.h.c.* V. Strīķis – ārzemju locekļi.

Saksijas Zinātņu akadēmija. J. Stradiņš – korespondētājloceklis.

Ukrainas Medicīnas stomatoloģijas akadēmija. I. Kalviņš – Goda akadēmiķis.

Vācijas Zinātņu akadēmija *Leopoldina*. J. Stradiņš – *Leopoldina* loceklis.

Zviedrijas Karaliskā lauksaimniecības un meža zinātņu akadēmija. B. Rivža un LZA *Dr.h.c.* P. Rivža – ārzemju locekļi.

Starptautiskās daļas vadītāja *Dr. Anita Draveniece*

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS LOCEKĻI

ĪSTENIE LOCEKĻI

Ambainis Andris (informātika), dz. 18.01.1975., ievēlēts 22.11.2007. LZA Lielā medaļa (2013). FTZN. *Latvijas Universitāte*. Tel.: 67034517. E pasts: ambainis@lanet.lv; andris.ambainis@lu.lv

Andersons Bruno (materiālzinātnes), dz. 22.07.1951., ievēlēts 25.11.2004. ĶBMZN un LMZN. *Latvijas Valsts Koksnes ķīmijas institūts*. Tel.: 67552554, 29472010. E pasts: bruno.andersons@edi.lv

Andrejevs Georgs (medicīna), dz. 30.10.1932., ievēlēts 10.11.1995. ĶBMZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 26402512. E pasts: georgsandrejevs@gmail.com

Auziņš Mārcis (fizika), dz. 11.01.1956., ievēlēts 27.11.1998. LZA Lielā medaļa (2010). FTZN. *Latvijas Universitāte*. Tel. 67034301. E pasts: marcis.auzins@lu.lv; rektors@lu.lv

Barševskis Arvīds (bioloģija), dz. 20.09.1965., ievēlēts 24.11.2011. LZA Lielā medaļa (2015). ĶBMZN. *Daugavpils Universitāte*. Tel.: 65422180. E pasts: arvids.barsevskis@du.lv

Bārzdīņš Jānis (informātika), dz. 23.01.1937., ievēlēts 09.04.1992. FTZN. *LU Matemātikas un informātikas institūts*. Tel.: 67224363. E pasts: janis.barzdins@lumii.lv

Bērziņš Jānis (vēsture), dz. 29.04.1941., ievēlēts 23.11.2000. HSZN. *LU Latvijas vēstures institūts*. Tel.: 67034509, 28754810. E pasts: j.berzinsh@gmail.com

Bērziņš Jānis Guntis (fizika), dz. 19.01.1936., ievēlēts 25.11.2004. FTZN. *LU Cietvielu fizikas institūts*. Tel.: 67261304, 26632768. E pasts: jberzins@latnet.lv

Bērziņš Valdis (vēsture), dz. 18.06.1935., ievēlēts 27.11.1998. HSZN. *LU Latvijas vēstures institūts*. Tel.: 64041450. E pasts: berzinsv@yahoo.com

Bilinskis Ivars (informātika), dz. 23.10.1934., ievēlēts 06.12.1990. FTZN. *Elektronikas un datorzinātņu institūts*. Tel.: 67558190. E pasts: bilinskis@edi.lv

Blinkena Aina (valodniecība), dz. 05.09.1929., ievēlēta 09.01.1992. HSZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 67574288, 29572160. E pasts: blinkena@gmail.com

Blūms Elmārs (fizika), dz. 05.02.1936., ievēlēts 09.01.1992. LZA Lielā medaļa (2005). FTZN. *LU Fizikas institūts*. Tel.: 67944664. E pasts: eblums@sal.lv; eblums@latnet.lv

Bojārs Juris (tiesību zinātnes), dz. 12.02.1938., ievēlēts 24.11.1992. HSZN. *Latvijas Universitāte*. Tel.: 67034554. E pasts: juris.bojars@lu.lv

Buiķis Andris (matemātika), dz. 15.03.1939., ievēlēts 21.11.1997. FTZN. *LU Matemātikas un informātikas institūts*. LR Saeima. E pasts: buikis@latnet.lv

- Caune Andris** (arheoloģija), dz. 27.06.1937., ievēlēts 10.11.1995. LZA Lielā medaļa (2001). HSN. *LU Latvijas vēstures institūts*. Tel.: 67226934, 67810701. E pasts: lvi@lza.lv
- Cēbers Andrejs** (fizika), dz. 15.12.1947., ievēlēts 26.11.1993. FTZN. *LU Fizikas institūts*. Tel.: 67033767, 29193961. E pasts: aceb@sal.lv; aceb@lanet.lv
- Cimdiņš Pēteris** (ekoloģija), dz. 21.08.1944., ievēlēts 09.04.1992. ĶBMZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 67220725. E pasts: cimdins@inbox.lv
- Cimermanis Saulvedis** (etnoloģija), dz. 03.07.1929., ievēlēts 09.04.1992. HSN. *LU Latvijas vēstures institūts*. Tel.: 26223068, 67565265. E pasts: kameel@inbox.lv
- Dambrova Maija** (farmācija), dz. 03.05.1968., ievēlēta 29.11.2012. *Latvijas Organiskās sintēzes institūts*. Tel.: 67702408. E pasts: md@biomed.lu.lv
- Dehtjars Jurijs** (fizika), dz. 19.06.1947., ievēlēts 20.11.2008. FTZN. *Rīgas Tehniskā universitāte*. Tel./fakss: 67089383. E pasts: dekhtyar@latnet.lv
- Duburs Gunārs** (ķīmija), dz. 12.06.1934., ievēlēts 09.04.1992. ĶBMZN. *Latvijas Organiskās sintēzes institūts*. Tel.: 67014946. E pasts: gduburs@osi.lv
- Dumbrājs Oļģerts** (fizika), dz. 16.02.1942., ievēlēts 26.11.2009. FTZN. *LU Cietvielu fizikas institūts*. Tel.: 26359386. E pasts: olgerts.dumbrajs@lu.lv
- Ekmanis Juris** (fizika), dz. 02.12.1941., ievēlēts 09.04.1992. LZA prezidents: 01.05.2004. – 26.12.2012. FTZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 67223644, 29233023. E pasts: ekmanis@lza.lv; lza@lza.lv
- Ērenpreisa Jekaterina** (bioloģija), dz. 13.02.1945., ievēlēta 20.11.2003. ĶBMZN. *Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centrs*. Tel.: 67808220. E pasts: katrina@biomed.lu.lv
- Feldmanis Inesis** (vēsture), dz. 01.08. 1949., ievēlēts 20.11.2003. HSN. *Latvijas Universitāte*. Tel.: 67283734. E pasts: inesis.feldmanis@lu.lv
- Ferbers Ruvins** (fizika), dz. 13.12.1946., ievēlēts 07.12.2006. FTZN. *Latvijas Universitāte*. Tel.: 67033754. E pasts: ferber@latnet.lv
- Freivalds Rūsiņš Mārtiņš** (matemātika), dz. 10.11.1942., ievēlēts 09.04.1992. LZA Lielā medaļa (2003). FTZN. *LU Matemātikas un informātikas institūts*. Tel.: 67226997. E pasts: rusins.freivalds@lumii.lv
- Gailītis Agris** (fizika), dz. 18.11.1935., ievēlēts 29.11.2001. FTZN. *LU Fizikas institūts*. Tel.: 28878453. E pasts: gailitis@sal.lv
- Gardovska Dace** (medicīna), dz. 30.12.1952., ievēlēta 28.11.2013. ĶBMZN. *Rīgas Stradiņa universitāte*. Tel.: 67621730. E pasts: dace.gardovska@rsu.lv
- Gardovskis Jānis** (medicīna), dz. 11.05.1955., ievēlēts 07.12.2006. ĶBMZN. *Rīgas Stradiņa universitāte*. Tel.: 67409224, 67069745. E pasts: rector@rsu.lv
- Grabis Jānis** (materiālzinātnes), dz. 18.08.1943., ievēlēts 20.11.2003. ĶBMZN. *RTU Neorganiskās ķīmijas institūts*. Tel.: 67944711, 67800768. E pasts: grabis@nki.lv

Grēns Elmārs (bioloģija), dz. 09.10.1935., ievēlēts 12.02.1987. LZA Lielā medaļa (1995). ĶBMZN. *Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centrs*. Tel.: 67808201. E pasts: grens@biomed.lu.lv

Grundspenķis Jānis (informātika), dz. 19.06.1942., ievēlēts 20.11.2003. FTZN. Rīgas Tehniskā universitāte. Tel.: 67089506, 29453128. E pasts: Janis.Grundspenkis@rtu.lv

Hausmanis Viktors (literatūrzinātne), dz. 06.12.1931., ievēlēts 06.04.1989. LZA Lielā medaļa (2007). HSZN. *LU Literatūras, folkloras un mākslas institūts*. Tel.: 67229017. E pasts: litfom@lza.lv

Ivbulis Viktors (literatūrzinātne), dz. 31.05.1933., ievēlēts 26.11.1999. LZA Lielā medaļa (2014). HSZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 67674634, 26350663. E pasts: ivbulis@lanet.lv

Jansone Ilga (valodniecība), dz. 20.06. 1958, ievēlēta 22.11.2007. HSZN. *LU Latviešu valodas institūts*. Tel.: 67227696, 29550647. E pasts: ilgajan@lza.lv

Jansons Juris (mehānika), dz. 16.09.1939., ievēlēts 29.11.2001. FTZN. *LU Polimēru mehānikas institūts*. Tel.: 29284330. E pasts: jansons@pmi.lv; fizteh@lza.lv

Jemeljanovs Aleksandrs (lauksaimniecības zinātnes), dz. 05.02.1938., ievēlēts 26.11.1999. ĶBMZN un LMZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 67970236, 29408433.

Jundzis Tālavs (politoloģija), dz. 04.10.1951., ievēlēts 23.11.2000. HSZN. *LZA Baltijas stratēģisko pētījumu centrs*. Tel./fakss: 67227555, 29489249. E pasts: bspc@lza.lv

Kalnačs Benedikts (literatūrzinātne), dz. 25.02.1965., ievēlēts 24.11.2005. HSZN. *LU Literatūras, folkloras un mākslas institūts*. Tel.: 29610407. E pasts: benedikts.kalnacs@lulfi.lv

Kalnberzs Viktors (medicīna), dz. 02.07.1928., ievēlēts 09.01.1992. ĶBMZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 26359060. E pasts: chem@lza.lv

Kalniņš Arnis (ekonomika), dz. 24.01.1935., ievēlēts 10.02.1987. HSZN un LMZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 67568319, 26480029. E pasts: arnisk8@inbox.lv

Kalniņš Mārtiņš (ķīmija), dz. 25.02.1939., ievēlēts 09.04.1992. ĶBMZN. Rīgas Tehniskā universitāte. Tel.: 67089218. E pasts: martinsk@parks.lv

Kalviņš Ivars (ķīmija), dz. 02.06.1947., ievēlēts 25.11.1994. LZA Lielā medaļa (2009). ĶBMZN. *Latvijas Organiskās sintēzes institūts*. Tel.: 67014800, 67553233. E pasts: kalvins@osi.lv

Kampars Valdis (ķīmija), dz. 05.10.1944., ievēlēts 21.11.1997. ĶBMZN. Rīgas Tehniskā universitāte. Tel.: 67225361, 29230958. E pasts: kampars@ktf.rtu.lv; lza@lza.lv

Karnīte Raita (ekonomika), dz. 16.10. 1949., ievēlēta 07.12.2006. HSZN. *SIA "EPC"*. Tel.: 29411607. E pasts: raita@epc.lv

Kaufmane Edīte (lauksaimniecības zinātnes), dz. 14.10.1956., ievēlēta 24.11.2011. LMZN. *Latvijas Valsts augļkopības institūts*. Tel.: 63722294, 29495118. Fakss: 63781718. E pasts: kaufmane@latnet.lv

- Kārklīšs Aldis** (lauksaimniecības zinātnes), dz. 06.02.1951., ievēlēts 28.11.2013. LMZN. *Latvijas Lauksaimniecības universitāte*. Tel.: 630 05634, 29182992. E pasts: Aldis.Karklins@llu.lv
- Kloviņš Jānis** (bioloģija), dz. 26.09.1969., ievēlēts 28.11.2013. ĶBMZN. *Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centrs*. Tel.: 67808003. E pasts: klovins@biomed.lu.lv
- Kluša Vija** (medicīna), dz. 05.09.1940., ievēlēta 24.11.1992. ĶBMZN. *Latvijas Universitāte*. Tel.: 29276263, 67033888. E pasts: vijaklus@latnet.lv
- Kļaviņš Māris** (videszinātnes), dz. 12.03.1956., ievēlēts 26.11.1999. ĶBMZN. *Latvijas Universitāte*. Tel.: 67334096. E pasts: mklavins@lanet.lv
- Knēts Ivars** (mehānika), dz. 17.09.1938., ievēlēts 09.04.1992. FTZN. *Rīgas Tehniskā universitāte*. Tel.: 67089340, 29199301. E pasts: ivars.knets@rtu.lv
- Knite Māris** (fizika), dz. 2.04.1955., ievēlēts 29.11.2012. FTZN. *Rīgas Tehniskā universitāte*. Tel.: 67089181. E pasts: knite@latnet.lv
- Kondratovičs Rihards** (bioloģija), dz. 12.05.1932., ievēlēts 09.01.1992. LZA Lielā medaļa (2006). ĶBMZN. *LU Rododendru selekcijas un izmēģinājumu audzētava "Babīte"*. Tel.: 29103858. Tel./fakss: 67913127. E pasts: Rihards.Kondratovics@lu.lv
- Kotomins Jevgeņijs** (fizika), dz. 20.09.1949., ievēlēts 24.11.2011. FTZN. *LU Cietvielu fizikas institūts*. Tel.: 67187480. E pasts: kotomin@latnet.lv
- Krastiņš Jānis** (arhitektūra), dz. 23.06.1943., ievēlēts 25.11.1994. LZA Lielā medaļa (1998). HSN. *Rīgas Tehniskā universitāte*. Tel.: 67089115, 26406066. E pasts: krastins@bf.rtu.lv
- Krastiņš Oļģerts** (ekonomika), dz. 27.08.1931., ievēlēts 10.11.1995. HSN un LMZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 67273489, 22014838. E pasts: okrast@inbox.lv
- Krūmiņš Andris** (fizika), dz. 31.03.1943., ievēlēts 29.11.2001. FTZN. *LU Cietvielu fizikas institūts*. Tel.: 67187816. E pasts: krumins@latnet.lv
- Krūmiņš Juris** (demogrāfija), dz. 17.11.1947., ievēlēts 20.11.2008. HSN. *Latvijas Universitāte*. Tel.: 67034794. E pasts: Juris.Krumins@lu.lv
- Kūle Maija** (filozofija), dz. 21.04.1951., ievēlēta 22.11.1996. HSN. *LU Filozofijas un socioloģijas institūts*. Tel.: 28385810. E pasts: maija.kule@gmail.com
- Kupče Ēriks** (ķīmija), dz. 11.10.1955., ievēlēts 24.11.2011. LZA Lielā medaļa (2008). ĶBMZN. *Latvijas Organiskās sintēzes institūts. Pašreizējā adrese: Bruker UK LTD, United Kingdom*. Tel.: (44) (0) 24 7685 5200. E pasts: eriks.kupce@bruker.co.uk
- Kursīte-Pakule Janīna** (literatūrzinātne), dz. 08.03.1952., ievēlēta 21.11.1997. HSN. *Latvijas Universitāte*. Tel.: 67033850. E pasts: janina.kursite-pakule@lu.lv; kursite@hotmail.com
- Lācis Ivars** (fizika), dz. 11.02.1949., ievēlēts 23.11.2000. FTZN. *Latvijas Universitāte*. Tel.: 67261068. E pasts: Ivars.Lacis@lu.lv
- Lavendelis Egons** (mehānika), dz. 20.12.1934., ievēlēts 06.04.1989. LZA Lielā medaļa (1994). FTZN. *Rīgas Tehniskā universitāte*. Tel.: 29255019. E pasts: lavendel@parks.lv

Lejnieks Aivars (medicīna), dz. 26.05.1957., ievēlēts 27.11.2014. ĶBMZN. Rīgas Stradiņa universitāte. Tel.: 29554397. E pasts: lejnieks@latnet.lv

Lielausis Oļģerts (fizika), dz. 02.09.1930., ievēlēts 24.11.1992. LZA Lielā medaļa (1999). FTZN. LU Fizikas institūts. Tel.: 26333689. E pasts: mbroka@sal.lv; lielausis@sal.lv.

Liepiņš Edvards (ķīmija), dz. 01.07.1944., ievēlēts 27.11.1998. ĶBMZN. Latvijas Organiskās sintēzes institūts. Tel.: 67014900. E pasts: edv@osi.lv

Linē Aija (bioloģija), dz. 19.11.1973., ievēlēta 27.11.2014. ĶBMZN. Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centrs. Tel.: 67808208. E pasts: aija@biomed.lu.lv

Markus Dace (valodniecība), dz.13.11.1950., ievēlēta 23.11.2000. HSZN. Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības akadēmija. Tel.: 26442598. E pasts: rpiva@rpiva.lv; markus@latnet.lv

Matīss Imants (mehānika), dz. 29.04.1935., ievēlēts 09.01.1992. FTZN. LZA Sertifikācijas centrs. Tel.: 67225996. Tel./fakss: 67212807. E pasts: certcn@latnet.lv

Merkurjevs Jurijs (informātika), dz. 30.04.1954., ievēlēts 27.11.2014. FTZN. Rīgas Tehniskā universitāte. Tel.: 67089514. E pasts: merkur@itl.rtu.lv

Millers Tālis (ķīmija), dz. 04.01.1929., ievēlēts 09.01.1992. LZA prezidents: 01.03.1994. – 28.02.1998. LZA Lielā medaļa (2002). ĶBMZN. Latvijas Zinātņu akadēmija. Tel.: 67225361. E pasts: talism@inbox.lv

Muceniece Ruta (medicīna), dz. 24.03.1950., ievēlēta 20.11. 2008. ĶBMZN. Latvijas Universitāte. Tel.: 67362499. E pasts: Ruta.Muceniece@lu.lv

Mugurēvičs Ēvalds (arheoloģija), dz. 06.04.1931., ievēlēts 09.04.1992. LZA Lielā medaļa (2011). HSZN. LU Latvijas vēstures institūts. Tel.: 67944113, 26750623. E pasts: mugurevics@e-apollo.lv

Muižnieks Indriķis (bioloģija), dz. 09.07.1953., ievēlēts 23.11.2000. ĶBMZN. Latvijas Universitāte. Tel.: 67034401. E pasts: Indriks.Muiznieks@lu.lv

Murovska Modra (medicīna), dz. 16.07.1949., ievēlēta 29.11.2012. ĶBMZN. RSU A.Kirhenšteina Mikrobioloģijas un virusoloģijas institūts. Tel.: 67427920, 2921808. E pasts: modra.murovska@rsu.lv; modra@latnet.lv

Ose Ieva (arheoloģija), dz. 08.06.1961., ievēlēta 25.11.2004. HSZN. LU Latvijas vēstures institūts. Tel.: 67034518. E pasts: ieva@lza.lv

Ozols Andris (fizika), dz. 06.12.1944., ievēlēts 25.11.2010. FTZN. Rīgas Tehniskā universitāte. Tel.: 67089456, 67089201. E pasts: aozols@latnet.lv

Priedkalns Jānis (medicīna), dz. 28.03.1934., ievēlēts 27.11.1998. ĶBMZN. Latvijas Zinātņu akadēmija. Tel.: 26496128. E pasts: jpuika@chariot.net.au

Purāns Juris (fizika), dz. 29.08.1952., ievēlēts 28.11.2013. FTZN. LU Cietvielu fizikas institūts. Tel.: 67251691. E pasts: purans@cfi.lu.lv

Rašals Īzaks (bioloģija), dz. 29.06.1947., ievēlēts 29.11.2001. ĶBMZN un LMZN. LU Bioloģijas institūts. Tel.: 67945435. E pasts: izaks@email.lubi.edu.lv

- Ribickis Leonīds** (enerģētika), dz. 24.08.1947., ievēlēts 22.11.2007. FTZN. *Rīgas Tehniskā universitāte*. Tel.: 67089300. *E pasts: Leonids.Ribickis@rtu.lv*
- Rikards Rolands** (mehānika), dz. 15.12.1942., ievēlēts 21.11.1997. FTZN. *Rīgas Tehniskā universitāte*. Tel.: 67089124. *E pasts: rikards@latnet.lv*
- Rivža Baiba** (ekonomika), dz. 01.12.1949., ievēlēta 26.11.1999. LMZN un HSN. *Latvijas Lauksaimniecības universitāte*. Tel.: 63023739, 29254469. *E pasts: baiba.rivza@llu.lv*
- Rocēns Kārlis** (mehānika), dz. 03.03.1939., ievēlēts 21.11.1997. FTZN. *Rīgas Tehniskā universitāte*. Tel.: 67089184. *E pasts: rocensk@latnet.lv*
- Rozentāls Rafails** (medicīna), dz. 27.09.1937., ievēlēts 23.11.2000. ĶBMZN. *P. Stradiņa Klīniskā universitātes slimnīca*. Tel.: 29241308. *E pasts: rafails.rozents@stradini.lv; Rafail_Rozental@transplantation.lv*
- Sedmalis Uldis** (ķīmija), dz. 22.05.1933., ievēlēts 09.04.1992. ĶBMZN. *Rīgas Tehniskā universitāte*. Tel.: 26403286. *E pasts: gsedmale@ktf.rtu.lv*
- Siliņš Andrejs** (fizika), dz. 12.10.1940., ievēlēts 09.01.1992. FTZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 67211405. *E pasts: silins@lza.lv*
- Sjakste Nikolajs** (bioloģija), dz. 11.05.1955., ievēlēts 25.11.2010. ĶBMZN. *Latvijas Universitāte*. Tel.: 29198804. *E pasts: Nikolajs.Sjakste@lu.lv*
- Skuja Linards** (fizika), dz. 08.02.1952., ievēlēts 20.11.2003. FTZN. *LU Cietvielu fizikas institūts*. Tel.: 67260756. *E pasts: skuja@latnet.lv*
- Skujiņa Valentīna** (valodniecība), dz. 02.10.1937., ievēlēta 21.11.1997. HSN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 67565934.
- Spārtis Ojārs** (mākslas zinātnes), dz. 28.11.1955., ievēlēts 25.11.2004. LZA prezidents: 27.12.2012. – HSN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 67225361. *E pasts: lza@lza.lv*
- Spīgulis Jānis** (fizika), dz. 09.05.1950., ievēlēts 29.11.2012. FTZN. *Latvijas Universitāte*. Tel.: 67228249. *E pasts: Janis.Spigulis@lu.lv; janispi@latnet.lv*
- Stradiņš Jānis** (ķīmija), dz. 10.12.1933., ievēlēts 06.07.1973. LZA prezidents: 01.03.1998. – 30.04.2004. LZA Lielā medaļa (1993). ĶBMZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*, *Latvijas Organiskās sintēzes institūts*, *LU Latvijas vēstures institūts*. Tel.: 67213663, 67014801. *E pasts: stradins@lza.lv*
- Strakovs Andris** (ķīmija), dz. 27.06.1934., ievēlēts 10.11.1995. ĶBMZN. *Rīgas Tehniskā universitāte*. Tel.: 67560615. *E pasts: strakovs@latnet.lv*
- Stranga Aivars** (vēsture), dz. 15.06. 1954., ievēlēts 26.11. 2009. HSN. *Latvijas Universitāte*. Tel.: 67033825. *E pasts: aivars.stranga@lu.lv*
- Sūna Edgars** (ķīmija), dz. 07.06.1970., ievēlēts 27.11.2014. ĶBMZN. *Latvijas Organiskās sintēzes institūts*. Tel.: 67014895. *E pasts: edgars@osi.lv*
- Šipkovs Pēteris** (enerģētika), dz. 16.06.1944., ievēlēts 25.11.2010. FTZN. *Fizikālās enerģētikas institūts*. Tel.: 67553537. *E pasts: shipkovs@edi.lv*

- Šternbergs Andris** (fizika), dz. 13.05.1944., ievēlēts 24.11.2005. LZA Lielā medaļa (2015). FTZN. *LU Cietvielu fizikas institūts*. Tel.: 67187810. E pasts: stern@latnet.lv
- Švarcs Kurts** (fizika), dz. 27.04.1930., ievēlēts 06.12.1990. LZA Lielā medaļa (2010). FTZN. *Darmstadt, Deutschland*. Tel.: (496159) 712169. E pasts: k.schwartz@gsi.de
- Tāle Ivars** (fizika), dz. 23.01.1936., ievēlēts 22.11.1996. FTZN. *LU Cietvielu fizikas institūts*. Tel.: 67260639, 29119943. E pasts: iatale@latnet.lv
- Tamužs Vitauts** (mehānika), dz. 02.12.1935., ievēlēts 09.01.1992. LZA Lielā medaļa (2008). FTZN. *LU Polimēru mehānikas institūts*. Tel.: 67543306, 29410902. E pasts: tamuzs@pmi.lv
- Teters Gundaris** (mehānika), dz. 21.08.1928., ievēlēts 24.11.1992. FTZN. *LU Polimēru mehānikas institūts*. Tel.: 29165252, 67543307.
- Torgāns Kalvis** (tiesību zinātnes), dz. 31.03.1939., ievēlēts 21.11.1997. HSZN. *Latvijas Universitāte*. Tel.: 67034527. E pasts: kalvis.torgans@lu.lv
- Turks Māris** (ķīmija), dz. 11.03.1976., ievēlēts 27.11.2014. ĶBMZN. *Rīgas Tehniskā universitāte*. Tel.: 67089251, 26001234. E pasts: maris_turks@ktf.rtu.lv
- Urtāns Juris Tālivaldis** (kultūras vēsture), dz. 15.12.1952., ievēlēts 24.11.2011. HSZN. *Latvijas Kultūras akadēmija*. Tel.: 67114800, 29485326. E pasts: urtans@lka.edu.lv
- Valters Raimonds** (ķīmija), dz. 27.05.1938., ievēlēts 09.04.1992. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 67220725, 67089231. E pasts: rvalters@latnet.lv
- Vanags Edvīns** (ekonomika), dz. 12.07.1938., ievēlēts 26.11.1999. HSZN. E pasts: inga.vilka@ppk.lv
- Vāvere Vera** (literatūrzinātne), dz. 31.12.1929., ievēlēta 09.04.1992. HSZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 67246908, 28449816. E pasts: litfom@lza.lv
- Vederņikovs Nikolajs** (ķīmija), dz. 08.02.1937., ievēlēts 24.11.1992. ĶBMZN un LMZN. *Latvijas Valsts Koksnes ķīmijas institūts*. Tel.: 67553760. E pasts: ved@edi.lv
- Veinbergs Grigorijs** (ķīmija), dz. 17.07.1941., ievēlēts 25.11.2010. ĶBMZN. *Latvijas Organiskās sintēzes institūts*. Tel.: 67014941. E pasts: veinberg@osi.lv
- Veisbergs Andrejs** (valodniecība), dz. 22.02.1960., ievēlēts 28.11.2013. HSZN. *Latvijas Universitāte*. Tel.: 67034816. E pasts: anveis@lanet.lv; andrejs.veisbergs@lu.lv
- Vīksna Arnis** (medicīna), dz. 25.02.1942., ievēlēts 29.11.2001. ĶBMZN. *Paula Stradiņa Medicīnas vēstures muzejs*. Tel.: 67222667. E pasts: Arnis.Viksna@mvm.lv
- Vīķe-Freiberga Vaira** (psiholoģija, folkloristika), dz. 01.12.1937., ievēlēta 05.07.1999. LZA Lielā medaļa (1997). HSZN. *Rātslaukums 7, Rīga, LV 1900*. Tel.: 67092191. E pasts: daina.lasmane@president.lv
- Volkolākovs Jānis** (medicīna), dz. 28.04.1931., ievēlēts 25.11.1994. ĶBMZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 67605546.

Zaķis Juris (fizika), dz. 04.11.1936., ievēlēts 06.12.1990. FTZN. *Sociālo tehnoloģiju augstskola*. Tel.: 29299188. E pasts: juris.zakis@riga.lv

Zemītis Guntis (vēsture), dz.13.06.1955., ievēlēts 27.11.2014. HSZN. *LU Latvijas vēstures institūts*. Tel.: 67223715, 26416884. E pasts: lvi@lza.lv; guntis.zemitis@gmail.com

Zicmanis Andris (ķīmija), dz. 21.04.1941., ievēlēts 22.11.2007. ĶBMZN. *Latvijas Universitāte*. Tel.: 67377436, 26149853. E pasts: zicmanis@latnet.lv

Zilgalvis Jānis (māksla), dz. 23.05.1955, ievēlēts 29.11.2012. HSZN. *Valsts Kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija*. Tel.: 67224519, 29451090. E pasts: janis.zilgalvis@inbox.lv

Zvidriņš Pēteris (ekonomika), dz. 31.05.1943., ievēlēts 09.04.1992. HSZN. *Latvijas Universitāte*. Tel.: 67034788, 29103629. E pasts: peteris.zvidrins@lu.lv

GODA LOCEKĻI

Asaris Gunārs (arhitektūra), dz. 23.06. 1934., ievēlēts 29. 11. 2001. HSZN. *Rīgas Tehniskā universitāte. Tel.: 67272691, 26557533.*

Baumane Biruta (māksla), dz. 06.06.1922., ievēlēta 25.11.1994. HSZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija. Tel.: 67459444.*

Bels Alberts (literatūra), dz. 06.10.1938., ievēlēts 26.11.1999. HSZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija. Tel.: 67614105, 22019638. E pasts: albertsbels@apollo.lv*

Bērziņš Uldis (literatūra), dz. 17.05.1944., ievēlēts 24.11.1993. HSZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija. Tel.: 29397630. E pasts: uldis.eba@gmail.lv*

Blumbergs Ilmārs (māksla), dz. 06.09.1943., ievēlēts 23.11.2000. HSZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija. Tel.: 67562576. E pasts: ilmars@blumbergs.cc*

Briedis Leons (literatūra), dz. 16.12.1949., ievēlēts 22.11.2007. HSZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija. Tel.: 27012711. E pasts: kentaursXXI@inbox.lv*

Denisova Raisa (antropoloģija), dz. 30.08.1930., ievēlēta 27.11.1998. HSZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija. Tel.: 67451842, 29818171. E pasts: lvi@lza.lv*

Dobrovenskis Roalds (literatūra), dz. 02.09.1936., ievēlēts 28.11.2002. HSZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija. Tel.: 29419203. E pasts: veroa@inbox.lv*

Dumpe Arta (māksla), dz. 26.05.1933., ievēlēta 25.11.2010. LMZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija. Tel.: 67674634, 20362051. E pasts: ivbulis@latnet.lv*

Dumpis Uldis (māksla), dz.03.10.1943., ievēlēts 20.11.2008. HSZN. *Nacionālais teātris. Tel.: 67006304. E pasts: info@teatris.lv*

Einfelde Maija (māksla), dz. 02.01.1939., ievēlēta 29.11.2001. HSZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija.*

Gailītis Guntis (māksla), dz. 11.02.1949., ievēlēts 24.11.2011. HSZN. *Rīgas Latviešu biedrība. Tel.: 67222932, 29244251. E pasts: info@rlb.lv*

Gerts Oskars (žurnālistika), dz. 28.12.1940., ievēlēts 21.11.1997. HSZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija. Tel.: 29491340. E pasts: gertsoskars@gmail.com*

Godiņš Guntars (literatūra), dz. 26.04.1958., ievēlēts 28.11.2013. HSZN. *Tel.: 26143924. E pasts: guntars.godins@inbox.lv*

Gulāns Pēteris (ekonomika), dz. 08.09.1920., ievēlēts 20.11.2003. HSZN. *LZA Ekonomikas institūts. Tel.: 67567909, 26027055. E pasts: gulans@apollo.lv*

Hermanis Alvis (māksla), dz. 27.04.1965., ievēlēts 22.11.2007. HSZN. *Jaunais Rīgas teātris. Tel.: 67283323. E pasts: jrt@jrt.lv*

- Īvāns Dainis** (literatūra), dz. 25.09.1955., ievēlēts 29.11.2012. HSZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 26554414. E pasts: dainis.ivans@inbox.lv
- Jākobsons Valdis** (ekonomika), dz. 04.06.1938., ievēlēts 22.11.1996. HSZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 29210625. E pasts: valdisjakobsons@inbox.lv
- Jurkāne Anna** (vēsture), dz. 30.06.1944., ievēlēta 28.11.2002. HSZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 67971797, 20278317. E pasts: anna.jurkane@turaida-muzejs.lv
- Kalniņš Imants** (māksla), dz. 26.05.1941., ievēlēts 22.11.1996. HSZN. *Latvijas Komponistu savienība*. Tel.: 66901070. E pasts: komponisti.lv@gmail.com
- Keggi Kristaps Juris** (medicīna), dz. 09.08.1934., ievēlēts 05.07.1990. ĶBMZN. *Yale School of Medicine, New Haven, USA*. Tel.: 203-737-5656. E pasts: kristaps.keggi@yale.edu
- Kļaviņš Eduards** (mākslas zinātnes), dz. 23.09.1937., ievēlēts 27.11.2014. HSZN. *Latvijas Mākslas akadēmijas Mākslas vēstures institūts*. Tel.: 67227852. E pasts: eduards_klavins@tvnet.lv ; eduards.klavins@lma.lv
- Krēmers Gidons** (māksla), dz. 27.02.1947., ievēlēts 26. 11. 1999. HSZN. *KREMERata Baltica*. Tel.: 67224055. E pasts: kb@kremeratabaltica.lv
- Kronbergs Andris** (arhitektūra), dz. 11.01.1951., ievēlēts 28.11.2013. HSZN. *Arhitektu birojs ARHIS*. Tel. : 67225852. E pasts: arhis@arhis.lv
- Kronbergs Juris** (literatūra), dz. 09.08.1946., ievēlēts 20.11.2003. HSZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. *Zviedrija* Tel.: (4673)5676229; 26050561. E pasts: juris.kronbergs@comhem.se
- Lancmanis Imants** (mākslas vēsture), dz. 29.07.1941., ievēlēts 09.01.1992. HSZN. *LZA Lielā medaļa (2004). Rundāles pils muzejs*. Tel.: 63962272, 29454360. E pasts: lancmanis@rundale.net
- Latvietis Jānis** (lauksaimniecības zinātnes), dz. 15.02.1928., ievēlēts 09.01.1992. ĶBMZN un LMZN. *Latvijas Lauksaimniecības universitāte*. Tel.: 63081163, 26343120. E pasts: ilzelatvietie@gmail.com
- Ločmelis Jāzepts** (informātika), dz. 12.09.1928., ievēlēts 23.11.2000. FTZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 29254511.
- Maskats Arturs** (māksla), dz. 20.12.1957., ievēlēts 27.11.2014. HSZN. *Latvijas Mūzikas akadēmija, Latvijas koncerti*. E pasts: artursmaskats@yahoo.com
- Nagobads-Ābola Aina** (politoloģija), dz. 09.06.1920., ievēlēta 24.11.2011. HSZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. E pasts: baibapaulsone@inbox.lv
- Naumovs Aleksejs** (māksla), dz. 10.01. 1955., ievēlēts 28. 11. 2013. HSZN. *Latvijas Mākslas akadēmija*. Tel.: 67326068, 67332202, 26387212. E pasts: aleksejs.naumovs@lma.lv
- Nelsons Andris** (māksla), dz. 18.11.1978., ievēlēts 29.11.2012. HSZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 67073715. E pasts: info@opera.lv
- Osis Jānis** (informātika), dz. 06.04.1929., ievēlēts 27.11.1998. FTZN. *Rīgas Tehniskā universitāte*. Tel.: 67089523, 22023399. E pasts: Janis.Osis@rtu.lv

- Osis Jānis Andris** (māksla), dz. 04.10.1943., ievēlēts 28.11.2002. HSZN. *Latvijas Mākslas akadēmija*. Tel.: 28311929. E pasts: jaosis@inbox.lv
- Pauls Raimonds** (māksla), dz. 12.01.1936., ievēlēts 24.11.1992. HSZN. *Latvijas Komponistu savienība*. Tel.: 66901070. E pasts: komponisti.lv@gmail.com
- Peters Jānis** (literatūra), dz. 30.06.1939., ievēlēts 06.12.1990. HSZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 67339350.
- Pētersone Karina** (kultūras vēsture), dz. 19.11.1954., ievēlēta 27.11.2014. HSZN. *Latvijas institūts*. Tel.: 67503663. E pasts: karina.petersone@li.lv
- Ranka Indulis Ojārs** (māksla), dz. 15.04.1934., ievēlēts 24.11.1992. HSZN. LZA Raiņa balva (1998). *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 25150916. E pasts: marcat@inbox.lv
- Rokpelnis Jānis** (literatūra), dz. 02.10.1945., ievēlēts 27.11.2014. HSZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 26385252. E pasts: slite@inbox.lv
- Rubenis Juris** (teoloģija), dz. 20.12.1961., ievēlēts 28.11.2002. HSZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 29434906. E pasts: info@elijasnams.lv
- Rūmnieks Valdis** (literatūra), dz. 06.10.1951., ievēlēts 24.11.2005. HSZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 29491073. E pasts: valdis.rumnieks@gmail.com
- Sirmais Māris** (māksla), dz. 27.06.1969., ievēlēts 24.11.2005. HSZN. *Valsts akadēmiskais koris "Latvija"*. Tel./fakss: 67223839. E pasts: info@koris.lv
- Skujenieks Knuts** (literatūra), dz. 05.09.1936., ievēlēts 09.01.1992. HSZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 67980189, 26226668
- Skujiņš Zigmunds** (literatūra), dz. 25.12.1926., ievēlēts 27.11.1998. HSZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 67339428, 28635372. E pasts: zigmundsskujins@inbox.lv
- Skulme Džemma** (māksla), dz. 20.09.1925., ievēlēta 24.11.1992. HSZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 67519086, 27111310. E pasts: dzemmaskulme@gmail.com
- Stankevičs Zbignevs** (teoloģija), dz. 15.02.1955., ievēlēts 29.11.2012. HSZN. *Rīgas arhidieceze*. Tel.: 67358692, 29948353. E pasts: metropolitan@catholic.lv
- Streičs Jānis** (māksla), dz. 26.09.1936., ievēlēts 26.11.1999. HSZN. LZA Raiņa balva (2008). *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 67339569, 29444308. E pasts: janis@streich.lv; janis.streichs@gmail.com
- Strupulis Jānis** (māksla), dz. 28.01.1949., ievēlēts 25.11.1994. HSZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 26811186. E pasts: janis.strupulis@gmail.com
- Transtrēmers Tomass (Tomas Tranströmer)** (literatūra), dz. 14.04.1931., ievēlēts 24.11.2011. HSZN. Nobela prēmija literatūrā (2011). *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Zviedrija. Tel.: (00468) 6420445. E pasts: tom.tran@comhen.se
- Vārpa Andris** (māksla), dz. 19.02.1950., ievēlēts 20.11.2003. HSZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 29111420. E pasts: andrisvarpa@inbox.lv

Vasks Pēteris (māksla), dz. 16.04.1946., ievēlēts 25.11.1994. HSZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 67629960. E pasts: peterisv@inbox.lv

Vilks Andris (bibliotēku/informācijas zinātnes), dz. 16.05.1957., ievēlēts 28.11.2013. HSZN. *Latvijas Nacionālā bibliotēka*. Tel.: 67806100. E pasts: andris.vilks@lnb.lv

Vītols Vilis (inženierzinātnes), dz. 14.02.1934., ievēlēts 26.11.2009. FTZN. “*Vītolu fonds*”. Tel.: 67289535. E-pasts: vilis.vitols@latnet.lv

Zālite Māra (literatūra), dz.18.02.1952., ievēlēta 27.11.1998. HSZN. *Latvijas Rakstnieku savienība*. <http://www.marazalite.lv/>

Zariņš Kārlis (māksla), dz. 06.07.1930., ievēlēts 29.11.2001. HSZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 67622357.

Zemzaris Uldis (māksla), dz. 24.02.1928., ievēlēts 20.11.2008. HSZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*.

Zēbergs Viktors (enerģētika), dz. 05.07.1926., ievēlēts 07.12.2006. FTZN. *Fizikālās enerģētikas institūts*. Tel.: 67558692. E pasts: zebergs@edi.lv

Zeltiņš Namejs (enerģētika), dz. 12.08.1935., ievēlēts 25.11.2010. FTZN. *Fizikālās enerģētikas institūts*. Tel.: 67558636, 29363105. SKYPE: namejs.zeltins. E pasts: zeltinsh@edi.lv

Žigure Anna (literatūra), dz. 25.08.1948., ievēlēta 24.11.2005. HSZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 26675202. E pasts: veleda48@gmail.com

ĀRZEMJU LOCEKĻI

Andronovs Aleksejs (Aleksey Andronov) (valodniecība), dz. 12.12.1972., ievēlēts 22.11.2007. HSZN. *Санкт-Петербургский государственный университет, Россия. Tel.: (7-812)3289762, (7-962) 6913162. E pasts: baltistica@gmail.com*

Angermanis Norberts (Norbert Angermann) (vēsture), dz. 02.11.1936., ievēlēts 24.11.1992. HSZN. *Universität Hamburg, Deutschland. Tel.: (49-40)428384833. E pasts: norbertangermann@t-online.de*

Balabkins Nikolajs (ekonomika), dz. 17.07.1926., ievēlēts 27.06.1991. HSZN. *College of Business and Economics, Lehigh University, USA. E pasts: nib2@lehigh.edu*

Banis Juris (Jūras Banys) (fizika), dz. 30.12.1962., ievēlēts 28.11.2013. FTZN. *Vilniaus Universitetas, Lietuva. Tel.: (+370) -5-2687010. E pasts: rector@vu.lt*

Birkerts Gunārs (arhitektūra), dz. 17.01.1925., ievēlēts 27.06.1991. LZA Lielā medaļa (2000). HSZN. *Gunnar Birkerts, FALA, USA. Tel.: (1-781)2354901. E pasts: gunnarbirk@aol.com*

Blumberga Renāte (etnoloģija), dz. 26.02.1971., ievēlēta 27.11.2014. HSZN. *University of Helsinki, Finland. Tel.: +358 408336002, + 371 67205556. E pasts: renete.blumberga@gmail.com*

Bojārs Nikodēms (Nicodemus E. Boyer) (ķīmija), dz. 01.06.1925., ievēlēts 10.11.1995. ĶBMZN. *Delta Scientific Consultants, USA. Tel.: (1-269)2781098. E pasts: studeophile@live.com*

Boļšaitis Pēteris (ķīmija), dz. 12.07.1937., ievēlēts 05.07.1990. ĶBMZN. *Latvija. Tel.: 67283955, 29101062. E pasts: irapeteris@aol.com*

Bonda Dzintra (valodniecība), dz. 01.09.1940., ievēlēta 29.11.2001. HSZN. *Ohio University, USA. Tel.: (1-614)5380235, (1-740)5915019. E pasts: bond@ohiou.edu*

Brančs Maikls (Michael Branch) (valodniecība), dz. 24.03.1940., ievēlēts 23.11.2000. HSZN. *UK. E pasts: MBr1504092@aol.com*

Branovers Hermanis (Herman Branover) (fizika), dz. 13.12.1931., ievēlēts 09.01.1992. FTZN. *USA. Tel.: (1-347) 7157644.*

Brasārs Žils (Gilles Brassard) (informātika), dz. 20.04.1955., ievēlēts 27.11.1998. FTZN. *Université de Montreal, Canada. Tel.: (1-514)3436807. E pasts: brassard@iro.umontreal.ca*

Brāzma Alvis (informātika), dz. 26.06.1959., ievēlēts 25.11.2010. LZA Lielā medaļa (2013). FTZN. *European Bioinformatics Institute, Cambridge, UK. Tel.: +44(0)1223 494 658. E pasts: brazma@ebi.ac.uk*

Bunkše Edmunds Valdemārs (humanitārā ģeogrāfija), dz. 29.07.1935., ievēlēts 26.11.1993. ĶBMZN. *University of Delaware, USA; Latvijas Universitāte.* Tel.: (371) 25427900. *E pasts: ebunkse@udel.edu; edmundsvaldemars.bunkse@lu.lv*

Čiegis Raimondas (matemātika), dz. 18.10.1958., ievēlēts 25.11.2004. FTZN. *Vilniaus Gedimino technikos universitetas, Lietuva.* Tel.: (370-85) 2744828. *E pasts: raimondas.ciegis@vgtu.lt*

Daugulis Andrejs (Andrew Daugulis) (biotehnoloģija), dz. 01.09.1951., ievēlēts 09.01.1992. ĶBMZN. *Queen's University, Canada.* Tel.: (1-613)5332784. *E pasts: andrew.daugulis@chee.queensu.ca*

Daugulis Olafs (ķīmija), dz. 11.09.1968., ievēlēts 24.11.2011. ĶBMZN. *University of Houston, USA.* Tel.: 832-842-8180. *E pasts: olafs@uh.edu*

Dini Pjetro Umberto (valodniecība), dz. 05.10.1960., ievēlēts 20.11.2003. HSZN. *Dipartimento di Linguistica Universita di Pisa, Italy.* *E pasts: pud@ling.unipi.it*

Draviņš Dainis (astronomija), dz. 10.09.1949., ievēlēts 09.01.1992. LZA Lielā medaļa (1998). FTZN. *Lund Observatory, Sweden.* Tel.: (46-46)2227297. *E pasts: dainis@astro.lu.se*

Dreifelds Juris (politoloģija), dz. 17.04.1942., ievēlēts 26.11.1999. HSZN. *Department of Political Science, Brock University, Canada.* Tel.: (1-905)6853998, ext. 3478. *E pasts: jdreifelds@brocku.ca*

Dundurs Jānis (mehānika), dz. 13.09.1922., ievēlēts 06.12.1990. FTZN. *USA.* Tel.: (1-847)4914008. *E pasts: j-dundurs@northwestern.edu*

Egidijs Tills fon (Till von Egidy) (fizika), dz. 23.12.1933., ievēlēts 21.11.1997. FTZN. *Technische Universität München, Deutschland.* Tel. +49(89) 28912510. *E pasts: t.v.egidy@tum.de; Egidy@Physik.TU-Muenchen.de*

Ekmanis Rolfs (literatūrzinātne), dz. 10.02.1929., ievēlēts 27.11.1998. HSZN. *USA.* Tel./fakss: (1-928)2049247. *E pasts: rekmanis@msn.com*

Engelbrehts Jiri (Jüri Engelbrecht) (mehānika), dz. 01.08.1939., ievēlēts 22.11.1996. FTZN. *Tallinn University of Technology, Estonia.* Tel.: (372) 6204160. *E pasts: je@ioc.ee*

Evarestovs Roberts (fizika), dz. 23.07.1937., ievēlēts 20.11.2003. LZA Lielā medaļa (2007). FTZN. *Санкт-Петербургский государственный университет, Россия.* Tel.: (7-812)4286755. *E pasts: re1973@re1973.spb.edu*

Ezergailis Andrievs (vēsture), dz. 10.12.1930., ievēlēts 05.07.1990. LZA Lielā medaļa (2012). HSZN. *Dept. of History, Ithaca College, USA.* Tel.: (1-607)2743597. *E pasts: ezergail@ithaca.edu*

Fejs Oskars (Oscar Faix) (meža zinātnes), dz. 15.06.1942., ievēlēts 25.11.2010. LMZN. *University of Hamburg, Germany.* Tel.: (0049)407110866. *E pasts: o.faix@holz.uni-hamburg.de*

Fennels Trevors (Trevor Fennell) (valodniecība), dz. 16.07.1940., ievēlēts 06.12.1990. LZA Lielā medaļa (2006). HSZN. *Flinders University of South Australia, Australia*. Tel.: (618)82012587. E pasts: Trevor.Fennell@flinders.edu.au; tgfennel@hotmail.com

Gamkrelidze (Thomas V.) Tomass (valodniecība), dz. 23.10. 1929., ievēlēts 20.11. 2008. HSZN. *Georgian National Academy of Sciences, Honorary President (19.06.2013.), Georgia*. Tel./Fakss: (99532) 998891. E pasts: t.gamkrelidze@science.org.ge

Hartmanis Juris (informātika), dz. 05.07.1928., ievēlēts 06.12.1990. LZA Lielā medaļa (2001). FTZN. *Cornell University, USA*. Tel.: (1-607)2559208. E pasts: jh111@cornell.edu; jh@cs.cornell.edu

Hartmanis Māris (bioloģija), dz. 21.09.1953., ievēlēts 21.11.1997. ĶBMZN. *Sweden*. Tel.: (468) 4076430. E pasts: maris.hartmanis@biophausia.se

Hauzens Haralds cur (Harald zur Hausen) (medicīna), dz. 11.03.1936., ievēlēts 28.11.2013. ĶBMZN. *Deutsches Krebsforschungszentrum, Heidelberg, Deutschland*. Tel.: +496221420. E pasts: zurhausen@dkfc-Heidelberg.de

Hollo Erki Johanness (Erkki Johannes Hollo) (tiesību zinātnes), dz. 28.11.1940., ievēlēts 20.11.2003. HSZN. *Helsinki University/ Faculty of Law, Finland*. Tel.: +358-50369 5969. E pasts: erkki.hollo@helsinki.fi

Ivanovs Vjačeslavs (Vyacheslav Ivanov) (kultūras vēsture), dz. 21.08.1929., ievēlēts 26.11.1993. HSZN. *Dept. of Slavic Languages and Literatures, University of California, USA*. Tel.: (1-310)8256397. E pasts: ivanov@ucla.

Janmeijs Pauls (Paul Albert Janmey) (fizikālā ķīmija), dz. 30.04.1953., ievēlēts 24.11.2005. FTZN. *University of Pennsylvania, USA*. Tel.: (215) 5737380. E pasts: janmey@mail.med.upenn.edu

Juodka Benedikts (Benediktas Juodka) (ķīmija), dz. 13.01.1943., ievēlēts 25.11.1994. ĶBMZN. *Lietuvos Respublikos Seimas, Lietuva*. Tel.: (370-5) 2396649. E pasts: benediktas.juodka@lrs.lt

Kalniņš Vitauts (bioloģija), dz. 12.01.1938., ievēlēts 24.11.1992. ĶBMZN. *Canada*. Tel.: (1-416) 2257530. E pasts: vitauts.kalnins@bell.net

Kirms Marko (Marco Kirm) (fizika), dz. 27.12.1965., ievēlēts 29.11.2012. FTZN. *University of Tartu, Estonia*. Tel.: (+372) 7374601, (+372) 53427170. E pasts: Marco.Kirm@ut.ee

Klasens Meinhards (Meinhard Classen) (medicīna), dz. 12.08.1936., ievēlēts 21.11.1997. ĶBMZN. *Technische Universität München, Deutschland*. Tel.: (49-89)41402257. E pasts: Meinhard.Classen@lrz.tum.de

Kļaviņš Jānis (medicīna), dz. 06.05.1921., ievēlēts 05.07.1990. ĶBMZN. *Albert Einstein College of Medicine, USA*. Tel.: (1-914)4722116.

Kreišmanis Georgs Pauls (ķīmija), dz. 28.01.1946., ievēlēts 23.11.2000. ĶBMZN. *Latvijas Universitāte, Latvija*. Tel.: 26171478. E pasts: jpk@lanet.lv

- Krēsliņš Jānis** (bibliogrāfija), dz. 19.08.1924., ievēlēts 27.11.1998. HSN. *USA*. *Tel.:* (1-718) 548 0755. *E pasts:* jkreslins@aol.com
- Kristensens Nils (Niels Egede Christensen)** (fizika), dz. 05.04.1943., ievēlēts 28.11.2013. FTZN. *Aarhus Universitet, Danmark*. *Tel.:* (+45) 8715 5627. *E pasts:* nec@phys.au.dk
- Kuksis Arnis** (ķīmija), dz. 03.12.1927., ievēlēts 22. 11.1996. KBMZN. *University of Toronto, Canada*. *Tel.:* (1-416)9782590. *E pasts:* arnis.kuksis@utoronto.ca
- Kundziņa Ruta** (medicīna), dz. 30.07.1916., ievēlēta 27.06.1991. KBMZN. *USA*. *Tel.:* (1-617)3280611. *E pasts:* rbkundsina@aol.com
- Keninš Gundars (Kings)** (ekonomika), dz. 19.04.1926., ievēlēts 06.12.1990. HSN. *School of Business, Pacific Lutheran University, USA*. *Tel.:* (1-253)5310666. *E pasts:* kingga@plu.edu
- Leikola Anto** (zinātnes vēsture), dz. 08.06.1937., ievēlēts 09.01.1992. HSN. *Temppekikatu 14 A5 Fin00100 Helsinki. Finland*. *Tel.:* (358)094543208. *E pasts:* anto.leikola@pp.inet.fi
- Lippmā Endels (Endel Lippmaa)** (fizika), dz. 15.09.1930., ievēlēts 27.11.2014. FTZN. *National Institute of Chemical Physics and Biophysics, Estonia*. *Tel.:* (+372) 5659096. *E pasts:* elipmaa@nicpb.ee
- Luščiks Aleksandrs (Aleksandr Lushchik)** (fizika), dz. 22.06.1952., ievēlēts 29.11.2012. FTZN. *Institute of Physics of the University of Tartu, Estonia*. *Tel.:* (+372) 7374619, (+372) 53304502. *E pasts:* luch@fi.tartu.ee
- Melngailis Ivars** (fizika), dz. 13.11.1933., ievēlēts 27.06.1991. FTZN. *Lincoln Laboratory, Massachusetts Institute of Technology, USA*. *Tel.:* (1-617)9817804. *E pasts:* melngailis@ll.mit.edu
- Melngailis Jānis** (fizika), dz. 04.02.1939., ievēlēts 06.12.1990. FTZN. *University of Maryland, USA*. *Tel.:* (301)4054916. *E pasts:* melng@umd.edu
- Metuzāle-Kangere Baiba** (valodniecība), dz. 30.03.1942., ievēlēta 24.11.1994. HSN. *Tel.:* 67270635, 20027790. *E pasts:* baiba.kangere@gmail.com
- Miezīte Solveiga** (psiholoģija), dz. 14.05. 1937., ievēlēta 26.11.1999. HSN. *Canada*. *Tel.:* (1-416)7695784. *E pasts:* solveiga.miezitis@utoronto.ca
- Moro Renē (René Moreau)** (mehānika), dz. 27.10.1938., ievēlēts 22.11.1996. FTZN. *Institut National Polytechnique de Grenoble, France*. *E pasts:* rene.moreau@simap.grenoble-inp.fr
- Muižniece Lalita** (literatūrzinātne), dz. 11.08.1935., ievēlēta 09.01.1992. HSN. *USA*. *Tel.:* (1-978)3526328. *E pasts:* muizniece@wmich.edu
- Nollendorfs Valters** (literatūrzinātne), dz. 22.03.1931., ievēlēts 05.07.1990. HSN. *Latvijas Okupācijas muzejs*. *Tel.:* 67212715, 67393686. *E pasts:* valtersn@lanet.lv. *USA*.
- Neizvestnijs Ernsts (Ernst Neizvestny)** (māksla), dz. 09.04.1926., ievēlēts 21.11.1997. HSN. *USA*. *Tel.:*(1-12)2262677.

Oberlenders Ervins (Erwin Oberländer) (vēsture), dz. 19.03.1937., ievēlēts 20.11.2008. HSN. *Deutschland*. Tel.: (0049) 228218483. E pasts: oberlaendere@gm.de

Okše Andrejs (Andreas Oksche) (medicīna), dz. 27.07.1926., ievēlēts 26.11.1993. ĶBMZN. *Deutschland*. Tel.: (49-641)77328.

Otings Gotfrīds (Gottfried Otting) (bioloģija, biofizika), dz. 07.09.1958., ievēlēts 24.11.2005. ĶBMZN. *Australian National University, Australia*. Tel: (61-2)61256507. E pasts: Gottfried.Otting@anu.edu.au

Ozoliņš Jānis (John) Tāivaldis (filozofija), dz. 10.09.1950., ievēlēts 28.11.2013. HSN. *School of Philosophy, Australian Catholic University, Australia*. E pasts: john.ozolins@acu.edu.au

Padeģis Andris (informātika), dz. 27.03.1929., ievēlēts 27.06.1991. LZA Lielā medaļa (2004). FTZN. *USA*. Tel.: (1-845)4623317. E pasts: apadeģis@optonline.net

Paroleks Radegasts (Radegast Parolek) (literatūrzinātne), dz. 01.12.1920., ievēlēts 25.11.1994. HSN. *Univerzita Karlova Česka Republika*. Tel.: (420-2)741426.

Peniķis Jānis (politoloģija), dz. 29.07.1933., ievēlēts 21.11.1997. HSN. *USA*. Tel.: (1-574)2877090. E pasts: jpenikis@iusb.edu

Pistolkorss Gerts fon (Gert von Pistohlkors) (vēsture), dz. 17.12.1935., ievēlēts 05.07.1990. HSN. *Deutschland*. Tel: (49-551)541296. E pasts: pistohlkors@01019freenet.de

Plakans Andrejs (vēsture), dz. 31.12.1940., ievēlēts 05.07.1990. HSN. *USA*. Tel.: (1-319)3382911. E pasts: aplakans@iastate.edu

Reihmane Elza (Elsa Reichmanis) (materiālzinātnes), dz. 09.12.1953., ievēlēta 25.11.2004. ĶBMZN. *Georgia Institute of Technology, School of Chemical and Biomolecular Engineering, USA*. Tel.: (404) 8940316. E pasts: elsa.reichmanis@chbe.gatech.edu

Sabaļausks Alģirds (Algirdas Sabaliauskas) (valodniecība), dz. 26.07.1929., ievēlēts 24.11.1992. HSN. *Lietuvio kalbos institutas, Lietuva*. Tel.: (370-5)2346472. E pasts: lki@lki.lt

Silenieks Juris (literatūrzinātne), dz. 29.05.1925., ievēlēts 24.11.1992. HSN. *USA*.

Simons Žaks (Jacques Simon) (fizika), dz. 12.12.1947., ievēlēts 22.11.1996. FTZN. *France*. Tel.: (33-1) 45926732. E pasts: Jacques.Simon@espci.fr

Solovjovs Jurijs (Jurij Solovjov) (zinātnes vēsture), dz. 30.09.1924., ievēlēts 10.11.1995. ĶBMZN. *Росси́я*. Tel.: (7-495)4383063.

Stradiņš Pauls (fizika). dz. 05.02.1963., ievēlēts 29.11.2012. FTZN. *National Renewable Energy Laboratory, Golden, CO 80401, USA*. Tel.: 0013033846774. E pasts: Pauls.Stradins@nrel.gov

Streips Uldis (bioloģija), dz. 01.02.1942., ievēlēts 09.01.1992. ĶBMZN. *University of Louisville, USA*. Tel.: (1-502)8525365. E pasts: unstre01@louisville.edu

Svenne Juris Pēteris (fizika), dz. 14.02.1939., ievēlēts 29.11.2001. FTZN. *Dept. of Physics and Astronomy, University of Manitoba, Canada. Tel.: (1-204)4746195. E pasts: Svenne@physics.umanitoba.ca*

Šilde-Kārklīņa Rasma (politoloģija), dz. 07.06.1946., ievēlēta 24.11.1992. HSZN. *USA. Tel.: 67205472. E pasts: Rasma.Karklina@saeima.lv*

Šļugers Aleksandrs (fizika), dz. 28.06.1954. ievēlēts 25.11.2010. FTZN. *University College London, UK. Tel.: 44(0)20 76791312. E pasts: a.shluger@ucl.ac.uk*

Šoles Frīdrihs (Friedrich Scholz) (literatūrzinātne), dz. 01.03.1928., ievēlēts 24.11.1992. HSZN. *Institut für Interdisziplinäre Baltische Studien, Westfälische Wilhelms-Universität, Deutschland. Tel./fakss: (49-251)8324499.*

Štolls Pāvels (Pavel Štoll) (valodniecība), dz. 18.07.1964., ievēlēts 27.11.2014. HSZN. *Charles University in Prague, Czech Republic. Tel.: (420) 221619274, (420) 602539392. E pasts: pavel.stoll@ff.cuni.cz; pavel.stoll@tiscali.cz*

Tarvels Enns (Enn Tarvel) (vēsture), dz. 31.07.1932., ievēlēts 10.11.1995. HSZN. *Estonia. Tel.: (372) 6726189, (372) 6505280. E pasts: tarvel@hotmail.ee*

Tepfers Ralejs (inženierzinātnes), dz. 28.12.1933., ievēlēts 25.11.2010. FTZN. *Chalmers University of Technology, Sweden. Tel.: +46(0)314068921. E pasts: ralejs.tepfers@chalmers.se; ralejs.tepfers@tele2.se*

Tesaržova Jana (Jana Tesařová) (literatūrzinātne), dz. 16.02.1953, ievēlēta 22.11.1996. HSZN. *Institute of World Literature of the Slovak Academy of Sciences, Slovakia. Tel.: (421) 904823917. E pasts: jana.tesarova16@gmail.com*

Ungers Felikss (Felix Unger) (medicīna), dz. 02.03.1946., ievēlēts 09.01.1992. ĶBMZN. *Academia Scientiarum et Artium Europaea, Austria. Tel.: (43-662)841345. E pasts: presidential.office@euro-acad.eu; felix.unger@euro-acad.eu*

Upatnieks Juris (fizika), dz. 07.05.1936., ievēlēts 27.06.1991. LZA Lielā medaļa (1999). FTZN. *USA: Tel.: (1-734)6639598. E pasts: juris@upatnieks.com; Latvija: Tel: 63269070. E pasts: jupatnks@latnet.lv*

Vaba Lembits (Lembit Vaba) (valodniecība), dz. 27.05.1945., ievēlēts 28.11.2013. HSZN. *Estonia. Tel.: (372) 56459217. E pasts: phorest45@gmail.com*

Vedējs Edvīns (ķīmija), dz. 31.01.1941., ievēlēts 09.01.1992. LZA Lielā medaļa (2005). ĶBMZN. *University of Michigan, USA. Tel.: (1-734)6152177. E pasts: edved@umich.edu*

Vikbergs Jarls (Jarl Wikberg) (medicīna un farmakoloģija), dz. 04.11.1949., ievēlēts 23.11.2000. ĶBMZN. *Uppsala University, Sweden. Tel.: (46-18)4714238, (46-70)3449549. E pasts: Jarl.Wikberg@farmbio.uu.se*

Villems Rihards (Richard Villems) (biofizika), dz. 28.11.1944., ievēlēts 24.11.2005. LZA Lielā medaļa (2011). ĶBMZN. *Estonian Biocentre, Estonia. Tel: (372)7375064. E pasts: rvillems@ebc.ee*

Vinklers Eberhards (Eberhard Winkler) (vēsture), dz. 31.07.1955., ievēlēts 24.11.2011. HSZN. *Georg-August-Universität Göttingen, Deutschland. Tel.: +49(0) 5513924585, +49(0) 1755910377. E pasts: ewinkle@gwdg.de*

Vītrihs Kurts (Kurt Wüthrich) (biofizika), dz. 04.10.1938., ievēlēts 25.11.2004. ĶBMZN. *ETH Zürich, Institute of Molecular Biology and Biophysics, Switzerland. Tel.: (41)446332473. E pasts: kurt.wuthrich@mol.biol.ethz.ch*

Zariņš Bertrams (medicīna), dz. 22.06.1942., ievēlēts 27.06.1991. ĶBMZN. *Massachusetts General Hospital, USA. Tel.: (1-617) 7263421. E pasts: bzarins@partners.org*

Zariņš Kristaps (medicīna), dz. 02.12.1943., ievēlēts 06.12.1990. LZA Lielā medaļa (2009). ĶBMZN. *Stanford University School of Medicine, USA. Tel.: (1-650) 4731794. E pasts: zarins@hearthflow.com; zarins@stanford.edu*

Ziedonis Arvīds (filozofija), dz. 08.03.1931., ievēlēts 10.11.1995. HSZN. *USA. Tel.: (1-570)6296349. E pasts: ziedonis@ptd.net*

Zinkevičs Zigms (Zigmas Zinkevičius) (valodniecība), dz. 04.01.1925., ievēlēts 10.11.1995. HSZN. *Lietuvio kalbos institutas, Lietuva. Tel.: (370-5) 2410877, (370-5) 2346472. E pasts: lki@lki.lt*

Žuka Regīna (ķīmija), dz. 06.12.1936., ievēlēta 23.11.2000. LZA Lielā medaļa (2014). ĶBMZN. *Rimonyx Pharmaceuticals, Ltd., Israel. Tel.: (972-8) 9389505. E pasts: reginazhuka@gmail.com*

KORESPONDĒTĀJLOCEKĻI

Ābele Edgars (ķīmija), dz. 22.01.1962., ievēlēts 25.11.2010. ĶBMZN. *Latvijas Organiskās sintēzes institūts*. Tel.: 67014943. E pasts: abele@osi.lv

Ābele Māris (astronomija), dz. 27.04.1937., ievēlēts 29.11.2001. FTZN. *LU Astronomijas institūts*. Tel.: 26419372. E pasts: maris.abele@lu.lv

Aksiks Igors (medicīna), dz. 11.07.1948., ievēlēts 07.12.2006. ĶBMZN. *Latvijas Universitāte*. Tel.: 29238422, 67069730. E pasts: igors.axix@stradini.lv; neirokirurgija@stradini.lv

Andžans Agnis (matemātika), dz. 19.08.1952., ievēlēts 24.11.2005. FTZN. *Latvijas Universitāte*. Tel.: 67033738, 26566419. E pasts: agnis.andzans@lu.lv

Apine Ilga (vēsture), dz. 13.03.1928., ievēlēta 16.03.1978. HSZN. *LU Filozofijas un socioloģijas institūts*. Tel.: 670334520. E pasts: fsi@lza.lv

Arnicaņš Guntis (informātika), dz. 02.08.1968., ievēlēts 27.11.2014. FTZN. *Latvijas Universitāte*. Tel.: 67034475. E pasts: guntis.arnicans@lu.lv

Auziņš Jānis (mehānika), dz. 25.07.1950., ievēlēts 20.11.2008. FTZN. *Rīgas Tehniskā universitāte*. Tel.: 26348750. E pasts: auzinsjp@latnet.lv

Balodis Ringolds (tiesību zinātnes), dz. 09.01.1966., ievēlēts 24.11.2011. HSZN. *Latvijas Universitāte*. Tel.: 67034447. E pasts: ringolds.balodis@jpd.gov.lv; Ringolds.Balodis@lu.lv

Bankina Biruta (lauksaimniecības zinātnes), dz. 23.06.1960., ievēlēta 27.11.2014. LMZN. *Latvijas Lauksaimniecības universitāte*. Tel.: 63021985, 26391893. E pasts: biruta.bankina@llu.lv

Bārzdiņš Guntis (informātika), dz. 23.12.1962., ievēlēts 25.11.2010. FTZN. *LU Matemātikas un informātikas institūts*. Tel.: 29206943. E pasts: guntis.barzdins@lumii.lv

Bervalds Edgars (astronomija), dz. 13.09.1936., ievēlēts 23.11.2000. FTZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 26371390. E pasts: berv@latnet.lv

Bērsons Imants (fizika), dz. 11.12.1935., ievēlēts 24.11.1992. FTZN. *Latvijas Universitāte*. E pasts: bersons@latnet.lv

Birģele Edīte (lauksaimniecības zinātnes), dz. 14.08.1937., ievēlēta 26.11.1999. ĶBMZN un LMZN. *Latvijas Lauksaimniecības universitāte*. Tel.: 63027664. E pasts: edite.birgele@llu.lv

Borzoys Juris (informātika), dz. 17.04.1950., ievēlēts 22.11.2007. FTZN. *Latvijas Universitāte*. Tel.: 67034490, 29257530. Skype [jborzoys](https://www.skype.com/jborzoys). E pasts: juris.borzoys@lu.lv

Burima Maija (literatūrzinātne), dz. 10.03.1971., ievēlēta 29.11.2012. HSZN. *Daugavpils Universitāte*. Tel.: 65424238, 29789096. Fakss: 65422611. E pasts: maija.burima@du.lv

- Bušmane Brigita** (valodniecība), dz. 04.09.1939., ievēlēta 23.11.2000. HSZN. *LU Latviešu valodas institūts. Tel.: 67229007. Tel./fakss: 67227696. E pasts: brigita.busmane@inbox.lv*
- Cimdiņa Ausma** (literatūrzinātne), dz. 30.09.1950., ievēlēta 20.11.2003. HSZN. *Latvijas Universitāte. Tel.: 67033850. E pasts: ausma.cimdina@lu.lv*
- Ciproviča Inga** (lauksaimniecības zinātnes), dz. 03.08.1969., ievēlēta 24.11.2011. LMZN. *Latvijas Lauksaimniecības universitāte. Tel.: 63021075, 63005729. E pasts: inga.ciprovica@llu.lv*
- Čate Andris** (mehānika), dz. 05.07.1952., ievēlēts 25.11.2004. FTZN. *Rīgas Tehniskā universitāte. Tel.: 67089124. E pasts: and_cate@latnet.lv*
- Čerāns Kārlis** (informātika), dz. 21. 12. 1965., ievēlēts 28.11.2013. FTZN. *LU Matemātikas un informātikas institūts. Tel.: 67213716. E pasts: karlis.cerans@lumii.lv*
- Didenko Konstantīns** (ekonomika), dz. 23.08.1946., ievēlēts 24.11.2005. HSZN. *Rīgas Tehniskā universitāte. Tel.: 67089344. E pasts: konstantins.didenko@rtu.lv*
- Dižbite Tatjana** (mežzinātnes), dz. 12.01.1949., ievēlēta 22.11.2007. LMZN. *Latvijas Valsts Koksnes ķīmijas institūts. Tel.: 67555916. E pasts: ligno@edi.lv*
- Druviete Ina** (valodniecība), dz. 29.05.1958., ievēlēta 26.11.1999. HSZN. *Latvijas Universitāte. Tel.: 67034041, 26352167. E pasts: ina.druviete@lu.lv*
- Eberhards Guntis** (ģeogrāfija), dz. 08.02.1936., ievēlēts 09.01.1992. ĶBMZN. *Latvijas Universitāte. Tel.: 29437990.*
- Eglīte Pārsla** (demogrāfija), dz. 22.12.1934., ievēlēta 27.11.1998. HSZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija. Tel.: 26577103. E pasts: parsla.eglite@inbox.lv*
- Eglītis Roberts** (fizika), dz. 01.02.1966., ievēlēts 27.11.2014. FTZN. *LU Cietvielu fizikas institūts. Tel.: 67187480. E pasts: reglitis@yahoo.com*
- Ērglis Andrejs** (medicīna), dz. 25.12.1964., ievēlēts 20.11.2008. ĶBMZN. *LU Kardioloģijas institūts. Tel.: 67069575. E pasts: a.a.erglis@stradini.lv*
- Erts Donāts** (fizika), dz. 22.11.1954., ievēlēts 24.11.2011. FTZN. *LU Ķīmiskās fizikas institūts. Tel.: 67033875, 26313360. E pasts: Donats.Erts@lu.lv*
- Ferdats Andris** (medicīna), dz. 11.06.1941., ievēlēts 09.01.1992. ĶBMZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija. Tel.: 29495937. E pasts: fandris11@inbox.lv*
- Fjodorovs Fjodors** (literatūrzinātne), dz. 28.09.1939., ievēlēts 10.11.1995. HSZN. *Daugavpils Universitāte. Tel.: 654 07223, 29195869. E pasts: ki@du.lv*
- Gaile Zinta** (lauksaimniecības zinātnes), dz. 07.02.1958., ievēlēta 20.11.2008. LMZN. *Latvijas Lauksaimniecības universitāte. Tel.: 63005679, 29135525. E pasts: zinta.gaile@llu.lv*
- Gaitnieks Tālis** (mežzinātnes), dz. 08.09.1957., ievēlēts 26.11.2009. LMZN. *Latvijas Valsts mežzinātnes institūts "Silava". Tel.: 26463738. E pasts: talis.gaitnieks@silava.lv*

Grabis Jānis (informātika), dz. 22.10.1974., ievēlēts 29.11.2012. FTZN. *Rīgas Tehniskā universitāte. Tel.: 67089594. E pasts: grabis@iti.rtu.lv*

Grāvītis Jānis (materiālzinātne), dz. 11.02.1948., ievēlēts 07.12.2006. ĶBMZN. *Latvijas Valsts Koksnes ķīmijas institūts. Tel.: 67553137. E pasts: jgravit@edi.lv*

Greitāns Modris (informātika), dz. 29.12.1964., ievēlēts 24.11.2011. FTZN. *Elektronikas un datorzinātņu institūts. Tel.: 67558155. E pasts: modris@edi.lv; modris_greitans@edi.lv*

Grudule Māra (literatūrzinātne), dz. 1.03.1963., ievēlēta 25.11.2010. HSZN. *Latvijas Universitāte. Tel.: 67033850, 26520095. E pasts: mara.grudule@lu.lv; maragru@latnet.lv*

Ikstens Jānis (politoloģija), dz. 5.01.1970., ievēlēts 28.11.2013. HSZN. *Latvijas Universitāte. Tel.: 67140022, 27331144. E pasts: janis.ikstens@lu.lv*

Jansons Āris (mežzinātnes), dz.30.10.1980., ievēlēts 27.11.2014. LMZN. *Latvijas Valsts mežzinātnes institūts "Silava". Tel.: 67976701, 29109529. E pasts: aris.jansons@silava.lv*

Jirgensons Aigars (ķīmija), dz. 14.09.1973., ievēlēts 28.11.2013. ĶBMZN. *Latvijas Organiskās sintēzes institūts. Tel.: 29334948. E pasts: aigars@osi.lv*

Joļins Jevgeņijs (fizika), dz. 04.09.1937., ievēlēts 26.11.1993; 27.11.1998. FTZN. *ASV. Tel.: 1-215-673-3252. E pasts: eiolin@netzero.net; eui206@lehigh.edu*

Juhna Tālis (vides zinātne), dz. 22.01.1972., ievēlēts 24.11.2011. ĶBMZN. *Rīgas Tehniskā universitāte. Tel.: 29226441, 67089415. E pasts: talis.juhna@rtu.lv*

Jure Māra (ķīmija), dz. 13.09.1961., ievēlēta 24.11.2005. ĶBMZN. *Rīgas Tehniskā universitāte. Tel.: 67089220. E pasts: mara@ktf.rtu.lv*

Kabaškins Igors (informātika), dz. 06.08.1954., ievēlēts 27.11.1998. FTZN. *Transporta un sakaru institūts. Tel.: 29215392. E pasts: igor.kabashkin@gmail.com*

Kalnenieks Uldis (bioloģija), dz. 28.04.1957., ievēlēts 22.11.2007. ĶBMZN. *LU Mikrobioloģijas un biotehnoloģijas institūts. Tel.: 67034887. E pasts: kalnen@lanet.lv*

Kalniņš Audris (informātika), dz. 14.08.1942, ievēlēts 26.11.1999. FTZN. *LU Matemātikas un informātikas institūts. Tel.: 67211014. E pasts: audris@mii.lu.lv*

Kasjanovs Vladimirs (mehānika), dz. 10.09.1946., ievēlēts 24.11.2005. FTZN. *Rīgas Stradiņa universitāte; Rīgas Tehniskā universitāte. Tel.: 67089126. E pasts: kasyanov@latnet.lv*

Kaščejevs Vjačeslavs (fizika), dz. 16.03.1978., ievēlēts 28.11.2013. FTZN. *Latvijas Universitāte. Tel.: 67033742. E pasts: slava@latnet.lv*

Kauss Valerjans (ķīmija), dz. 28.08.1954., ievēlēts 22.11.2007. ĶBMZN. *Latvijas Organiskās sintēzes institūts. Tel.: 67014815. E pasts: valerjan@osi.lv*

Kārklīņa Daina (lauksaimniecības zinātnes), dz.12.07.1950., ievēlēta 07.12.2006. LMZN. *Latvijas Lauksaimniecības universitāte. Tel.: 63005720. E pasts: daina.karklina@llu.lv*

- Kirtovskis Imants** (ekonomika), dz. 24.01.1930., ievēlēts 12.02.1987. HSN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 67320892.
- Kokars Valdis** (ķīmija), dz. 10.09.1951., ievēlēts 26.11.2009. ĶBMZN. *Rīgas Tehniskā universitāte*. Tel.: 26579172. E pasts: vkokars@ktf.rtu.lv
- Koķe Tatjana** (pedagoģija), dz. 09.05.1955., ievēlēta 23.11.2000. HSN. *Rīgas Stradiņa universitāte*. Tel.: 67409115. E pasts: Tatjana.Koke@rsu.lv
- Kozlovskā Tatjana** (bioloģija), dz. 12.08.1955., ievēlēta 20.11.2003. ĶBMZN. *Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centrs*. Tel.: 67808211. E pasts: tatyana@biomed.lu.lv
- Krasņikovs Andrejs** (mehānika), dz. 27.07.1956., ievēlēts 24.11.2011. FTZN. *Rīgas Tehniskā universitāte*. Tel.: 67089159, 67089473, 29436518. E pasts: akrasn@latnet.lv
- Krauze Aivars** (ķīmija), dz. 16.03.1952., ievēlēts 07.12.2006. ĶBMZN. *Latvijas Organiskās sintēzes institūts*. Tel.: 67014870. E pasts: krauze@osi.lv
- Krēsliņš Andris** (enerģētika), dz. 25.03.1938., ievēlēts 24.11.1992. FTZN. *Rīgas Tehniskā universitāte*. Tel.: 29284950. E pasts: andris.kreslins@rtu.lv
- Krieviņš Dainis** (medicīna), dz. 28.06.1967., ievēlēts 24.11.2011. ĶBMZN. *P. Stradiņa Klīniskā universitātes slimnīca, Latvijas Universitāte*. Tel.: 67069604, 2945000. E pasts: dainis.krievins@stradini.lv; dainisk@yahoo.com
- Kristapsons Jānis** (zinātniecība (informātika)), dz. 23.06.1939., ievēlēts 10.11.1995. FTZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. E pasts: jtk@lza.lv
- Krišjāne Zaiga** (ģeogrāfija), dz. 12.12.1963., ievēlēta 25.11.2010. ĶBMZN. *Latvijas Universitāte*. Tel.: 67336373, 29153746. E pasts: zaiga.krisjane@lu.lv
- Kuzmins Aleksejs** (fizika), dz. 12.08.1968., ievēlēts 24.11.2005. FTZN. *LU Cietvielu fizikas institūts*. Tel.: 67251691. E pasts: a.kuzmin@cfi.lu.lv
- Laime Sandis** (folkloristika), dz. 12.06.1982., ievēlēts 27.11.2014. HSN. *LU Literatūras, folkloras un mākslas institūts*. Tel.: 26306230. E pasts: sandis.laime@lulpmi.lv
- Laumane Benita** (valodniecība), dz. 03.06.1937., ievēlēta 10.11.1995. HSN. *LiepU Kurze-mes Humanitārais institūts*. Tel.: 26077061, 63454183. E pasts: benita.laumane@liepu.lv
- Leja Mārcis** (medicīna), dz. 26.05.1957., ievēlēts 29.11.2012. ĶBMZN. *Latvijas Universitāte*. Tel.: 29497500, 67040367. E pasts: marcis.leja@aslimnica.lv; cei@latnet.lv
- Lejniece Sandra** (medicīna), dz. 26.11.1963., ievēlēta 28.11.2013. ĶBMZN. *Rīgas Stradiņa universitāte*. Tel.: 29203397. E pasts: lejniece@latnet.lv
- Liepa Imants** (bioloģija), dz. 18.02.1937., ievēlēts 21.11.1997. ĶBMZN un LMZN. *Latvijas Lauksaimniecības universitāte*. Tel.: 630 26322. E pasts: imants.liepa@llu.lv
- Liepiņš Edgars** (farmācija), dz. 02.01.1978., ievēlēts 27.11.2014. ĶBMZN. *Latvijas Organiskās sintēzes institūts*. Tel.: 29342361. E pasts: ledgars@biomed.lu.lv

- Loze Ilze Biruta** (arheoloģija), dz. 03.03.1936., ievēlēta 21.11.1997. HSZN. *LU Latvijas vēstures institūts. Tel.: 67034511, 26822972. E pasts: neoilze@lza.lv*
- Lukševičs Ervīns** (ģeoloģija), dz. 19.11.1955., ievēlēts 20.11.2008. ĶBMZN. *Latvijas Universitāte. Tel.: 67333071. E pasts: ervins.luksevics@lu.lv*
- Maksimovs Roberts** (mehānika), dz. 02.07.1938., ievēlēts 12.02.1987. FTZN. *LU Polimēru mehānikas institūts. Tel.: 67543122. E pasts: maksimov@edi.lv*
- Meikališa Ārija** (tiesību zinātnes), dz. 25.05.1952., ievēlēta 07.12.2006. HSZN. *Latvijas Universitāte. Tel.: 20046013. E pasts: arija.meikalisa@lu.lv*
- Melecis Viesturs** (bioloģija), dz. 10.11.1950., ievēlēts 25.11.2004. ĶBMZN. *LU Bioloģijas institūts. Tel.: 67944988. E pasts: vmelecis@email.lubi.edu.lv*
- Melluma Aija** (ekoloģija), dz. 13.10.1935., ievēlēta 06.12.1990. ĶBMZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija. Tel.: 67451514. E pasts: aimella@inbox.lv*
- Miltiņš Alfrēds** (medicīna), dz. 06.01.1939., ievēlēts 21.11.1997. ĶBMZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija. Tel.: 29507004. E pasts: inara.ancupane@bkus.lv*
- Muktupāvels Valdis** (folkloristika), dz. 09.11.1958., ievēlēts 24.11.2011. HSZN. *Latvijas Universitāte. Tel.: 67033848, 29147903. E pasts: valdis.muktupavels@lu.lv*
- Nikodemus Olģerts** (ģeogrāfija), dz. 29.09.1954., ievēlēts 24.11.2005. ĶBMZN. *Latvijas Universitāte. Tel.: 67334021. E pasts: olgerts.nikodemus@lu.lv; nikodemu@lanet.lv*
- Nītiņa Daina** (valodniecība), dz. 05.04.1942., ievēlēta 06.12.1990. HSZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija. Tel.: 29410399. E pasts: daija@apollo.lv*
- Novickis Leonīds** (informātika), dz. 11.12.1950., ievēlēts 07.12.2006. FTZN. *Rīgas Tehniskā universitāte. Tel.: 67089575, 67089572, 29514066. E pasts: lnovickis@gmail.com*
- Osis Uldis** (ekonomika), dz. 10.04.1948., ievēlēts 25.11.2004. HSZN. *SIA "Konsorts". Tel.: 67216793. E pasts: uldis.osis@gmail.com*
- Pabriks Artis** (politoloģija), dz. 22.03.1966., ievēlēts 25.11.2004. HSZN. *Eiropas Parlaments. E pasts: artis.pabriks@europarl.europa.eu; Artis.Pabriks@saeima.lv*
- Pilmane Māra** (medicīna), dz. 22.05.1962., ievēlēta 21.11.1997. ĶBMZN. *Rīgas Stradiņa universitāte. Tel.: 67326526. E pasts: pilmane@latnet.lv*
- Pilvere Irina** (ekonomika), dz. 03.03.1956., ievēlēta 25.11.2010. LMZN. *Latvijas Lauksaimniecības universitāte. Tel.: 63022584, 29217851. E pasts: irina.pilvere@llu.lv; rektors@llu.lv*
- Pīrāgs Valdis** (medicīna), dz. 20.02.1961., ievēlēts 26.11.2009. ĶBMZN. *Latvijas Universitāte. Tel.: 67069307, 29237760. E pasts: pirags@latnet.lv*
- Plotnieks Andris** (tiesību zinātnes), dz. 19.06.1938., ievēlēts 06.12.1990. HSZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija. Tel.: 29217143. E pasts: andrisplotnieks@inbox.lv*

- Počas Remigijjs** (ekonomika), dz. 08.09.1947., ievēlēts 20.11.2003. HSZN. *Rīgas Tehniskā universitāte. Tel.: 67089010. E pasts: remigijjs.pocs@rtu.lv*
- Pugovičs Osvalds** (ķīmija), dz. 16.07.1963., ievēlēts 29.11.2012. ĶBMZN. *Latvijas Organiskās sintēzes institūts. Tel.: 67551207. E pasts: osvalds@osi.lv*
- Radzobe Silvija** (mākslas zinātnes), dz. 29.04.1950., ievēlēta 25.11.2004. HSZN. *Latvijas Universitāte. Tel.: 29408617. E pasts: radzobe@latnet.lv; silvija.radzobe@gmail.com*
- Rapoports Aleksandrs** (bioloģija), dz. 13.10.1946., ievēlēts 26.11.1993. ĶBMZN. *LU Mikrobioloģijas un biotehnoloģijas institūts. Tel.: 67034891. E pasts: rapoport@mail.eunet.lv*
- Reinfelds Andrejs** (matemātika), dz. 02.06.1942., ievēlēts 26.11.1999. FTZN. *LU Matemātikas un informātikas institūts. Tel.: 29144961. E pasts: reinf@latnet.lv; andrejs.reinfelds@lu.lv*
- Rubenis Andris** (filozofija), dz. 08.04.1951., ievēlēts 20.11.2003. HSZN. *Latvijas Mākslas akadēmija. Tel.: 26541215. E pasts: ruben@latnet.lv*
- Rudzītis Jānis** (mehānika), dz. 18.10.1938., ievēlēts 21.11.1997. FTZN. *Rīgas Tehniskā universitāte. Tel.: 67089701. E pasts: arai@latnet.lv*
- Rukliša Maija** (bioloģija), dz. 01.05.1943., ievēlēta 20.11.2003. ĶBMZN. *LU Mikrobioloģijas un biotehnoloģijas institūts. Tel.: 67423097. E pasts: coryne@inbox.lv*
- Rumba-Rozenfelde Ingrida** (medicīna), dz. 16.09.1959., ievēlēta 24.11.2005. ĶBMZN. *Latvijas Universitāte. Tel.: 67034377. E pasts: ingrida.rumba@lu.lv*
- Ruņģis Dainis Edgars** (mežzinātne), dz. 26.06.1972., ievēlēts 28.11.2013. LMZN. *Latvijas Valsts mežzinātnes institūts „Silava”. Tel.: 28344201. E pasts: dainis.rungis@silava.lv*
- Rutkis Mārtiņš** (fizika), dz. 8.08.1957., ievēlēts 24.11.2011. FTZN. *LU Cietvielu fizikas institūts. Tel.: 67260787. E pasts: martins.rutkis@cfi.lu.lv*
- Sadīrbajevs Felikss** (matemātika), dz. 20.11.1951., ievēlēts 20.11.2008. FTZN. *LU Matemātikas un informātikas institūts. Tel.: 67229213 (personāla daļa). E pasts: felix@latnet.lv*
- Salenieks Narimants** (mehānika), dz. 13.02.1938., ievēlēts 25.11.1994. FTZN. *Rīgas Tehniskā universitāte. Tel.: 67536160, 29263587. E pasts: lsq@latnet.lv; narimants@gmail.com*
- Sauhats Antans Sauļus** (enerģētika), dz. 14.03.1948., ievēlēts 20.11.2003. FTZN. *Rīgas Tehniskā universitāte. Tel.: 67089930. E pasts: sauhatas@eef.rtu.lv*
- Segliņa Dalija** (lauksaimniecības zinātnes), dz. 01.08.1961., ievēlēta 29.11.2012. LMZN. *Latvijas Valsts augļkopības institūts. Tel.: 63722294, 26482677. E pasts: dalija.seglina@lvai.lv*
- Skāģers Andrejs** (medicīna), dz. 03.08.1940., ievēlēts 26.11.1999. ĶBMZN. *Rīgas Stradiņa universitāte. Tel./fakss: 67455523. E pasts: andrejs.skagers@rsu.lv*
- Skrabule Ilze** (lauksaimniecības zinātnes), dz. 22.03.1959., ievēlēta 28.11.2013. LMZN. *Valsts Priekulu lauku selekcijas institūts. Tel.: 64130162, 26365268. E pasts: Ilze.Skrabule@priekuliselekcija.lv*

- Skujāns Juris** (inženierzinātnes), dz.08.09.1952., ievēlēts 20.11.2008. LMZN. *Latvijas Lauksaimniecības universitāte*. Tel.: 63028791, 29266775. E pasts: juris.skujans@llu.lv
- Springe Gunta** (bioloģija), dz. 29.01.1955., ievēlēta 24.11.2011. ĶBMZN. *Latvijas Universitāte, LU Bioloģijas institūts*. Tel.: 677945412, 67704022, 29403305. E pasts: gunta.springe@lu.lv; gspringe@email.lubi.edu.lv
- Stafecka Anna** (valodniecība), dz. 15.12.1953., ievēlēta 20.11.2008. HSZN. *LU Latviešu valodas institūts*. Tel.: 67226345, 28604876. E pasts: anna.stafecka@inbox.lv
- Stradiņš Pēteris** (medicīna), dz. 24.02.1971., ievēlēts 27.11.2014. ĶBMZN. *Rīgas Stradiņa universitāte; P. Stradiņa Klīniskā universitātes slimnīca*. Tel.: 67069421, 29457817. E pasts: peteris.stradins@stradini.lv
- Sukovskis Uldis** (informātika), dz. 08.07.1952., ievēlēts 20.11.2008. FTZN. *Rīgas Tehniskā universitāte*. Tel.: 67089303. E pasts: uldis.sukovskis@rtu.lv
- Šostaks Aleksandrs** (matemātika), dz. 5.12.1948., ievēlēts 25.11.2004. FTZN. *Latvijas Universitāte*. Tel.: 67033725. E pasts: sostaks@latnet.lv; sostaks@lanet.lv
- Šteinbuka Inna** (ekonomika), dz. 08.10.1952., ievēlēta 27.11.1998. HSZN. *Eiropas Komisijas pārstāvniecība Latvijā*. Tel.: 67085400. E pasts: inna.steinbuka@ec.europa.eu
- Šuvajevs Igors** (filozofija), dz. 07.04.1963., ievēlēts 23.11.2000. HSZN. *Latvijas Universitāte*. Tel.: 26734581. E pasts: igors.suvajevs@lu.lv
- Tabuns Aivars** (socioloģija), dz. 22.03.1953., ievēlēts 29.11.2001. HSZN. *Latvijas Universitāte*. Tel.: 67140022. E pasts: aivars.tabuns@lu.lv
- Tārs Kaspars** (bioloģija), dz.25.10.1971., ievēlēts 25.11.2010. ĶBMZN. *Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centrs*. Tel.: 67808200, 27076237. E pasts: kaspars@biomed.lu.lv
- Tisenkopfs Tālis** (socioloģija), dz. 28.07.1957., ievēlēts 27.11.1998. HSZN. *Latvijas Universitāte*. Tel.: 67140022, 29417173. E pasts: talis.tisenkopfs@lu.lv
- Trapencieris Pēteris** (ķīmija), dz. 14.03.1952., ievēlēts 25.11.2004. ĶBMZN. *Latvijas Organiskās sintēzes institūts*. Tel.: 67014936. E pasts: peteris@osi.lv
- Valdmanis Jānis** (valodniecība), dz. 21.04.1948., ievēlēts 21.11.1997. HSZN. *LR IZM Latviešu valodas aģentūra*. Tel.: 67201680. E pasts: janis.valdmanis@valoda.lv
- Vasks Andrejs** (arheoloģija), dz. 13.06.1947., ievēlēts 23.11.2000. HSZN. *Latvijas Universitāte*. Tel.: 67033825, 29411980. E pasts: andrejs.vasks@lu.lv
- Vedins Ivans** (filozofija), dz.12.05.1946., ievēlēts 21.11.1997. HSZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 20010746.
- Videnieks Pēteris** (informātika), dz. 05.01.1940., ievēlēts 12.02.1987. FTZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 29203933. E pasts: peteris.videnieks@tl.lv

Vikmanis Uldis (medicīna), dz. 13.11.1943., ievēlēts 26.11.1999. ĶBMZN. *Latvijas Universitāte*. Tel.: 67034356. E pasts: uldis.vikmanis@lu.lv

Vība Jānis (mehānika), dz. 23.12.1937., ievēlēts 24.11.1992. FTZN. *Rīgas Tehniskā universitāte*. Tel.: 67089332, 67089473. E pasts: janis.viba@rtu.lv

Viksna Ludmila (medicīna), dz. 22.10.1946., ievēlēta 20.11.2003. ĶBMZN. *Rīgas Stradiņa universitāte*. Tel.: 67014777. E pasts: ludmila.viksna@rsu.lv

Zariņa Gunita (etnoloģija), dz. 03.05.1958., ievēlēta 27.11.2014. HSN. *LU Latvijas vēstures institūts*. Tel.: 67034509, 26482893. E pasts: zarina.gunita@gmail.com

Zālītis Pēteris (mežzinātnes), dz. 13.06.1937., ievēlēts 26.11.1993. ĶBMZN un LMZN. *Latvijas Valsts mežzinātnes institūts "Silava"*. Tel.: 67976717, 29136962. E pasts: peteris.zalitis@silava.lv

Zelčs Vitālijs (ģeoloģija), dz. 03.07.1952., ievēlēts 23.11.2000. ĶBMZN. *Latvijas Universitāte*. Tel.: 67332566. E pasts: Vitalijs.Zelchs@lu.lv

Zemītis Aivars (matemātika), dz. 25.05.1954., ievēlēts 23.11.2000. FTZN. *Fraunhofer Institute for Industrial Mathematics*. Tel.: +49 631 31600-4452. E pasts: zemitis@itwm.fraunhofer.de

Zenkevičs Henriks (bioloģija), dz. 04.07.1937., ievēlēts 24.11.1992. ĶBMZN. *LU Bioloģijas institūts*. Tel.: 29236127. E pasts: henriks.zenkevics@gmail.com

Žagars Juris (astronomija), dz. 09.02.1949., ievēlēts 20.11.2003. FTZN. *Ventspils Augstskola*. Tel.: 29441737. E pasts: yzh@latnet.lv; yzh@venta.lv

Žileviča Aija (medicīna), dz. 14.05.1940., ievēlēta 25.11.1994. ĶBMZN. *Latvijas Universitāte*. Tel.: 67399291, 29481607. E pasts: aija.zilevica@lu.lv; zilevica@gmail.com

Žuriņš Aivars (mežzinātnes), dz. 04.07.1956., ievēlēts 24.11.2005. LMZN. *Latvijas Valsts Koksnes ķīmijas institūts*. Tel.: 67550635. E pasts: aivarsz@edi.lv

GODA DOKTORI

Alberts Pēteris (medicīna), dz. 08.12.1953., grāds piešķirts 19.10.1999. ĶBMZN. Sweden. Tel.: 67220725. E pasts: chem@lza.lv

Alksnis Andrejs (astronomija), dz. 15.07.1928., grāds piešķirts 25.05.1999. FTZN. LU Astronomijas institūts, Latvija. Tel.: 64228406, 26532664. E pasts: aalksnis@latnet.lv

Anderss Eduards (Edward Anders) (ķīmija), dz. 21.06.1926., grāds piešķirts 18.04.2000. ĶBMZN. USA. Tel.: (1-650) 3436910. E pasts: lza3@anders2.com

Apala Zigrīda (vēsture), dz. 02.10.1936., grāds piešķirts 12.10.2006. HSN. LU Latvijas vēstures institūts, Latvija. Tel.: 29543770. E pasts: z.apala@inbox.lv

Apsītis Romāns (tiesību zinātnes), dz. 13.02.1939., grāds piešķirts 05.03.2002. HSN. Latvija. Tel.: 20231036. E pasts: romans.apsitis@gmail.com

Baumane Larisa (ķīmija), dz. 21.01.1946., grāds piešķirts 20.03.2012. ĶBMZN. Latvijas Organiskās sintēzes institūts. Latvija. Tel.: 67014887. E pasts: lbaumane@osi.lv

Bērsons Ilgonis (literatūrzinātne), dz. 11.06.1931., grāds piešķirts 11.03.2003. HSN. Latvija. Tel.: 67592790.

Bičevskis Jānis (informātika), dz. 21.07.1944., grāds piešķirts 22.09.2010. FTZN. Latvijas Universitāte. Tel.: 67034472, 29173629. E pasts: Janis.Bicevskis@lu.lv

Bizdēna Ērika (ķīmija), dz. 14.06.1942., grāds piešķirts 17.01.2012. ĶBMZN. Rīgas Tehniskā universitāte. Tel.: 67089251, 26585435. E pasts: erbi@ktf.rtu.lv

Bolis Jānis (tiesību zinātnes), dz. 02.02.1936., grāds piešķirts 09.02.2010. HSN. USA. Tel.: 67212066, (401) 3980523. E pasts: bolisjohn2@gmail.com

Cakuls Jānis (vēsture), dz. 04.07.1926., grāds piešķirts 02.10.2002. HSN. Rīgas Metropolijas Romas katoļu kūrija, Latvija. Tel.: 67224314.

Čilačava Rauls (literatūrzinātne), dz. 15.05.1948., grāds piešķirts 17.04.2008. HSN. Ukraina. E pasts: r.chilachava@gmail.com

Deksnis Eduards Bruno (fizika), dz. 15.10.1947., grāds piešķirts 21.10.1997. FTZN. Latvija. Tel.: 29327027. E pasts: ebd.riga@apollo.lv

Dišlere Inta (vēsture) dz. 28.07.1947., ievēlēta 10.03.2015. HSN. Tukuma muzeja Durbes pils. Tel.: 26287380, 63181754. E pasts: idislere@yahoo.com

Dribins Leo (vēsture), dz. 3.11.1931., grāds piešķirts 03.11.2009. HSN. LU Filozofijas un socioloģijas institūts, Latvija. Tel.: 28385810, 29600580. E pasts: fsi@lza.lv

Dumbravs Rūdolfs (lauksaimniecības zinātnes), dz. 27.04.1931., grāds piešķirts 13.10.2009. LMZN. Latvija. Tel. 26747936. E pasts: lmzn@lza.lv

- Džavahišvili Nikolajs (Nikolai (Niko) Javakhishvili)** (vēsture), dz. 12.09.1972., grāds piešķirts 10.06.2014. HSZN. *Ivane Javakhishvili Tbilisi State University, Gruzija. Tel.: 01017004395. E pasts: javakhishvili_n@yahoo.com*
- Eniņš Guntis** (ģeogrāfija), dz. 18.06.1933., grāds piešķirts 15.02.2000. ĶBMZN. ASF “*Dabas retumu krātuve*”, Latvija. Tel.: 29424396. E pasts: drk@lza.lv; guntis.enins@inbox.lv
- Freiberģs Imants** (informātika), dz. 12.03.1934., grāds piešķirts 27.06.1991. FTZN. Latvija. E pasts: imantsfreiberģs@inbox.lv
- Freimanis Astrīds** (ģeoloģija), dz. 21.11.1935., grāds piešķirts 06.02.1996. ĶBMZN. Latvija. Tel.: 67267344. E pasts: astrids.freimanis@gmail.com
- Gavars Valdis** (inženierzinātne), dz. 10.05.1934., grāds piešķirts 30.10.2012. FTZN. AS „*Latvenergo*”. Latvija. Tel.: 6772 8368, 29425013. E pasts: valdis.gavars@latvenergo.lv
- Grīslis Egils** (filozofija), dz. 19.02.1928., grāds piešķirts 03.11.2005. HSZN. Canada. Tel.: (1-204) 4523844. E pasts: egrislis@shaw.ca
- Hiršheits Harro fon (Harro von Hirschheydt)** (literatūra, izdevējdarbība), dz. 14.04.1925., grāds piešķirts 17.02.2004. HSZN. *Domus Rigensis, Latviešu – vācbaltu centrs. Latvija. Tel./fakss: 67211015. E pasts: domus.rigensis@latnet.lv*
- Idriss Kamils (Kamil Idris)** (intelektuālā īpašuma aizsardzība), dz. 26.08.1945., grāds piešķirts 22.02.2005. FTZN. Sudan. E pasts: kamil@uum.edu.my
- Ilziņa Ilze Irēna** (informātika), dz. 02.01.1934., grāds piešķirts 15.10.2008. FTZN. LU *Matemātikas un informātikas institūts, Latvija. Tel.: 29296884. E pasts: ilze.ilzina@lumii.lv*
- Jansons Jānis** (fizika), dz. 29.08.1944., grāds piešķirts 22.10.2013. FTZN. LU *Cietvielu fizikas institūts. Tel.: 67187511. E pasts: jansonsj@cfi.lu.lv*
- Joffe Benjamiņš (Benjamin Joffe)** (fizika), dz. 23.02.1931., grāds piešķirts 06.09.2000. FTZN. USA. Tel.: (1-408) 5579534, (1-408) 2180455. E pasts: benjamin.joffe@sbcglobal.net
- Karnītis Edvīns** (informātika), dz. 30.09.1940., grāds piešķirts 01.11.2007. FTZN. LR *Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija, Latvija. Tel.: 67097203. E pasts: Edvins.Karnitis@sprk.gov.lv*
- Kastiļo-Alkarass Žoze Antonio (Jose Antonio Castilho-Alcaras)** (fizika), 12.10.1937., grāds piešķirts 24.08.2007. FTZN. *Instituto de Fisica Teorica Universidade Estadual Paulista. Brazil. Tel.: (55)(11) 33937853. E pasts: jaca@ift.unesp.br*
- Katajs Edgars** (valodniecība), dz. 03.02.1923., grāds piešķirts 21.05.2004. HSZN. Latvija. Tel.: 67261961, 26554008.
- Kaugars Ģirts** (ķīmija), dz. 15.01.1938., grāds piešķirts 15.03.1994. ĶBMZN. USA. Tel.: (1-269) 3750389. E pasts: kaugars@charter.net
- Klētnieks Jānis** (inženierzinātnes), dz. 23.06.1929., grāds piešķirts 17.05.2005. FTZN. Latvija. Tel.: 26565104. E pasts: janis.kletnieks@geostar.lv

- Kļaviņa Sarma** (valodniecība), dz. 21.02.1941., grāds piešķirts 26.04.2009. HSN. Latvija. Tel.: 67674398, 29927971. E pasts: sarmak@latnet.lv
- Kobajasi Jukio (Yukio Kobayashi)** (farmācija), dz. 26.06.1931., grāds piešķirts 21.05.1992. ĶBMZN. *Japan*. Tel.: (81-3) 32944523.
- Kocere Venta** (literatūrzinātne), dz. 05.06.1954., grāds piešķirts 20.03.2008. HSN. *Latvijas Universitātes Akadēmiskā bibliotēka, Latvija*. Tel.: 67323261, 29549145. E pasts: venta.kocere@lu.lv
- Kūlens Žaks (Jacques Koolen)** (medicīna), dz. 02.02.1950., grāds piešķirts 18.04.2000. ĶBMZN. *Catharina Hospital, Netherlands*. Tel.: (31-40) 2230430. E pasts: jacques.koolen@cze.nl
- Ķēniņš Indulis** (vēsture), dz. 13.11.1931., grāds piešķirts 12.06.2007. HSN. *Latvija*. Tel.: 63276772, 22074631. E pasts: inrex@inbox.lv
- Lācis Aris** (medicīna), dz. 01.08.1936., grāds piešķirts 20.03.2012. ĶBMZN. *Bērnu klīniskās universitātes slimnīcas Bērnu kardioloģijas un kardiokirurģijas klīnika, Latvija*. Tel.: 26446113. E pasts: aris.lacis@apollo.lv
- Lācis Romans** (medicīna), dz. 01.01.1946., grāds piešķirts 11.06.2002. ĶBMZN. *P. Stradiņa Klīniskā universitātes slimnīca, Latvija*. Tel.: 67069546. E pasts: valentina.soboleva@stradini.lv
- Lācis Visvaldis** (vēsture), dz. 12.03.1924., grāds piešķirts 10.06.2014. HSN. *Latvija*. Tel.: 26549988, 64800359. E pasts: visvaldis.lacis@inbox.lv
- Lagzdīņš Aivars** (inženierzinātnes), dz. 20.06.1937., grāds piešķirts 15.03.1994. FTZN. *LU Polimēru mehānikas institūts, Latvija*. Tel.: 67543307, 26349509. E pasts: alberts@pmi.lv
- Lazda Paulis** (vēsture), dz. 04.05.1938., grāds piešķirts 22.09.1998. HSN. *University of Wisconsin-Eau Claire, USA*. Tel.: 24816126. E pasts: lazdapi@uwec.edu
- Lejiņš Atis** (politoloģija), dz. 28.09.1942., grāds piešķirts 17.02.2004. HSN. *LR Saeima, Latvija*. Tel.: 29238256. E pasts: atislejins@gmail.com; Atis.Lejins@saeima.lv
- Levits Egils** (tiesību zinātnes), dz. 30.06.1955., grāds piešķirts 05.03.2002. HSN. *Eiropas Savienības tiesa (European Court of Justice), Latvija*. E pasts: egils.levits@curia.eu.int
- Lokenbahs Valdis** (informātika), dz. 06.12.1951., grāds piešķirts 04.11.2003. FTZN. *LR Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija*. Tel.: 67097220. E pasts: valdis.lokenbahs@sprk.gov.lv
- Maiste Juhans (Juhan Maiste)** (māksla), dz. 10.08.1952., grāds piešķirts 26.04.2009. HSN. *University of Tartu, Estonia*. Tel.: (372) 7376507. E pasts: maiste.juhan@hotmail.com
- Metloks Džeks (Jack Matlock)** (politoloģija), dz. 01.10.1929., grāds piešķirts 11.06.2002. HSN. *Princeton University, USA*. Tel.: (1-609)2521953. E pasts: jmatlock@princeton.edu; jim10@columbia.edu

Mihelberts Mikola (Mykolas Michelbertas) (vēsture), dz. 09.03.1939., grāds piešķirts 21.05.2004. HSN. *Lietuva. Tel.: (370) 2687284.*

Mihna Jerži (Jerzy Michna) (enerģētika), dz. 17.11.1929, grāds piešķirts 19.10.1999. FTZN. *Deutschland. Tel./fakss: (49-62) 2433528. E pasts: lucia.von.tansela@t-online.de; mail@ikwz.de*

Ozolanta Iveta (medicīna), dz. 05.07.1948., grāds piešķirts 03.11.2009. ĶBMZN. *Rīgas Stradiņa universitāte, Latvija. Tel.: 67409116, 29106328. E pasts: iveta.ozolanta@rsu.lv*

Ozoliņa Ruta (bioloģija), dz. 21.01.1930., grāds piešķirts 22.10.1996. ĶBMZN. *Latvija. Tel.: 67572484, 25981284. E pasts: ozolinark@gmail.com*

Pildegovičs Pēteris (valodniecība), dz. 15.07.1938., grāds piešķirts 26.09.2013. HSN. *Latvija. Tel.: 67034366, 26601550. E pasts: peteris.pildegovics@hotmail.com*

Pullats Raimo (Raimo Pullat) (vēsture), dz. 03.04.1935., grāds piešķirts 22.02.2005. HSN. *Estonia. Tel./fakss: (372) 6485774. E pasts: raimopullat@hotmail.com*

Raipulis Jēkabs (bioloģija), dz. 07.03.1939., grāds piešķirts 03.10.1997. ĶBMZN. *Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības akadēmija, Latvija. Tel.: 67808120. E pasts: jekabs.raipulis@rpiva.lv*

Rivža Pēteris (informātika), dz. 19.10.1947., grāds piešķirts 01.11.2007. FTZN. *Latvijas Lauksaimniecības universitāte, Latvija. Tel.: 63005633, 29171449. E pasts: Peteris.Rivza@llu.lv*

Rukšāns Jānis (bioloģija), dz. 05.09.1946., grāds piešķirts 11.03.2003. ĶBMZN. *Latvija. Tel.: 29418440. E pasts: janis.bulb@hawk.lv*

Ruperte Līga (pedagoģija), dz. 16.10.1932., grāds piešķirts 05.11.1992. HSN. *USA. Tel.: (1-616) 4568023. E pasts: liga3x3@iserv.net*

Saltups Andris (medicīna), dz. 15.06.1935., grāds piešķirts 18.04.2000. ĶBMZN. *Cabrini Medical Centre, Australia. Tel.: (61-3) 95097840.*

Simkhovičs Boriss (Boris Simkhovich) (medicīna), dz. 26.07.1947., grāds piešķirts 30.10.2012. ĶBMZN. *University of Southern California, USA. Tel.: (818) 4006138. E pasts: borissimk@yahoo.com*

Stradiņš Jānis (zinātnes vēsture), dz. 10.12.1933., grāds piešķirts 09.01.1992. HSN. *Latvija. Tel.: 67213663. E pasts: stradins@lza.lv*

Strautmanis Ivars (arhitektūra), dz. 19.07.1932., grāds piešķirts 27.11.2001. HSN. *Latvija. Tel.: 29454249.*

Striķis Voldemārs (lauksaimniecība), dz. 24.02.1936., grāds piešķirts 06.02.1996. ĶBMZN un LMZN. *Latvijas Lauksaimniecības universitāte, Latvija. Tel.: 63027239, 29286497. E pasts: voldemars.striks@llu.lv*

Šarps Džins (Gene Sharp) (politoloģija), dz. 21.01.1928., grāds piešķirts 02.06.2005. HSZN. *The Albert Einstein Institution, USA. Tel.: (1-617) 2474882. E pasts: sharp@aeinstein.org*

Štīfts Agnis (medicīna), dz. 13.09.1923., grāds piešķirts 13.10.1998. ĶBMZN. *Latvija. Tel.: 67403636, 26308478. E pasts: chem@lza.lv*

Tepfers Ralejs (inženierzinātnes), dz. 28.12.1933., grāds piešķirts 22.10.1996. FTZN. *Chalmers University of Technology, Sweden. Tel.: (46031) 406892, (4670) 7301519 (īšziņām). E pasts: ralejs.tepfers@chalmers.se; ralejs.tepfers@tele2.se*

Tūters Kaspars (medicīna), dz. 31.10.1937., grāds piešķirts 24.10.1995. ĶBMZN. *University of Toronto, Canada. Tel.: (1-416) 9646777. E pasts: k.tuters@utoronto.ca*

Vanaga Lilita (vēsture), dz. 29.07.1953., grāds piešķirts 02.06.2005. HSZN. *LU Latvijas vēstures institūts, Latvija. Tel.: 26809527. E pasts: livanaga@gmail.com*

Veiderma Mihkels (Mihkel Veiderma) (ķīmija), dz. 27.12.1929., grāds piešķirts 14.11.2006. ĶBMZN. *Tallinn University of Technology, Estonia. Tel.: (372) 6202801. E pasts: Mihkel.Veiderma@akadeemia.ee*

Vestermanis Mārgers (vēsture), dz. 18.09.1925., grāds piešķirts 12.06.2007. HSZN. *Muzejs „Ebreji Latvijā”, Latvija. Tel.: 67283484. E pasts: m.vestermanis@gmail.com*

Vēciņš Ēvalds (vēsture) dz. 04.01.1931., ievēlēts 10.03.2015. HSZN. *Tel.: 67574059.*

Vēriņš Aldonis (bioloģija), dz. 06.01.1929., grāds piešķirts 06.11.2001. ĶBMZN. *Latvija. Tel.: 67616483, 29233608. E pasts: aldonis.verins@inbox.lv*

Vētra Jānis (medicīna), dz. 19.07.1959., grāds piešķirts 26.10.2004. ĶBMZN. *Rīgas Stradiņa universitāte, Latvija. Tel.: 67326203, 29241380. E pasts: janis.vetra@rsu.lv*

Vīksna Mārīte (Māra) (folkloristika), dz. 22.03.1949., grāds piešķirts 22.02.2005. HSZN. *LU Literatūras, folkloras un mākslas institūts, Latvija. Tel.: 67357913, 28634119. E pasts: mara.viksna@lulfmi.lv*

Villerušs Valdis (mākslas zinātnes), dz. 06.05.1942., grāds piešķirts 05.03.2002. HSZN. *Latvijas Mākslas akadēmija, Latvija. Tel.: 29507374. E pasts: valdisvill@inbox.lv*

Volkova Līvija (literatūrzinātne), dz. 09.06.1931., grāds piešķirts 09.02.2010. HSZN. *Latvija. Tel.: 29139840.*

Zaķis Ģirts (ķīmija), dz. 26.05.1935., grāds piešķirts 17.02.2009. ĶBMZN. *Latvija. Tel.: 67298459. E pasts: dainaz@lu.lv*

Zanders Ojārs Jānis (literatūrzinātne), dz. 11.03.1931., grāds piešķirts 09.01.2001. HSZN. *Latvija. Tel.: 67317109.*

PĀRMAIŅAS LZA LOCEKĻU SASTĀVĀ**2014. GADĀ JAUNIEVĒLĒTIE LZA LOCEKĻI****Īstenie locekļi**

Aivars LEJNIEKS, Aija LINĒ, Jurijs MERKURJEVS, Edgars SŪNA,
Māris TURKS, Guntis ZEMĪTIS

Goda locekļi

Eduards KĻAVIŅŠ, Arturs MASKATS, Karina PĒTERSONE,
Jānis ROKPELNIS

Ārzemju locekļi

Renāte BLUMBERGA, Endels LIPPMĀ, Pāvels ŠTOLLS

Korespondētājlocekļi

Guntis ARNICĀNS, Biruta BANKINA, Roberts EGLĪTIS, Āris JANSONS,
Sandis LAIME, Edgars LIEPIŅŠ, Pēteris STRADIŅŠ, Gunita ZARIŅA

LZA LOCEKĻU SKAITS

	01.01.93	01.01.95	01.01.2000	15.03.2009	15.03.2014	15.03.2015
Īstenie locekļi	68	74	91 (67)	106 (52)	119 (53)	120 (51)
Goda locekļi	40	47	55	54	57	59
Ārzemju locekļi	57	65	88 (45)	92	92	94
Korespondētājlocekļi	46	55	84	116 (85)	125 (91)	128 (93)
K o p ā	211	241	318	368	393	401

Piezīme. Iekavās dots to LZA īsteno un korespondētājlocekļu skaits, kuru vecums nepārsniedz 70 gadu.

IN MEMORIAM

Gunārs Čipēns

Ķīmiķis.

Dzimis 08.11.1933. Miris 29.04.2014.

LZA īstenais loceklis kopš 09.04.1992.

Tāļivaldis Bērziņš

Ķīmiķis.

Dzimis 19.06.1924. Miris 14.05.2014.

LZA goda doktors kopš 21.12.1993.

Jāzeps Pigoznis

Gleznotājs.

Dzimis 15.09.1934. Miris 28.05.2014.

LZA goda loceklis kopš 26.11.2009.

Mārtiņš Beķers

Biotehnologs.

Dzimis 31.08.1928. Miris 26.06.2014.

LZA īstenais loceklis kopš 16.03.1978. LZA Lielā medaļa 2000.g.

Tenu Karma

Valodnieks.

Dzimis 01.05.1924. Miris 09.09.2014.

LZA goda loceklis kopš 10.11.1995.

Frīdrihs Benninghofens

Vēsturnieks.

Dzimis 09.03.1925. Miris 22.10.2014.

LZA ārzemju loceklis kopš 26.11.1993.

Valts Loža

Biologs.

Dzimis 13.09.1926. Miris 02.11.2014.

LZA goda doktors kopš 09.01.1992.

Andris Zvirgzds

Biologs.

Dzimis 07.09.1928. Miris 03.11.2014.

LZA goda doktors kopš 09.01.1992.

Arnis Treimanis

Ķīmiķis.

Dzimis 19.02.1940. Miris 18.12.2014.

LZA īstenais loceklis kopš 20.11.2008.

Jānis Vīksne

Biologs, ornitologs.

Dzimis 18.09.1936. Miris 13.02.2015.

LZA īstenais loceklis kopš 24.11.2005.

1. pielikums

DOKUMENTI

2014. gada 16. septembrī

Rīgā

Noteikumi Nr. 553

(prot. Nr. 49 36. §)

Latvijas Pētniecības un inovācijas stratēģiskās padomes nolikums

Izdoti saskaņā ar
Valsts pārvaldes iekārtas
likuma 13. pantu

I. Vispārīgie jautājumi

Latvijas Pētniecības un inovācijas stratēģiskā padome (turpmāk – padome) ir koleģiāla un koordinējoša institūcija, kas izveidota, lai nodrošinātu saskaņotu starpresoru sadarbību sekmīgai pētniecības, tehnoloģiju attīstības un inovācijas politikas (turpmāk – pētniecības un inovācijas politika) īstenošanai, kā arī viedās specializācijas stratēģijas (turpmāk – stratēģija) ieviešanai un uzraudzībai, tādējādi nodrošinot inovācijas kapacitātes veidošanu, pētniecības un industrijas integrāciju un sabiedrības izpratni par pētniecību kā sabiedriskās vērtības radošu darbību, kas veicina Latvijas attīstību un konkurētspēju.

1. Padomei ir šādas funkcijas:

1.1. nodrošināt sadarbību starp valsts un pašvaldību institūcijām, zinātniekiem un komersantiem, lai sekmētu šo noteikumu 3. punktā minēto uzdevumu izpildi un radītu nepieciešamos priekšnosacījumus Latvijas konkurētspējas stiprināšanai un attīstībai;

1.2. koordinēt institūciju un iesaistīto pušu sadarbību stratēģijas īstenošanas, uzraudzības un aktualizācijas jomā.

2. Padomei ir šādi uzdevumi:

2.1. vērtēt ieguldījumu pieaugumu pētniecības un inovācijas politikas jomā atbilstoši Latvijas Nacionālajā attīstības plānā 2014.–2020. gadam definētajiem mērķiem;

2.2. izvirzīt priekšlikumus atbildīgajai nozares ministrijai pētniecības un inovācijas politikas jomā;

2.3. izvērtēt finanšu ieguldījumu efektīvu investēšanu un sasniegtos rezultātus pētniecības un inovācijas politikas jomā;

2.4. izvērtēt īstenošanas progresu stratēģijas mērķu sasniegšanā, analizēt pasākumu izpildi un ietekmi uz Latvijas pētniecības un inovācijas politikas un ekonomikas attīstību, ja nepieciešams, sagatavot priekšlikumus specializācijas virzienu, prioritāšu vai jomu pārskatīšanai vai aktualizēšanai;

2.5. iesaistīties attiecīgo valsts pārvaldes institūciju pētniecības un inovācijas politikas atbalsta instrumentu plānošanā un īstenošanā, lai nodrošinātu saskaņotu un papildinošu atbalstu visos inovācijas procesa posmos, analizēt atbalsta instrumentu ieviešanu, sniegt priekšlikumus neefektīvu atbalsta instrumentu slēgšanai, finansējuma pārdalīšanai un jaunu vai pilnveidotu pētniecības un inovācijas politikas instrumentu ieviešanai.

3. Padomei ir šādas tiesības:

3.1. apkopot atvasinātu publisko personu, valsts un pašvaldību institūciju, privātā sektora un nevalstisko organizāciju sniegto informāciju, kas nepieciešama padomes uzdevumu izpildei;

3.2. uzaicināt piedalīties padomes sēdēs valsts un pašvaldību institūciju, atvasinātu publisko personu, nevalstisko organizāciju un sociālo partneru pārstāvjus, kā arī citus ekspertus;

3.3. pamatojoties uz padomes lēmumiem, lemt par nepieciešamību aicināt valsts un pašvaldību institūcijas un atvasinātās publiskās personas ieviest konkrētus risinājumus pētniecības un inovācijas politikas atbalsta un stratēģijas īstenošanas pasākumu veiksmīgai ieviešanai;

3.4. ja nepieciešams, izveidot ekspertu darba grupas.

II. Padomes sastāvs un sekretariāts

4. Padomes sastāvā ir:

4.1. Ministru prezidents;

4.2. ekonomikas ministrs;

4.3. izglītības un zinātnes ministrs;

4.4. finanšu ministrs;

4.5. zemkopības ministrs;

4.6. vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrs;

4.7. veselības ministrs;

4.8. kultūras ministrs;

4.9. Valsts prezidenta deleģēts pārstāvis;

- 4.10. Pārresoru koordinācijas centra vadītājs;
 - 4.11. Valsts kancelejas direktors;
 - 4.12. Latvijas Pašvaldību savienības deleģēts pārstāvis;
 - 4.13. Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras deleģēti trīs pārstāvji;
 - 4.14. Latvijas Darba devēju konfederācijas deleģēti trīs pārstāvji;
 - 4.15. biedrības "*Baltic Institute of Research, Tehnology and Innovation*" deleģēts pārstāvis;
 - 4.16. Latvijas Universitāšu asociācijas deleģēts pārstāvis;
 - 4.17. Valsts zinātnisko institūtu asociācijas deleģēts pārstāvis;
 - 4.18. Rektoru padomes deleģēts pārstāvis;
 - 4.19. Latvijas Zinātņu akadēmijas deleģēts pārstāvis;
 - 4.20. Latvijas Zinātnes padomes deleģēts pārstāvis.
5. Padomes priekšsēdētājs ir Ministru prezidents.
6. Padomes personālsastāvu apstiprina ar Ministru prezidenta rīkojumu.
7. Padomes priekšsēdētāja vietnieki ir ekonomikas ministrs un izglītības un zinātnes ministrs.
8. Pārresoru koordinācijas centrs veic padomes sekretariāta funkcijas, kā arī šādus uzdevumus:
- 8.1. nodrošina informācijas apriti starp padomes sekretariātu un padomes locekļiem par padomes sēžu sasaukšanu (ne vēlāk kā piecas darbdienu pirms attiecīgās sēdes);
 - 8.2. sagatavo padomes sēdes darba kārtības projektu un materiālus, kas iesniegti izskatīšanai padomes sēdē, kā arī nodrošina informācijas apmaiņu starp padomi, organizācijām, institūcijām, amatpersonām un citām personām, kuras iesaistītas padomes kompetencē esošo jautājumu risināšanā;
 - 8.3. nodrošina padomes pieņemto lēmumu izpildes kontroli, katrā padomes sēdē sniedz padomei pārskatu par lēmumu izpildes gaitu un neizpildītajiem uzdevumiem;
 - 8.4. protokolē padomes sēdes un piecu darbdienu laikā pēc padomes sēdes elektroniski nosūta sēdes protokolu visiem padomes locekļiem.

III. Padomes darba organizācija un lēmumu pieņemšana

Padomes sēdes notiek ne retāk kā reizi trijos mēnešos. Padomes sēdes sasauc padomes priekšsēdētājs pēc savas iniciatīvas vai izvērtējot jautājuma steidzamību, ja padomes sekretariātā saņemts pamatots padomes locekļa priekšlikums saistībā ar izskatāmo jautājumu.

Padomes priekšsēdētājs pēc savas iniciatīvas vai pēc padomes locekļu ierosinājuma var uzaicināt piedalīties padomes sēdēs valsts un pašvaldību institūciju pārstāvjus, nevalstisko organizāciju un sociālo partneru pārstāvjus, kā arī citus ekspertus.

Ja padomes loceklis objektīvu iemeslu dēļ nevar piedalīties padomes sēdē, viņš ne vēlāk kā iepriekšējā darbdienā pirms sēdes par to informē padomes sekretariātu. Šādā gadījumā padomes loceklis pilnvaro citu iestādes vai organizācijas pārstāvi piedalīties attiecīgajā sēdē.

Padomes lēmumiem ir ieteikuma raksturs. Padome ir lemttiesīga, ja tajā piedalās vairāk nekā puse padomes locekļu.

Katram padomes loceklim sēdē ir viena balss. Padome lēmumus pieņem vienojoties vai balsojot. Balsojot padome lēmumus pieņem ar klātesošo padomes locekļu vienkāršu balsu vairākumu. Ja balsis sadalās vienādi ("par" vienādi ar "pret" un "atturas"), izšķirošā ir padomes priekšsēdētāja balss.

Padomes sēdes protokolu pēc tā saskaņošanas paraksta padomes priekšsēdētājs un sēdes protokolētājs.

IV. Noslēguma jautājums

9. Atzīt par spēku zaudējušu Ministru prezidenta 2014. gada 24. marta rīkojumu Nr. 95 "Par Latvijas pētniecības un inovācijas stratēģisko padomi" (Latvijas Vēstnesis, 2014, 60., 69. nr.).

Ministru prezidente *Laimdota Straujuma*

Izglītības un zinātnes ministre *Ina Druvieta*

Publicēts: "Latvijas Vēstnesis", 191 (5251), 26.09.2014.

OP numurs: 2014/191.10

Izdevējs: Ministru prezidents

Veids: rīkojums

Numurs: 345

Pieņemts: 25.09.2014. Stājas spēkā: 25.09.2014.

Attēlotā redakcija: 20.01.2015. - ... Spēkā esošā

Grozījumi:

Ministru prezidenta 12.12.2014. rīkojums Nr.445 / LV, 249 (5309), 15.12.2014. / Stājas spēkā 12.12.2014.

Ministru prezidenta 20.01.2015. rīkojums Nr.35 / LV, 15 (5333), 22.01.2015. / Stājas spēkā 20.01.2015.

Ministru prezidenta rīkojums Nr.345

Rīgā 2014.gada 25.septembrī

Par Latvijas Pētniecības un inovācijas stratēģiskās padomes sastāvu

Saskaņā ar Ministru kabineta 2014. gada 16. septembra noteikumu Nr. 553 "Latvijas Pētniecības un inovācijas stratēģiskās padomes nolikums" 7. punktu apstiprināt Latvijas Pētniecības un inovācijas stratēģisko padomi (turpmāk – padome) šādā sastāvā:

Padomes priekšsēdētāja

L. Straujuma – Ministru prezidente

Padomes priekšsēdētāja vietnieces:

D. Reizniece-Ozola – ekonomikas ministre

M. Seile – izglītības un zinātnes ministre

Padomes locekļi:

G. Belēvičs – veselības ministrs

N. Bergs – Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras padomes loceklis

J. Biķis – Latvijas Darba devēju konfederācijas viceprezidents

J. Binde – Latvijas Darba devēju konfederācijas viceprezidents

E. Dreimane – Valsts kancelejas direktore

J. Dūklavs – zemkopības ministrs

A. Ērglis – biedrības "*Baltic Institute of Research, Tehnology and Innovation*" padomes loceklis

A. Feldmane – Latvijas Pašvaldību savienības padomniece uzņēmējdarbības jomā

K. Gerhards – vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrs

E. Grēns – Latvijas Zinātņu akadēmijas akadēmiķis

- I. Kalviņš – Valsts zinātnisko institūtu asociācijas valdes priekšsēdētājs
J. Matvejs – Latvijas Darba devēju konfederācijas pārstāvis
D. Melbārde – kultūras ministre
J. Reirs – finanšu ministrs
G. Rēvalde – Rektoru padomes pārstāve, Ventspils Augstskolas rektore
L. Ribickis – Latvijas Universitāšu asociācijas priekšsēdētājs
A. Siliņš – Latvijas Zinātnes padomes priekšsēdētājs
V. Skrīvelis – Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras padomes loceklis
G. Strautmanis – Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras padomes priekšsēdētājs
V. Stūris – Valsts prezidenta kancelejas vecākais ekonomikas konsultants
P. Vilks – Pārresoru koordinācijas centra direktors
(Grozīts ar Mp 12.12.2014. rīkojumu Nr.445; Mp 20.01.2015. rīkojumu Nr.35)

Ministru prezidente *Laimdota Straujuma*

LZA GADAGRĀMATĀS PUBLICĒTO DOKUMENTU RĀDĪTĀJS

LR likumi, normatīvie akti, koncepcijas

	Gads, lpp.
Latvijas Republikas likumdošana par LZA statusu	1995: 7
Latvijas Republikas Augstskolu likums (izraksts)	1996: 119
Likums "Par valsts nozīmes izglītības, kultūras un zinātnes objektiem un nacionālajām sporta bāzēm"	1996: 124
Latvijas Republikas Ministru kabineta Nolikums par valsts emeritētā zinātnieka nosaukuma piešķiršanu	1996: 115
LR MK Nolikums par Valsts emeritētā zinātnieka nosaukuma piešķiršanu	1998: 158
Zinātnieka ētikas kodekss	1998: 145
Latvijas Republikas likums "Par zinātnisko darbību"	1999: 219
Latvijas Republikas Zinātnes attīstības nacionālā koncepcija	1999: 205
Meti augstākās izglītības, zinātnes un tehnoloģiju attīstības stratēģijai 2003.–2010.gadam.....	2004: 208
Zinātniskās darbības likums.....	2006: 221

* * *

Latvijas Republikas Ministru prezidenta Valda Dombrovskā apsveikums	
Latvijas zinātnes 2013. gada sasniegumu autoriem	2014: 139

LZA normatīvie dokumenti

LZA Harta (un turpmāk katru gadu)	1992/93: 7
LZA Statūti (un turpmāk katru gadu)	1992/93: 12
LZA Statūti, ar 2002.g. labojumiem	2003: 16
LZA simbolika (krāsas, ģerbonis, karogs)	1992/93: 25
LZA ģerbonis. Heraldiskais apraksts	2003: 15
Nolikums par LZA Valdi (1994)	1995: 116
LZA Valdes nolikums (1998)	1999: 238
Nolikums par LZA goda doktora (<i>Dr.h.c.</i>) grāda piešķiršanas kārtību	1995: 118
Pagaidu nolikums par LZA vēlēšanām	1995: 121
LZA Uzraudzības padomes nolikums	1999: 236

Nolikums par LZA locekļu pārvēlēšanām sakarā ar pastāvīgās dzīves vietas maiņu	1999: 240
Nolikums par jaunu LZA locekļu vēlēšanām	2000: 194
Grozījumi LZA Statūtos	2013: 126
LZA Uzraudzības padomes nolikums	2013: 127
Nolikums par LZA amatpersonu vēlēšanām	2013: 130

LZA paziņojumi

LZA aicinājums valsts varas institūcijām par latviešu valodu	1999: 198
LZA vēstījums sakarā ar Salaspils pētnieciskā kodolreaktora darbības apstādinašanu	1999: 199
LZA paziņojums par kādu bēdīgu un pamācošu pagātnes lappusi Latvijas bioloģijas un lauksaimniecības zinātņu vēsturē	1999: 201
Augstākās izglītības padomes, Latvijas Zinātnes padomes un LZA atklātā vēstule sakarā ar budžeta samazināšanu augstākajai izglītībai un zinātnei	1999: 203
LZA paziņojums par ozona slāņa sarukšanas bīstamajām sekām	2001: 186
LZA aicinājums pievērst īpašu uzmanību valsts intelektuālā potenciāla saglabāšanai un attīstībai	2001: 189
Latvijas Zinātņu akadēmijas aicinājums “Par Latviju Eiropas Savienībā” (2003. gada 09. septembrī).....	2004: 211
Par Kārļa Mīlenbaha gadu (Latvijas Zinātņu akadēmijas paziņojums)	2004: 212
LZA paziņojums par demogrāfisko situāciju valstī	2012: 106
LZA senāta 2013. gada 12. februāra sēdes lēmums par Latvijas zinātnes politiku un finansējumu.....	2014: 134
Latvijas zinātnieku atklāta vēstule	2014: 135
Ministru prezidentam V. Dombrovskim par finansējuma piešķiršanu zinātniskās un akadēmiskās darbības nodrošināšanai	2014: 136

Sadarbības līgumi

LZA un Rīgas Latviešu biedrības sadarbības līgums	1997: 138
Deklarācija par sadarbību starp LZA un Latvijas Universitāti	2000: 186
LZA un Latvijas Kultūras fonda sadarbības līgums	2000: 188
LZA un Latvijas Reģionālās arhitektūras akadēmijas sadarbības līgums	2001: 191
Deklarācija par sadarbību starp LZA un Rīgas Tehnisko universitāti	2001: 192

Deklarācija par Latvijas Zinātņu akadēmijas un Daugavpils Universitātes sadarbību	2002: 190
Vienošanās par Latvijas Zinātņu akadēmijas un LR aizsardzības ministrijas sadarbību	2002: 192
Latvijas Zinātņu akadēmijas un Latvijas Medicīnas akadēmijas / Rīgas Stradiņa universitātes sadarbības līgums	2003: 186
Latvijas Zinātņu akadēmijas, Latvijas Lauksaimniecības un meža zinātņu akadēmijas un Latviešu akadēmisko mācītspēku un zinātnieku apvienības vienošanās par sadarbību	2003: 188
Vienošanās par Latvijas Zinātņu akadēmijas un Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrijas sadarbību	2004: 214
Latvijas Zinātņu akadēmijas un Akadēmiskās vienības “Austrums” sadarbības līgums.....	2004: 216
Latvijas Zinātņu akadēmijas, Akadēmiķa Viktora Kalnbērza muzeja un Paula Stradiņa Medicīnas vēstures muzeja vienošanās par sadarbību	2004: 217
Viesītes pilsētas Domes un novadpētniecības muzeja “Sēlija”, Latvijas Zinātņu akadēmijas un Paula Stradiņa Medicīnas vēstures muzeja vienošanās par sadarbību.....	2004: 219
Deklarācija par sadarbību Ventpils zinātniskā centra veidošanā.....	2005: 202
LZA un LR Patentu valdes sadarbības līgums.....	2005: 204
LZA un Rīgas Latviešu biedrības sadarbības līgums.....	2005: 205
LZA un Liepājas Pedagoģiskās akadēmijas sadarbības līgums.....	2006: 238
LZA) un a/s “Latvijas dzelzceļš” sadarbības līgums	2007: 230
LZA un Valsts aģentūras „Latvijas Akadēmiskā bibliotēka” sadarbības līgums.....	2008: 246
LR Izglītības un zinātnes ministrijas un LZA nodomu protokols.....	2008: 247
LR Zemkopības ministrijas, Latvijas Zinātņu akadēmijas un Latvijas Lauksaimniecības un meža zinātņu akadēmijas nodomu protokols	2008: 249
Vienošanās par Latvijas Zinātņu akadēmijas un Latvijas Jauno zinātnieku apvienības sadarbību	2014: 140
LZA un Rīgas Latviešu biedrības sadarbības līgums	2014: 142

Līgumi, balvu un fondu nolikumi

Nolikums par LZA Sociālās palīdzības fondu	1995: 120
LZA Magdas un Hermana Štaudingeru fonda noteikumi	1996: 114
LZA un publiskās a/s “Grindeks” vienošanās par sadarbību un a/s “Grindeks” gada balvām un prēmijām zinātnē	1999: 233

LZA un a/s “Aldaris” vienošanās par sadarbību un a/s “Aldaris” gada balvām zinātnē	1999: 234
Nolikums par LZA un pva/s “Latvenergo” Gada balvu inženierzinātnēs un enerģētiskā piešķiršanas kārtību	2000: 190
LZA, a/s “Dati” un Latvijas Izglītības fonda mērķprogrammas “Izglītībai, zinātnei un kultūrai” vienošanās par sadarbību un gada balvām	2000: 192
Nolikums par LZA un a/s “RD ALFA” balvām fizikā un tās inžnierpielietojumos un to piešķiršanas kārtību	2001: 194
LZA, firmas “ITERA Latvija” un Latvijas Izglītības fonda mērķprogrammas “Izglītībai, zinātnei un kultūrai” vienošanās par sadarbību un gada balvām	2001: 196
Eiropas Zinātņu un mākslu akadēmijas Latvijas balvas (kopā ar Latvijas Zinātņu akadēmiju) nolikums	2002: 193
Latvijas Zinātņu akadēmijas, va/s “Latvijas Gaisa satiksme” un Latvijas Izglītības fonda mērķprogrammas “Izglītībai, zinātnei un kultūrai” vienošanās par sadarbību un gada balvām	2002: 195
Latvijas Zinātņu akadēmijas, SIA <i>Lattelekom</i> un Latvijas Izglītības fonda mērķprogrammas “Izglītībai, zinātnei un kultūrai” vienošanās par sadarbību un gada balvām	2002: 197
Latvijas Zinātņu akadēmijas un Rīgas domes Rīgas balvas iedibināšanas līgums	2002: 199
Latvijas Zinātņu akadēmijas un SIA “Biznesa augstskola Turība” Rīgas balvas iedibināšanas līgums	2002: 200
Latvijas Zinātņu akadēmijas, a/s “Latvijas gāze” un Latvijas Izglītības fonda vienošanās par sadarbību un gada balvām	2003: 190
Latvijas Zinātņu akadēmijas un Paula Stradiņa Medicīnas vēstures muzeja vienošanās par sadarbību un gada balvām	2003: 192
Latvijas Zinātņu akadēmijas, va/s “Latvijas Gaisa satiksme” un Latvijas Izglītības fonda vienošanās par sadarbību un stipendijām	2003: 194
LZA Jāņa Labsvīra iedibinātās Kārļa Ulmaņa balvas nolikums	2004: 221
Nolikums par LZA un LR Patentu valdes Valtera Capa balvu labākajam izgudrotājam	2005: 207
Nolikums par LZA, PAS “Grindeks”, Latvijas Organiskās sintēzes institūta un LU Biomedicīnas pētījumu un studiju centra Solomona Hillera balvas piešķiršanu	2005: 208
LZA Emīlijas Gudrinieces balvas jauniešiem zinātniekiem nolikums	2007: 232
Nolikums par LZA Artura Balklava balvas piešķiršanu	2007: 234

Nolikums par Latvijas Zinātņu akadēmijas Dītriha Andreja Lēbera balvas piešķiršanu	2008: 251
Sadarbības protokols starp SIA <i>L'Oreal Baltic</i> , UNESCO Latvijas Nacionālo komisiju un Latvijas Zinātņu akadēmiju	2008: 252
Latvijas Pētniecības un inovācijas stratēģiskās padomes nolikums	2015: 228

Starptautiskā sadarbība. Baltijas un Ziemeļvalstu zinātņu akadēmiju sadarbība

Igaunijas, Lietuvas, Latvijas Zinātņu akadēmiju prezidiju kopējās sēdes protokols	1990: 39
Latvijas Zinātņu akadēmijas, Igaunijas Zinātņu akadēmijas un Lietuvas Zinātņu akadēmijas līgums par zinātnisko sadarbību	1992: 52
Latvijas Zinātņu akadēmijas, Lietuvas Zinātņu akadēmijas un Igaunijas Zinātņu akadēmijas prezidiju kopīgais Komunikē (Viļņa, 12.11.1991)	1992: 54
Igaunijas, Latvijas un Lietuvas zinātņu akadēmiju vadītāju apspriedes komunikē	1996: 111
Igaunijas Republikas, Latvijas Republikas, Lietuvas Republikas parlamentiem	1996: 113
Baltijas un Ziemeļvalstu zinātņu akadēmiju konferences komunikē	1997: 124
Baltijas zinātņu akadēmiju prezidentu kopīgais paziņojums	1997: 128
Baltijas valstu zinātņu akadēmiju komunikē “Par kopīgām pētījumu programmām”	1997: 129
Programma “Enerģētika”	1997: 130
Programma “Baltijas jūra”	1997: 131
Programma “Baltonika”	1997: 133
Baltijas un Ziemeļvalstu zinātņu akadēmiju 1997.gada konferences dokumenti	1998: 152
Baltijas un Ziemeļvalstu zinātņu akadēmiju konferences komunikē	1998: 152
Baltijas valstu zinātņu akadēmiju prezidentu sanāksmes protokols	1998: 154
Trešās Baltijas un Ziemeļvalstu zinātņu akadēmiju konferences komunikē	1999: 191
Baltijas valstu zinātņu akadēmiju prezidentu sanāksmes protokols	1999: 194
Baltijas studiju veicināšanas asociācijas un Baltijas valstu zinātņu akadēmiju vienošanās memorands	1999: 197
Baltijas valstu zinātņu akadēmiju konferences komunikē	2000: 173
<i>J. Stradiņš. Atklāšanas runa 7. Baltijas intelektuālās sadarbības konferencē</i>	2000: 176

<i>V. Vīķe-Freiberga</i> . Uzruna 7. Baltijas intelektuālās sadarbības konferencē	2000: 180
7. Baltijas intelektuālās sadarbības konferences rezolūcija	2000: 184
<i>V. Vīķe-Freiberga</i> . Zinātniskajai domai ir cieša kopība ar demokrātijas garu.....	2004: 199
Igaunijas, Latvijas un Lietuvas zinātņu akadēmiju sanāksmes protokols (Viļņa, 2003. gada 6. jūnijs).....	2004: 204
9. Baltijas intelektuālās sadarbības konferences rezolūcija	2004: 206

Starptautiskā sadarbība. Divpusējās sadarbības līgumi

Vienoššanās memorands par zinātnisko sadarbību starp Londonas Karalisko biedrību un LZA	1992: 46
LZA un Norvēģijas Zinātnes un literatūras akadēmijas zinātniskās sadarbības līgums	1992: 46
Eiropas Zinātņu un mākslu akadēmijas un LZA sadarbības līgums	1992: 48
Eiropas–Latvijas institūts kultūras un zinātniskai apmaiņai (Konstitūcija)	1992: 49
LZA un Somijas akadēmijas sarunu memorands	1992: 51
UNESCO un LZA zinātniskās sadarbības līgums	1998: 156
LZA noteikumi par piedalīšanos starptautiskajās zinātniskās apmaiņas programmās	1997: 136
LZA un Saksijas Zinātņu akadēmijas zinātniskās sadarbības līgums.....	2005: 201
LZA un Gruzijas Nacionālās Zinātņu akadēmijas sadarbības līgums	2014: 144

Starptautiskā sadarbība. Zinātnes attīstības vispārīgās problēmas

<i>J. Stradiņš</i> . “Zinātne XXI gadsimtam — jaunas saistības”. Runa Pasaules zinātnes konferencē Budapeštā (1999. gada jūnijā–jūlijā)	2000: 161
Pasaules zinātnes konferences Budapeštā Deklarācija par zinātņi un zinātnes sasniegumu izmantošanu (1999. gada 1. jūlijā)	2000: 164
Pāreja uz ilgtspēju 21. gadsimtā. Pasaules zinātņu akadēmiju paziņojums (Tokija, 2000. gada maijs)	2001: 179
Apvienotā Pasaules latviešu zinātnieku 3.kongresa un Letonikas 4.kongresa “Zinātne, sabiedrība un nacionālā identitāte” rezolūcija	2012: 104

GALVENĀS ZINĀTNISKĀS INSTITŪCIJAS UN IESTĀDES LATVIJĀ

Gadagrāmatas šis nodaļas mērķis — dot vispārēju ieskatu Latvijas zinātnes struktūrā; no zinātniskajiem institūtiem tajā ietverti tikai tie, kuriem ir juridiskas personas tiesības, nav minētas arī citas universitāšu struktūrvienības.

Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrija (<http://www.izm.gov.lv>). Vaļņu iela 2, Rīga, LV 1050. Tel.: 67226209. Fakss: 67223905. E pasts: pasts@izm.gov.lv. Ministre Māriete SEILE

Augstākās izglītības, zinātnes un inovāciju departaments. Departamenta direktore Agrita KIOPA. Tel.: 67047983. E pasts: agrita.kiopa@izm.gov.lv

Latvijas Zinātnes padome (<http://www.lzp.gov.lv>). Akadēmijas laukums 1, Rīga, LV 1050. Tel.: 67225164, 67223211. Fakss: 67228421. E pasts: lzp@lzp.gov.lv. Padomes priekšsēdētājs LZA īst.loc., *Dr.habil.phys.* Andrejs SILIŅŠ. Tel.: 67211405. E pasts: andrejs.silins@lu.lv; silins@lza.lv. Priekšsēdētāja vietnieks LZA īst.loc., *Dr.biol.* Jānis KLOVIŅŠ. Tel.: 67808003. E pasts: klovins@biomed.lu.lv. Zinātniskais sekretārs *Dr.chem.* Arnis KOKOREVIČS. Tel.: 29473753. E pasts: arnis.kokorevics@lzp.gov.lv

Augstākās izglītības padome (<http://www.aip.lv>). Zīgfrīda Annas Meierovica bulvāris 12, Rīga, LV 1050. Tel.: 67223392. Fakss: 67220423. E pasts: aip@latnet.lv. Priekšsēdētājs *Dr.habil.med.* Jānis VĒTRA

Latvijas Zinātnieku savienība (<http://www.lvzs.lv>). Akadēmijas laukums 1 – 611a, Rīga, LV 1050. Tel.: 67225361. E pasts: lza@lza.lv. Padomes priekšsēdētājs LZA īst.loc., *Dr.habil.chem.* Ivars KALVIŅŠ. Valdes priekšsēdētājs *Dr.paed.* Uldis GRĀVĪTIS

Latvijas Jauno zinātnieku apvienība (<http://www.ljza.lv>). Kaļķu iela 1, Rīga, LV 1658. Tel.: 29575510. E pasts: info@ljza.lv. Valdes priekšsēdētājs *Dr.sc.ing.* Egils STALIDZĀNS

LATVIJAS UNIVERSITĀTES

Latvijas Universitāte (<http://www.lu.lv/>). Raiņa bulvāris 19, Rīga, LV 1586. Tel.: 67034444. Fakss: 67225039. E pasts: lu@lu.lv. Rektors LZA īst.loc., *Dr.habil.phys.* Mārcis AUZIŅŠ. Zinātņu prorektors LZA īst.loc., *Dr.habil.biol.* Indriķis MUIŽNIEKS

Rīgas Tehniskā universitāte (<http://www.rtu.lv/>). Kaļķu iela 1, Rīga, LV 1658. Tel.: 67089333. Fakss: 67820094. E pasts: rtu@rtu.lv. Rektors LZA īst.loc., *Dr.habil.sc.ing.* Leonīds RIBICKIS. Zinātņu prorektors LZA kor.loc., *Dr.sc.ing.* Tālis JUHNA

Latvijas Lauksaimniecības universitāte (<http://www.llu.lv/>). Lielā iela 2, Jelgava, LV 3001. Tel.: 630 22584. Fakss: 630 27238. E pasts: rektors@llu.lv. Rektore LZA kor.loc., *Dr.oec.* Irina PILVERE. Zinātņu prorektore *Dr.oec.* Elīta JERMOLAJEVA

Rīgas Stradiņa universitāte (<http://www.rsu.lv/>). Dzirciema iela 16, Rīga, LV 1007. Tel.: 67409105. E pasts: rsu@rsu.lv, infocentrs@rsu.lv. Rektors LZA īst.loc., *Dr.habil.med.* Jānis GARDOVSKIS. Zinātņu prorektore *Dr.habil.med.* Iveta OZOLANTA

Daugavpils Universitāte (<http://www.du.lv/>). Vienības iela 13, Daugavpils, LV 5400. Tel.: 65422180, 65422922. Fakss: 65422890. E pasts: du@du.lv. Rektors LZA īst.loc., *Dr.biol.* Arvīds BARŠEVSKIS. Zinātņu prorektore *Dr.biol.* Inese KOKINA

Liepājas Universitāte (<http://www.liepu.lv/>). Lielā iela 14, Liepāja, LV 3401. Tel.: 634 23568. Fakss: 634 24223. E pasts: liepu@liepu.lv. Rektora p.i., zinātņu prorektore *Dr.philol.* Ieva OZOLA

ZINĀTNISKIE INSTITŪTI

FIZIKAS, MATEMĀTIKAS UN TEHNISKO ZINĀTŅU INSTITŪTI

Elektronikas un datorzinātņu institūts (<http://www.edi.lv/>). Dzērbenes iela 14, Rīga, LV 1006. Tel.: 67554500. Fakss: 67555337. E pasts: info@edi.lv. Direktors LZA kor.loc., *Dr.sc.comp.* Modris GREITĀNS. Zinātniskās padomes priekšsēdētājs *Dr.sc.comp.* Kārlis KRŪMIŅŠ

Fizikālās enerģētikas institūts (www.energyresearch.lv/), Aizkraukles iela 21, Rīga, LV 1006. Tel.: 67552011. Fakss: 67550839. E-pasts: energija@edi.lv. Direktore *Dr.sc.ing.* Irina OĻEINIKOVA. Zinātniskās padomes priekšsēdētājs *Dr.phys.* Jānis KALNAČS.

LU Cietvielu fizikas institūts (<http://www.cfi.lu.lv/>). Ķengaraga iela 8, Rīga, LV 1063. Tel.: 67187816. Fakss: 67132778. E pasts: issp@cfi.lu.lv. Direktors LZA īst.loc., *Dr.habil.phys.* Andris ŠTERNBERGS. Zinātniskās padomes priekšsēdētāja *Dr.phys.* Laima TRINKLERE

LU Fizikas institūts (<http://ipul.lv/>). Miera iela 32, Salaspils, LV 2169. Tel.: 67944700. Fakss: 67901214. E pasts: fizinst@sal.lv. Direktors *Dr.phys.* Jānis Ernests FREIBERGS. Zinātniskās padomes priekšsēdētājs LZA īst.loc., *Dr.phys.* Agris GAILĪTIS

LU Matemātikas un informātikas institūts (<http://www.lumii.lv/>). Raiņa bulvāris 29, Rīga, LV 1459. Tel.: 67224730. Fakss: 67820153. E pasts: imcs@lumii.lv. Direktors *Dr.sc.comp.* Rihards BALODIS-BOLUŽS. Zinātniskās padomes priekšsēdētājs LZA īst.loc., *Dr.habil.sc.comp.* Jānis BĀRZDIŅŠ

LU Polimēru mehānikas institūts (<http://www.pmi.lv/>). Aizkraukles iela 23, Rīga, LV 1006. Tel.: 67551145. Fakss: 67820467. E pasts: polmech@pmi.lv. Direktors *Dr.sc.ing.* Egils PLŪME. Zinātniskās padomes priekšsēdētājs LZA īst.loc., *Dr.habil.sc.ing.* Juris JANSONS

LU Astronomijas institūts (<http://www.astr.lu.lv/>). Raiņa bulvāris 19, Rīga, LV 1586. Tel.: 67034580. Fakss: 67034582. E pasts: astra@latnet.lv. Direktors *Dr.phys.* Ilgmārs EGLĪTIS. Zinātniskās padomes priekšsēdētājs *Dr.paed.* Ilgonis VILKS

VeA Inženierzinātņu institūts “Ventspils Starptautiskais radioastronomijas centrs” (<http://virac.venta.lv/>). Irbene, Ances pagasts, Ventspils novads, LV 3601. Tel.: 63656089. Inženieru iela 101, Ventspils, LV 3601. Tel.: 63629656, 29230818. Fakss: 63629660. E pasts: virac@venta.lv, infovirac@venta.lv. Direktors *Dr.chem.* Valdis AVOTIŅŠ. Zinātniskās padomes priekšsēdētājs *Dr.phys.* Juris FREIMANIS

KĪMIJAS UN BIOLOĢIJAS ZINĀTŅU INSTITŪTI

Latvijas Organiskās sintēzes institūts (<http://www.osi.lv/>). Aizkraukles iela 21, Rīga, LV 1006. Tel.: 67014801. Fakss: 67550338. E pasts: sinta@osi.lv. Direktors LZA kor.loc., *Dr.chem.* Osvalds PUGOVIČS. Zinātniskās padomes priekšsēdētājs LZA īst.loc., *Dr.habil.chem.* Ivars KALVIŅŠ.

Latvijas Valsts Koksnes ķīmijas institūts (<http://www.kki.lv/>). Dzērbenes iela 27, Rīga, LV 1006. Tel.: 67553063. Fakss: 67550635. E pasts: koks@edi.lv. Direktors *Dr.sc.ing.* Uģis CĀBULIS. Zinātniskās padomes priekšsēdētājs LZA īst.loc., *Dr.chem.* Bruno ANDERSONS

RTU Neorganiskās ķīmijas institūts (<http://www.nki.lv/>). Miera iela 34, Salaspils, LV 2169. Tel.: 67944711. Fakss: 67800779. E pasts: nki@nki.lv. Direktors un Zinātniskās padomes priekšsēdētājs LZA īst.loc., *Dr.habil.sc.ing.* Jānis GRABIS

Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centrs (<http://bmc.biomed.lu.lv/>). Rātsupītes iela 1 k-1, Rīga, LV 1067. Tel.: 67808200. Fakss: 67442407. E pasts: bmc@biomed.lu.lv. Direktors LZA īst.loc., *Dr.biol.* Jānis KLOVIŅŠ. Zinātniskā direktore LZA īst.loc., *Dr.biol.* Aija LINĒ. Zinātniskās padomes priekšsēdētājs LZA īst.loc., *Dr.habil.biol.* Elmārs GRĒNS

Latvijas Hidroekoloģijas institūts (<http://www.lhei.lv>). Daugavgrīvas iela 8, Rīga, LV 1048. Tel./fakss: 67601995. E pasts: hydro@latnet.lv. Direktore *Dr.biol.* Anda IKAUNIECE. Zinātniskās padomes priekšsēdētāja *Dr.biol.* Solvita STRĀĶE

LU Bioloģijas institūts (www.lubi.edu.lv). Miera iela 3, Salaspils, LV 2169. Tel./fakss: 67944988. E pasts: office@email.lubi.edu.lv. Direktors LZA kor.loc., *Dr.biol.* Viesturs MELECIS. Zinātniskās padomes priekšsēdētājs LZA īst.loc., *Dr.habil.biol.* Īzaks RAŠALS.

Nacionālais botāniskais dārzs (<http://www.nbd.gov.lv>). Miera iela 1, Salaspils, LV 2169. Tel.: 67945460. Fakss: 67945459. E pasts: nbd@nbd.gov.lv. Direktors Andrejs SVILĀNS. Zinātniskās padomes priekšsēdētāja *Dr.biol.* Dace KĻAVIŅA

LAUKSAIMNIECĪBAS UN MEŽA ZINĀTŅU INSTITŪTI

Latvijas Valsts auglīkopības institūts (<http://www.lvai.lv>). Graudu iela 1, Ceriņi, Krimūnu pagasts, Dobeles novads, LV 3701. Tel.: 63722294. Fakss: 63781718. E pasts: lvai@lvai.lv. Direktore Ilze LESIŅA. Zinātniskās padomes priekšsēdētāja LZA īst.loc., *Dr.biol.* Edīte KAUFMANE

Latvijas Valsts mežzinātnes institūts “Silava” (<http://www.silava.lv>). Rīgas iela 111, Salaspils, Salaspils novads, LV 2169. Tel.: 67942555. Fakss: 67901359. E pasts: inst@silava.lv. Direktors *Dr.silv.* Jurgis JANSONS. Zinātniskās padomes priekšsēdētājs LZA kor.loc., *Dr.silv.* Tālis GAITNIEKS

Valsts Priekuļu laukaugu selekcijas institūts (<http://www.priekuliselekcija.lv>). Zinātnes iela 2, Priekuļi, Priekuļu pagasts, Priekuļu novads, LV 4126. Tel.: 64130162. Fakss: 64107217. E pasts: pr_sel@apollo.lv. Direktore *Dr.agr.* Arta KRONBERGA. Zinātniskās padomes priekšsēdētāja LZA kor.loc., *Dr.agr.* Ilze SKRABULE

Valsts Stendes graudaugu selekcijas institūts (<http://www.stendeselekcija.lv>). “Dižzemes”, Dižstende, Lībagu pagasts, Talsu novads, LV 3258. Tel.: 63220287, 63291288. Fakss: 63291289. E pasts: stende.selekcija@apollo.lv. Direktore Inga JANSONE. Zinātniskās padomes priekšsēdētāja *Dr.agr.* Sanita ZUTE

LLU aģentūra Lauksaimniecības tehnikas zinātniskais institūts (<http://www.llu-ltzi.lv>). Institūta iela 1, Ulbroka, Stopiņu novads, LV 2130. Tel.: 67910879. Fakss: 67910873. E pasts: uzc@apollo.lv. Direktors *Dr.sc.ing.* Semjons IVANOVŠ. Zinātniskās padomes priekšsēdētājs *Dr.sc.ing.* Dainis VIESTURS

LLU Zemkopības zinātniskais institūts (<http://www.zzi.llu.lv>). Zemkopības institūts 7, Skrīveri, Skrīveru novads, LV 5125. Tel.: 65197512. Fakss: 65197954. E pasts: szc@inbox.lv. Direktors *Dr.agr.* Aivars JERMUŠS. Zinātniskās padomes priekšsēdētājs *Dr.agr.* Aldis JANSONS

HUMANITĀRO UN SOCIĀLO ZINĀTŅU INSTITŪTI

LU Filozofijas un socioloģijas institūts (<http://www.fsi.lu.lv>). Kalpaka bulvāris 4, 3. stāvs, Rīga, LV 1050. Tel.: 67034520, 28385810. E pasts: fsi@lza.lv. Direktore LZA īst.loc., *Dr.habil.phil.* Maija KŪLE. Zinātniskās padomes priekšsēdētāja *Dr.phil.* Ella BUCENIECE

LU Latviešu valodas institūts (<http://www.lulavi.lv>). Akadēmijas laukums 1, Rīga, LV 1050. Tel./fakss: 67227696. E pasts: latv@lza.lv. Direktore LZA īst.loc., *Dr.habil.philol.* Ilga JANSONE. Zinātniskās padomes priekšsēdētāja LZA kor.loc., *Dr.philol.* Anna STAFECKA

LU Latvijas vēstures institūts (<http://www.lvi.lv/>). Kalpaka bulvāris 4, Rīga, LV 1050. Tel.: 67034509. Fakss: 67034510. E pasts: lvi@lza.lv. Direktors LZA īst.loc., *Dr.hist.* Guntis ZEMĪTIS. Zinātniskās padomes priekšsēdētājs *Dr.hist.* Ainārs LERHIS

LU Literatūras, folkloras un mākslas institūts (<http://www.lfmi.lu.lv>). Mūkusalas iela 3, Rīga, LV 1423. Tel./fakss: 67229017. E pasts: litfom@lza.lv. Direktore *Dr.philol.* Dace BULA. Zinātniskās padomes priekšsēdētājs LZA īst.loc., *Dr.habil.philol.* Benedikts KALNAČS

EKONOMIKAS INSTITŪTI

LZA Ekonomikas institūts, SIA (<http://www.ei.lza.lv/>). Akadēmijas laukums 1, 15. stāvs, Rīga, LV 1050. Tel.: 20207092. E pasts: ei@lza.lv. Valdes priekšsēdētāja, direktore *Dr.* Ņina LINDE. Zinātniskās padomes priekšsēdētājs LZA goda loc., *Dr.habil.oec.* Pēteris GUĻĀNS

Latvijas Valsts Agrārās ekonomikas institūts (<http://www.lvaei.lv>). Strukturu iela 14, Rīga, LV 1039. Tel.: 67552909. Fakss: 67541789. E pasts: lvaei@lvaei.lv. Direktore Vija ANČUPĀNE. Zinātniskās padomes priekšsēdētāja *Dr.oec.* Ligita MELECE

CITAS ZINĀTNISKĀS IESTĀDES

LU Akadēmiskā bibliotēka (<http://www.acadlib.lv>). Rūpniecības iela 10, Rīga, LV 1235. Tel.: 67323649, 26373599. E pasts: acadlib@lib.acadlib.lv. Direktore *Dr.h.c.philol.* Venta KOCERE

Latvijas Tehnoloģiskais centrs (www.innovation.lv/lte). Aizkraukles iela 21, Rīga, LV 1006. Tel.: 67558771. Fakss: 67541218. E pasts: lte@latnet.lv. Direktors *Dr.habil.sc.ing.* Jānis STABULNIEKS

Valsts izglītības attīstības aģentūra (<http://www.viaa.gov.lv>). Vaļņu iela 1 3. stāvs, Rīga, LV 1050. Tel.: 67814322. Fakss: 67814344. E pasts: info@viaa.gov.lv. Direktore Dita TRAIIDĀS

Zinātnes, pētniecības un inovāciju politikas atbalsta departamenta Pētniecības starptautisko programmu nodaļa. Nodaļas vadītāja *Dr.biol.* Maija BUNDULE. Tel.: 67785423. E pasts: majja.bundule@viaa.gov.lv

EURAXESS Latvijas centrs (<http://www.euraxess.lv/>). Dzērbenes iela 27 – 316, Rīga, LV 1006. Tel.: 29473753. E pasts: info@euraxess.lv. Centra vadītājs *Dr.chem.* Arnis KOKOREVIČS

Latvijas Lauksaimniecības un meža zinātņu akadēmija (<http://www.llmza.lv>). Republikas laukums 2–2314, Rīga, LV 1981. Tel.: 67223448. E pasts: lmzn@lza.lv. Prezidente LZA īst.loc., *Dr.habil.oec.* Baiba RIVŽA. Viceprezidenti: LZA īst.loc., *Dr.habil.biol.* Īzaks RAŠALS, LZA kor.loc., *Dr.oec.* Irina PILVERE. Zinātniskā sekretāre *Mg.oec.* Kristīne POLAČENKO

ZINĀTNISKĀ IZDEVĒJDARBĪBA

Apgāds “Zinātne”, SIA (<http://www.zinatnesgramatas.lv>). Akadēmijas laukums 1, Rīga, LV 1050. Tel.: birojs 67212797, “Zinātnes” grāmatnīca 67225767. Fakss: 67227825. E pasts: zinatne@zinatne.com.lv. Valdes priekšsēdētāja Ingrida SEGLIŅA

Latvijas Zinātņu Akadēmijas Vēstis (<http://www.lza.lv>). Akadēmijas laukums 1, Rīga, LV 1050. Tel.: 67229830. Fakss: 67821153. E pasts: vestis@lza.lv; lzavestis@inbox.lv; proceed@lza.lv. Galvenais redaktors Arno JUNDZE. Žurnāls publicē rakstus latviešu un angļu valodā

Latvijas Fizikas un Tehnisko Zinātņu Žurnāls (http://www.energyresearch.lv/fei_j.htm). Aizkraukles iela 21, Rīga, LV 1006. Tel.: 67551732, 67558694. Fakss: 67550839. E pasts: ezerniec@edi.lv. Galvenais redaktors Juris EKMANIS. Žurnāls publicē rakstus angļu, latviešu un krievu valodā

Žurnāls “Mechanics of Composite Materials” (<http://www.pmi.lv/html/LvJournalAbout.html>). Aizkraukles iela 23, Rīga, LV 1006. Tel.: 67551694. Fakss: 67820467. E pasts: mcm@pmi.lv. Galvenais redaktors Vitauts TAMUŽS. Žurnāls iznāk angļu un krievu valodā

Žurnāls “Magnetohydrodynamics” (<http://mhd.sal.lv/>). Miera iela 32, Salaspils - 1, LV 2169. Fakss: 67901214. E pasts: zhuk@sal.lv; aceb@sal.lv. Galvenais redaktors Andrejs CĒBERS. Žurnāls iznāk angļu valodā

Žurnāls “Automatic Control and Computer Sciences” (<http://www.edi.lv/en/scientific-journal>). Dzērbenes iela 14, Rīga, LV 1006. Tel.: 67558164. Fakss: 67555337. E pasts: avt@edi.lv. Galvenais redaktors Modris GREITĀNS. Žurnāls iznāk angļu un krievu valodā

Žurnāls “Chemistry of Heterocyclic Compounds” (<http://hgs.osi.lv/index.php/hgs/index>). Aizkraukles iela 21, Rīga, LV 1006. Tel.: 67014921. Fakss: 67550338. E pasts: hgs@osi.lv. Galvenais redaktors Ivars KALVIŅŠ. Žurnāls iznāk angļu un krievu valodā

Latvijas Ķīmijas Žurnāls (Latvian Journal of Chemistry) (<http://www.nki.lv/lv/zurnals.htm>) Akadēmijas laukums 1, Rīga, LV 1524. Tel.: 67226032. Fakss: 67901257. E pasts: nki@nki.lv. Galvenais redaktors Jānis GRABIS. Žurnāls publicē rakstus latviešu, angļu un krievu valodā

Latvijas Vēstures Institūta Žurnāls (<http://www.lvi.lv/lv/LVIZ.htm>). Kalpaka bulvāris 4, Rīga, LV 1050. Tel.: 29486005. Fakss: 67034510. E pasts: lvi@lza.lv. Galvenais redaktors Guntis ZEMĪTIS. Atbildīgā redaktore Ineta LIPŠA. Žurnāls iznāk latviešu valodā. (Žurnāls dibināts 1936.gadā, atjaunots 1991. gadā)

Latvijas Zinātņu akadēmijas un LU Astronomijas institūta populārzinātnisks gadalaiku izdevums „Zvaigžņotā Debess” (<http://www.lu.lv/zvd/>, Digitālais arhīvs: <http://ejuz.lv/zvd/>). Raiņa bulvāris 19, Rīga, LV 1586. Tel.: 67034581. E pasts: astra@latnet.lv. Atbildīgais redaktors Agnis ANDŽĀNS. Žurnāls iznāk latviešu valodā

LZP, LZA un Latvijas Zinātnieku savienības laikraksts „Zinātnes Vēstnesis” (<http://www.lza.lv/>). Akadēmijas laukums 1, Rīga, LV 1050. Tel.: 67225361. Fakss: 67821109. E pasts: alma@lza.lv; lza@lza.lv. Redaktore Zaiga KIPERE. Laikraksts iznāk latviešu valodā

LU elektroniskais izdevums, populārzinātniskais žurnāls „TERRA” (<http://www.terra.lu.lv>). Raiņa bulvāris 19, Rīga, LV 1050. Tel.: 67034587. E pasts: terra@lu.lv. Galvenais redaktors Ilgonis VILKS. Žurnāls iznāk latviešu valodā

Žurnāls „Ilustrētā Zinātne” (<http://www.ilustretazinatne.lv/>). Andrejostas iela 4A, Rīga, LV-1045. Tel.: 67292644. E pasts: ilustretazinatne@dienaszurnali.lv. Galvenā redaktore Dina BĒMA. Žurnāls iznāk latviešu valodā

Žurnāls „Ilustrētā Pasaules Vēsture” (<http://www.ilustretavesture.lv/>). Andrejostas iela 4A, Rīga, LV 1045. Tel.: 67297070. E pasts: ilustreta.vesture@dienaszurnali.lv. Galvenā redaktore Aiva LAPIŅA. Žurnāls iznāk latviešu valodā

Žurnāls „Akadēmiskā Dzīve” („Akadēmiskās Dzīves Tēvzemes apgāda” un LU Akadēmiskā apgāda izdevums, <http://www.lu.lv/adz/>). Ģertrūdes iela 123, Rīga, LV 1009. Tel.: 67217124. E pasts: akademiskadzive@austrums.lv. Galvenais redaktors Ainars DIMANTS. Žurnāls iznāk latviešu valodā

Žurnāls „Energija un Pasaule” (SIA “Energija un Pasaule” izdevums, <http://www.eump.lza.lv>). Dzirciema iela 121, Rīga, LV 1055. Tel.: 29446806. E pasts: e.p@ml.lv. Galvenā redaktore Edīte KALNIŅA. Žurnāls iznāk latviešu valodā.

LATVIJAS ZINĀTNES ORGANIZĒŠANĀ IESAISTĪTO PERSONU ALFABĒTISKAIS RĀDĪTĀJS

	<i>Telefons</i>	<i>Elektroniskā pasta adrese</i>
ANČUPĀNE Vija	67167900	vija.ancupane@lvaei.lv
ANDERSONS Bruno	67552554	bruno.andersons@edi.lv
ANDŽĀNS Agnis	67033738	agnis.andzans@lu.lv
AUGULE Ināra	67225764	lza@lza.lv
AUZIŅŠ Mārcis	67034301	marcis.auzins@lu.lv; rektors@lu.lv
AVOTIŅŠ Valdis	63629656	virac@venta.lv, valdis.avotins@venta.lv
ĀDAMSONE Baiba	67220725	chem@lza.lv
BALKA Gunta	67225164	gunta.balka@lzp.gov.lv, gunta.balka@lza.lv
BALODIS-BOLUŽS Rihards	67224730	rihards.balodis@lumii.lv
BARŠEVSKIS Arvīds	65422180	arvids.barsevskis@du.lv
BĀRZDIŅŠ Jānis	67224363	janis.barzdins@lumii.lv
BEVERTE Ilze	29464250	Ilze.Beverte@viaa.gov.lv
BĒMA Dina	67292644	dina.bema@ilustretazinatne.lv
BĒRZIŅŠ Jānis Guntis (CFI)	67261304	jberzins@latnet.lv
BĒRZIŅŠ Jānis (LVI)	67034509, 28754810	j.beerzinsh@gmail.com
BLAZARENE Jelena	67228421	jelena.blazarene@lzp.gov.lv
BORZOVŠ Juris	67034490	juris.borzovs@lu.lv
BRICE Anastasija	67229830	lzavestis@inbox.lv
BROKS Kristaps	67227391	int@lza.lv
BUCENIECE Ella	28210020	e.buceniece@gmail.com
BULA Dace	67212872	dace.bula@lulfmi.lv
	67229017	litfom@lza.lv
BUNDULE Maija	67785423	maija.bundule@viaa.gov.lv
CĀBULIS Uģis	67553063, 67552581	cabulis@edi.lv
CĒBERE Dzintra	67225764	lza@lza.lv
CĒBERS Andrejs	67033767, 29195961	aceb@sal.lv ; aceb@latnet.lv
CIMERMANIS Saulvedis	26223068, 67565265	kameel@inbox.lv

DIMANTS Ainārs	67217124	akademiskadzive@austrums.lv
DRAVENIECE Anita	67227391	int@lza.lv
DUBURS Gunārs	67014946	gduburs@osi.lv
EDŽIŅA Alma	67223931	alma@lza.lv
EGLĪTIS Ilgmārs	67932863	ilgmars.eglitis@lu.lv
EKMANIS Juris	67223644, 29233023	ekmanis@lza.lv
FREIBERGS Jānis Ernests	67944700	jf@sal.lv
	67901214	
FREIMANIS Juris	29144160	juris.freimanis@venta.lv
GAILĪTIS Agris	28878453	gailitis@sal.lv
GAITNIEKS Tālis	26463738	talis.gaitnieks@silava.lv
GARDOVSKIS Jānis	67409224	rector@rsu.lv
GOVINČUKA Dace	67225361	lza@lza.lv
GRABIS Jānis	67944711; 67800768	grabis@nki.lv
GRĀVĪTIS Uldis	67543413	uldis.gravitis@lspa.lv
GREITĀNS Modris	67558155	modris@edi.lv
GRĒNS Elmārs	67808201	grens@biomed.lu.lv
GRĪŅEVIČA Līva	67225889	humana@lza.lv
GULĀNS Pēteris	67567909, 26027055	gulans@apollo.lv
HAUSMANIS Viktors	67229017	litfom@lza.lv
HELMANE Ludmila	67228508	daina@lza.lv; beatrise@lza.lv
IKAUNIECE Anda	67601995	anda.ikauniece@lhei.lv
IVANOVŠ Semjons	67910945	semjons@apollo.lv
JANSONE Ieva	67212797	zinatne@zinatne.com.lv
JANSONE Ilga	67227696, 29550647	ilgajan@lza.lv
JANSONE Inga	63220287; 26360266	inga.jansone@stendeselekcija.lv
JANSONS Aldis	65197524	szc@inbox.lv
JANSONS Jurgis	26190266	jurgis.jansons@silava.lv
JANSONS Juris	29284330	jansons@pmi.lv, fizteh@lza.lv
JERMOLAJEVA Elita	63005633	zinpror@llu.lv
JERMUŠS Aivars	65197512; 26017777	szc@inbox.lv
JUHNA Tālis	67089415	talis.juhna@rtu.lv

JUNDZE Arno	29996622	lzavestis@inbox.lv
JUNDZIS Tāļavs	67227555	bspc@lza.lv
KALNAČS Benedikts	67212872, 29610407	benedikts.kalnacs@lulfmi.lv
KALNAČS Jānis	67558782	jkalnacs@edi.lv
KALNIŅA Edīte	29446806	e.p@ml.lv
KALVIŅŠ Ivars	67014800, 67553233	kalvins@osi.lv
KALŅIŅINA Gaļina	67225164	galina.kalinina@lzp.gov.lv; lzp@lza.lv
KAMPARS Valdis	29230958	kampars@ktf.rtu.lv
KARNĪTE Raita	29411607	raita@epc.lv
KAUFMANE Edīte	63722294, 29495118	kaufmane@latnet.lv
KĀRKLIŅA Daina	63005720	daina.karklina@llu.lv
KIOPA Agrita	67047983	agrita.kiopa@izm.gov.lv
KIPERE Zaiga	29557810	lza@lza.lv; alma@lza.lv
KLOVIŅŠ Jānis	67808003	klovins@biomed.lu.lv
KLUŠA Vija	29276263, 67033888	vijaklus@latnet.lv
KĻAVIŅA Dace	28304310	dace.klavina@nbd.gov.lv
KĻAVIŅŠ Māris	67334096	mklavins@lanet.lv
KNĒTS Ivars	67089340	ivars.knets@rtu.lv, knets@latnet.lv
KNĪTE Māris	67089181	knite@latnet.lv
KOCERE Venta	67323261	venta.kocere@lu.lv
KOKINA Ineše	65425452	inese.kokina@du.lv
KOKOREVIČS Arnis	29473753	info@euraxess.lv, arnis.kokorevics@lzp.gov.lv
KOŅE Tatjana	67061558, 67409115	Tatjana.Koke@rsu.lv
KOZLOVSKIS Vitālijs	67222817	daina@lza.lv
KRISTAPSONS Jānis	29331211	jtk@lza.lv
KRONBERGA Arta	64130162	Arta.Kronberga@priekuliselekcija.lv
KRŪMIŅŠ Andris	67187816	krumins@latnet.lv
KRŪMIŅŠ Gatis	25416191	gatis.krumins@va.lv
KRŪMIŅŠ Juris	67034794	Juris.Krumins@lu.lv
KRŪMIŅŠ Kārlis	67558119	krumins@edi.lv
KŪLE Maija	28385810	fsi@lza.lv; maija.kule@gmail.com
LANGE Elmārs	67225241	elmars.lange@lza.lv, skc@lza.lv
LAPIŅA Aiva	67297070	aiva.lapina@dienaszurnali.lv
LĀCIS Ivars	67261068, 29245467	Ivars.Lacis@lu.lv
LEGZDIŅA Antra	20220106	proceed@lza.lv

LERHIS Ainars	67226934	lvi@lza.lv
LESIŅA Ilze	63722294, 29147993	ilze.lesina@lvai.lv
LIEPIŅA Sanda	67047911	sanda.liepina@izm.gov.lv
LINDE Ņina	29188707	nina.linde@lza.lv
LINĒ Aija	67808208	aija@biomed.lu.lv
MARKUS Dace	67808010, 26442598	markus@latnet.lv, dace.markus@rpiva.lv
MATĪSS Imants	67212807	certen@latnet.lv
MEIKALIŠA Ārija	20046013	arija.meikalisa@lu.lv
MELECE Ligita	67553546	ligita.melece@lvaei.lv
MELECIS Viesturs	67944988	vmelecis@email.lubi.edu.lv
MILLERS Tālis	67225361	talism@inbox.lv
MUIŽNIEKS Indriķis	67034401	Indrikis.Muiznieks@lu.lv
MUROVSKA Modra	67426197, 67427920	Modra.Murovska@rsu.lv; modra@latnet.lv
NEGREJEVA Sofja	67223633	fizteh@lza.lv
OLEIŅIKOVA Irina	67552011, 67558600	irina.oleinikova@edi.lv
OZOLA Ieva	63407783	ieva.ozola@liepu.lv
OZOLANTA Iveta	67409116	iveta.ozolanta@rsu.lv
OZOLS Andris	67089456, 67089201	aozols@latnet.lv
PILVERE Irina	63022584	rektors@llu.lv, irina.pilvere@llu.lv
PLIKŠA Ineta	26443380	Ineta.Pliksa@viaa.gov.lv
PLŪME Egils	67551145	egils@pmi.lv, polmech@pmi.lv
POLAČENKO Kristīne	67223448	lmzn@lza.lv
PUGOVIČS Osvalds	67551207	osvalds@osi.lv
PUTNIŅA Māra	67223211	mara.putnina@lzp.gov.lv
RAŠALS Īzaks	67033895; 29516935	izaks@email.lubi.edu.lv; izaks.rasals@lu.lv
RIBICKIS Leonīds	67089300	leonids.ribickis@rtu.lv
RIVŽA Baiba	67223447; 29254469	baiba.rivza@llu.lv
RUDZĪTIS Jānis	67089701	arai@latnet.lv
RUTKIS Mārtiņš	67260787	martins.rutkis@cfi.lu.lv
SEGLIŅA Ingrīda	67212797	zinatne@zinatne.com.lv
SEILE Māriete	67047810	marite.seile@izm.gov.lv
SILIŅŠ Andrejs	67211405	silins@lza.lv

SKRABULE Ilze	26365268	Ilze.Skrabule@priekuliselekcija.lv
SKUDRA Rūta	67225793	arhivs@lza.lv
SPĀRĪTIS Ojārs	67225361	lza@lza.lv
STABULNIEKS Jānis	67557919	ltc@latnet.lv
STAFECKA Anna	67226345	anna.stafecka@inbox.lv
STALIZĀNS Egils	29575510	info@ljza.lv
STRADIŅŠ Jānis	67213663	stradins@lza.lv
STRĀŽE Solvita	67610850	solvita.strake@lhei.lv
SVILĀNS Andrejs	67945450	Andrejs.Svilans@nbd.gov.lv
SUVEIZDIS Valdemārs	67226539	daina@lza.lv
ŠLIHTA Gunta	67558680	fei@edi.lv
ŠTERNBERGS Andris	67187810	stern@latnet.lv
TAMUŽS Vitauts	67543306	tamuzs@pmi.lv
TIRZĪTE Dace	29644426	dace.tirzite@lza.lv
TJŪŅINA Ērika	67225175	erika@lza.lv
TRAIDĀS Dita	67814334	dita.traidas@viaa.gov.lv
TRINKLERE Laima	67253592	trinkler@latnet.lv
TUTĀNE Irēna	67014805	irena@osi.lv
ŪBELIS Arnolds	29498659	Arnolds.Ubelis@viaa.gov.lv
VALTERS Raimonds	67220725	rvalters@latnet.lv
VEDERNIKOVS Nikolajs	67553760	ved@edi.lv
VĒTRA Jānis	67223392	janis.vetra@rsu.lv; aip@latnet.lv
VIESTURS Dainis	67930088	viesturs_uzc@apollo.lv
VILKS Ilgonis	67034587	vilks@latnet.lv; ilgonis.vilks@lu.lv
ZEMĪTIS Guntis	67034509	lvi@lza.lv;
	26416884	guntis.zemitis@gmail.com
ZUTE Sanita	29265347	sanita.zute@stendeselekcija.lv

SIA Apgāds “Zinātne”. Akadēmijas laukumā 1.
Rīga, LV-1050. Reģistrācijas apliecība Nr. 40003576967.
Iespiesta SIA “Dardedze Hologrāfija”